

Školní vzdělávací program

TVOŘIVÁ STUDÁNKA

zpracovaný podle Rámcového vzdělávacího programu pro
základní vzdělávání

Základní škola Ke Studánce 1050 Orlová-Lutyně

okres Karviná, příspěvková organizace

Motto:

Příroda

dovede stejně jako básník

vytvořit největší efekty

s nejmenším počtem prostředků.

Heinrich Heine

Obsah:

1	<u>IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE</u>	5
2	<u>CHARAKTERISTIKA ŠKOLY</u>	6
3	<u>CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU</u>	9
3.1	<u>ZAMĚŘENÍ ŠKOLY</u>	9
3.2	<u>VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE A KOMPETENCE</u>	11
3.3	<u>ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI</u>	14
4	<u>UČEBNÍ PLÁN</u>	16
5	<u>UČEBNÍ OSNOVY</u>	19
5.1	<u>1. OBDOBÍ (1. - 3. ročník)</u>	19
5.1.1	<u>JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE</u>	19
5.1.1.1	<u>Český jazyk</u>	19
5.1.1.2	<u>Anglický jazyk</u>	28
5.1.2	<u>MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE</u>	35
5.1.3	<u>INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE</u>	42
5.1.4	<u>ČLOVĚK A JEHO SVĚT</u> (Prvouka)	45
5.1.5	<u>UMĚNÍ A KULTURA</u>	52
5.1.5.1	<u>Hudební výchova</u>	52
5.1.5.2	<u>Výtvarná výchova</u>	56
5.1.6	<u>ČLOVĚK A ZDRAVÍ</u> (Tělesná výchova)	60
5.1.7	<u>ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE</u> (Praktické činnosti)	66
5.2	<u>2. OBDOBÍ (4. - 5. ročník)</u>	71
5.2.1	<u>JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE</u>	71
5.2.1.1	<u>Český jazyk</u>	71
5.2.1.2	<u>Anglický jazyk</u>	74
5.2.2	<u>MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE</u>	81
5.2.3	<u>ČLOVĚK A JEHO SVĚT</u>	86
5.2.3.1	<u>Přírodověda</u>	86
5.2.3.2	<u>Vlastivěda</u>	89
5.2.4	<u>UMĚNÍ A KULTURA</u>	94
5.2.4.1	<u>Hudební výchova</u>	94
5.2.4.2	<u>Výtvarná výchova</u>	98
5.2.5	<u>ČLOVĚK A ZDRAVÍ</u> (Tělesná výchova)	101
5.2.6	<u>ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE</u> (Praktické činnosti)	105
5.3	<u>3. OBDOBÍ (2.stupeň)</u>	109
5.3.1	<u>JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE</u>	109
5.3.1.1	<u>Český jazyk</u>	109
5.3.1.2	<u>Anglický jazyk</u>	120
5.3.1.3	<u>Německý jazyk</u>	123
5.3.1.4	<u>Konverzace v cizím jazyce</u>	126
5.3.2	<u>MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE</u>	127
5.3.3	<u>INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE</u>	140

5.3.3.1	<u>Informatika</u>	140
5.3.3.2	<u>Praktikum práce na počítači</u>	142
5.3.4	<u>ČLOVĚK A PŘÍRODA</u>	147
5.3.4.1	<u>Fyzika</u>	149
5.3.4.2	<u>Chemie</u>	154
5.3.4.3	<u>Přírodopis</u>	159
5.3.4.4	<u>Zeměpis</u>	163
5.3.4.5	<u>Fyzikální seminář</u>	170
5.3.4.6	<u>Přírodovědný seminář</u>	172
5.3.4.7	<u>Zeměpisný seminář</u>	174
5.3.5	<u>ČLOVĚK A SPOLEČNOST</u>	176
5.3.5.1	<u>Dějepis</u>	176
5.3.5.2	<u>Výchova k občanství</u>	185
5.3.6	<u>ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE</u> (Praktické činnosti)	195
5.3.7	<u>UMĚNÍ A KULTURA</u>	201
5.3.7.1	<u>Hudební výchova</u>	201
5.3.7.2	<u>Výtvarná výchova</u>	205
5.3.7.3	<u>Hudební seminář</u>	210
5.3.7.4	<u>Výtvarný seminář</u>	211
5.3.8	<u>ČLOVĚK A ZDRAVÍ</u>	213
5.3.8.1	<u>Rodinná výchova</u>	213
5.3.8.2	<u>Tělesná výchova</u>	219
5.3.8.3	<u>Sportovní hry</u>	224
6	<u>ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ŠKOLNÍ DRUŽINU - Barevný svět</u>	226
7	<u>HODNOCENÍ ŽÁKŮ A AUTOEVALUACE ŠKOLY</u>	226
7.1	<u>PRAVIDLA PRO HODNOCENÍ ŽÁKŮ</u>	229
7.2	<u>HODNOCENÍ A KLASIFIKACE</u>	231
7.3	<u>AUTOEVALUACE ŠKOLY</u>	233
8	<u>STANDARDY</u>	234
8.1	<u>Anglický jazyk</u>	234
8.2	<u>Matematika</u>	235
8.3	<u>Český jazyk a literatura</u>	240

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název ŠVP	Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání TVOŘIVÁ STUDÁNKA
Předkladatel: Základní škola: Ulice, č.p.: PSČ, město: Jméno ředitele: Koordinátor ŠVP:	Základní škola Orlová-Lutyně Ke Studánce 1050 okres Karviná, příspěvková organizace Ke Studánce 1050 735014, Orlová-Lutyně Mgr. Milan Fus Mgr. Ivana Janíková
Kontakty:	Tel./zázn./fax: 596 511 789 e-mail: kestudance@kestud.cz fus@kestud.cz janikova@kestud.cz www.kestud.cz
IČO:	48004219
IZO:	600135888
Zřizovatel: Název: Adresa: Kontakty:	Město Orlová Osvobození 796, 735 14 Orlová-Lutyně Tel.: 596 581 111, Fax: 596 581 123 (333) e-mail: urad@muor.cz www.mesto-orlova.cz
Platnost dokumentu od: 1.9.2014	
podpis ředitele: razítko školy Datum:	

2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Úplnost a velikost školy

Základní škola sdružuje základní školu, školní jídelnu, školní družinu a tři výdejny stravy na soukromých mateřských školách.. Škola je úplná s prvním až devátým ročníkem. Zároveň je ve škole věnována zvýšená péče dětem se zdravotním znevýhodněním, dětem se sociálním znevýhodněním, ale také žákům mimořádně nadaným. V současné době má škola kolem 380 žáků, v ročníku jsou zpravidla dvě třídy. Přibližně 95% tvoří žáci, kteří bydlí v nejbližším okolí školy a cca 5% žáci dojíždějící z okolních obcí nebo bydlící v jiných částech města.

Vybavení školy

Škola je umístěna na okraji města v jednom bloku 4 propojených pavilonů, výdejny stravy jsou součástí komplexů 3 mateřských škol. Součástí objektu školy, postaveného v roce 1985, je kuchyně s jídelnou, malý bufet, třídy školní družiny. Velký důraz klademe na estetizaci prostředí, na níž se podílejí nejen učitelé, ale velkou měrou také sami žáci. Renovace učeben probíhá prostřednictvím rozpočtu školy a získaných dotací z úspěšných projektů. Všechny třídy jsou vybaveny výškově nastavitelnými žakovskými židlemi a lavicemi. Škola má světlé, čisté a estetické prostory, o které se významným podílem starají žáci školy.

Žáci využívají 38 učeben, z nichž 19 je odborných (učebna fyziky, zeměpisu, přírodopisu, chemie, 3 učebny cizích jazyků, učebna českého jazyka a dějepisu, 2 učebny PC, 2 učebny hudební výchovy, 2 učebny výtvarné výchovy, keramická dílna, dvě tělocvičny, cvičná kuchyň, multifunkční herna a dvě herny školní družiny). Všechny odborné učebny jsou vybaveny dataprojektory a počítači s možností připojení k internetu. Celkově žáci a učitelé používají přibližně 70 stanic PC nejen v učebnách, ale také v kabinetech.

Okolí školy je využíváno k výuce výtvarné výchovy, přírodopisu a tělesné výchovy, škola disponuje 2 hřišti, která jsou v odpoledních hodinách a o volných dnech přístupná široké veřejnosti.

Za dobrých klimatických podmínek děti o hlavních přestávkách využívají atrium k pobytu na čerstvém vzduchu s možností aktivního pohybu na vedlejších venkovních hřištích.

Charakteristika pedagogického sboru

Vzdělání a výchovu dětí zajišťuje 25 pedagogických pracovníků.

Jméno a příjmení	Funkce a specializace
Mgr. Milan Fus Mgr. Ivana Janíková	ředitel školy zástupce ředitele, předsedkyně správní rady Nadačního fondu, koordinátorka ŠVP
Mgr. Anatoli Březná	učitelka
Mgr. Lea Dudová	učitelka
Mgr. Hana Dumbrovská	učitelka
Mgr. Světluše Foltýnová	učitelka
Mgr. Jarmila Folvarčná	učitelka
Liběna Greplová	vedoucí vychovatelka školní družiny
Mgr. Martina Jaglařová	učitelka
Filip Janík	učitel
Mgr. Robert Kaleta	učitel, ICT koordinátor, člen Školské rady
Mgr. Jana Klčová	učitelka,
Mgr. Vlasta Kramná	učitelka
Renata Křehlíková	vychovatelka školní družiny
Mgr. Šárka Malcharová	učitelka,
Dagmar Murová	učitelka, metodik prevence
Miroslava Ociepková	učitelka
Mgr. Soňa Ochmanová	učitelka
Mgr. Martin Ošelda	učitel, člen Školské rady
Mgr. Alena Szczepanská	učitelka
Mgr. Jela Šíroká	učitelka
Šárka Šteffková	učitelka, člen správní rady Nadačního fondu
Mgr. Barbara Tyrajová	učitelka
Mgr. Eliška Ulmanová	učitelka, výchovný poradce
Mgr. Radka Václavíková	učitelka, člen správní rady Nadačního fondu

údaje k 1.9.2014

Všichni vyučující prošli počítačovými kurzy, mnozí v té nejvyšší kategorii počítačové gramotnosti, rovněž všichni jsou proškoleni v problematice ochrany při mimořádných událostech.

Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

Od 1.9.2014 jsme školou s rozšířenou výukou přírodovědných předmětů. Výsledkem dlouholeté práce celého pedagogického sboru je celá řada aktivit a projektů, navázaných kontaktů s městy a školami, v rámci přeshraniční spolupráce také v Polsku. Škola pravidelně organizuje exkurze, lyžařské kurzy, výtvarné plenéry, ozdravné pobyty. Pořádáme výstavy v naší školní galerii, také ve výstavních prostorech ve městě Orlová.

Do budoucna plánujeme rozšířit nabídku vzdělávání o přírodovědně zaměřené kroužky, blízkost městského bazénu využíváme pro výuku plavání.

Spolupráce se zřizovatelem, rodiči a jinými subjekty

Zájem rodičů o aktivity školy získáváme pořádáním Dnů otevřených dveří a prezentováním různých projektů v rámci výuky. Na škole pracuje Nadační fond, který je tvořen dary rodičů a sponzorů.

Spolupracujeme se státními organizacemi, občanskými sdruženími, mateřskými, základními a středními školami:

- Gymnázium a Obchodní akademie v Orlové
- MŠ Radost
- Dům dětí a mládeže v Orlové
- Městská knihovna
- Výstavní síň Muzea Těšínska
- Dům kultury města Orlová
- Školské poradenské zařízení, dříve pedagogicko-psychologická poradna
- Česká ornitologická společnost
- ZOO Ostrava - podporujeme africkou žirafu ze sběrových aktivit a dobrovolných darů dětí, spolupracujeme se vzdělávacím centrem ZOO a odděleními pro veřejnost
- Česká charita - jsme adoptivními rodiči indického chlapce, jehož financujeme převážně z darů žáků

Školská rada

Školská rada byla zřízena rozhodnutím Zastupitelstva města Orlové dne 1.1. 2006.

Školská rada je 6 členná :

- a) jmenování zřizovatelem: p. Jaroslav Jurček-předseda, ing. Miroslava Šromková
- b) volení zástupci rodičů: p. Bohdana Sikorová, p. Martina Mlýnková
- c) zástupci volení pedagogickými pracovníky školy: Mgr. Robert Kaleta,
Mgr. Martin Ošelda

Spolupráce se Školským poradenským zařízením

Škola dlouhodobě spolupracuje s Pedagogicko-psychologickou poradnou Orlová, mj. také v oblasti školení pedagogů v oblasti prevence sociálně patologických jevů, umění komunikace, apod. Velmi těsná je spolupráce zejména v oblasti péče o žáky s SPU, a to jak diagnostická činnost, tak náprava poruch, včetně individuálních vzdělávacích plánů, ale také např. v programu pro žáky „Jak se naučit učit“.

Spolupracujeme s Odborem sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu Orlová.

Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště tvoří: výchovný poradce spolu se školním metodikem prevence sociálně patologických jevů.

Výchovným poradcem je Mgr. Eliška Ulmanová, školním metodikem sociálně patologických jevů je p. Dagmar Murová.

Využití volného času, zájmové kroužky

Škola organizuje tradičně pestrout nabídku využití volného času dětí v podobě zájmových kroužků (např. keramické kroužky, sportovní, přírodovědný kroužek, chemický kroužek). V kroužcích, z nichž některé jsou sportovního, uměleckého nebo přírodovědného zaměření, pracují jako vedoucí kromě pedagogických pracovníků také bývalí žáci a přátelé školy. O přestávkách, včetně polední pauzy před odpoledním vyučováním, mohou žáci využívat multifunkční hernu.

3. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

3.1 ZAMĚŘENÍ ŠKOLY

Základní filozofie programu

Školní vzdělávací program Tvořivá škola naplňuje výchovné a vzdělávací cíle RVP ZV. Program je založen na principech *činnostního učení*.

Škola má **rozšířenou výuku přírodovědných předmětů**. Náš školní vzdělávací program jsme pojmenovali *Tvořivá studánka*. Název vychází ze slova tvořit a studánka je jedním ze slov adresy naší školy.

Program vychází z poznatků, že:

- v základním vzdělávání jde o to, aby si žáci osvojili základní poznatky o životě kolem sebe, (nelze naučit vše, k čemu lidstvo v poznání došlo);
- k učení je třeba žáky motivovat a činit je zajímavým a přiměřeným jejich věku;
- nejlepších a trvalých výsledků lze dosáhnout na základě porozumění určitému jevu, k tomu lze dospět tehdy, když žák zapojí do učení co nejvíc smyslů, když bude provádět činnosti, pozorovat, hovořit o nich, vyslovovat závěry – objevovat;
- chceme-li dosáhnout dobrých výsledků u všech žáků, musíme jim dát prostor pro učení, protože stejných výsledků nelze dosáhnout u všech žáků za stejnou dobu;
- kvalitu vzdělávání neurčuje množství poznatků, ale jejich propojenost, smysluplnost a použitelnost pro život;
- efektivitu vzdělávání nelze založit jen na posuzování chyb žáků a na přípravě (připravenosti) pro přijímací zkoušky, ale je nutné využít nové mechanismy k hodnocení výsledků vzdělávání postavené na průběžném hodnocení činností žáků, na ověřování schopnosti řešit problémy komplexně a na celkovém posunu žáka nejen v kvalitě vědomostí a rozvoji dovedností, ale zejména v komplexním rozvoji osobnosti žáka;
- pozitivně laděné hodnotící soudy, užívané průběžně, mají vyšší motivační hodnotu a vedou k celkově dobrému zvládnutí učiva.

Činnostním učením vedeme žáky ke spolupráci, podnikavosti a vynalézavosti. Učíme je, že trvalých vědomostí lze nabývat hlavně na základě vlastní činnosti.

Nepředkládáme tedy žákům zpravidla hotové výsledky a poznatky k osvojení, ale vedeme je k tomu, aby vše nové, pokud to lze, získávali na základě činností, pozorování, pokusů – na základě objevování. Nezaměstnáváme tím jednostranně rozum a paměť žáků, ale působíme také na jejich city a vůli. Žáci nehromadí jen množství vědomostí místo jejich kvality, ale snaží se rozvíjet své schopnosti a seznamují se s různými pracovními metodami a postupy. Ty si osvojují tak, aby je uměli uplatnit v životě a mohli se sami dál vzdělávat.

V průběhu vzdělávacího procesu vedeme žáky k sebekontrolě, sebehodnocení a samostatnému rozhodování. Učíme je se pracovat individuálně i spolupracovat v týmu.

Naše škola se uplatněním činnostního učení stává školou založenou na radostné práci žáků. Učitel sám je při činnostních formách výuky organizátorem a usměrňovatelem práce žáků.

Zájem žáků, který je při tomto způsobu výuky zřejmý, jejich vnitřní zaujetí pro řešení předkládaných problémů, jejich radost i z dílčích úspěchů, to vše přináší pocit vnitřního uspokojení také pro učitele. Prožívání každodenních drobných překvapení z někdy i nečekaných úspěchů žáků, které běžná výuka řadí mezi méně schopné, přináší učiteli radost, dává mu pocit naplnění a uvědomění si krásy učitelského povolání.

Chceme na naší škole připravit pro žáky podmínky, ve kterých by cítili jistotu, bezpečí, sebedůvěru, sounáležitost, ve kterých by se mohli seberealizovat. V průběhu vyučování dbáme na pozitivní ladění hodnotících soudů. Uvědomujeme si, že všechny neúspěchy žáků, obzvláště počáteční, nepříznivě dopadají na vztah žáků ke škole i k dalšímu učení.

Náš vzdělávací program navazuje svým pojetím na tradice **české činné školy**, kterou lze charakterizovat:

- má činnostní ráz
- je pozitivní vůči žákům
- podněcuje žáky k tvořivé práci
- navrácí do školy „zdravý selský rozum“
- při výuce využívá zkušeností žáků
- klade důraz na motivaci žáků k učení
- při výuce se dbá na vysvětlení, proč se čemu učí
- zpětná vazba je důležitou formou zařazovanou do každé vyučovací hodiny
- je snahou všech vyučujících, aby bylo probírané učivo žáky dobře zvládnuto
- umožňuje účelně spojit učiva několika předmětů do projektů
- zdůrazňuje mezipředmětové vztahy

V popředí záměrů a cílů naší školy je rozvoj tvořivosti žáků.

Abychom docílili tvořivosti u žáků, motivujeme je tak, aby měli radost z pochopení probíraného učiva. Přitom respektujeme jejich individuální vlohy.

Podporujeme jejich *samostatnost, sebestotu, zodpovědnost, pozitivní sebehodnocení*. Učitelé se pro žáky stanou partnery a poradci, pomocníky na cestě za samoobjevováním, stanou se jejich oporou.

Veškerá činnost učitelů a především žáků bude následně doprovázena *pocitů uspokojení a radosti z dobrých výsledků*.

Tvořivá škola zdůrazňuje individualizované a kolektivní učení.

Naším cílem je harmonický rozvoj tělesných i duševních schopností každého dítěte.

3.2 VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE A KOMPETENCE

Náš vzdělávací program se v plném rozsahu ztotožňuje s výchovně vzdělávacími cíli a kompetencemi uváděnými v RVP ZV:

3.2.1 KOMPETENCE

A. K učení

Umožňuje žákům osvojit si strategie učení a motivuje je pro celoživotní učení

- vedeme žáky k efektivnímu učení, k správné volbě metod práce a její organizaci
- učíme žáky vyhledávat a třídit informace a umět je využít
- řídíme žáky při experimentování tak, aby dokázali výsledky využít v budoucnu
- učíme žáky plánovat a kriticky hodnotit svou práci

B. K řešení problémů

Podporuje u žáků tvořivé myšlení, logické uvažování a schopnost řešit problémy

- vedeme žáky k využívání získaných vědomostí a dovedností k objevování různých variant řešení problémů
- učíme je efektivně vyhledávat informace v různých zdrojích a ověřovat si správnost vlastních postupů při řešení situací

C. Komunikativní

Rozvíjí u žáků všestrannou a účinnou schopnost komunikovat

- podněcujeme žáky ke správným formulacím a vyjádřením, která jsou věcně správná, jazykově kultivovaná a přiměřená situacím
- učíme je naslouchat druhým, zapojit se do diskuse a obhájit svůj názor
- pomáháme žákům porozumět různým typům textů a záznamů i jiných komunikačních prostředků, aby je uměli tvořivě využít

D. Sociální a personální

Vede žáky ke spolupráci a respektování práce a úspěchů vlastních i druhých

- pozitivně ovlivňujeme žáky, aby se podíleli na utváření příjemné atmosféry v týmu
- nastiňujeme jim důležitost upevňování dobrých mezilidských vztahů, vedeme žáky k diskusi, aby pochopili efektivnost spolupráce při řešení úkolu

E. Občanské

Umožní žákům projevovat se jako svobodná a zodpovědná osobnost

- vedeme žáky k respektování přesvědčení druhých lidí, aby si vážili jejich hodnot, učíme je znát zákony a společenské normy, aby si uvědomovali svá práva a povinnosti
- orientujeme je v historickém, kulturním dědictví a vedeme k úctě k tradicím
- neopomíjíme informace směřující k výchově člověka, který má rád přírodu, váží si jí

F. Pracovní

Pomáhají žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti v svém budoucím životě

- klademe důraz také na aktivní rozvíjení a ochranu svého fyzického, duševního a sociálního zdraví
- seznámíme žáky se základy podnikání, jeho cíle i rizika

G. Klíčové

představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. K jejich utváření a rozvíjení směřuje veškerá vzdělávací práce celého učitelského sboru na naší škole.

3.2.2 CÍLE

A. směřované k žákům:

- poznali a osvojili si strategii učení a byli motivováni pro celoživotní vzdělávání
- zvládli základy všestranné komunikace, naučili se spolupracovat a respektovat práci a úspěchy druhých
- byli utvářeni a projevovali se jako zdravé individuality a svobodné osobnosti
- projevovali pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací
- vnímali citové vztahy k lidem, k prostředí, kde žijí, k přírodě
- získali pozitivní vztah ke svému fyzickému a duševnímu zdraví, aktivně je chránili
- byli schopni žít společně s ostatními lidmi, byli tolerantní a ohleduplní k druhým lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám
- poznali své reálné možnosti a dovedli je uplatňovat při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci
- dokázali v životě používat všech ve škole nabytých zkušeností

B. směřované k učitelům:

a) porozuměli smyslu a principům činnostního vyučování a vzdělávání, tj.:

- vyučovat prostřednictvím vlastní činnosti žáků, využívat smyslové poznání a zkušenosti žáků;
- vytvářet prostředí, ve kterém se žáci cítí dobře a chtějí se učit, které dává prostor pro žákovu seberealizaci a sebedůvěru;
- poznávat (diagnostikovat) žáky, jejich potřeby a schopnosti;
- dát žákům přiměřený čas k učení a vést je k trvalému osvojení vědomostí;
- rozvíjet klima dobrých vztahů mezi žáky, mezi žákem a učitelem; rozvíjet schopnost žáků spolupracovat a pracovat v týmu;
- volit učivo ve shodě s individuálními možnostmi a zájmy žáků, klást důraz na smysluplné učení (dialog, kooperaci), respektovat schopnosti žáků;
- vytvářet u žáků logické a kritické myšlení;
- učit žáky pracovat s informacemi, vyhledávat souvislosti, propojovat poznatky různého druhu, rozumět grafům, diagramům a tabulkám;
- utvářet u žáků schopnost poslouchat a brát v úvahu názory jiných lidí; vést žáky k vlastní organizaci učení.

b) osvojili si dovednosti činnostního učení, např.:

- využívat vhodných učebnic a učebních pomůcek k nim náležejícím;
- využívat vhodné pomůcky pro individuální činnosti žáků;
- organizovat vnitřní diferenciaci ve třídě;
- hodnotit znalosti žáků, nikoli jejich slabiny;
- organizovat práci žáků ve skupinách; vytvářet projekty s využitím mezipředmětových vztahů.

c) osvojili si vyučovací metody a formy činnostního učení, které:

- podporují u žáků poznávání a aplikaci poznatků v praxi;
- využívají objevování na základě tvořivosti žáků (výběr vhodných problémů); využívají sebekontrolu a sebehodnocení žáků.

d) chápali souvislosti činnostního učení a jiných modelů současného vyučování a učení.

3.2.3 PŘEDNOSTI ŠKOLNÍHO PROGRAMU ZALOŽENÉHO NA PRINCIPECH ČINNOSTNÍHO UČENÍ

1. Tempo výuky se přizpůsobuje schopnostem žáků ve třídě. Podporuje soustředění žáků na výuku.
2. Každý den přináší dítěti pokrok.
3. Činnostní učení neustále podněcuje zájem žáků o učení.
4. Důsledkem radosti z práce a zájmu žáků o učení je dobrá kázeň ve třídě.
5. Žáci jsou činnostní, svými otázkami a odpověďmi vedeni k sebedůvěře, nezávislosti a lepším pracovním návykům.
6. Zpětná vazba mezi učitelem a žákem umožňuje okamžitě odhalovat chyby žáků, pracovat s nimi, průběžně a snadno je odstraňovat.
7. Žáci nejsou přetěžováni, jejich psychický vývoj probíhá přirozeně. Činnostní učení napomáhá rozvoji schopností všech žáků.
8. Učiteli činnostní učení umožňuje důkladnější poznání každého žáka, vede ho k úvahám o tom, co dál který žák potřebuje ke svému individuálnímu rozvoji.
9. Prostor pro naučení je dán i žákům, kteří by jinak mohli být pokládáni za průměrné nebo i podprůměrné.
10. Činnostní charakter výuky dává dostatek prostoru k dobrému individuálnímu rozvoji nadaných žáků.
11. Výsledky jsou trvalejší – pokračuje se až po zvládnutí předchozí látky většinou žáků. Stálé podněcování žáků k samokontrolě a sebehodnocení, které činnostní výuku vždy provází, přivádí mnohé žáky k dovednosti pracovat bezchybně.
12. Činnostní učení vyhovuje dětem typů zrakového, sluchového i motorického, protože se do výuky zapojuje více smyslů.
13. Hodnocení žáků je snadnější, neboť učitel může průběžně sledovat pokroky v pochopení a aplikaci učiva.
14. Při činnostním učení se vytváří velmi dobrý lidský kontakt mezi učitelem a žákem i mezi žáky navzájem. Tento kontakt se postupně přetváří ve společně uznávaná pravidla naplněná aktivitou, spoluprací, prostorem pro každého.
15. Díky aktivnímu zapojení všech žáků do výuky vede činnostní učení k přirozené integraci dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.

3.3 ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Výuka těchto žáků vychází ze směrnice MŠMT č.j. 13710/2001-24 k integraci dětí a žáků se speciálními potřebami do škol a školských zařízení a Vyhlášky č. 73/2005Sb.o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

3.3.1 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

(žáci se specifickými poruchami učení – dysgrafie, dyslexie, dysortografie, dyskalkulie aj.)

Žáky s vývojovými poruchami učení posíláme se souhlasem zákonných zástupců na vyšetření do pedagogicko-psychologické poradny. Na základě vyšetření a doporučení jsou tito žáci se souhlasem rodičů zařazováni do reedukační péče, již provádějí učitelé k tomu zvláště vyškolení, nebo jsou tito žáci zohledňováni přímo ve vyučovací hodině.

Žáci pracují podle individuálního vzdělávacího plánu, jehož tvorbou je pověřen třídní učitel výchovným poradcem na škole. IVP respektuje doporučení poradny, uvádí konkrétní způsoby reedukace či práce v hodině, pomůcky, které se ve výuce využívají, způsob hodnocení, jméno odpovědného pedagoga.

Při klasifikaci přihlížíme ke stupni a druhu specifické poruchy.

3.3.2 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

(tělesně, zrakově, sluchově, mentálně postižení)

Vzdělávání žáků bude probíhat formou individuální integrace. Žáci budou pracovat v běžných třídách podle individuálních vzdělávacích plánů, které vycházejí z doporučení odborných pracovišť (PPP, SPC). Jedná se např. o přerazení žáka do zdravotní tělesné výchovy, úlevy či omezení ve výchovách, popř. jiných předmětech.

Při potřebě využívat služeb asistenta je škola vstřícná v komunikaci se všemi subjekty – žák, rodič, asistent, učitel, třídní kolektiv.

Také žáci s lehčí formou **autismu** pracují podle individuálního vzdělávacího plánu. Ve spolupráci s SPC, popř. asistentem pomáhá učitel žákovi začlenit se do třídního kolektivu a přiměřeným způsobem zvládat základní požadavky školy.

3.3.3 Vzdělávání žáků s poruchami chování

Žáci s výukovými problémy, žáci hyperaktivní, impulzivní, nepřizpůsobiví, ale i snadno unavitelní, a žáci nerespektující normy soužití jsou vzdělávání formou individuální integrace v běžných třídách. Ve spolupráci s PPP mohou pracovat podle individuálních plánů, které budou podporovat samostatnost v práci i rozhodování, sebehodnocení a pěstování sebedůvěry.

3.3.4 Vzdělávání žáků talentovaných a mimořádně nadaných

Žáci mimořádně nadaní a talentovaní mají své specifické vzdělávací potřeby. To vyžaduje od učitelů náročnější přípravu na vyučování v jednotlivých předmětech. Je pro ně třeba zvýšené motivace k rozšiřování základního učiva v předmětech, které reprezentují nadání dítěte.

Na základě úzké spolupráce s PPP sestavujeme individuální program pro tyto žáky a umožňujeme jim řešit častěji problémové úkoly, práci na počítači, individuální práci s naučnou literaturou, vypracovávat referáty a samostatné úkoly.

Také v hodinách hudební či výtvarné výchovy podporujeme tvůrčí schopnosti a invenci nadaných dětí, abychom jejich snažení podpořili. Žáky pohybově nadané zapojujeme do soutěží a olympiád, pověřujeme je vedením menších skupin apod. Stává se, že tito žáci mají výkyvy v chování. Proto je nutné jejich chování taktně usměrňovat. Není výjimkou, že vyniká-li žák v jedné oblasti, v jiné je průměrný. Mimořádně nadaní žáci mohou být na doporučení PPP přeřazeni do vyššího ročníku na základě komisionálního přezkoušení.

3.3.5 Začlenění průřezových témat

Obsah průřezových témat je realizován integrací obsahu tematických okruhů průřezového tématu do vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu. K realizaci průřezových témat je využito i disponibilní časové dotace.

4. UČEBNÍ PLÁN

4.1 UČEBNÍ PLÁN 1.STUPNĚ

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	ročník					Dispon. hodiny	celkem	Součet za oblast
		1.	2.	3.	4.	5.			
Jazyk a jazyk. komunikace	český jazyk	9	8	6+1	6+1	6+1	+3	35	35
	cizí jazyk	+1	+1	3	3	3	+2	9	9
Matematika a její aplikace	matematika	4	4+1	4+1	4+1	4+1	+4	20	20
Informační a komunikační technologie	informatika	-	-	1	-	-	-	1	1
Člověk a jeho svět	prvouka	2	2	1+1	-	-	+1	5	12
	přírodověda	-	-	-	2	1+1	+1	3	
	vlastivěda	-	-	-	2	2	-	4	
Umění a kultura	hudební výchova	1	1	1	1	1	-	5	12
	výtvarná výchova	2	2	1+1	1+1	1+1	+3	7	
Člověk a zdraví	tělesná výchova	2	2	2	2	2	-	10	10
Člověk a svět práce	praktické činnosti	1	1	1	1	1	-	5	5
Týdenní hodinová dotace a disponibilní hodiny		22	22	24	25	25	14	104	104
Celkový týdenní počet hodin – maximum týdně		21+1	20 + 2	20 + 4	22 + 3	21 + 4	118		

4.2 UČEBNÍ PLÁN 2. STUPNĚ

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	ročník				Dispon. hodiny	Celkem	Součet za oblast
		6.	7.	8.	9.			
Jazyk a jazykové komunikace	Český jazyk a literatura	3+1	4	4	4 +1	+2	15	15
	Anglický jazyk	3	3	3	3		12	12
	Německý jazyk	-	-	3	3		6	6
Matematika a její aplikace	Matematika	4	4	4	3+1	+1	15	15
Informační a komunikační technologie	Informatika	-	1	-	-		1	1
Člověk a příroda	Fyzika	1	2	1+1	2	+1	6	21
	Chemie	-	-	2	1+1	+1	3	
	Přírodopis	2	2	1+1	1	+1	6	
	Zeměpis	2	1+1	2	1	+1	6	
Člověk a společnost	Výchova k občanství	1	1	1	1		4	12
	Dějepis	2	2	2	1+1	+1	7	
Člověk a svět práce	Pracovní výchova	1	1	1	-		3	3
Umění a kultura	Výtvarná výchova	2	1	1	2		6	10
	Hudební výchova	1	1	1	1		4	
Člověk a zdraví	Rodinná výchova	1	1	-	+1	+1	2	10
	Tělesná výchova	2	2	2	2		8	
Disponibilní hodiny a povinně volitelné předměty		+1+3	+1+3	+2+1	+5+2	+9+9	104	104
		25+4	26+4	28+3	25+7	18	104+18	
Celkový týdenní počet hodin		29	30	31	32		122	122

4.3 POZNÁMKY K UČEBNÍMU PLÁNU

Obsah vzdělávacích oblastí, které vymezuje rámcový vzdělávací program, je realizován prostřednictvím jednotlivých předmětů. Předměty můžeme rozdělit do dvou skupin:

- **předměty povinné** pro všechny žáky (např. M, JČ)
- **předměty volitelné** (jsou povinné, ale žáci mají možnost si vybrat z určité nabídky - užité výtvarné činnosti, sportovní aktivity atd.)

Vzhledem k přírodovědnému zaměření školy dochází k vyváženému navýšení hodin z přírodovědných oblastí, jak v předmětech povinných, tak nepovinných.

Škola vyučuje dle školního vzdělávacího programu **Tvořivá studánka**.

1. stupeň	– ve vzdělávací oblasti jazyk a jazykové komunikace je již od 1.roč. zařazena hodina jazyka anglického s návazností na 3.roč., kde dochází k navýšení počtu hodin na tři a současně k přidání druhého cizího jazyka (jazyk něm.) – od třetích tříd je přidána hodina JČ, od druhé třídy je přidána hodina M – do třetího ročníku je zařazena v oblasti informační a komunikační technologie jedna hodina informatiky, která má sloužit k základnímu seznámení s prací na počítači a má navazovat na práci s výukovými programy v jednotlivých vzdělávacích oblastech – v oblasti člověk a jeho svět je do třetího ročníku vyučován předmět prvouka, hodinově posílený v třetím ročníku, a v čtvrtém a pátém ročníku navazují přírodověda a vlastivěda – v oblasti umění a kultura dochází k navýšení hodin VV od třetího ročníku – oblasti člověk a zdraví a člověk a svět práce jsou zachovány dle rámcového vzdělávacího programu a prolínají se do všech dalších vzdělávacích oblastí
3. stupeň	– škola nabízí výuku jazyka anglického a jazyka německého a při výuce dochází k dělení hodin dle jazyka – v oblasti informační a kom. technologie je zařazena hodina informatiky do sedmého ročníku a dále posílena ve volitelných předmětech – v oblasti člověk a příroda dochází vzhledem k zaměření školy k posílení přírodovědných předmětů F, CH, Př, Z – ve všech ročnících je zachován předmět občanská výchova v oblasti člověk a společnost společně s dějepisem – disponibilní hodiny jsou rozděleny do předmětů povinných - PŘ,CH,F,Z,D,M,ČJ i předmětů volitelných, kde rozšiřují rámcovou výuku ostatních předmětů – přehled volitelných předmětů: ▪ přírodovědný seminář ▪ zeměpisný seminář ▪ fyzikální seminář ▪ výtvarný seminář ▪ hudební seminář ▪ sportovní hry ▪ praktikum práce na PC ▪ konverzace v cizím jazyce Celou výuku vhodně doplňuje velký počet zájmových kroužků, které velmi úzce navazují na učební plány

5. UČEBNÍ OSNOVY

5.1 1. OBDOBÍ (1. - 3. ročník)

5.1.1 JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

5.1.1.1 ČESKÝ JAZYK

ČESKÝ JAZYK

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- rozumět spisovné řeči mluvené, čtené i psané
- vyjadřovat srozumitelně, zejména mluvenou řečí, myšlenky, psanou formou se vyjadřovat jen v jednoduchých větách
- číst správně a s porozuměním texty přiměřené délkou i obsahem
- znát příklady literárních děl vhodných pro daný věk včetně ilustrací
- číst s porozuměním jednoduché naučné texty, pokusit se vyjádřit jejich myšlenky
- při výuce českému jazyku je třeba stále pamatovat na to, že se v tomto období vytváří vztah žáků k literatuře a jejich zájem o četbu, tedy že začíná výchova budoucích čtenářů, vnímat krásu a bohatost mateřského jazyka
- svou schopnost vyjadřovat se umět uplatnit i v prvouce, matematice i dalších vyučovacích předmětech

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou; (činnost **receptivní** – čtení, naslouchání, činnost **produktivní** – mluvený a písemný projev)
- čtením a literární výchovou;
- psáním;
- jazykovou výchovou.

Komunikace v českém jazyce se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím **dramatické výchovy**.

Pro rozvoj vyjadřovacích schopností v prvním vzdělávacím období využíváme:

- vyprávění (o obrázku, vlastních zážitcích, přečteném textu, podle obrázkové osnovy)
- rozhovory žáků k určitému tématu, formulace otázek a odpovědi k danému tématu
- možnost zpracovávat „první knihy“ např.: o květinách, o ptácích aj. v co nejjednodušší podobě, volně doplněné ilustracemi, výstřižky
- apod., využíváme i dětských knih a encyklopedií

Při výuce čtení

- se snažíme naučit všechny žáky, i průměrně nadané, číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně a s porozumění
- se obohacuje slovní zásoba žáků a rozvíjí se i jejich ústní vyjadřování
- se využívá v prvouce při poznávání přírody i života lidí a světa
- při prožívání literárních ukázek a čtení prvních knížek poznávají žáci život dětí i dospělých, učí se chápat a hodnotit jejich životní příběhy, činy, charaktery a lidské vztahy
- se učí esteticky prožívat a chápat přiměřené texty, později je výrazně číst, předčítat, přednášet, vyprávět, někdy i ilustrovat, něco podle popisu vyrobit, jindy text dramatizovat
- poslechu a recitaci se zjemňuje smyslové vnímání žáků, např. sluch pro zvukovou stránku jazyka, bystří se pozorování, rozvíjí se představivost a fantazie, cvičí se paměť žáků, rozvíjí se pojmové i obrazné myšlení, ústní vyjadřování

V literární výchově

- seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk včetně ilustrací

Při výuce psaní

- získají žáci správné psací dovednosti, základy čitelného, přiměřeně hbitého a úhledného rukopisu
- píší slova a texty vhodného a žákům přiměřeného obsahu, který vyjadřuje zkušenosti žáků nebo poznatky získané v jiných vyučovacích předmětech

V jazykové výchově

- se žáci učí prostě a jasně vyjadřovat spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající jejich věku a zároveň poznávají elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojují si základní pravopisné jevy
- dbá se na rozvoj jejich slovní zásoby a postupně se vytváří návyky správné spisovné výslovnosti

V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba si uvědomovat vzájemnou prostupnost a propojenost těchto složek českého jazyka.

Dramatická výchova

- rozvíjí tvořivost dětí a přispívá k obohacení jejich slovní zásoby
- žáci se učí volně, beze strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce
- učí se slušnosti, vzájemnému respektování i tvořivému řešení praktických situací
- učí se též cítit s druhými, vzájemně si pomáhat (uplatňujeme tak snadno ve výuce prvky etické výchovy)

S vyučováním českého jazyka v 1.-3. ročníku jsou bezprostředně spojeny počátky prvoučného vyučování. Zkušenosti žáků získané pozorováním okolní přírody a života lidí se prohlubují čtením uměleckých textů. Myšlení a řeč žáků se přitom rozvíjí v souladu s rozvojem fantazie, citů, vůle a smyslu pro krásu.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

1. ročník – analytickosyntetická, slabiková metoda**a) Předslabikářové období:**

- rozvíjení řeči s využitím žákovských zkušeností, krátká vypravování žáků podle jejich zážitků a pozorování
- přípravná zraková a sluchová cvičení
- poslech čtených a vyprávěných pohádek
- dramatizace jednoduchých pohádek, zvláště takových, ve kterých se některý motiv opakuje
- memorování říkanek a básniček zpaměti, využití znalostí žáků z předškolního věku
- náprava vadné výslovnosti nápodobou
- sluchová analýza a syntéza slabik ve slova, např. hádanky typu: „Je to hodně stromů a je to l-e-s. Co je to?“
- poznávání prvních souhlásek a samohlásek na začátku nebo na konci slova
- poznávání a čtení malých a velkých písmen: M, L, S, P, A, O, U, E, I
- začátky psaní v tomto období úzce souvisí s výukou čtení

b) Slabikářové období:

- pokračujeme v rozvíjení vyjadřování žáků
- seznamujeme žáky s lidovými pohádkami, rozpočítadly, říkankami, hádankami, vybrané se učí zpaměti, vyprávějí i dramatizují
- předčítáme příběhy ze života dětí, z přírody, o zvířatech, propojujeme je s výukou prvouky a výtvarné i hudební výchovy
- cvičíme schopnost naslouchat a něco si z příběhu zapamatovat, zapamatované vyjádřit mluveným, výtvarným nebo i pohybovým projevem
- necháme též žáky vyjadřovat své individuální pocity z četby
- pozornost věnujeme srozumitelnosti řeči žáků, nenásilně podporujeme správnou výslovnost
- učíme žáky základní pravidla, která by měli respektovat při rozhovoru
- výuka čtení – požadavek jasného zřetelného čtení s porozuměním uplatňujeme od čtení prvních slov:
 - činnosti s písmeny skládací abecedy
 - čtení slabik, slov a krátkých vět
 - čtení psacího písma
 - čtení s porozuměním podporujeme tvořením vět s danými slovy, kresbou k některým slovům a větám, odpověďmi na otázky k obsahu
- z hlediska potřeb čtení a psaní rozlišujeme věty, slova, slabiky, hlásky (písmena)

1. ročník – genetická metoda

Nácvik **ČTENÍ** je rozdělen do tří etap:

I. etapa – přípravná. Prostřednictvím hry se děti seznamují s velkou tiskací abecedou. Využíváme prvních stránek čítanky ke cvičení pravolevé orientace, cvičíme pojmy nahoře, dole, před, za: děti vyhledávají stejný znak a stejné skupiny písmen.

- rozvíjení řeči s využitím žákovských zkušeností
- přípravná zraková a sluchová cvičení, poslech čtených a vyprávěných pohádek
- dramatizace jednoduchých pohádek, zvláště takových, ve kterých se některý motiv opakuje
- memorování říkanek a básniček z paměti, využití znalostí žáků z předškolního věku
- náprava vadné výslovnosti nápodobou
- sluchová analýza a syntéza slov
- poznávání prvních souhlásek a samohlásek na začátku nebo na konci slova
- poznávání a čtení velkých tiskacích písmen, znalost písmen a jednoduchých slov

II. etapa – nácvik čtení

- práce s velkými tiskacími písmeny (modelování, stavebnice, provázky, drátky, kostky apod.)
- čtení a zápis prvních slov a vět velkým tiskacím písmem
- seznamujeme žáky s lidovými pohádkami, rozpočítadly, říkankami, hádankami, vybrané se učí z paměti, vyprávějí i dramatizují
- předčítáme příběhy ze života dětí, z přírody, o zvířatech, propojujeme se s výukou prvouky a výtvarné i hudební výchovy (mezioborové vztahy)
- cvičíme schopnost naslouchat a něco si z příběhu zapamatovat, zapamatované vyjádřit mluveným, výtvarným nebo i pohybovým projevem
- necháme též žáky vyjadřovat své individuální pocity z četby
- pozornost věnujeme srozumitelnosti řeči žáků, nenásilně podporujeme správnou výslovnost
- učím žáky základní pravidla, která by měli respektovat při rozhovoru
- výuka čtení – požadavek jasného zřetelného čtení s porozuměním uplatňujeme od čtení prvních slov
- sluchové rozlišování délky samohlásek, tvrdosti a měkkosti slabik ve slovech
- DI-TI-NI , DY-TY-NY
- čtení slov DĚ-TĚ-NĚ-BĚ-PĚ-VĚ-MĚ

III. etapa – rozvíjení čtenářské dovednosti malými tiskacími písmeny

- uplatňování transferu velká – malá tiskací písmena
- pokračování hláskového skladu a rozkladu delších a obtížnějších slov
- posilování sluchového rozlišování tvrdých a měkkých slabik se slovy
- rozvíjení čtenářských dovedností (správná intonace věty), důraz na porozumění textu
- čtení z dětských časopisů, internetu, návštěva knihovny, multimediální učebny apod.

Psaní :

- uvolňovací cviky během celé I. a II. etapy nácviků čtení velkých tiskacích písmen
- psaní jednotlivých prvků psacího písma a číslic (čáry, oblouky, zátrhy, ovály, kličky, vlnovky)
- přechod k nácviku psacích tvarů písmen malé a velké abecedy
- psaní krátkých slov a vět
- opis a přepis písmen, slov a krátkých vět
- psaní snadných a foneticky jasných slov podle diktátu po předcházející sluchové analýze
- důraz na psaní s porozuměním
- během všech etap dodržování správných hygienických zásad při psaní: správné sezení, držení pera, sklon a natočení sešitu.....

2. ročník:**Dokončení prvopočátečního čtení:**

- postupný přechod od vázaného slabikování k správnému plynulému čtení slov, jednoduchých vět a krátkých textů
- postupný přechod od hláskování k plynulému čtení celého slova (genetická metoda)
- důraz na porozumění čtenému, odpovědi na otázky, vyhledávání slov, určitých myšlenek apod. v přečteném textu
- dodržování pomlky po tečce, přirozená intonace, správné čtení předložek se slovem

Rozvoj čtenářských schopností:

- správné a plynulé čtení krátkých i delších vět, nácvik správného dýchání při čtení
- čtení textů délkou i obsahem přístupným věku žáků
- při opakovaném čtení dbát na intonaci věty
- vyhledávání slov vyjadřujících určitý vztah nebo myšlenku
- vyprávění obsahu krátkého přečteného textu přiměřené obtížnosti
- vyjadřování obsahu textu obrázky a jejich řazení za sebou (obrázková osnova)
- přednes krátkých básní s jasným obsahem, které se žáci učí nazpaměť
- rozvíjení ústního, písemného i výtvarného vyjadřování žáků
- vyprávění o osobním pozorování a příhodách ze života
- spojení čtení se psaním a prvoukou, rozvoj komunikačních dovedností
- vytváření svých vlastních zápisů z pozorování přírody, např. listy o květinách doplněné kresbou nebo vystřiženým obrázkem - moje první kniha, zápisy o stromech aj.
- čtení přístupných dětských knih, vyprávění jejich obsahu, ilustrace ke knížce, práce s dětským časopisem, spolupráce s knihovnou

- **Psaní:**
- procvičování tvarů písmen
- dodržování sklonu, velikosti písma, správné sezení a držení psacího nástroje
- psaní slabik, slov a jednoduchých vět, důraz na bezchybný opis, přepis, psaní s porozuměním
- první krátké písemné vyjadřování žákovských pozorování a zkušeností
- správně užívat velká písmena ve slovech a větě

Jazyková výchova a základní pravopisné jevy:

- vyjádření myšlenky, tvoření vět s danými slovy a k dané situaci, odpověď celou větou na otázky, druhy vět, dodržovat pořádek slov ve větě
- seznámení s abecedou (práce s ní s oporou o napsanou abecedu)
- pravopis věty (velké začáteční písmeno, interpunkční znaménka na konci věty)
- slovo, slabika, hláska, písmeno, slovní význam, dělení slov na konci řádku
- samohlásky, souhlásky, dvojhlasý, slabikotvorné l, r,
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek
- psaní a výslovnost slabik tvrdých, psaní a výslovnost měkkých slabik
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
- příprava na poznávání podstatných jmen a dějových sloves, zjišťování, která slova v souvislém textu označují osoby, zvířata nebo věci a která slova vyjadřují, co osoby, zvířata a věci dělají;
- čtení a psaní předložek
- obecná a vlastní jména

Sloh :

- základní formy společenského styku (oslovení, pozdrav, poděkování, omluva)
- písemné formulování krátkého přání, pozdravu a dopisu
- umět napsat adresu

Témata pro rozvoj ústního a písemného vyjadřování žáků vybíráme hlavně z jejich života, z přírody, můžeme volit i témata o práci a hrách. Žáci mohou vypravovat své příběhy podle obrázků, podle společně sestavené osnovy i podle své fantazie.

Rozvoj vyjadřovacích schopností prolíná celou výukou českého jazyka. V 2. ročníku klademe důraz hlavně na ústní vyjadřování žáků. Dáváme jim dostatek prostoru, aby mohli své názory prezentovat před spolužáky, aby mohli navzájem o určitých jevech diskutovat a zdůvodňovat je. Důležitá jsou mluvní cvičení, která se dají do výuky českého jazyka zařazovat často. Žáci při nich projevují, jak rozumí mluvnickým jevům i jak rozumí čtenému textu.

3. ročník**Rozvoj čtenářských dovedností:**

- správné, plynulé a uvědomělé čtení krátkých vypravování, ukázek z knih vhodně rozdělených na části; básní, bajek, pohádek přístupných chápání žáků
- výrazné čtení (po přípravě s učitelem) krátkých vypravování a básní s využitím intonace podle smyslu čteného textu, čtení s porozuměním
- tiché čtení (bez pohybu rtů) krátkých textů s jednoduchým dějem se samostatným způsobem zpracování otázek a úkolů, jimiž učitel kontroluje, jak žáci pochopili obsah přečteného článku (podle individuálních schopností žáků)
- rozlišování prózy a veršů
- vyhledávání slov, výrazů, vlastních jmen v přečteném textu
- sestavování obrázkových osnov krátkého vypravování nebo přečteného článku a vyprávění jednoduchého příběhu podle nich
- reprodukce vypravování a naučných textů nebo jejich částí
- vyprávění pohádek i vymýšlení pohádek žáky, odlišení pohádky od ostatních vyprávění
- krátké vyprávění vlastního zážitku
- pokus o vyprávění přečtené události ze stanoviska některé z jednajících osob
- výrazný přednes krátkých básní nebo krátkých příběhů, které se žáci učí z paměti
- čtení dětských knih přiměřených věku – zapsání a pamatování si jména autora, názvu knihy, vyjádření obrázkem nebo několika větami toho, co žáka z knihy zaujalo
- osvojování si dovednosti odpovídat na otázky k obsahu přečtené knihy
- pokračování v zápisech listů o přírodě - moje první kniha (mezipředmětové vztahy), tvořivá práce s obsahově přiměřeným textem

Psaní:

Procvičování psaní tvarů písmen a jejich spojení na předepsaných slovech navzájem spojených nějakým významem. Např.: náradí, které má tatínek; stromy, o kterých se učíme, apod. (psaní s porozuměním).

Dbáme na dodržování:

- správných tvarů písmen, rovnoměrných vzdáleností mezi písmeny ve slovech, mezi slovy na řádku i zachovávání stejného sklonu písma
- úhlednosti písma, základních hygienických návyků při psaní

Jazyková výchova:

Opakujeme to, co se žáci v předešlém ročníku naučili:

- věta, slovo, slabika, písmeno
- pravopis věty (velké písmeno na začátku, interpunkční znaménko na konci)
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek a slabik

- psaní slov s tvrdými a měkkými slabikami
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě samostatně, ve slovech i slovních spojeních
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)

Nově seznamují nebo ji rozšiřují učební látku:

- význam slov
- obojetné slabiky
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slova – vyjmenovaná slova
- procvičování pravopisu základních vyjmenovaných slov a jasně z toho vyplývajících slov příbuzných, užívaných v životě – porozumění významu slov a slovních spojení
- pravopis vlastních jmen – jednoduché typy
- seznámení se slovními druhy a jejich rozlišování v základním tvaru
- užívání správných gramatických tvarů podstatných jmen a sloves v mluveném projevu
- výslovnost a psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uprostřed slov
- poznávání podstatných jmen, jako pojmenování osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů (rod a číslo podstatných jmen)
- seznámení s pádovými otázkami
- poznávání sloves (osoba, číslo, čas)
- psaní i, í ve slovesech (kreslí, kreslil, prosí, prosil, zlobí, zlobil ...)
- věta jednoduchá a souvětí

Pravopis vyjmenovaných slov prolíná výukou 3. ročníku až do konce roku. Toto učivo je třeba procvičovat krátce, často, s porozuměním a vysvětlováním. Důraz je třeba dát na tvořivou práci žáků s vyjmenovanými slovy a jejich aplikaci též v jiných vyučovacích předmětech.

Vhodným způsobem je třeba s výukou vyjmenovaných slov propojovat poznávání slovních druhů a pravopis vlastních jmen. Jednotlivé okruhy učiva se neprobírají jako izolované celky, ale navzájem se prolínají. Velký význam má předučování některého učiva už v 1. a 2. ročníku.

A. OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 1. období**KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA**

Žák:

- plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti, pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou či nedbalou výslovnost
- porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
- respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru
- v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči
- volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích
- na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev
- píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení, zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
- píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev
- seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Žák:

- rozlišuje zvukovou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky
- porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, porovnává a třídí slova podle zobecněného významu - děj, věc, okolnost, vlastnost
- rozlišuje slovní druhy v základním tvaru, užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary
- spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy
- rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky
- odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Žák:

- čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku
- vyjadřuje své pocity z přečteného textu
- rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění
- pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností
- návštěva a spolupráce s knihovnou

5.1.1.2 ANGLICKÝ JAZYK

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- základním úkolem tohoto období je přiblížit dětem cizí jazyk, jeho krásu a zvучnost
- motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk
- učit se vnímat a napodobovat melodii a rytmus anglického jazyka
- poznávat a prakticky používat základní pravidla výslovnosti
- hravou formou naučit žáky základní slovní zásobu z oblastí blízkých dětem tohoto věku
- rozumět jednoduchým pokynům v anglickém jazyce a reagovat na ně
- při různých činnostech naučit děti základní zdvořilostní fráze, způsob oslovení, ...
- získávat první poznatky o zemích, kde se mluví anglicky
- položit základy pro další období / 1. období/, aby se žáci učili s chutí a věřili, že budou úspěšní

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

- Realizuje se v 1. a 2. ročníku s 1 hodinovou dotací.
- vyučovací hodiny jsou vedeny vhodným a zajímavým způsobem - poutavými činnostmi, hrami, písničkami,.. aby bylo dosaženo základních cílů
- snažíme se, aby žák porozuměl vyslechnutému sdělení či pokynu, aby dovedl k základním slovům nakreslit obrázek, případně reagoval nějakým pohybem, slovem, pracovní činností
- vzdělání je zaměřeno na poslech a porozumění anglickému jazyku – základní slova, fráze, pojmy
- mluvení je založeno na reprodukci slyšeného, později mluvení v jednoduchých větách
- čtení a psaní je rozvíjeno receptivním způsobem.
- výuka vychází z praktického využití jazyka a slovní zásoba je vybrána z okruhů činností a zájmů dětí této věkové kategorie.

K hodnocení práce a znalostí dětí nebudou použity klasické testy, které by u dětí vytvořily pocit ohrožení. Evaluační aktivity jsou zařazovány po skončení jednotlivých oddílů přirozeným způsobem - soutěže, hlavolamy, kreslení,.. a slouží jako opakování i hodnocení osvojení nových znalostí. Učiteli umožní detekování individuálních problémů jednotlivých žáků.

Při práci se žáky se používají:

- kartičky s obrázky, barevné pomůcky aj.
- učebnice Happy House 1 a Happy House 2, jejichž součástí jsou pracovní sešity
- CD nahrávky
- plakáty aj.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

1. ročník:

Slovní zásoba na témata :

Rodina, školní pomůcky, hračky, oblečení, narozeniny, koupání, zvířata, Vánoce

Komunikace:

Pozdravy, představování, pokyny při výuce a při hře

Co se děje ?

přání k narozeninám a k Vánocům

Jazykové struktury a gramatika :

osobní jména

jednoduchá otázka a odpověď s použitím slovesa " být"

číslovky 1 – 10

přivlastňovací zájmena můj, tvůj

rozkazovací způsob

Reálie:

Vánoce v Anglii

2. ročník:

Slovní zásoba na témata:

Zvířata, školní pomůcky a činnosti, jídlo, obličej, barvy, dům, oblečení, Vánoce a Velikonoce

Komunikace:

Poděkování, dotazování, zdvořilostní fráze, fráze spojené s Vánocemi a Velikonocemi, pokyny při výuce, běžných činnostech a hrách

Jazykové struktury a gramatika:

užít "to" a "toto" při označování věcí

jednoduché otázky a odpovědi s použitím sloves "být" a "moci"

rozkazovací způsob

jednoduché užití přítomného času průběhového - popis činností

předložky "v" a "na" ve slovním spojení

předložky "pro" a "od" v přáních

Reálie:

Vánoce a Velikonoce v Anglii

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci přípravného období

(důraz kladen na receptivní řečové dovednosti)

Žák

- rozumí jednoduchým pokynům a otázkám běžným při výuce
- pozdraví a odpoví na pozdrav jednoduchým způsobem
- porozumí otázkám a výrazům používaných v každodenním životě
- pojmenuje předměty kolem sebe doma a ve škole
- popíše jednoduchými větami věci a činnosti kolem sebe
- tvoří jednoduché věty a otázky týkající se každodenních potřeb
- užívá základní barvy při jednoduchém popisu osob a věcí
- pojmenuje některá zvířata a zvuky, které vydávají
- popíše dům velmi jednoduchým způsobem
- zeptá se na věk spolužáka
- sdělí, kolik je mu let

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

- Rozvoj schopnosti poznávání - hlavolamy, hádanky, vybarvování obrázků, vystřihování a správné zařazování obrázků, tvorba obrázkového slovníku
- Komunikace - tvorba přání k narozeninám a Vánocům

Multikulturní výchova

- Kulturní diferenciaci - povídání si o jedinečnosti každého člověka a jeho individuálních zvláštěnostech na příkladu postaviček myši
 - bydlících v domě s rodinou; povídání si o způsobech slavení svátků Vánoc a Velikonoc v různých zemích
- Lidské vztahy - povídání si o právu všech lidí žít společně a vzájemně se tolerovat na příkladu rodiny lidí a myšiček žijících v Happy House

Mediální výchova - *Tvorba mediálního sdělení* - tvorba slovních bublin do kreslených příběhů

F) MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY

Hudební výchova, Výtvarná výchova, Dramatická výchova

3. ročník:

A) CÍLE VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

- motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk, učit se vnímat a napodobovat melodii a rytmus anglického jazyka
- poznávat a prakticky používat základní pravidla výslovnosti
- činnostní formou naučit žáky základní slovní zásobu z jím blízkých oblastí (činnosti s obrázky nebo předměty)
- činnostní formou výuky naučit žáky jednoduchá základní pravidla gramatiky a základní zdvořilostní fráze
- základní fráze a obraty procvičovat s pomocí CD a manuálních činností zahrnutých v pracovním sešitě
- s pomocí obrázků nebo předmětů vytvářet a obměňovat první krátké rozhovory
- vést žáky k získání schopnosti číst s porozuměním přiměřené jednoduché texty v anglickém jazyce
- získávat první poznatky o zemích, kde se mluví anglicky
- postupně začít chápat význam znalosti angličtiny pro život

Při činnostním vyučování anglickému jazyku ve 3. ročníku vyučujeme:

- a) komunikační dovednosti (schopnost domluvit se v angličtině)
- b) slovní zásobu, čtení a porozumění řeči psané; porozumění řeči mluvené
- c) mluvnici a pravopis
- d) dramatickou výchovu
- e) základní poznatky o anglicky mluvících zemích

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

- Výuka tvoří úvod do cizojazyčného vzdělávání žáků. Nejdůležitější v tomto období je probuzení zájmu o výuku a vytváření pozitivního vztahu k učení cizímu jazyku. Proto je výuka v průběhu celého roku prostoupena zajímavostmi, pro žáky poutavými činnostmi, hrami a písničkami.
- Při výuce je třeba pracovat s vhodnými učebnicemi a pomůckami zpracovanými přiměřeně k věku dítěte.
- V tomto období se snažíme, aby žák porozuměl vyslechnutému sdělení, uměl ho opakovat, aby uměl použít naučená slova v jednoduchém spojení, aby dovedl základní slova a jednoduché věty přečíst a slova i zapsat, popřípadě k nim nakreslit obrázek.
- Výuka jazyka vychází z jeho praktického použití. Výklad pravidel gramatiky je omezen na nezbytně nutné minimum potřebné k tvorbě jednoduchých vět. Slovní zásoba je volena především z okruhu zájmů dětí tohoto věku. Slova jsou vázána do vzájemných souvislostí s konkrétním předmětem, obrázkem – s tzv. názorem, a to v každé hodině. To je základem k tomu, aby se anglickému jazyku učil každý žák s chutí a věřil, že bude mít úspěch.
- Využíváme zvukových nahrávek, anglických říkanek a písniček, z nichž některé se žáci učí zpaměti.
- Upevňování, procvičování a využití slovní zásoby v jednoduchých větách spojujeme vždy s činnostmi.

C) OBSAH UČIVA

- pozdravy, yes, no, barvy, čísla 1 – 12, pokyny učitele k výuce (asi 60 až 70 pokynů během školního roku, žáci rozumí a reagují na ně)
- školní potřeby, zařízení třídy, čísla 13-20
- zvířata
- *I'm, she's, he's* + přídavné jméno
- *are you* + *příd. jméno*
- části lidského těla, barvy vlasů
- *I've got, he/she's got*
- členové rodiny
- oblečení
- *Have you got? Yes, I have/ No, I haven't.*
- názvy zaměstnání, slovesa pohybu
- názvy jídel, názvy denních jídel
- další zvířata a části jejich těl, zvířecí potrava, některé světadíly
- hračky a přístroje
- *Are there any..? Yes, there are / No, there aren't.*
- Abeceda. *How do you spell..?*
- názvy dnů a měsíců, názvy svátků a slovní zásoba k nim
- texty, komiksy, poslechy z učebnice, písničky, básničky, příběhy, jazyk učitele

V 1. pololetí poskytneme dětem nezbytný úvod do jazyka

- seznamujeme je s anglickými hláskami na základě názvů barev, hraček a čísel
- nacvičujeme správnou výslovnost a čtení celých vět na krátkých příbězích
- učíme děti mluvit ve vzorových větách, jejichž smysl je dán dramatizací, činností s předměty nebo s obrázky
- naučíme děti rozumět jednoduchým větám a pokynům ve třídě
- radost z uměleckého prožitku s použitím anglického jazyka poskytneme nácvikem velmi jednoduchých básniček a říkadel

V 2. pololetí se výuka zaměří na „technické“ vědomosti nutné pro správné použití základů jazyka

- postupně nacvičujeme čtení fonetického přepisu angličtiny
- postupně probíráme a opakujeme tvary jednotného a množného čísla podstatných jmen, zájmena osobní – podměty, shodu podmětu s přísudkem, závazný slovosled anglické věty

Výuka gramatiky probíhá současně s vytvářením jednoduchých vět, kde se potřebné výrazy a spoje procvičují. Žáci se naučí větám rozumět, číst je a opakovat. Protože jim rozumějí a znají některá slovíčka, mohou je obměňovat. Ptají se jeden druhého, odpovídají na spolužákovy otázky. tímto způsobem probíhá výuka gramatiky s pomocí činností v průběhu celého roku, jak je uvedeno už v bodě B.

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY NA KONCI 1. OBDOBÍ

- žák pozdraví při setkání a loučení, představí se
- pojmenuje základní barvy
- rozumí základním pokynům užívaným ve výuce
- označí běžné školní potřeby
- klade a plní jednoduché, každodenně užívané příkazy
- zeptá se a odpoví na dotaz na barvu, věk
- podá základní informace o sobě
- čte krátké komiksové příběhy, rozumí obsahu
- počítá od 1 do 20, pojmenuje dny v týdnu a měsíce v roce
- pojmenuje běžná domácí zvířata
- vyjádří svou náladu a pocity, i pocity druhých
- používá zdvořilostní fráze a pozdravy
- rozumí obsahu krátkého komiksového příběhu a zdramatizuje ho
- jednoduchým způsobem popíše vzhled osoby
- vyhledá konkrétní informace v textu pomocí nápovědy
- vyjmenuje členy své rodiny, podá základní informace o své rodině
- pojmenuje základní části lidského těla, základní oblečení
- čte a předvede dialogy
- jednoduchým způsobem si objedná jídlo, vyjádří libost a nelibost k jídlům
- vyhledá konkrétní informace z rozhovoru dvou lidí, získá hledané informace ze slyšeného textu
- popíše jednoduchý obrázek, umístění předmětů
- odpoví na „ano/ne“ otázky k popisu místnosti
- čte a vyslovuje foneticky správně, hláskuje slova
- užívá výrazy spojené se svátky Halloween, Vánoce a Velikonoce
- pojmenuje sousední státy, užívá základní zeměpisné výrazy a otázky
- z paměti reprodukuje několik básniček, říkanek a písniček v angličtině

Děti získají skutečný základ pro další studium anglického jazyka v těchto oblastech:

- a) Oblast **fonetiky**: rozlišují anglické hlásky od českých a umí je vyslovit.
- b) Oblast **slovní zásoby**: barvy, čísla, běžné hračky a zvířata, osoby, příbuzenské vztahy, jídlo, pocity, pojmy: ten, nějaký, malý, velký, starý, ano, ne Mr., Ms.
- c) Oblast **mluvnice**: člen určitý a neurčitý, jednotné a množné číslo podstatných jmen, užívání sloves v přítomném čase prostém, slovesa mít, mít rád, být, užívání sloves v přítomném čase průběhovém (kladné věty), zájmena osobní - podměty a jejich použití ve větě, některá zájmena přivlastňovací, předložkové vazby s „on, in, under“.

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

- Tematický okruh: Rozvoj schopnosti poznávání; činnosti: cvičení pozornosti a soustředění v hrách opakovacích lekcích

Mediální výchova

- Tematický okruh: Tvorba mediálního sdělení; činnosti: Podání faktických informací přitažlivou formou – opakovací lekce A, B

Výchova evropských a globálních souvislostech

- Tematický okruh: Evropa a svět nás zajímá; činnosti: poznávání a seznamování se s jinými kulturami – anglická jména a jejich české ekvivalenty, hry v anglicky mluvících zemích, zvyky svátků Halloween, Vánoce a Velikonoce ve Velké Británii, tvorba pozdravů k Vánocům a Velikonocům
- Tematický okruh: Objevujeme Evropu a svět; činnosti: diskuse nad mapou Evropy, vybarvování vlajek jednotlivých států, otevřená výstavka vlajek evropských států;

F) MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY

Žáci při výuce angličtiny využijí znalosti, poznatky a zkušenosti z:

- výtvarné výchovy
- hudební výchovy
- dramatické výchovy
- prvouky
- českého jazyka

5.1.2 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. r. realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu **MATEMATIKA**

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- osvojování základních matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka
- důraz na porozumění základním pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům
- rozvíjení zkušeností s matematickým modelováním pomocí činností, kterými se žáci učí poznávat a nalézat situace, které dokážou matematicky popsat; využívání zkušeností žáků z domova i ze života kolem nich
- prostor pro aktivní projev žáka – vymýšlení úloh žáky, využití jejich zájmů, efektivní využívání osvojených poznatků
- grafické projevy žáka – od kresleného obrázkového názoru k náčrtům
- postupné osvojování prvních matematických pojmů, početních výkonů, postupů, základů jazyka matematiky a způsobů jejich užití.

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Matematické vzdělávání v tomto období pomáhá žákům vnímat význam matematiky v životě. Žáci se učí vyjadřovat pomocí čísel. Matematika rozvíjí pozornost, vytrvalost, schopnost rozlišovat, objevovat, vytvářet různé situace. Žáci se učí svoji práci kontrolovat, srovnávat, učí se sebedůvěře, slovně i písemně vyjadřují výsledky svého pozorování. S vyjadřovacími schopnostmi se rozvíjí jejich schopnost uvažovat.

Vzdělávací oblast matematika je tvořena **čtyřmi tematickými okruhy**:

a) Číslo a proměnná:

Žáci si postupně osvojují aritmetické operace (porovnávání, zaokrouhlování, sčítání, odčítání, násobení, dělení). Přitom se dbá na tři složky:

- *dovednost* (provádění početních operací)
- *algoritmické porozumění* (proč je práce prováděna předloženým postupem, důraz na činnostní provedení, hovor o pozorovaném)
- *významové porozumění* (umět operaci propojit na reálné situace, nejlépe za pomoci individuálních činností, matematizace reálných situací)

b) Závislosti a vztahy:

Žáci si v tomto tematickém okruhu na základě pozorování uvědomují změny a závislosti známých jevů. Porovnávají velikosti věcí a čísel. Pomocí svých činností postupně pochopí, že změnou může být zvětšení, zmenšení, růst, pokles. Na poznání a pochopení závislostí navazuje v dalších obdobích práce s tabulkami, diagramy a grafy.

c) Geometrie v rovině a v prostoru:

Žáci se v tomto tematickém okruhu učí objevovat, rozlišovat a určovat základní geometrické rovinné a prostorové útvary. Geometricky modelují reálné situace, hledají geometrické útvary ve svém okolí a pojmenovávají je. Učí se měřit délku, poznávají základní jednotku délky. Učí se základy grafického projevu v geometrii.

d) Slovní úlohy:

- Při řešení je třeba uplatňovat uvažování žáků, které později přechází v logické myšlení. Učí se řešit jednodušší úlohy z reálného světa, analyzovat reálné situace, pochopit problém, utřídit údaje, pomocí konkrétního názoru situaci modelovat, následně řešit a formulovat odpověď.

Matematika svým charakterem vyžaduje **činnostní pojetí**.

- Do školy přicházejí děti s nestálou a rozptýlenou pozorností, mnozí neumějí naslouchat. Hodiny matematiky dávají prostor k tomu, aby se žáci učili pozorně naslouchat slovům učitele. Pojmy čísel první desítky a početní výkony s nimi prováděné se vyvozují **zásadně pomocí žakovských pomůcek** a to hlavně konkrétních věcí a dále pomocí zástupného názoru a obrázků. Napomáhá to pracovat s celým žakovským kolektivem, docílit pozornosti všech žáků.
- Velmi dobrým prostředkem k rozvoji pozornosti i k projevu míry pochopení jsou **hovory žáků k činnostem**, při kterých početně vyjadřují své zkušenosti. Rozvíjí se přitom schopnost žáka vyjadřovat své myšlenky, posiluje se sebedůvěra žáka v jeho schopnosti.
- Smysl pro odpovědnost za vlastní práci je úspěšně vytvářen, je-li žák brzy veden k samokontrolě.
- Velký význam v matematice má **aktivita žáků**. Činnostní formy učení dávají dostatek možností k jejímu neustálému podněcování.
- Činnostní učení matematice **vyžaduje aplikaci činností do celého souboru hodin**. Ani jeden návyk se nemůže vytvořit jen v jedné hodině, ani jeden matematický pojem nemůže být utvrzen během jedné vyučovací hodiny. Je nutné v řadě po sobě následujících vyučovacích hodin nechat daný pojem postupně objevit a přijmout všemi žáky, poznané učivo krátce v každé hodině procvičovat a nechat ho obohacovat novými žakovskými nápady a zjištěními. Proto musí každý žák dostat dostatečný prostor k pochopení učiva a k dovednosti o něm hovořit.
- V systému vyučovacích hodin vyplývá nové učivo z předcházejícího a zároveň je základem a oporou pro učivo následující. Za tohoto předpokladu se často stává, že žáci nové učivo objeví sami a často jim ani nepřipadá nové. K tomu učitel žákům dopomáhá určitým upozorněním, otázkou nebo doporučením, co pozorovat. **Žákům je třeba dát dostatečný prostor na objev poznávaného jevu i na jeho zvládnutí a procvičení.**
- Řešení slovních úloh formou individuálních činností spolu se slovním vyjadřováním úloh a odpovědí žáky, můžeme hodnotit jako **nejmocnější prostředek rozvoje chápavosti dětí**.
- **Při řešení slovních úloh je žák jejich tvůrcem, vynálezcem i řešitelem.** Úsilí, které při tom žáci vynakládají, působí příznivě na jejich rozumový vývoj. Rozvíjena je přitom i samostatnost žáka a jeho tvořivost.

Podmínky pro dosažení dovednosti žáka správně řešit slovní úlohy jsou:

- provádění různých praktických činností, které znázorňují určitou úlohu
- pokus o samostatné vyhledávání cesty řešení žákem a o vyjádření odpovědi náležející k dané úloze
- samostatné vymýšlení a formulování úloh podobných úlohám právě řešeným, vymýšlení úloh příbuzných (s blízkým praktickým obsahem) žáky a předkládání obdobných úloh k řešení učitelem
- řešení obtížnějších úloh až po dokonalém zvládnutí úloh jednoduchých

Učebnice a pracovní sešity, které jsou připravené k činnostnímu učení matematice, předkládají mnoho slovních úloh ze života, čímž jsou také dětem blízké a jasné. Metodické postupy v nich zvolené nejsou jednotvárné, upoutávají žáky, budí jejich zájem, mobilizují jejich pozornost.

Dosažení dobrých výsledků v hodinách matematiky vyžaduje:

- naučit žáky pozorně vnímat, co říká a dělá učitel a co odpovídají spolužáci, učit žáky soustředit se na své činnosti, hovořit o nich, reagovat na upozornění učitele, vnímat práci a vyjadřování spolužáků
- pravidelným zařazováním činností do výuky dosáhnout při nich zručnosti žáků, používat činnostních metod k dosažení aktivity žáků a jejich spoluúčasti při učení, individuální účast každého na řešení a pozorování předloženého problému
- poskytnout každému žákovi dostatečný prostor k tomu, aby měl možnost vniknout do podstaty problému, o kterém se hovoří ve vyučování – porozumět učební látce
- pestré změny forem práce v průběhu roku, rozmanitost používaných pomůcek a tím dosažení zajímavosti výuky
- každodenní činnosti žáků a zpětná vazba mezi učitelem a žáky, to pak pomáhá učiteli vnímat a rozvíjet osobnost každého z nich, aby vyučování matematice mělo nejen vzdělávací, ale i výchovný charakter
- do vyučování často zařazovat úlohy, v nichž se odráží život obklopující dítě, to co dítě vidí, v čem má přímou účast, to potom snadno zařazuje do svých početních úvah a myšlenek
- časté sestavování úloh ze života samotnými žáky, neboť tvorba úloh, otázek a odpovědí napomáhá dobrému zvládnutí učiva, obměny slovních úloh
- propojování výuky matematiky s ostatními předměty, zvláště s prvoukou

Při vyučování matematice v prvním období základního vzdělávání při probírání určitého učiva:

- seznámíme žáky s prvním pojetím daného problému a motivujeme je
- užitím názorných pomůcek a konkretizací vedeme žáky postupně k pochopení problému, který je dán novou učební látkou
- provádíme třídění a srovnávání naučených vědomostí s vědomostmi již osvojenými
- provádíme cvičení s praktickým užitím získaných vědomostí
- necháváme žáky samostatně vymýšlet slovní úlohy, které vycházejí z jejich zkušeností
- provádíme cvičení k zautomatizování určité početní operace
- necháváme žáky při praktických činnostech objevovat potřebu nového početního výkonu
- látku pro počítání z paměti volíme tak, aby přispívala k dosažení dobrého zvládnutí probíraného učiva

V prvním období základního vzdělávání

- necháváme žáky pod vedením učitele matematické poznatky objevovat a formulovat je svými slovy. Učitel pak matematický pojem upřesní a správně ho formuluje.
- zdůrazňujeme potřebu *častého zařazování počítání z paměti*, a to po celé první období základního vzdělávání. Při počítání s malými čísly by nikdy nemělo být počítání z paměti nahrazováno písemným počítáním.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

1. ročník:

- vytváření představ o jednotlivých číslech na základě názoru, přirozená čísla 1 až 5 – numerace, vidění počtu věcí do 5
- rozklady čísel, vyvození čísel, nácvik psaní číslic
- tvoření slovních úloh žáky bez užití početních výkonů (ze začátku i bez znalosti číslic)
- porovnávání počtu věcí, sčítání a odčítání přirozených čísel spojené s manipulačními činnostmi (do 5)
- přirozená čísla 1 až 10 – numerace, vidění počtu věcí do 10, rozklady přirozených čísel do 10
- finanční gramotnost - pozná české mince a bankovky, uvede příklad využití platební karty, odhadne cenu základních potravin a celkovou cenu nákupu, jednoduché slovní úlohy ze života řešené na základě manipulace i s věcmi i s penězi
- sčítání a odčítání přirozených čísel v oboru do 10, názorné zavedení pomocí činností
- orientace v prostoru (před, za, vedle, vpravo, vlevo, dole, nahoře)
- porovnávání počtu věcí, porovnávání čísel bez zápisu znamének nerovnosti
- přirozená čísla do 20 – numerace, sčítání a odčítání v 2. desítce s využitím analogie s 1. desítkou (bez přechodu přes desítku), analogie musí vyplynout z individuálních činností žáků
- vztahy o několik více, o několik méně, slovní úlohy ze života (obor do 20)
- poznávání geometrických tvarů, rovinných obrazců a těles – využití vhodných stavebnic, stavby podle předlohy i podle fantazie

Výuka matematiky má v 1. ročníku činnostní charakter. Vysvětlování početních výkonů se v 1. a 2. ročníku provádí na základě činností se skupinami předmětů. Názornému počítání slouží též jednoduché obrázky a značky kreslené dětmi. Při vytváření pojmu čísel a početních výkonů se přechází od činností s trojrozměrnými předměty k připraveným pomůckám (kolečka, peníze, vystřižené obrázky) až ke kreslenému názoru v pracovních sešitech a názoru demonstračnímu. Také vytváření slovních úloh a jejich obměny vychází z věcného názoru, především je však třeba využívat individuálních žakovských zkušeností.

Velmi vhodným tématem slovních úloh je obchodování spojené s manipulací s pomůckou „papírové mince a bankovky“.

Matematika celého 1. ročníku je vyučována hlavně v souvislosti s učivem prvouky, ale také v souvislosti s učivem českého jazyka (vymýšlení slovních úloh, vytváření otázek, vyjadřování se k činnostem).

Podle podmínek školy se mohou děti ve vyučování seznamovat s prací na počítači a využívat v matematice jednoduché počítačové programy a hry obsahující **procvičování** vidění počtu věcí, přiřazování čísla k určitému počtu věcí, porovnávání počtu věcí a čísel a též procvičování početních výkonů.

Tyto dovednosti dále rozvíjíme v následujícím 2. a 3. ročníku základního vzdělávání. Vhodných počítačových her a programů lze využívat **k procvičování** učiva nejen matematiky, ale i dalších vyučovacích předmětů.

2. ročník:

- opakování učiva z 1. ročníku:
 - rozklady čísel do 10, rozklad čísel na desítky a jednotky, numerace do 20, porovnávání čísel
 - automatizace spojů sčítání a odčítání do 20 bez přechodu desítky, jednoduché slovní úlohy spojené s názorem
 - vztahy o x více a x méně, slovní úlohy s tímto vztahem
- sčítání a odčítání s přechodem přes desítku vyvozené na základě manipulačních činností žáků
- počítání se závorkami, písemné sčítání a odčítání
- přirozená čísla do 100 – numerace - vytváření představ čísel na základě názoru:
 - posloupnost přirozených čísel, počítání po desítkách, počítání po jednotkách v různých desítkách, čtení a zápis čísel, číselná osa
 - porovnávání čísel pojmenovaných i nepojmenovaných, zaokrouhlování čísel na desítky na základě práce s číselnou osou
- sčítání a odčítání v oboru do 100
 - sčítání a odčítání násobků 10, přičítání jednociferných čísel k celým desítkám, odčítání od celých desítek, sčítání a odčítání
 - sčítání a odčítání v jednotlivých desítkách s využitím analogie s počítáním v 1. desítky vyplývající z individuálních činností žáků s pomůckami, sčítání a odčítání s přechodem desítek
 - sčítání a odčítání dvojciferných čísel, počítání s „penězi“
 - vytváření jednoduchých slovních úloh k jednotlivým typům příkladů na sčítání a odčítání (využití při obchodování);
- finanční gramotnost - zkontroluje, kolik peněz je vráceno při placení, vlastními slovy vyjádří, co znamená, že je banka správce peněz
- názorné zavedení násobilky 1, 2, 5, 10, 3, 4, které je odvozeno z opakovaného přičítání stejných čísel
- činnosti vedoucí k pochopení násobilky a jejímu procvičování
- slovní úlohy, které vedou k pochopení úsudku několikrát více (s využitím peněz)
- geometrické tvary rovinné a prostorové, hry s tvary, modelování, rozlišování modelů těles i geometrických tvarů ve svém okolí
- rozvíjení prostorové představivosti – stavebnice, soubory krychlí, apod.
- rovné a křivé čáry, lomené čáry, uzavřené a otevřené
- bod, vyznačování a popisování bodu
- úsečka (rýsování), odhad délky úsečky, měření délky úsečky, porovnávání délek úseček
- jednotky délky (metr, centimetr, milimetr)
- souměrnost (čtvercová síť)
- jednotky času (hodina, minuta), poznávat, kolik je hodin na hodinách ručičkových i digitálních, orientace v čase
- jednotky hmotnosti a objemu (kilogram, litr)

3. ročník:

- opakování učiva z 2. ročníku:
 - počítání do 20 s přechodem přes 10, numerace do 100, sčítání a odčítání v oboru do 100
 - slovní úlohy vedoucí k sčítání a odčítání i k porovnávání o několik více, o několik méně
- sčítání a odčítání do 100, příklady typu: $36 + 17$; $65 - 28$
- příprava písemného sčítání a odčítání do 100 na základě činností s pomůckami „desítky koleček“, „papírové mince a bankovky“
- slovní úlohy vedoucí k porovnávání rozdílem, k násobení a dělení a rozlišování úsudků několikrát více, několikrát méně a jejich obměny
- násobení a dělení v oboru násobílek do 100, automatizace spojů
- na základě manipulačních činností rozlišovat úsudky: o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
- užití závorek v příkladech se dvěma početními výkony
- přirozená čísla v oboru do 1 000 – numerace:
 - vytvoření představy čísel na základě názoru: činnosti žáků s pomůckami „papírové mince a bankovky“, „čtvercová síť“
 - posloupnost přirozených čísel, počítání po stovkách, desítkách, jednotkách, čtení a zápis čísel
 - práce s číselnou osou (využití čtverečků s napsanými čísly k manipulaci), porovnávání čísel
 - zaokrouhlování čísel na stovky, na desítky
- sčítání a odčítání v oboru do 1 000:
 - sčítání a odčítání z paměti (při sčítání a odčítání z paměti má nejvýše jedno číslo všechny tři číslice různé od nuly)
- dělení dvojčíferného čísla jednocíferným číslem se zbytkem; násobení a dělení mimo obor násobílek seznámení s písemným sčítáním dvou trojčíferných čísel, odhady výsledků
- seznámení s písemným odčítáním dvou trojčíferných čísel, kontrola výpočtu sčítáním
- slovní úlohy s jedním početním výkonem a jejich obměny, nácvik jejich zápisů,
- seznámení s prováděním odhadu předběžného výsledku řešení slovních úloh
- slovní úlohy se dvěma početními výkony, využití námětů z obchodování
- osová souměrnost, rýsování přímek, vzájemná poloha (rovnoběžky, různoběžky), průsečík přímek
- bod ležící na přímce a mimo přímku, úsečka a její označování, odhadování a měření délky
- jednotky délky (metr, centimetr, milimetr, kilometr), jejich rozlišování, vytvoření správné představy o velikosti jednotek na základě činností, jednoduché převody (m, cm, km)
- čtverec a obdélník – jejich náčrty kreslené do čtvercové sítě i volně na papír
- rozvoj prostorové představivosti (stavby z krychlí na vrstvy), stavby podle předlohy, tělesa kolem nás – poznávání geometrických tvarů
- jednotky času (hodina, minuta, vteřina), jednoduché převody, orientace v čase

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 1. období

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

Žák:

- používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků
- čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti
- užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose
- provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly
- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

Žák:

- orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času
- popisuje jednoduché závislosti z praktického života
- doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel
- tématem slovních úloh je obchodování spojené s manipulací s pomůckami
- číselný obor se rozlišuje do 100 na základě manipulací s „penězi“ za využití obrázkového názoru

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Žák:

- rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci
- porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky
- rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině

Matematika v tomto období rozvíjí paměť žáků, jejich představivost, tvořivost, klade základy logického úsudku.

Matematické vzdělání přispívá k formování osobnosti žáků, rozvíjí důslednost, tvořivost sebedůvěru, sebekontrolu aj.

V systému individuální práce se slabšími žáky v matematice v prvním období základního vzdělávání má mimořádně velký význam správné a hojné používání názorných pomůcek, kreslených znázorňování, cvičení v sestavování vlastních úloh a jejich řešení, počítání z paměti.

Systém činnostního učení, který používáme, ukazuje, že se v pedagogické praxi při učení základů matematiky v prvním období základního vzdělávání, nemusí vyskytovat beznadějně situace. Při dodržování základních zásad a metod činnostního učení, dosahujeme uspokojivých výsledků i u žáků s diagnostikovaným opožděným vývojem nebo různými „dys“ problémy.

5.1.3 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

je ve **3. ročníku** realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu **INFORMATIKA**

INFORMATIKA

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- seznamovat žáky se základními funkcemi počítače
- uvědomovat si úlohu rychlých informací v dnešním moderním světě
- ukázat, jak se dají v současnosti využívat informační a komunikační technologie
- naučit se svoje soubory informací vytvářet, ukládat a opět vyhledávat
- učit žáky pracovat s textem a obrázkem v textovém editoru
- poznat možnost získávání a předávání informací pomocí internetu

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Vyučovací předmět Informatika je vyučován ve 3. ročníku po jedné vyučovací hodině týdně. Charakter výuky informatiky je činnostní. Výuku orientujeme tak, aby žáci dovednosti a znalosti získávali výhradně na základě individuální nebo maximálně dvoučlenné skupinové práce s počítači, periferiemi a používaným softwarem. Žáci provádějí takové činnosti, které vedou k získání základních znalostí a dovedností z oblasti práce s ICT technologiemi výhradně uživatelského charakteru, ale tak, aby je mohli dále rozvíjet na druhém stupni základního vzdělávání. Cílem naší práce je vybavit žáka takovými kompetencemi, které mu umožní ICT technologie v budoucnosti cílevědomě využívat při učení a později též při organizaci svého života. Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru Informační a komunikační technologie umožňují žákům aplikovat výpočetní techniku s bohatou škálou vzdělávacího softwaru a informačních zdrojů ve všech vzdělávacích oblastech celého základního vzdělávání. Získané dovednosti jsou v informační společnosti nezbytným předpokladem pro uplatnění na trhu práce i podmínkou k efektivnímu rozvíjení profesní a zájmové činnosti.

C) OBSAH UČIVA

Historie informací

- pojem informace
- Starověk, Středověk, Novověk

Seznámení s počítačem

- z čeho se počítač skládá
- přídatná zařízení
- zapnutí počítače
- uživatelský účet
- hardware a software

Hygiena práce u počítače**Malování**

- ukládání a otvírání dokumentu
- klávesové zkratky
- mazání pomocí klávesy Delete
- vkládání textu do obrázku
- vícebarevná textura
- překlopení, otáčení, zkosení, změna velikosti, velikost obrázku
- příprava obrázku před tiskem, vlastní tisk

Windows - základní informace o systému

- důležité ikony na ploše
- hlavní nabídka, nabídka Start
- příslušenství, programy, dokumenty a soubory
- složka - vytvoření, označování a otvírání, přejmenování, okno složky - změna velikosti, posouvání, kopírování
- velikost složky a dokumentu
- změna pozadí, vlastní spořič na pozadí
- spořič obrazovky, vzhled plochy

Textový editor - Microsoft Word - úvodní část

A) základy psaní - velká písmena, diakritika, zvláštní znaky

- základní funkce textového a grafického editoru, dokument - nový dokument, otevření a zavření dokumentu
- práce s textem, označování, mazání, vkládání textu, přesun textu
- základní formát písma, velikost, font, barva písma, náhled, kopírování
- úprava dokumentu - odstavce, dopisový formát, odsazení 1.řádku, pravítko, uložení dokumentu
- obrázek - vkládání obrázků z Klipartu, úprava obrázku, WordArt

Počítačové sítě - úvodní část

- lokální síť, globální síť – Internet, prohlížeč - Internet Explorer, ostatní prohlížeče
- vyhledávací stránky, vyhledávání pomocí klíčových slov

Seznámení s výukovými programy na 1. stupni

- výukové programy pro čtení, jazyk český
- výukové programy pro matematiku a geometrii
- výukové programy pro prvouku
- výukové programy pro výtvarnou výchovu

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- Žák - chápe společenský tok informací - vznik-přenos-transformace-zpracování - distribuce informací
- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie
 - respektuje pravidla bezpečné práce s HW i SW a postupuje poučeně i v případě jejich závad
 - chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím
 - při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty
 - vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích
 - komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení
 - pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru
 - ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a
 - vzájemnou návaznost

5.1.4 ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. r. realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu **Prvouka a Dopravní výuka**

5.1.4.1 PRVOUKA

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- učit žáky pozorovat přírodní jevy a orientovat se v prostoru a čase
- na základě činností a pozorování vytvářet nové představy o jednoduchých, chápání žáků dostupných ale podstatných věcech a jevech, které je obklopují doma, ve škole, v obci
- učit žáky, aby na základě svých vlastních zkušeností docházeli k jednoduchým pojmům a objevování souvislostí
- vytvářet u žáků pozitivní vztah k rodině, spolužákům, škole, domovu i k přírodě a rozvíjet pozitivní vlastnosti žáků
- dát žákům základní poučení o lidském těle a ochraně zdraví
- naučit žáky cílevědomému osvojování základních hygienických návyků a návyků kulturních

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím využívání vlastních zkušeností žáků. Žáci mohou různé věci a jevy pozorovat např. při řízených činnostech, na vycházkách, při pokusování, při zacházení s různými nástroji a předměty. Činnostní vyučování podněcuje aktivitu všech žáků. Průběžně a v souvislosti s různými vyučovacími předměty vedeme žáky k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, tj. výtvarně i písemně. V tomto období využíváme co nejvíce regionálních přírodních i společenských jevů.

Charakteristické pro výuku prvouky v 1. období základního vzdělávání je její prolínání s učivem ostatních předmětů. Právě toto prolínání témat dává možnost vytváření mnoha malých projektů, které výuku obohatí a učivo spojí se životem kolem dětí. Výuku prvouky vhodně doplňují obrazy, videozáznamy, filmy, besedy, vycházky, exkurze atp.

V prvouce se věnujeme:

- poznávání věcí – jejich vlastností a zařazujeme je do přírodního a společenského dění
- výchově smyslového vnímání a způsobům pozorování určitých předmětů a jevů
- základům jazykového vyjadřování – využíváme českého jazyka (výslovnost, vyprávění, říkadla, básně, písně, pohádky,...)
- procvičování pozornosti, paměti, představivosti, obrazotvornosti,...
- ochraně přírody, kulturních památek a výsledků lidské práce
- technické výchově (spojení s výtvarnou výchovou a praktickými činnostmi)
- pohybové výchově (ve spojení s tělesnou výchovou a hudební výchovou)
- zdravotní výchově a znalosti lidského těla, režimu dne
- mravní výchově (vytváření správných návyků a vztahů k lidem)

PRVOUKA	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících
	1. ročník:
	– škola a její blízké okolí, cesta do školy, bezpečnost – pracovní návyky a vhodné chování ve škole i mimo školu – finanční gramotnost – povolání – využití peněz – příroda na podzim v lese, v sadu, na zahradě a na poli – rodina a život v rodině – zima a zimní svátky, bezpečnost, živočichové a rostliny v zimě – člověk a péče o zdraví, základní hygienické návyky, zdravá výživa, režim dne – příroda, rostliny a živočichové na jaře, nejznámější ptáci a domácí zvířata – dny v týdnu, roční období, orientace v čase – nejznámější povolání a výrobky řemeslníků – dopravní výchova – bezpečnost
	2. ročník:
	– škola a organizace školního života, cesta do školy – bezpečnost, dopravní výchova – změny v přírodě na podzim, živočichové ve volné přírodě (využití učiva 1. r. a jeho rozšíření), mezipředmětové vztahy (zejména s českým jazykem) – zelenina a její druhy, ovocné stromy a jejich plody, potraviny a správná výživa – rodina, náš domov, obec, vlast – proměny přírody v zimě, zimní sporty – člověk, poučení o lidském těle, nemoc a úraz, první pomoc, člověk mezi lidmi – čas, orientace podle hodin, kalendářní rok – práce a volný čas – finanční gramotnost - Evropa a další měny, Euro – proměny přírody na jaře (rostliny, živočichové, květiny) – lesy jehličnaté, listnaté a smíšené – stromy ochrana přírody – proměny přírody v létě, u vody a ve vodě, vodní živočichové

3. ročník:

- místo, kde žijeme (domov, rodina, škola, obec)
- cesta do školy, dopravní výchova
- orientace v místě bydliště:
 - * světové strany
 - * práce s jednoduchým plánem (začlenění obce do příslušného kraje)
 - * seznámení s mapou
- země, v níž žijeme:
 - * krajina v místě bydliště, naše obec, vlast
- lidé a čas – orientace v čase
- věci a činnosti kolem nás:
 - * lidská činnost, práce a volný čas
 - * lidé a výrobky, technika
- neživá příroda – látky a jejich vlastnosti:
 - * vzduch, voda, slunce a země
- živá příroda:
 - * rostliny (druhy rostlin, části rostlin, plody), živočichové
 - * zkoumání přírody
- rozmanitost přírody a její ochrana, základní ekologická výchova
- člověk:
 - * lidské tělo (růst a vývoj, stavba těla – kostra, svaly)
 - * péče o zdraví (zdraví a výživa, sport a hry, první pomoc)

Navazujeme na poznatky o přírodě a životě lidí, které žáci získali v 1. a 2. r. a prohlubujeme je. Zaměřujeme se především na poznávání místní krajiny, života lidí v obci, povolání lidí, zajímáme se o vyráběné věci, kulturu v obci, pověsti, které se váží ke kraji, upozorňujeme na významné stavby, události a osobnosti. Charakter učiva 3. ročníku umožňuje snadné využívání mezipředmětových vztahů. Propojováním učiva jednotlivých předmětů vznikají tematické krátkodobé projekty. Žáci si své přírodovědné záznamy zakládají a vytváří si tak svá první portfolia. Tím se při výuce učí žáci spolupracovat, vzájemně si pomáhat a obvykle vznikne přirozená potřeba skupinové práce

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 1. období**MÍSTO, KDE ŽIJEME**

Žák - vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí

- začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)
- rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost

LIDÉ KOLEM NÁS

Žák - rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi

- odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností
- projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům

LIDÉ A ČAS

Žák - využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti

- pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije
- uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost

ROZMANITOST PŘÍRODY

Žák - pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích

- roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě
- provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Žák - uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví

- dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných
- chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě
- uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu
- reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

DOPRVNÍ VÝCHOVA	5.1.4.2 DOPRAVNÍ VÝCHOVA
	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících
	1. ročník:
	– Domov - prostředí domova, orientace v místě bydliště – Škola - bezpečná cesta do školy, riziková místa a situace
	2. ročník:
	– Cesta do školy – bezpečnost – Práce a volný čas – Vhodná a nevhodná místa pro hru
	3. ročník:
	– Cesta do školy - orientace v místě bydliště, péče o zdraví - čísla tísňového volání. – Předcházení rizikovým situacím v dopravě a dopravních prostředků.
	D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY
	1.ročník - Uplatňuje bezpečné způsoby pohybu a chování v silničním provozu při cestě do školy a ze školy, charakterizuje nebezpečná místa. 2. ročník - Uplatňuje bezpečné způsoby pohybu a chování v silničním provozu při cestě školy a ze školy, charakterizuje nebezpečná místa. Využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času. 3. ročník - Prokazuje v situaci dopravního hřiště bezpečné způsoby chování a jednání v roli cyklisty. Uvede základní ochranné prvky v silniční dopravě v roli chodce a cyklisty, cíleně je používá. Charakterizuje bezpečné a ohleduplné jednání v prostředcích hromadné přepravy a při akcích školy je uplatňuje.

5.1.4.3 ZDRAVÍ

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

1.+ 2. Ročník: Moje rodina
Lidské tělo

3. ročník: Lidské tělo
Zdravý životní styl
Prevence nemocí a úrazů, pečujeme o své zdraví

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

1.+ 2. ročník: žák ví, kdy použít čísla tísňového volání: 112, 150, 155, 158

3. ročník: V modelové situaci použije správný způsob komunikace s operátory tísňového volání. Dokáže použít krizovou linku a nezneužívá ji.

5.1.4.4 OCHRANA ČLOVĚKA

C) OBSAH UČIVA

1. ročník - sebeochrana, pomoc a prevence rizik
- požáry

2. ročník - opakování učiva z předchozího ročníku
- první pomoc
- péče o zdraví a prevence rizik
- požáry a jejich rizika
- osobní bezpečí, podpora a ochrana duševního a fyzického zdraví

3. ročník - opakování a rozvíjení učiva z druhého ročníku
- mimořádné události
- požáry
- péče o zdraví a prevence rizik

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

1.ročník - chápe konkrétní nebezpečí spojená s riziky běžného života, s ohněm, s mimořádnou událostí
- přivolá pomoc, v případě potřeby použije linku tísňového volání

	2.ročník - odhadne riziko/nebezpečnou situaci - dodržuje zásady bezpečného chování v běžných životních situacích tak, aby nedocházelo k ohrožení jeho fyzického i duševního zdraví a zdraví jiných 3. ročník - rozpozná mimořádnou událost - jedná racionálně v případě, kdy se ztratí, zná čísla na tísňovou linku - rozpozná rozdíl mezi signály - chová se účelně v případě rizikových situací běžného života
	5.1.4.5 OCHRANA VLASTI
	C) OBSAH UČIVA 1. – 3. roč - situace ohrožení, chování při mimořádných událostech - Naše obec, vlast - mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená , postup v případě ohrožení - varovný signál, evakuace, zkouška sirén, požáry, příčiny a prevence, ochrana a evakuace, integrovaný záchranný systém D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY 1. – 3. roč. - stručně charakterizuje specifické přír. jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí - v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit - ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek

5.1.5 UMĚNÍ A KULTURA

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují v **1. – 3. r.** ve dvou samostatných vyučovacích předmětech: **hudební výchova a výtvarná výchova.**

HUDEBNÍ VÝCHOVA

5.1.5.1 HUDEBNÍ VÝCHOVA

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- naučit žáky čistě a výrazně zpívat lidové i umělé dětské písně v hlasovém rozsahu přiměřeném žákům mladšího školního věku
- nacvičit správné dýchání a tvoření tónů
- rozvíjet hudební sluch a paměť na melodii i slova, učit rozlišovat a udržovat určitý rytmus
- rozvíjet hudebnost zařazováním poslechu lidových písní i poslechu vážné hudby vhodné pro tento věk a vést žáky k zájmu o hudbu
- poznat a dbát o rozvoj talentovaných žáků
- probouzet u žáků zájem o vlastní pěvecké a hudební aktivity

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

- Hlavními složkami jsou zpěv a poslech hudby, těžištěm hudebně-výchovné práce je zpěv, nejčastější formou je zpěv jednohlasný
- láska k hudbě se nejsnáze probouzí zpěvem, neboť při něm je žák aktivní a tvořivý
- učitel dbá individuálních zvláštností dětského hlasu, vede žáky k tomu, aby zpívali čistě, lehce, poloha písní musí odpovídat rozsahu a poloze dětského hlasu
- je třeba střídat činnosti tak, aby děti nezpívaly po celou vyučovací hodinu
- výběr písní má být rozmanitý, nejvhodnější jsou lidové písně, současně s výcvikem pěveckých dovedností rozvíjí zpěv hudební sluch
- smysl pro rytmus snadno a dobře rozvíjíme častým zařazováním jednoduchých doprovodných nástrojů (tyčinky, bubínek, tamburína, činely apod.)
- poslechem se učí žáci hudbu citově prožívat a soustředit se, jsou vedeni k tomu, aby vyjadřovali a srovnávali své dojmy z poslechu

Zpěv by se měl stát pro děti přirozenou potřebou pro vyjádření pohody a radosti, a to i v jiných předmětech než Hv. Proto výuku hudební výchovy vedeme tak, aby se stala pro žáky příjemnou a oblíbenou. K dobrému rozvíjení pěveckých dovedností žáků v tomto období velmi dobře napomáhá každodenní zpěv zařazovaný v průběhu vyučování jako doplněk učiva nebo jako příjemná relaxační chvilka.

Ve zpěvu i poslechu je nezbytné se vracet k probraným písním a skladbám. Jen tak žák může dobře zvládnout melodii a slova písně, zapamatovat si hudební skladbu. Stále zdokonalovanou reprodukcí písní a opakovaným poslechem se prohlubuje vztah žáků k hudebním dílům i intenzita jejich estetického prožitku. Při výuce hudební výchovy je třeba věnovat pozornost hudebně nadaným žákům, dbát o jejich další rozvoj, doporučovat zájmovou činnost. Zpěvem, poslechem, jednoduchým doprovodem písní na dětské hudební nástroje a pohybovým projevem se stávají děti aktivními provozovateli hudby.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících**1.ročník:**

- rozlišování zvuků a tónů
- melodizované říkanky, hudebně pohybové hry, dechová a hlasová cvičení
- lidové písně vhodné pro děti, které v dětech budí radost ze zpěvu, lásku k lidem, k přírodě, k domovu
- písně umělé, které zachycují život dětí, svět her, pohádek, fantazie
- vytváření pěveckých dovedností a návyků: správné držení těla a hlavy, správné dýchání, tvoření tónů, výslovnost
- sluchem rozlišovat základní vlastnosti tónu: vysoký – nízký, dlouhý – krátký, silný – slabý (pomocí zrakového i pohybového názoru)
- pro poslech je vhodné volit: lidové písně v provedení dětských sborů, poslech písní, které zpívají skupiny dětí ze třídy, přístupné a dětem obsahově blízké umělé písně, dětské taneční hry, jednoduché instrumentální skladby
- vytváření citového vztahu k hudbě

Písně vhodné k nácviku pro 1. ročník:

Travička zelená	Šel zahradník do zahrady	Kotě a sluníčko
Proč	Když jsem jel do Prahy	Máminy oči
Pod naším okýnkem	Já jsem z Kutné hory	My tři králové
Bude zima, bude mráz	Šla Nanynka do zelí	Štědrej večer nastal
Pásli ovce valaši	Když jsem já ty koně pásal	Žezuličko, kde jsi byla

Učitel věnuje péči o hlas žáků pozornost. Dbá, aby žáci :

- zpívali lehce, bez křiku, ve vyvětrané místnosti
- nezpívali dlouho ve vysoké nebo nízké hlasové poloze
- nezpívali celou hodinu
- poslouchali se navzájem

K cvičením hlasovým se řadí cvičení dechová. Při nich se žáci učí hospodařit s dechem. Je možné k nim připojit i pohyby paží. Hlasová cvičení je vhodné volit jednoduchá, aby se mohla soustředit pozornost k vytvoření krásného tónu a správné výslovnosti samohlásek, souhlásek, slabik i slov.

Cvičení sluchová vychovávají hudební sluch žáků. Písně se v tomto období nacvičují podle sluchu.

2. ročník:

- hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v 1. ročníku
- dechová a hlasová cvičení z 1. ročníku automatizovat, nevyhledávat stále nová cvičení, měnit pouze motivaci, jde tu hlavně o docílení co nejlepšího provedení
- rytmická cvičení propojujeme s písněmi, využíváme též rytmických slabik, tempo udáváme tleskáním nebo vytukáním dob
- se zřetelem k hlasovým dispozicím jednotlivých žáků pozvolna rozšiřovat hlasový rozsah a upevňovat ho
- písně volíme do rozsahu oktávy
- zpěv podle pokynů učitele (jednotný začátek všech, podržet se určitému tempu)
- učit opakovat udaný tón
- sluchem rozlišovat stoupající a klesající melodii tónové řady
- rozlišit vyšší tón od nižšího
- pohybového a grafického znázornění využít ke zpěvu vzestupných a sestupných řad tónů, zpívat je na úryvcích písní
- hudební teorii zařazovat pouze v nezbytně nutném množství a spojovat ji se zpívanými písněmi (notová osnova, houslový klíč, taktová čára, noty podle délky)
- v poslechových skladbách seznamovat děti s hudebními nástroji a přednesem lidových a dětských písní

Písně vhodné k nácviku pro 2. ročník:

Černé oči	Kalamajka
Kdybys měla má panenko	Marjánko
Dělání	Ach synku, synku
Nesem vám noviny	Běžela ovečka
Jak jsi krásné neviňátko	Na tý louce zelený
Štěstí, zdraví, pokoj svatý	Krávy, krávy
Zimní	Když jde malý bobr spát
Mach a Šebestová	

Písně tvoří i ve 2. ročníku hlavní součást práce v hodinách Hv.

I ostatní činnosti při výuce spojujeme pokud možno se zpěvem. Nácvik písní provádíme nápodobou, žáky ke zpěvu vhodně motivujeme, dbáme na pochopení obsahu textu písně, na osvojení si textu, rytmu i melodie jednotlivými žáky. Při zpěvu věnujeme pozornost výslovnosti. Při opakování písně doprovázíme jednoduchým rytmickým nebo pohybovým doprovodem.

Vhodnou pomůckou jsou nástroje Orfovy školy. Jednoduché rytmické nástroje si též snadno můžeme připravit s dětmi z běžně dostupných materiálů a předmětů.

3. ročník:

- hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v přecházejících ročnících
- rozšiřujeme pěvecký rozsah c1 – d2
- upevňujeme pěvecké návyky (držení těla a hlavy, dýchání, tvoření tónů, výslovnost)
- zpíváme s dynamickými odstíny slabě – silně, zpíváme podle pokynů učitele (jednotný začátek, konec písně, tempo, síla)
- upevňujeme dovednost zpívat tóny ve vzestupné a sestupné řadě na úryvcích písní a cvičeních
- nacvičujeme durový tónický trojzvuk a zpíváme ho pomocí písně „Ovčáci, čtveráci“
- nacvičujeme dvoudobou chůzi a tanec v průpletu, přísunový krok (spojení s Tv)
- dáváme žákům prostor pro pohybové vyjádření melodie, využíváme dětské rytmické nástroje pro doprovody písní
- učíme je rozlišovat hudební nástroje podle vzhledu i podle tónu, rozlišujeme nástroje strunné, dechové a bicí
- opakujeme poslech z nižších ročníků, přidáváme poslech české hudby pro slavnostní příležitosti (B. Smetana, A. Dvořák), poslech hudby taneční, poslech státní hymny
- hudební nauka – notová osnova, houslový klíč, nota celá, půlová, čtvrt'ová, pomlky

Písně vhodné k nácviku pro 3. ročník:

Beskyde, Beskyde
Pekla vdolky
Vyletěla holubička
Už ty pilky dořezaly

Tancuj, tancuj
Narozeninová
Není nutno
Jarní slunce

Rychle bratři, rychle vstávejme
Až já pojedu přes ten les
A já su synek z Polanky
Kačenka divoká

Čí je, čí je, čí je děvče
Ztratila Lucinka bačkorku

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 1. období

Žák:

- zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase
- rytmitizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem
- využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře
- reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie
- rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby
- rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální
- hudební přednes dětí ze ZUŠ

5.1.5.2 VÝTVARNÁ VÝCHOVA

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- probouzet a rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků, pěstovat jejich estetické cítění a vkus
- vytvářet základní pracovní návyky pro výtvarnou činnost žáků
- seznamovat žáky s výtvarnými nástroji, materiály a technikami, ilustracemi v dětských knihách, poznávat nejznámější malíře – ilustrátory, mezipředmětové vztahy se čtením a literární výchovou
- učit žáky pozorovat a vnímat krásu přírody, hovořit o svých pocitech a dojmech, pokusit se je výtvarně vyjadřovat, dát možnost výtvarným projevům v různých technikách
- dát dítěti možnost osobitého výtvarného vyjádření určitého prožitku nebo představy neovlivněného vnuceným výtvarným vzorem
- výtvarně experimentovat, objevovat tvary věcí kolem nás, hra s linií s využitím různých plastických materiálů, zobrazovat tvary předmětů na základě her s nimi, kreslením, malováním a modelováním rozvíjet tvarovou, barevnou i prostorovou představivost a jemnou motoriku
- pozorovat a porovnávat jednoduché předměty, hledat jejich jednotlivé kvality – barevnost, pojmenovávat vlastnosti, tvary, hledat a odlišovat struktury, učit se prezentovat svůj výtvarný projev a naslouchat sdělení druhých
- využívat zkušeností žáků, učit je respektovat vzájemné odlišnosti ve výtvarném vyjadřování
- dovedností získaných při výtvarných činnostech využívat při výuce prvouky, matematiky, českého jazyka i psaní a naopak

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Předmět je součástí procesu rozvoje estetických vztahů žáků ke skutečnosti a k umění. Výuka vychází především z citového vztahu žáků k zobrazované skutečnosti. Výtvarné činnosti rozvíjejí tvořivost, fantazii, estetické cítění, podněcují a uspokojují potřeby žáků vyjadřovat se k různým tématům, situacím, prožitkům. Je nepostradatelné příznivé a klidné prostředí zbavené strachu ze známky nebo výsměchu druhých.

V 1. – 3. ročníku převládá spontánnost, bezprostřednost výtvarného projevu dítěte.

Úlohou učitele je posilovat sebevědomí žáků, využívat jejich fantazii, rozvíjet ji, podporovat jejich vlastní výtvarné vyjadřování, podněcovat zájem o výtvarnou práci vhodnou motivací.

Žák je veden k:

- svobodnému výtvarnému vyjádření
- uvědomování si krásy tvarů, barev a barevných kombinací, struktur
- postupné schopnosti samostatné volby výtvarné techniky (technologie), ke správnému zacházení s výtvarnými nástroji, barvami apod.
- účasti na utváření prostředí, ve kterém žijeme, učíme se

výtvarné práce mohou být dvojího druhu:

- na základě vlastní představy dítěte (zpočátku ilustrativní charakter, vypráví o bezprostředních zážitcích a zkušenostech žáků a o jeho citovém životě)
- kresba podle skutečnosti (vyjadřuje obvykle první dojem žáka z pozorování, se postupně učí výtvarně uvažovat, pozorně vnímat skutečnost a výtvarně vystihnout její podobu)

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících**Přehled tematických okruhů v daném období:**

- a) **dítě a příroda** v jednotlivých i v širších souvislostech
 - pozorování přírody (přírodniny, rostliny, zvířata), chápání přírody ve smyslu prostředí života, vztah k přírodě (estetické oceňování krásy)
 - tvář krajiny v různých souvislostech (barevnost krajiny a její proměny v průběhu roku, využití žakovských zkušeností)
 - příroda a běh času (roční období, počasí)
- **tematické práce**
 - pocíťování domova jako životní jistoty (dítě v domácím prostředí, domácí práce hry)
 - poznávání školy – nové životní prostředí (třída, škola, spolužáci)
 - styk se světem mimo školu (ulice, cesta do školy, sport, hry, výlety, hřiště, přátelé)
- **ilustrace k pohádkám a říkadlům**
 - setkávání s prostými životními zkušenostmi, poslouchání a vyprávění (pohádky, písničky, říkadla, zážitky)
 - významná sváteční setkávání (rodinné oslavy, Vánoce, Velikonoce)
 - vnímání smyslových vjemů a jejich výtvarný záznam (přepis pocitů z dotýkání, přepis zvuků aj.)
- **svět dětské fantazie** – výtvarná hra a experiment

1. ročník:

- námětové kreslení na základě vlastních prožitků dětí, poznávání základních barev a jejich různé užívání
- kresby podnícené vyprávěním, četbou, vhodnou motivací ilustrující fantazii dítěte – kreslení podle představ
- kresby a modely přírodnin vztahující se k učivu prvouky, zobrazují vše, co dětem poskytuje příroda – kreslení podle skutečnosti, jehož hlavním účelem je vystižení tvaru a barvy, výtvarné dotváření přírodnin na základě představ dítěte
- vytváření prostorových fantazií seskupováním a kombinováním přírodních i umělých materiálů, včetně materiálů netradičních
- hry s barvou, poznávání vlastností barev, výtvarné využití vzniklých náhodností, které vzbuzují v dětech rozličné představy
- jednoduché dekorativní kreslení, otisky přírodních prvků na papír a do plastických materiálů, plastická a prostorová tvorba – spontánní hry s různými tvárnými materiály, prostorové hry se stavebnicovými prvky
- jednoduché prvky moderní techniky ve výtvarné tvorbě
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada

2. a 3. ročník:**Náměty:**

- námětové kreslení na základě vlastního prožitku, rozvoj dětské představivosti a fantazie, dětský příběh vyjádřený kresbou
- pozorování přírodnin, rozlišování tvarů, barvy, struktury, jejich kombinace a výtvarné dotváření
- využití barev základních i barev vzniklých mícháním, tvoření souladu dvou barev
- pozorování tvarů užitkových předmětů a pokusy o výtvarné ztvárnění jejich obrysové linie
- pozorování tvarů a poznávání funkcí různých předmětů, které člověk používá k práci, grafický záznam pohybu a zobrazení předmětu
- rytmické řešení plochy s využitím různých prvků a střídání barev – jak se dá návrhů využít
- členění plochy s použitím libovolných geometrických prvků, barevná kompozice – náměty pro využití návrhu
- jednoduché náčrtů, plány, modely podle fantazie a skutečnosti
- hračky v životě dětí, výtvarný návrh hračky, pokus o jeho výrobu
- prostorová tvorba – formování, deformování materiálů, pokus o plastické komponování, prostorové činnosti s dostupnými stavebními prvky
- kombinace prvků moderní techniky, návrhy, plány, ...
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada, Ondřej Sekora, Helena Zmatlíková, Adolf Born,...

Typy, druhy a formy činnosti ve výtvarné výchově, výtvarné techniky:

- experimentování s barvami (míchání, zapouštění, překrývání)
- využívání různých materiálů (přírodních, umělých, vč. odpadových), poznávání jejich vlastností, zpracování různými technikami
- vyhledávání výrazných a zajímavých linií, tvarů, barev, struktur, jejich zaznamenávání (kresba, malba, otisk, frotáž, ...)
- výtvarné vyjádření zážitků, emocí, smyslových vjemů, myšlenek, událostí, pohybu (malba, kresba, linie, tvar, ...)
- experimentování s běžnými i netradičními nástroji a materiály (štětec, dřívko, rudka, uhel, tužka, fixa, ruka, prsty, provázek, papír, kůra, textilie, kůže, kovy, plasty, ...)
- výtvarné vnímání věcí, užitkových předmětů z hlediska funkce, tvaru, dekoru, ... (kresba, vytrhávání z papíru, koláž, ...)
- vytváření jednoduchých náčrtů, plánů, modelů
- využívání různých materiálů k výtvarnému prostorovému zpracování (modelína, modurit, sádra, papír, přírodniny, plasty, textil, kůže – mísení, hnětení, lití, lepení, stříhání navlékání)
- seznamování s jednoduchými grafickými technikami (otisk, frotáž, papírořez, tisk z koláže, kombinace technik)
- individuální i skupinová práce různými technikami s velkými formáty (balicí papír, velké formáty čtvrtky, chodník, ...)
- práce na třídních projektech, návrhy, formy zpracování, volba techniky
- výtvarně dramatické a komunikační hry (sochy, maňásci, ...)
- dotváření prostředí, ve kterém žijeme výtvarnými pracemi
- vycházky s výtvarnými náměty, pozorováním (sběr materiálů, pozorování věcí, prvky staveb, práce v terénu, ...), návštěvy výstav, muzeí

Praktické dovednosti:

Žáci v průběhu 1. období:

- pracují s barvou různé konzistence, rozeznávají studené a teplé barvy, osvojují si dovednost míchat základní barvy
- poznávají různé materiály (přírodní i umělé) seznamují se s různými způsoby jejich zpracování (různými technikami), osvojují si dovednosti práce s různými nástroji
- rozvíjejí schopnost výtvarně vnímat věci, užitékové předměty z hlediska funkce, tvaru, dekoru, pohybu apod.
- komponují jednoduché tvary, vnímají neuspořádaní či záměrné rozmíst'ování či řazení
- experimentují s různými materiály k vytváření prostorových prací
- poznávají prostředí školy, okolí obce, sledují detaily staveb, předmětů
- postupně si osvojují schopnost vyjádřit se o své práci, zdůvodnit, hodnotit, vyjádřit se také o práci jiných, vést dialog o výtvarné práci, být tolerantní
- podílejí se na dotváření prostředí, ve kterém žijí, které je obklopuje, vystavují své práce, připravují výtvarnou výzdobu prostředí třídy, školy
- spolupracují na třídních projektech
- poznávají výtvarná vyjádření významných malířů (zejména ilustrátorů dětských knih, regionálních umělců), aj. výtvarných umělců
- docházejí k poznání, že výtvarné umění patří ke kulturnímu bohatství národa

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 1. období

Žák:

- rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ
- v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace
- vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky
- interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností
- na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil
- účastní se malování v plenéru, výtvarných soutěží, besed a vernisáží

5.1.6 ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují v 1. – 3. ročníku prostřednictvím **tělesné výchovy** (samostatný předmět), zdraví a výchova ke zdraví (není samostatný předmět)

5.1.6 TĚLESNÁ VÝCHOVA

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků
- rozvoj smyslu pro účelný a krásný pohyb
- získat návyky správného držení těla, nacvičovat základní cviky k získání těchto návyků
- vést žáky k vědomému zvládnutí pohybu, zařazovat cviky na koordinaci pohybů, zvyšovat pohybový rozsah a obratnost žáků
- upevňovat charakterové vlastnosti žáků, rozvíjet sociální vztahy
- získávat pocit nutnosti pravidelného cvičení jako součásti správného životního stylu, vštípit dětem radostný pocit z pohybu
- pochopit důležitost organizace a spolupráce hlavně formou her (dodržování pravidel, umět se podřídit kolektivu, spolupracovat...)
- neustále seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních zásad (při hrách v tělo- cvičně, na hřišti, při cvičeních s náčiním nebo na nářadí...)
- umět slyšet, vnímat a reagovat na povely učitele (nejen na píšťalku, ale i na jiné podněty – slovní, gestikulační...)
- naučit žáky připravit na sportovní výkony – zvolit vhodnou obuv, vhodné oblečení (sepnout vlasy, odložit hodinky a jiné cennosti...)
- posilovat tělesnou kondici a duševní pohodu dětí správně zvolenými aktivitami, vhodnými a přiměřenými tomuto věku
- z hlediska správné organizace a bezpečnosti je vhodné zvládnout s dětmi základy pořadových cvičení (nástupy, povely pozor, pohov...)
- využívat různá kondiční cvičení k rozvoji a zvýšení pohybových schopností žáků – to je zvyšovat obratnost, vytrvalost, rychlost, pohyblivost (za pomoci různého náčiní, využití různých druhů nářadí, přeskoky, odrazy, překonávání překážek, různé druhy běhů...)
- vnímat důležitost průpravných cvičení (rozcviček), jako prostředku pro zlepšení a odstranění nedostatků, které vznikají z jednostranného zatížení páteře či ze špatného způsobu života, nedostatku sportovních aktivit
- seznamovat žáky s důležitostí správného rozcvičení, využívat veškeré kompenzační prostředky (protahovací, uvolňovací cvičení, strečink...)
- učit žáky cítit, vnímat hudbu a umět ji vyjadřovat pohybem, snažit se rozvíjet rytmické cítění, začleňovat taneční prvky (lidové písničky)
- rozvíjet dovednosti žáka zvládnutím základů atletické abecedy (běhy, skoky, hody...)
- zvládat průpravná cvičení pro míčové hry, správně zvládat techniky házení, chytání, přihrávání
- seznamovat žáky s nácvikem jednoduchých základů miniher
- vkládat dle možností cvičení v různém prostředí, seznamovat žáky s pohybem na hřišti, ve volné přírodě, v lese
- dle možnosti zařadit zimní sportování (bobování, sáňkování, lyžování, bruslení)
- vštípit základy plaveckých dovedností

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

- veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka - zvýšení pohybových schopností a dovedností, ale i posílení charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umět se podřídit kolektivu ...)
- tělesná výchova pěstuje u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, systémem jednoduchých pohybových a sportovních aktivit vede ke zvyšování tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků
- vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním radostného pocitu z pohybu u dětí se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na posilování jejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je HRA a dodržování herních pravidel
- osvojením základů herních technik a taktických postupů, zvyšujeme u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného a rychlého rozhodování i schopnost pohotově reagovat
- neustále věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti, průběžně opakujeme bezpečnostní pravidla, snažíme se vštípit pocit zodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit sounáležitosti a ohleduplnosti ke svým spolužákům
- nezaměříme jen na rozvoj a zdokonalování pohybových schopností, ale také vštěpujeme důležité hygienické zásady s tím spojené
- pohybové činnosti by měly prolínat a doplňovat i další oblasti výchovy, měly by se objevovat i v dalších předmětech jako např. vhodné rozcvičky, pohybové hry, taneční prvky

Správně řízená výuka tělesné výchovy vyžaduje, aby učitel:

- kladl na žáky tělovýchovné požadavky, které jsou přiměřené jejich tělesné a pohybové vyspělosti
- dbal rozdílu mezi chlapci a děvčaty
- volil program s ohledem na roční období a materiálně technické vybavení školy
- dbal bezpečnosti žáků a vedl žáky k nacvičování vhodné a správné dopomoci a záchrany při cvičení
- účelně zaměstnával co nejvíce žáků vhodnými bezpečnými úkoly ke cvičení ve družstvech

Zařazování kurzu plavání – dle podmínek školy.

Charakteristika některých cvičení zařazovaných pravidelně do hodin Tv

- *Vyrovňovací cviky* (to průpravná gymnastická cvičení, která jsou zaměřena na uvolnění a protažení jednotlivých svalových skupin). Pozornost věnujeme cvičením koordinačním, cvičení na zvětšování pohybového rozsahu kloubů, také na podporu návyku správného držení těla.
- *Kondiční cvičení* (zaměřením na rychlost, pohyblivost, obratnost, vytrvalost, to jsou: běh, skoky, házení, cvičení rovnováhy, lezení, šplhání, překonávání překážek, gymnastická cvičení s náčiním i bez náčiní (např. s míči, se švihadly, na lavičkách, žebřinách apod.).
- *Rytmičná cvičení a tanec* (Podporují značnou měrou dobrý psychický vývoj žáků. Cvičení zařazujeme jako rytmizaci jednoduchých a dětem známých pohybů podle hudebního doprovodu, v 1. a 2. ročníku cvičíme i podle říkanek a písní. Tanec pomáhá zvládnout základní pohyby paží, nohou a trupu. Učíme žáky základní taneční kroky. Zaměřujeme se na estetický pohybový projev v přiměřeném tempu a rytmu.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících**1. ročník:****Pořadová cvičení:**

- základní postoje – pozor, pohov, povely – v řad nastoupit, rozchod, nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav

Rytmická gymnastika a tanec:

- rytmy jednoduchých pohybů podle říkadel a písní, podle hudebního doprovodu – též volné pohybové vyjádření hudby
- motivovaná a rytmicizovaná chůze a běh v základním tempu, pokus o přísuný krok, poskočný krok, cval stranou
- nácvik správného držení těla (v lehu na zádech), při rytmicích cvičeních a tanci

Drobné hry spojené s:

- během – honičky (na rybáře, zajímaná, podběhy pod dlouhým kroužícím švihadlem,.), házením míče (přihrávaná v kruhu, vybíjená v kruhu aj.), vítězstvím někoho (boj o místo, boj o míč, přetahy, přetlaky, kohoutí zápas aj.)
- hry pro uklidnění (např. Kuba řekl, na sochy, přibližovaná aj.)
- hry na hřišti, na sněhu, na ledu

Lehká atletika:

- běh střídaný s chůzí, překonávání přírodních i umělých překážek, rychlý běh na 25m, vytrvalostní běh nejdéle 30s
- skok daleký z místa odrazem snožmo a skok daleký z rozběhu
- hod míčkem horním obloukem na dálku

Sportovní gymnastika (v 1. ročníku):**Akrobatická cvičení:**

- převaly stranou v lehu – vzpažit (válení sudů)
- kolébka na zádech – ze sedu skrčmo, uchopením za bérce z dřepu spojného leh vznesmo – skrčmo kolébkou vzad
- stoj na lopatkách – z lehu vznesmo
- kotoul vpřed – z podřepu spojného – předpažit, i opakovaně

Cvičení na nářadí:

- cvičení na lavičce, šplh na tyči, šplh s přírazem na tyči

Sportovní hry:

příprava: přihrávka obouruč ve dvojicích, vrchní přihrávka jednoruč na místě, vrchní chytání obouruč na místě

Plavání, konkrétní sportovní hry, sáňkování, turistika – dle podmínek školy

2. ročník – 3. ročník:**Pořadová cvičení a chůze:**

- základní postoje - pozor, pohov, základní povely - nástup, pozor, pohov, vpravo v bok, vlevo v bok, vyrovnat, rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav
- chůze do rytmu (na počítání), chůze s písni do pochodu v zástupu i ve dvojicích

Rytmická gymnastika a tanec:

- rytmy jednoduchých pohybů podle písni, pohyb v dvoudobém taktu, dvoudobý takt v písni
- střídání chůze a běhu - nepravidelné, pravidelné
- přísuný krok, cval stranou, poskočný krok, využití naučených kroků v lidovém tanci, chůze s průpletem

Průpravná cvičení:

- rozcvičky k procvičení koordinace pohybů ve trojdobém a čtyřdobém taktu
- cvičení ve stoji spojném i stoji rozkročném
- cvičení v kleku, v sedu snožmo, zkřížmo i skrčmo, v lehu na zádech
- chytání míčů a míčků do obou rukou, po vlastním nadhozu i odrazu od země i od zdi

Drobné hry:

- spojené s během, házením; pro uklidnění; na hřišti (pravidla her s míčem)

Cvičení rovnováhy:

- stoj na jedné noze (druhá v pohybu), poskoky na jedné noze, chůze po lavičce s plněním drobných úkolů, chůze po kladince lavičky

Lehká atletika:

- Běhy* - střídavý s chůzí, přes drobné překážky, např. v přírodě, štafetové běhy, rychlý běh do 25 metrů (ve třetím ročníku do 50 metrů)
- Skoky* - z místa s doskokem na měkkou podložku, výskoky na překážku (rozběh, seskok), skok přes motouz ve výši kolem 50 cm, přeskok pruhu širokého 50 - 100 cm, přeskok lavičky s dopadem na měkkou podložku, skok daleký s rozběhem
- Hody* - míčkem a drobnými předměty v přírodě - házení kaštanů, šišek (vrchní oblouk – pravá i levá paže); házení různými předměty na cíl; házení míčkem a kutálení míčů; přehazování míčů a drobných předmětů; házení do naznačených terčů o straně 1 metr na vzdálenost 4 metry; hod míčkem na dálku

Sportovní gymnastika:

- Akrobatická cvičení* - přidat změny postojů a poloh; převaly a kolébky na zádech; válení stranou i do mírného svahu
- leh na zádech, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně; sed zkřížmo, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
 - kotoul napřed ze stoje spojného, ze stoje rozkročného, kotoul napřed z chůze; stoj s oporou o lopatky a záloktí (svíčka); cvičení rovnováhy

Cvičení na nářadí:

cvičení na lavičkách – chůze vpřed i vzad s obraty, přeběhy lavičky

cvičení v sedu rozkročmo na lavičce; chůze po kladince lavičky s plněním drobných úkolů

vzpor dřepmo u lavičky (držíme se rukama), vzpor stojmo, lezení ve vzporu dřepmo s uchopením lavičky ze stran

šplh na tyči - šplh s přírazem do přiměřené výšky podle individuálních předpokladů žáků

Další nářadí lze používat přiměřeně věku podle podmínek školy (švédská bedna, žebřina, trampolína) Dbáme na zásady bezpečnosti.

Sportovní hry:

přípravné cviky - přihrávky obouruč na místě (ve dvojicích, ve skupinách); vrchní přihrávka jednoruč na místě i při chůzi; chytání obouruč na místě; běh nebo chůze s házením míčem o zem; míčové hry

Turistika a pobyt v přírodě - chůze v terénu, překonávání překážek; táboření, ochrana přírody, organizace činností ve skupině žáků, vzájemná spolupráce; chování se v dopravních prostředcích; chůze k cíli vzdálenému cca 2km; pozorování přírody, odhady vzdáleností (mezipředmětové vztahy)

Plavání, lyžování, sáňkování: podle podmínek školy

ZDRAVOTNÍ VÝCHOVA V 1. – 3. ROČNÍKU

Do celého prvního období výuky tělesné výchovy je **zařazována zdravotní výchova**, důležité je:

- dbát na osobní čistotu těla, prádla, oděvu, cvičebního úboru
- dodržovat čistotu a pořádek v prostředí tělocvičny
- otužovat vzduchem a vodou (ranní mytí studenou vodou)
- seznamovat žáky s vhodnou životosprávou
- do programu dne zařazovat pohybové aktivity (tělovýchovné chvílky)
- upozorňovat žáky na vliv dostatečného množství pohybu pro jejich zdravý vývoj (mimoškolní Tv)
- předcházet úrazům tím, že dbáme, aby žáci dodržovali pokyny týkající se jejich bezpečnosti a ochrany zdraví
- vést žáky, aby si uvědomovali, že při mimoškolních pohybových aktivitách musí dbát na svou bezpečnost, uvažovat o svém chování a dodržovat pokyny dospělých, aby vyrostli v zdravé lidi
- vést žáky k tomu, aby uměli zavolat pomoc v případě, že se vyskytnou u úrazu

Úkoly zdravotní výchovy se neplní jenom v rámci tělesné výchovy, ale uplatňujeme je i v ostatních vyučovacích předmětech.

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 1. období**TĚLESNÁ VÝCHOVA**

Žák:

- spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti
- zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení
- spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích
- uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy
- reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci

ZDRAVOTNÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA

Žák:

- uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy
- zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením

5.1.7 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vzdělávací oblast je v **1. - 3. ročníku** realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu **PRAKTICKÉ ČINNOSTI**

PRAKTICKÉ ČINNOSTI

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- rozvíjet jemnou motoriku žáků a jejich manuální zručnost
- vytvářet s různými materiály základní pracovní dovednosti a návyky, rozvíjet rozumové činnosti
- vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracovávání materiálů a všimnout si jejich vlastností
- umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat k čemu slouží, naučit se s nimi bezpečně zacházet a volit pro určitou pracovní činnost pracovní nástroj podle jeho vhodnosti
- postupně vytvářet pozitivní vztah žáků k práci, pracovnímu pořádku, zodpovědnosti za kvalitu své práce
- získávat aktivní vztah k ochraně životního prostředí a utvářet počáteční vědomí o individuálních možnostech každého člověka při řešení ekologických problémů
- dát prostor žakovským nápadům pro praktické práce a tvůrčí činnosti

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

- V tomto období není vhodné dělit děti na děvčata a chlapce. Vhodné je práci individualizovat nebo pracovat ve skupinách a přitom dbát důsledně na bezpečnost žáků.
- Rozvíjí motorické schopnosti, manuální dovednosti a pracovní návyky žáků. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci i práci spolužáků, pracovat v týmu. Žák se učí základům technologické kázně, bezpečnosti práce, organizaci práce a prostředí.
- Při práci s drobným materiálem učíme žáky stříhat, ohýbat, spojovat, výtvarně ztvárňovat - dávat výrobkům pěkný vzhled. To podporuje dětskou představivost obrazotvornost a vytváří smysl pro estetické cítění.
- Při modelování žáci poznávají vlastnosti modelovací hmoty, vytvářejí z ní jednoduché předměty, zvířata i postavy a to většinou podle jejich vlastních představ, při skupinové práci je nutnost mezi sebou se dohodnout na společném řešení a práci si mezi sebou rozdělit. Uplatňuje se zde spolupráce a komunikace.
- Charakter předmětu umožňuje nenásilné zařazování výchovy k ochraně přírody a vytváření základů pro ekologické cítění žáků.

Při praktických činnostech se žáci učí:

- organizovat své pracovní prostředí a vlastní činnosti – rozdávat, uspořádat své pracovní místo, sbírat, ukládat, udržovat své náčiní i místo v pořádku
- pracovní kázní – být pozorný a opatrný, vědět co dělat, aby byla určitá pracovní činnost dostatečně bezpečná pro žáka samotného i pro spolužáky, dodržovat též hygienická pravidla, dbát na správné držení těla při činnostech a správné uchopení pracovního náčiní, při jeho správném výběru, uvědomovat si význam vlastní činnosti a práce, umět o své činnosti povědět druhým
-

D) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících**1. ročník:****.Práce s papírem:**

- základní vlastnosti papíru a lepidla, držení nůžek, z čeho nůžky jsou a které nůžky jsou pro děti bezpečné
- různé techniky: překládání, rýhování, utržení pruhu papíru, vytrhávání, skládání, vystřihování, nalepování
- příklady výrobků vzniklých skládáním - varhánky, obálka na pomůcky, šipka, čepice, kelímek, loďka aj.
- vystřihovanky z časopisu, předtištěné např. oblékání panenek, připravené staršími žáky, vystřihování tvarů pro činnosti v M
- pomůcky pro výuku M, Čj, prvouky - kartičky, kapsáře, geometrické tvary
- stříhání a slepování - ozdoby, květy, kombinované techniky ve spojení s Vv
- nalepování vystřižených tvarů - vytváření obrázků k vyprávěnému nebo čtenému příběhu, společné práce k některému projektu (pohádce)

Modelování:

- seznámení se s vlastnostmi plastelíny, moduritu; pomůcky: podložka, nůž
- zacházení s uvedenými modelovacími materiály; technika práce
- příklady výrobků: předměty jednoduchých tvarů, o kterých se učíme v M, Čj a prvouce, figurky zvířat a lidí podle čtených nebo vyprávěných příběhů, též podle fantazie žáků, motivace k modelování, dárky pro své blízké

Práce s drobným materiálem:

V pracovních činnostech si mohou děti připravit celou řadu dobrých pomůcek pro činnostní výuku ostatních předmětů. Práce s pomůckou, kterou si žák vyrobí sám, ho motivuje a uspokojuje. Při výrobě dalších věcí je třeba vždy pamatovat na jejich použitelnost. Výroba předmětů a ozdob určených k darování má význam při vytváření vzájemných mezilidských vztahů i při vytváření dobrého vztahu k práci – upotřebitelnost výrobku, udělání radosti druhým.

- zpracovávat můžeme přírodniny: šípky, jeřabiny, kousky slámy, žaludy, kaštiny, listy, koření, semena
- dalším materiálem mohou být: špejle, dřívka od nanuků, krabičky, korkové zátky
- při zpracování použijeme: nůžky, nůž, jehlu, bavlnku
- techniky práce: propichování, navlékání, spojování, svazování; příklady výrobků: korále, figurky, zvířata, ozdoby,...
- lidové zvyky, tradice,

Pracovní činnosti se stavebnicemi:

Stavby podle předlohy z kostek, stavby podle fantazie žáků (práce individuální i skupinová), sestavování obrázků podle předlohy - obracení kostek, sestavování modelů věcí - montáže podle předloh, vystavování prací, později demontáže.

Péče o květiny: Tyto činnosti bezprostředně souvisí s prvoukou. V péči o květiny se mohou žáci střídát, mohou i pěstovat a sledovat zasazená semena.

2. a 3. ročník:**Práce s papírem a kartonem:**

- vlastnosti papíru, kartonu, lepidla (tloušťka, barva, tvrdost, savost), pojmenovávání druhů papíru: balicí, novinový, kancelářský, kreslicí
- zpracováváme pomocí: nůžek, nože, lepidla, kolíčků
- technika práce: překládání, ořezávání, přestřižení, vytrhávání, skládání, slepování, nalepování papíru na karton, odměřování
- příklady výrobků:
 - vytrhávané ubrousky a ozdoba různých věcí, např. květináče, výrobky vzniklé skládáním papíru, loďky, parník, čepice aj.
 - jednoduché předměty a pomůcky do vyučování, např. metr z papírových proužků, geometrické tvary aj.
 - podložky z propletených proužků, záložky do knih aj., ozdoby na vánoční stromeček, např. řetězy, košíčky, srdíčka
 - výroba notýsků, sešití papíru, ozdoba štítkem

Práce s modelovací hmotou:

- materiál: modelovací hlína, plastelína, modurit, těsto, keramická hlína
- pomůcky: podložka, špachtle, nůž
- techniky práce: hnětení, válení, ubírání, spojování, vaření, sušení
- poznané vlastnosti: tvárnost, tvrdost
- příklady výrobků: věci, o kterých se učíme v prvouce (ovoce, zelenina, ptáci, zvířata), v matematice (geometrická tělesa, geometrické tvary), ve čtení (zobrazování dějů z četby nebo z vyprávění)
- bezpečné zacházení s ostrými předměty

Práce s drobným materiálem:

- materiál: provázky, sláma, přírodniny (semínka, listy, šišky, plody, větvičky aj.), špejle, drátky, korek, krabičky, papír, karton
- nástroje a další materiál: nůžky, nůž, tupá jehla, bavlnka, lepidlo, zavírací špendlíky, aj.
- techniky práce: propichování, spojování, ohýbání, stříhání, nalepování, slepování, lisování, skládání do tvarů
- příklady výrobků: ozdoby, zobrazování nějakého pracovního prostředí (skupinová práce), zdobení různých předmětů, lakování, práce s drátkem a lepidlem

Práce montážní a demontážní:

- různé druhy stavebnic – seznámení se s návodem pro práci s nimi a předlohami pro stavby a konstrukce
- vytváření plošných a prostorových kompozic ze stavebnicových prvků a volného materiálu podle předloh i podle fantazie žáků
- stavebnice se spojovacími prvky a díly - konstrukční činnosti
- sestavování jednoduchých pohyblivých modelů podle předlohy i podle představy žáků – montáž a demontáž, urovnávání dílů stavebnice k dalšímu použití
- osvojování si správných pracovních dovedností a návyků při organizaci, rozmyšlení si své vlastní činnosti, zachovávání bezpečnosti a hygieny při činnostech

Práce s textilem:

- materiál: textilie bavlněné, lněné, vlněné, hedvábné, z umělých vláken - jejich rozlišování, nitě, bavlnky, šňůrky, stužky, poutka, knoflíky
- nástroje: nůžky, jehly, špendlíky
- činnosti: navlečení přiměřeně dlouhé nitě, uzlík, šití stehem předním a zadním, prošívání, stříhání, sešívání předním a zadním stehem
- výrobky: sešití kousku látek k sobě - jednoduchý výrobek, oprava oděvu – přišití knoflíku nebo poutka aj.
- dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce

Lidové zvyky, tradice a řemesla:

- lidové zvyky a tradice, lidová řemesla: poznávání na základě přímých ukázek nebo videa, návštěvy regionálních muzeí apod.
- techniky zpracování: ukázky drhání, batikování, modrotisk, výroba vizovického pečiva, ozdoba kraslic, práce se slámou, vyřezávání,...
- materiál, nástroje a pomůcky volíme podle charakteru vytvářeného výrobku a zvolené techniky zpracování
- příklady výrobků: jednoduchá ozdoba, šperk, svícen, vánoční ozdoba, kraslice, vizovické pečivo, ubrousek zdobený batikou apod.

Stolování:

- příprava talířů a příborů ke svátečnímu obědu
- chování se u stolu
- příprava jednoduchého studeného pokrmu

Pěstitelské práce v učebně (podle podmínek školy):

- na podzim a v zimě: ošetřování pokojových rostlin
- na jaře v učebně: pěstování cibulovin v květináči – květina pro maminku
- pozorování klíčení semen fazole nebo hrachu, nakličování, přesazování. Semena řeřichy (klíčení na vlhké vatě), klíčení obilí a jeho růst (zeleň na velikonoční svátky)

Praktické dovednosti:

Na konci 1. období žák:

- rozlišuje běžně užívané druhy papíru, dovede papír přeložit, vyrobit skládáním jednoduchý výrobek, odtrhnout naznačenou část, přestříhnout, vystříhnout nakreslený tvar, čistě slepit (použít vhodné lepidlo), nalepit vystřižené tvary
- dovede z drobného materiálu vyrobit jednoduchý praktický výrobek, k práci volí vhodné nástroje a bezpečně s nimi zachází
- rozlišuje běžné pracovní nástroje (nůžky, nůž, jehla, kleště, šroubovák, kladívko) a bezpečně s nimi zachází
- dovede pracovat s některou ze stavebnic a vytvořit několik výrobků podle předlohy i podle své představy
- při práci s modelovací hmotou dokáže vytvořit několik výrobků a dovede o nich hovořit; získal základní hygienické návyky při práci s těmito materiály
- dokáže navléknout nit, zkusí přišít knoflík, dovede sešít dva kusy látky k sobě
- při praktických činnostech si dovede věci urovnat, udržuje pořádek na svém místě, stará se o své pomůcky, má je připravené na vyučování

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 1. období**Práce s drobným materiálem**

Žák - vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů, pracuje podle slovního návodu a předlohy

Konstruktivní činnosti

Žák - zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi

Pěstelské práce

Žák - provádí pozorování přírody a zhodnotí výsledky pozorování, pečuje o nenáročnou rostlinu

Příprava pokrmů

Žák - připraví tabuli pro jednoduché stolování, chová se vhodně při stolování

Poznámka:

Prostředky, kterými předcházíme neúspěchu a neúspěchu žáků ve výuce a kterými pomáháme žákům opožděným ve vývoji:

- Volíme činnostní vyučování, a to nejen v matematice.
- Využíváme zpětné vazby, máme v patrnosti úspěch každého z žáků, co nejvíce používám pozitivního hodnocení žáků.
- Vyučovací metody co nejvíce individualizujeme a přizpůsobujeme potřebám jednotlivých žáků. To velmi dobře umožňují činnostní formy práce užívané ve výuce.
- Konkrétní a názorné příklady využíváme nejen při výkladu, ale i při procvičování učiva.
- Každého žáka necháme aktivně činnostně pracovat se svými pomůckami a hovořit o tom, co dělá.
- Chyby žáků odstraňujeme hned, jak je zpozorujeme. Nejlépe toho dosáhneme při činnostech a hovorech žáků, neboť jimi žák zobrazuje svoji mysl a ukazuje míru porozumění učivu.
- Snažíme se individuálně pomáhat žákům řešit jejich problémy, abychom postupně všechny žáky dovedli k bezchybnému zvládnutí základního učiva.
- Pokud mají někteří žáci problémy se zvládnutím učiva, vracíme se a navazujeme na učivo, které tito žáci dobře umí, ve kterém nemají mezery.
- Pomalejší žáky nepodceňujeme, dáváme jim důvěru, pomáháme jim překonávat problémy a upevňujeme v nich přesvědčení, že dané úkoly zvládnou.

5.2 2. OBDOBÍ (4. - 5. ročník)

5.2.1 JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vzdělávací oblast je ve 4. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu **český jazyk, anglický jazyk a německý jazyk**.

5.2.1.1 ČESKÝ JAZYK

A) CÍLE VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

- ovládat základní jazykové jevy pro dorozumívání v ústní i písemné podobě
- osvojovat a rozvíjet čtenářské dovednosti, osvojovat si souvislé, plynulé a srozumitelné vyjadřování
- rozvíjet kultivovaný písemný i ústní projev
- osvojovat si pravidla pro vytváření psaných textů podle komunikačního záměru a jejich využívání v praxi
- porozumět různým druhům textů věcné i odborné povahy, vnímat literaturu jako specifický zdroj poznání a prožitků
- získávat estetické zážitky při komunikaci s vhodnými literárními texty a rozvíjet trvalý zájem o četbu
- využívat různých zdrojů informací (slovníky, encyklopedie, internet atd.) pro rozšiřování znalostí a dovedností

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Cíle výuky českého jazyka a literatury jsou naplňovány výchovou:

- **komunikační a slohovou** - učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu.
- **čtením a literární** - poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, formulovat vlastní názory o přečteném díle. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti interpretace literárního textu
- **psaním** - získávají žáci správné psací dovednosti, rozvíjí čitelný, hbitý a úhledný rukopis.
- **jazykovou** - získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem srozumitelného vyjadřování.

Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem k získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

4. ročník:

Český jazyk

- porovnávat význam slov, všímat si spisovné podoby slov a porovnávat ji s užívanými nespisovnými slovy, znát stavbu slov (kořen , předpona, přípona, koncovka)
- uvědoměle používat i/y po obojetných souhláskách
- určovat slovní druhy
- skloňovat podstatná jména, časovat slovesa, respektovat shodu přísudku s podmětem
- rozlišovat větu jednoduchou a souvětí, pracovat s holou větou
- sestavovat osnovu projevu, členit text na odstavce – společná práce
- znát různé druhy popisů – společná práce
- sestavit text telegramu, umět výstižně a stručně telefonovat, napsat dopis s vhodným oslovením a správnou adresou
- vypravovat s použitím plnovýznamových sloves a využitím vhodných spojek, vyjadřovat se též pomocí souvětí

Čtení a literární výchova

- číst plynule a správně
- prokázat porozumění textu
- využívat poznatků z četby v dalších školních činnostech
- vyjádřit své poznatky z četby, z poslechu pořadu, z divadelního či televizního představení
- vyhledávat informace v učebnicích, dětských encyklopediích
- všímat si rozdílů zpracování textu krásné literatury a literatury uměleckonaučné
- rozumět literárním pojmům (přirovnání, zosobnění, bajka, dramatizace, próza, poezie, encyklopedie) při praktické činnosti

5. ročník:

Český jazyk

- skloňovat podstatná jména obecná a vlastní
- užívat frekventovaná přejatá slova (včetně skloňování)
- předpony s-, z-, vz- (základní informace)
- rozlišovat druhy přídavných jmen – tvrdá, měkká, přivlastňovací, koncovky přídavných jmen tvrdých a měkkých
- běžně užívaná zájmena a číslovky (rozlišovat jako slovní druhy)
- rozeznávat a vhodně používat neohebná slova
- ovládat mluvnické kategorie sloves (osoba, číslo, čas, způsob)

- využívat různé slovní druhy vhodné jako spojovací výrazy ve větě jednoduché a v souvětí, znát základní pravidla v jednoduchých souvětích, dbát na kladení správného přízvuku u slov a vět
- nezapomínat na grafické odlišení vět, přímé řeči
- členit text do odstavců dle osnovy (společná práce)
- pracovat s odborným textem (společně), orientovat se v encyklopedických a jazykových příručkách
- pronikat do logiky skladby českého jazyka
- respektovat interpunkci i ve větších stylistických projevech, mít přehled o členění složitého souvětí
- využívat znalostí o oslovení, dbát na ustálený pořádek slov
- orientovat se v různých slohových útvarech a využívat vhodné slovní zásoby
- dodržovat pravidla týkající se zvukové stránky českého jazyka, rozlišovat spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu

Čtení a literární výchova

- hovořit souvisle o přečteném textu, vyjádřit své názory a pocity
- odlišit vyprávění literárního od faktického
- vyhledávat informace ve slovnících a dalších různých textech
- orientovat se v nabídce dětské literatury
- využívat pro vlastní četbu školní a místní knihovnu
- zaznamenávat si zajímavé myšlenky

4. - 5. ročník:

Psaní

- zacházet s grafickými a psacími materiály a pomůckami a dodržovat základní hygienické a pracovní návyky
- psát podle normy psaní v přirozené velikosti a liniatuře se správným sklonem písma (75°) a rozestupem
- uplatňovat svůj osobitý rukopis při dodržování úhlednosti, čitelnosti a plynulosti písemného projevu a respektování základů kultury
- hbitost psaní

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 2. období

- Komunikační a slohová výchova, číst s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- rozlišovat podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenat
- reprodukovat obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatovat si z něj podstatná fakta
- vést správně dialog, telefonický rozhovor, zanechat vzkaz na záznamníku
- volit náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
- rozlišovat spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívat podle komunikační situace
- psát správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
- sestavit osnovu vyprávění a na jejím základě vytvořit krátký mluvený nebo písemný projev s dodržením časové posloupnosti

Literární výchova

- vyjadřovat své dojmy z četby a zaznamenávat je, volně reprodukovat text podle svých schopností
- při jednoduchém rozboru literárních textů používat elementární literární pojmy

Jazyková výchova

- porovnávat významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
- rozlišovat ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
- určovat slovní druhy plnovýznamových slov a využívat je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
- rozlišovat slova spisovná a jejich nespisovné tvary
- vyhledávat základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označovat základ věty
- odlišovat větu jednoduchou a souvětí, vhodně změnit větu jednoduchou v souvětí
- užívat vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňovat
- psát správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách
- zvládat základní příklady morfologického pravopisu (koncovky podstatných a přídavných jmen)
- zvládat základní příklady syntaktického pravopisu (shoda přísudku s holým podmětem)

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Reprezentují okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání. Jsou důležitým formativním prvkem vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáků především v oblasti postojů a hodnot.

Osobnostní a sociální výchova

Vztah osobnostní a sociální výchovy ke vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace je založen na samotném faktu komunikační podstaty jazyka s tím, že se zaměřuje na každodenní verbální komunikaci jako na klíčový nástroj jednání v různých životních situacích. Prohlubuje vztah mezi verbální a neverbální složkou komunikace a rozšiřuje specifické aplikace jazyka o sociální dovednosti.

Přínos k rozvoji osobnosti žáka

- vede k porozumění sobě samému a druhým
- napomáhá zvládání vlastního chování
- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni
- rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti
- utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci
- pomáhá k utváření pozitivního postoje k sobě samému a k druhým
- vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění. Podstatnou součástí je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností. Otevírá žákům širší horizonty poznání a perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru. Český jazyk je nezastupitelným nástrojem učení, zpracování informací, postojů a názorů a má významnou funkci při osvojování dalších jazyků.

Přínos k rozvoji osobnosti žáka

- rozvíjí a integruje základní vědomosti potřebné pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy
- rozvíjí schopnost srovnávat evropské kultury, nacházet společné znaky a odlišnosti
- vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů
- upevňuje osvojování vzorců chování evropského občana a smysl pro zodpovědnost

Multikulturní výchova

Umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Žáci si pak mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty. Multikulturní výchova rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti.

Hluboce se dotýká mezilidských vztahů ve škole, vztahů mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem, mezi školou a rodinou. Škola jako prostředí, v němž se setkávají žáci z nejrůznějšího sociálního a kulturního zázemí, měla by zabezpečit klima, kde se budou všichni cítit rovnoprávně.

Přínos k rozvoji osobnosti žáka

- poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti
- učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin
- učí žáky uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a připravenosti nést odpovědnost za své jednání
- pomáhá žákům prostřednictvím informací vytvářet postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám
- napomáhá žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou
- učí vnímat sebe sama jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k minoritním skupinám

Mediální výchova

Nabízí elementární poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médií. Média a komunikace představují velmi významný zdroj zkušeností, prožitků a poznatků. Média mají významný vliv na chování jedince a společnosti, na kvalitu života. Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti.

- přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace
- učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času
- rozvíjí komunikační schopnost, zvláště při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu
- přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu
- vede k uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění
- napomáhá k uvědomění si možnosti svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za způsob jeho formulování

ANGLICKÝ JAZYK	5.2.1.2 ANGLICKÝ JAZYK
	A) CÍLE VZDĚLÁVACÍ OBLASTI - vést k pochopení významu znalosti anglického jazyka pro osobní život, prohlubovat poznatky o angl. mluvících zemích - dosáhnout úrovně A1 podle jazykového portfolia stanoveného Radou Evropy - získávat první zkušenosti při práci s PC - naučit hlasitému čtení delších textů se správnou výslovností a intonací, cvičit orientaci ve slyšeném textu, proneseném rodilým mluvčím - nacvičovat delší konverzační celky i mezi více osobami, umět přednést jednoduchý mluvený projev na dané téma - naučit zásady tichého čtení a práce s textem, zdokonalovat písemný projev při opisu souvislejšího textu - soustředit se na písemnou formu práce s textem – doplňování, obměna vět, tvoření otázek, odpovědí - nacvičovat psaní podle diktátu - seznamovat s dalšími gramatickými pravidly, prohlubovat slovní zásobu podle obsahu používaných učebnic - aktivně se účastnit na projektovém vyučování B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY Výuka se realizuje ve 4. a 5. třídě s dotací 4 hodin v každém ročníku a navazuje na dosažené výsledky v 1. období. Prohlubujeme a zdokonalujeme faktické znalosti ve všech oblastech – receptivní řečové (poslech a čtení s porozuměním), produktivní řečové (ústní a pís. projev), komunikační (komunikace a tém. okruhy) Cílem tohoto období je pochopení významu znalosti užitého jazyka pro osobní růst žáka a jeho budoucí kariéru, pomáhá snižovat jazykové bariéry při cestování nebo při budoucím studiu. Vhodně využíváme časopisy, video, PC, audiokazety, názorné pomůcky, hry, soutěže. A) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících
	4.ročník:
	vycházet ze znalostí z 1. období a navazovat na zažité stereotypy získané ve 3. ročníku – <i>What's your name? How are you? I am fine, thank you.</i> – <i>What's your favourite...?</i> – <i>Do you like...? Yes, I do.</i> – <i>What's this? It's a..</i> – <i>He/she can play the..</i> – hudební nástroje, (50 – 60 pokynů během školního roku, žáci rozumí a reagují na ně) – <i>Can you...? Yes, I can. No, I can't. I can/ can't + činnost</i>

- Sporty - *metres, kilometres, Olympic, do a triathlon, children*
- místnosti v domě - *Where's the..? + behind, under,*
- další zařízení bytu/ domu
- některé nemoci, další činnosti - *It's next to/opposite the...*
- místa ve městě - *village, town, city , Turn left/right at... Go straight past...*
- přítomný čas průběhový - *He/ she is drinking, reading a další.*
- druhy počasí
- *What time is it? It's...o'clock./It's half past...*
- *We've got + předmět , Have we got...? Yes, we have./No, we haven't.*
- *on + den, at + hodina, It's eight twenty-five, etc.*
- školní předměty - *class, lesson, break*
- druhy televizních program - *boring, scary; What channel is it on? What time..?*
- *I read books + další činnosti.*
- *I go skating +další.*
- přítomný čas prostý
- místa, kde zvířata žijí, další zvířata a čím se živí
- Minulý čas prostý
- vyhynulá zvířata
- části zvířecích těl, další přídavná jména

5. ročník:

- *Hello, I'm ... Who are you?*
- Číslovky 1–100.
- *Come here, Close your books, Don't look.*
- Abeceda. *What do you call this? What does ... mean? It's Mandy's cat.*
- Množné číslo: *There are two boys.*
- *To be* (v oznamovací větě a v otázce: *he, she*)..
- *To be* (v oznamovací větě, plné a zkrácené tvary).
- *To be* (v otázce).
- Přivlastňovací přídavná jména.
- *To be* (v záporu).
- Množné číslo: pravidelné i nepravidelné tvoření, *men, women / children.*

- *Have got* (v oznamovací větě a v otázce, plné a zkrácené tvary).
- *To have* (v záporu).
- Názvy předmětů: *English, Maths, Physics atd.*
- Časové údaje, předložky, dny v týdnu: *six o'clock, five past nine atd. It's on Thursday at ten past six.*
- Přítomný čas prostý (v oznamovací větě a v otázkách s *wh-*).
- Přítomný čas prostý (v oznamovací větě a v otázce s *do/does*).
- Přítomný čas prostý (v záporu).
- Hudební nástroje, sporty, činnosti.
- *Can* (v oznamovací větě, v záporu a v otázce). *Borrow, play, have, go.*
- *Opposite, between, behind, next to, in front of, supermarket, café, bank, post office atd.*
- *Must.*
- *To* a *at* + místo.
- Popis osoby: *She's got green eyes, a beard, glasses.*
- Přítomný čas průběhový
- Přítomný čas prostý a průběhový: *Jane plays tennis every Thursday. I'm writing at the moment atd.*
- *How much is/are...? Can I help you? How much is the jacket? Its £...*
- *Smiling, laughing, looking at something, atd.*

Žáci v průběhu školního roku tvoří vlastní projekty na probraná témata a tímto prezentují svoje znalosti v tématech:

- Komunikace
- Můj svět
- Místa v mém životě
- Volný čas
- Lidé

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 2. období

- na základě známých slov a frází pochopí jednoduchý text – časopisy, knihy, poslechový materiál a dovede ho zpracovat
- pozdraví a představí se
- užívá čísla 0 – 100
- pojmenuje předměty kolem sebe, popíše umístění předmětů, zeptá se na význam slov
- rozumí instrukcím běžným ve výuce
- užívá abecedu k hláskování
- se zeptá na osobní údaje, zodpoví dotazy na osobní údaje
-

- sestaví jednoduchý text na pohlednici
- odpoví na otázku „Kde je?“
- nakoupí v běžném obchodě, zeptá se na cenu, vede jednoduchý rozhovor v obchodě
- uvede a zeptá se na detailnější osobní údaje
- rozliší a uvede rozdíly v popisu jednoduchého obrázku
- pojmenuje dny v týdnu
- zeptá se a odpoví na školní rozvrh hodin
- rozumí a užívá údaje o čase – hodiny a dny
- zeptá se a odpoví na otázku týkající se činností ve volném čase
- popíše svůj denní režim, uvede další osobní údaje
- zeptá se a odpoví na dotazy o schopnostech
- popíše místnost, zeptá se na umístění předmětů, popíše polohu vybraných míst a budov ve městě
- objedná si jídlo v restauraci
- určí a pojmenuje hudební nástroje
- popíše dům a byt, popíše místa ve městě
- pojmenuje běžné nemoci
- pojmenuje běžné typy pořadů
- popíše osobu popíše a zeptá se na počasí
- popíše rodinu, aktuální činnost

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

založena na verbální i neverbální komunikaci jako nástroji dorozumívání.

Využívány jsou všechny 3 okruhy

- osobnostní rozvoj – při cvičení smyslového vnímání, pozornosti, soustředění, zapamatování , řešení problémů. Utváří se vztah k sobě i k jiným získáváním informací o jiných, cvičení sebekontroly, sebeovládání , dovednosti pozitivně se naladit a motivovat
- sociální rozvoj – poznávání se ve skupině, dobré vztahy mezi spolužáky, dovednost dialogu, monologu, komunikace v různých situacích – omluva, pozdrav, prosba, rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci
- morální rozvoj – zvládání učebních problémů

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Cizí jazyk má praktický význam pro mobilitu občanskou, vzdělávací i pracovní. Rozvíjí a integruje základní vědomosti potřebné pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy. V oblasti postojů pomáhá překonávat stereotypy a předsudky.

Umožňuje žákům seznamovat se s různými kulturami, jejich tradicemi a hodnotami, uplatňovat svá práva a respektovat práva druhých

Environmentální výchova

Vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a živ prostředí.

Využíváme tematické okruhy:

- základní podmínky života – voda, ovzduší, živočichové
- vztah člověka k prostředí – naše obec, prostředí a zdraví

Mediální výchova

Učí využívat potenciál médií jako zdroj informací, zábavy i naplnění volného času.

F) Mezipředmětové vztahy

Žáci při výuce angličtiny využijí znalosti, poznatky a zkušenosti z:

- výtvarné výchovy
- hudební výchovy
- dramatické výchovy
- prvouky
- vlastivědy
- českého jazyka

5.2.2 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu MATEMATIKA

MATEMATIKA

A) CÍLE VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

- osvojování nových matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka
- činnostní rozšíření číselného oboru, utvrzení představy o desítkové soustavě
- využívání schopnosti žáků objevovat za vedení učitele další nové matematické poznatky na základě pozorování a rozlišování, vyslovovat závěry, pokoušet se o zobecňování, postupně zdokonalovat přesnosti matematického vyjadřování
- zařazování praktických činností (měření, odhady, porovnávání velikostí a vzdáleností) s cílem získání správných představ a zručnosti
- spojování nových matematických poznatků a dovedností s vědomostmi žáků získanými v běžném životě
- používání peněz při činnostním řešení úloh s náměty z obchodování, peníze v praktickém životě
- věnování času nápadům žáků, jejich dotazům, ukázkám různých způsobů řešení úloh
- vyslovování úsudků k úlohám, vytváření předpokladů pro rozvíjení logického myšlení
- vytváření obměn slovních úloh a matematických problémů pro různé obory činnosti lidí
- podporovat schopnost žáků rozumět grafickým schémátům, tabulkám i jiným schematickým znázorněním, vytvářet jednoduchá schémata, vést žáky ke grafické gramotnosti
- praktické osvojování základních poznatků z geometrie

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Činnostní výuka matematice i v tomto období umožňuje, aby si žáci matematické pojmy osvojovali správně a s co nejmenší námahou. Proces abstrakce usnadňují žákům pomůcky, kterými si znázorňují nové a dosud neosvojené početní situace. Proces abstrakce urychlují též nákresy, náčrty a geometrická zobrazení, ukazující vztahy mezi údaji v úloze.

Mnoho pojmů se i v tomto období utváří ve vědomí žáků postupně, na základě soustavně prováděných činností, neustálým obohacováním dosavadních představ. Ve vzájemné souvislosti se přitom rozvíjí celá řada pojmů současně: pojem čísla, pojem desítkové soustavy, pojem početních výkonů. Přitom se více dbá na praktické použití pojmů než na vyslovování definic. Jde hlavně o to, aby se představy žáků o číslech obohacovaly, aby chápali význam desítkové soustavy, aby dovednost početních výkonů s přirozenými čísly využívali při řešení slovních úloh a početních situací z běžného života a dovedli dobře úsudkově rozlišovat, kdy který početní výkon použít. Tyto dovednosti pak můžeme rozvíjet předkládáním různých výhod v počtech a zjednodušováním výpočtů.

V celém 2. období jsou žáci ve výuce matematiky podněcováni k sebedůvěře, učí se různými způsoby kontrolovat výpočty, uvažovat o možnostech výsledků, odhadovat. Jsou tak soustavně vedeni k sebekontrolě a sebehodnocení, a to jak v aritmetice tak v geometrii.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

4. ročník:

Opakování a procvičování učiva v oboru do 1 000

- numerace - přirozené číslo v desítkové soustavě, činnosti ve skupinách s pomůckami, posloupnost čísel, jejich čtení a psaní, práce s číselnou osou, porovnávání a zaokrouhlování čísel
- pamětné sčítání a odčítání s využitím analogie s počítáním do sta, vlastnosti sčítání a odčítání přirozených čísel
- upevňování a automatizace násobkových spojů spojené s činnostmi a jednoduchými slovními úlohami z různých oborů lidské činnosti, zadávané úlohy žáci obměňují a sami vymýšlejí další podobné úlohy
- vlastnosti násobení (záměna činitelů), pamětné násobení dvojciferného čísla číslem jednociferným
- činnostní vyvození dělení se zbytkem v oboru násobitek, jeho procvičování; toto učivo je vhodné spojovat s řešením praktických úloh
- písemné sčítání, odčítání a násobení jednociferným činitelem v oboru do 1 000
- úsudkové počítání, rozlišování úsudků
- řešení slovních úloh z praktického života, mezipředmětové vztahy
- práce s tabulkami a diagramy, čtení údajů z tabulek v učebnici a pracovních sešitech, sestavování podobných tabulek žáky
- pozorování diagramů zařazených do učebnice, hovor o nich, vyvození vztahů mezi čísly

Nová látka- aritmetika

- vyvození písemného dělení jednociferným dělitelem v oboru do 1000, zkouška násobením
- rozšíření číselného oboru nad 1 000, desítková soustava, čtení a psaní čísel, jejich
- porovnávání, zaokrouhlování, v numeraci můžeme rozšiřovat číselný obor až do milionu
- práce s číselnou osou, ve 4. ročníku je vhodné zůstat u znázorňování v oboru do 10 000
- řešení slovních úloh prolíná celým obdobím, kdy se rozšiřuje číselný obor
- většinou se počítá s čísly kolem tisíce, jde o dovednost řešení slovních úloh, které je třeba
- věnovat soustavnou pozornost
- přičítání a odčítání desítek, stovek a tisíců z paměti v oboru rozšířeném nad tisíc
- písemné sčítání a odčítání v rozšířeném oboru (vyvozují žáci sami), odhady výsledků
- násobení a dělení přirozených čísel 10, 100 a 1 000 z paměti
- vyvození násobení a dělení čísel zakončených nulami
- algoritmus písemného násobení dvojciferným činitelem, odhady výsledků
- vlastnosti násobení, dělení jednociferným dělitelem

Geometrie v rovině a prostoru

- základní útvary v rovině a prostoru, jejich rozlišování, měření délek, délka úsečky, rozměry obrazců, délky hran těles
- jednotky délky, jednoduché převody jednotek
- přímka, polopřímka, úsečka, bod, rýsování a popis
- kružnice, kruh, rozlišení, rýsování a popis
- kolmice a rovnoběžky, rýsování a náčrty
- jednoduché konstrukce čtverce, obdélníku a pravoúhlého trojúhelníku, náčrty
- grafické sčítání úseček, určení obvodu trojúhelníků a čtyřúhelníků sečtením délek stran,
- využití v úlohách z praktického života

Nestandardní aplikační úlohy a problémy

- slovní úlohy, zadané netradičním způsobem a vyžadují třídění a rozlišování údajů řešení, úlohy, které se neobejdou bez nákresů
- úlohy vyžadující činnost rozdělování na stejné části, skládání částí do celku
- magické čtverce a úlohy k procvičování prostorové představivosti

5. ročník:

Učivo - dokončení oboru přirozených čísel

- procvičování všech početních výkonů při počítání z paměti, automatizace násobkových spojů a dělení v oboru násobek beze zbytku i se zbytkem
- početní výkony s přirozenými čísly a jejich vlastnosti (komutativnost, asociativnost, distributivnost)
- písemné algoritmy početních operací: sčítání, odčítání, násobení, (algoritmus písemného násobení procvičujeme hlavně při násobení čísel jednociferným nebo dvojciferným činitelem, u násobení čísel víceciferným činitelem volíme příklady typu: $25048 \cdot 3060$, $5137 \cdot 32000$, tj. takové příklady, při jejichž řešení žák prokáže, že algoritmu rozumí)
- písemné dělení jednociferným a dvojciferným dělitelem, rozšíření číselného oboru přes milion - numerace
- zaokrouhlování přirozených čísel, provádění odhadů a kontrola výsledků početních operací
- počítání na kalkulátorech - využívání při kontrole výpočtů i při řešení některých slovních úloh
- slovní úlohy na jeden nebo dva početní výkony, slovní úlohy z praktického života a jejich obměny
- čtení údajů z tabulek a diagramů, využívání nákresů a tabulek při řešení slovních úloh, orientace v jízdním řádu
- vyhledávání a třídění číselných informací z praktického života, čtení vhodně sestavených údajů z tabulky a vytváření grafu
- procvičování rýsování základních geometrických útvarů v rovině, jednotky délky a jejich převody, měření délky
- obvod různých rovinných obrazců - trojúhelníků, čtyřúhelníků i libovolně zvolených mnohoúhelníků
- obsah čtverce a obdélníku pomocí čtvercové sítě, základní jednotka obsahu
- osově souměrné útvary - jejich rozlišování, určení osy souměrnosti přeložením rovinného obrazce
- základní útvary v prostoru, prostorová představivost

Rozšiřující učivo - činnostní vyvození počítání s desetinnými čísly

Do výuky matematiky v posledním čtvrtletí 5. ročníku je vhodné zařadit počítání s desetinnými čísly v peněžním modelu. Při hře s pomůckou papírové mince a bankovky začnou žáci sami a lehce desetinná čísla s jedním nebo dvěma desetinnými místy psát, porovnávat a zaokrouhlovat. Snadno je také budou sčítat a odčítat.

Nestandardní aplikační úlohy a problémy - slovní úlohy, které se řeší netradičním způsobem, číselné a obrázkové řady, „magické“ čtverce, úlohy vyžadující prostorovou představivost, úlohy matematických soutěží

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 2. období**Číslo a početní operace**

Žák: využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení

- provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel
- zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel
- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel

Zlomky a desetinná čísla

- využívá v běžném životě náležitosti vyjádřené zlomkem
- na názorném obrázku určí dané části celku ($1/2$, $1/3$,...) a vyjádří celek z jeho dané poloviny, čtvrtiny
- porovná zlomky se stejným jmenovatelem, sčítá je a odčítá, porovná desetinná čísla
- pracuje s číselnou osou, ve čtvercové síti a kruhovém diagramu
- v běžném životě se orientuje v záporných číslech, nalezne reprezentaci záporných čísel v běžném životě

Závislosti, vztahy a práce s daty

Žák: vyhledává, sbírá a třídí data

- čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy

Geometrie v rovině a prostoru

Žák: narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník, kružnice), užívá jednoduché konstrukce

- sčítá a odčítá graficky úsečky, určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran
- sestrojí rovnoběžky a kolmice, určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu
- rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru

Nestandardní aplikační úlohy a problémy

Žák: řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky

- činnostně se na konci 5. ročníku seznamuje s desetinným číslem tak, jak je v možnostech žáků samostatně toto rozšíření číselného oboru objevit; s desetinným číslem se žáci seznamují v peněžním modelu při obchodování a činnostech s pomůckou papírové peníze

E) PRŮŽEZOVÁ TÉMATA**FINANČNÍ GRAMOTNOST:**

Učivo: **Peníze**

Žák: sestaví jednoduchý osobní rozpočet
uvede příklady základních příjmů a výdajů domácnosti

Dílčí výstupy pro 4.ročník

Žák:

- používá peníze v běžných situacích
- odhadne, zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze

Učivo: **Právo a spravedlnost**

Dílčí výstupy pro 5.ročník

Žák:

- ukáže na příkladu, proč není možné realizovat všechny chtěné výdaje

Učivo: **Hospodaření domácnosti**

Žák:

- vysvětlí, proč spořit a kdy si půjčovat peníze a jak vracet dluhy
- na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů

Učivo: **Finanční produkty**

Žák:

- objasní, jak řešit situaci, kdy jsou příjmy menší než výdaje
- na příkladech objasní rizika půjčování peněz
- vysvětlí, jak reklamovat zboží a uvede příklady

Učivo: **Právo a spravedlnost**

5.2.3 ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vzdělávací oblast je ve 4. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vzdělávacího předmětu **přírodověda a vlastivěda**.

PŘÍRODOVĚDA	5.2.3.1 PŘÍRODOVĚDA
	A) CÍLE VZDĚLÁVACÍ OBLASTI – učit žáky objevovat vztahy mezi živou a neživou přírodou, chápat souvislosti rovnováhy v přírodě a sledovat vzhled přírody v souvislosti s činnostmi člověka – sledovat změny v přírodě v souvislosti s pohyby Země ve vesmíru – vést žáky ke sledování živých přírodnin v existujících společenstvech a chápání jejich vzájemné závislosti a začlenění do prostředí – učit žáky pozorovat základní projevy přírodnin a podle nich vyvozovat třídění do systému – vést žáky k objevování přírodních jevů na základě pozorování a pokusů – učit žáky pozorovat vlastní tělo a na základě poznatků vést k chápání funkcí a činností jednotlivých soustav – přiblížit žákům vznik života před narozením a sledovat jeho vývoj po narození – učit žáky sledovat činnosti ohrožující zdraví a život člověka a vyvozovat z nich poučení pro zdravý způsob života
	B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY Výuka vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět ve 2.období se realizuje v předmětu Přírodověda s dotací 2 hodiny týdně ve 4. i v 5. ročníku a navazuje na výchovné a vzdělávací cíle předmětu Prvouka. Tyto cíle jsou rozšiřovány v pěti tématických okruzích Místo, kde žijeme, Lidé kolem nás, Lidé a čas, Rozmanitost přírody a Člověk a jeho zdraví. Žáci se učí pozorovat, objevovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Poznávají sami sebe, učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi. Učí se poznávat, že Země a život na ní tvoří jediný celek, že všechny jevy a děje spolu souvisí a jsou v rovnováze a jakékoli narušení může být pro další život rozhodující. Všechny poznatky i souvislosti vycházejí z pozorování skutečných jevů, z prožitků a zkušeností žáků z jejich života, ale i z modelových situací a pokusů. Informace získávají žáci z literatury a dalších informačních zdrojů. Zjištěné výsledky i jejich třídění žáci zaznamenávají a prezentují různými způsoby. Nezbytnou součástí výuky jsou vycházky, exkurze, besedy a nejrůznější projekty.
	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících
	4. ročník:
	– přímé pozorování přírody: podzim, zima, jaro, léto a přizpůsobení organismů změnám v přírodě – životní podmínky organismů, vzájemné vazby – přírodní společenstva: v lese, na poli, v okolí lidských obydlí, na louce, u vody a ve vodě

- neživá příroda – horniny a nerosty
- fyzikální veličiny: délka, objem, hmotnost, teplota a čas a jejich měření
- části kvetoucích rostlin a jejich význam
- domácí zvířata a jejich chov
- člověk: stavba těla, orgánové soustavy
- člověk a příroda: problémy lidstva, ochrana přírody
- člověk a zdraví: ochrana člověka v mimořádných situacích, první pomoc, škodlivé vlivy, dopravní pravidla

5. ročník:

- podmínky života na Zemi, rozmanitosti přírodních podmínek na Zemi, podnebné pásy
- třídění organismů, botanické a zoologické zahrady, chráněná území
- člověk: životní potřeby a projevy, části těla, orgánové soustavy (kostra, svaly, kůže, krevní oběh, dýchací soustava, trávicí ústrojí, močové ústrojí, nervová soustava, smysly, pohlavní ústrojí), narození dítěte a vývojové fáze, hygiena a ochrana zdraví, dopravní pravidla, krizové situace, člověk ve společnosti
- magnetická a gravitační síla
- vesmír: hvězdy, planety, družice a jejich pohyby, výzkum vesmíru
- člověk a technika: jednoduché stroje, parní stroj, spalovací motory, energie, výrobní postupy, informační technologie

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

Žák je schopen

- vyhledat místní přírodní zvláštnosti a posoudit jejich význam, porovnat přírodu v naší vlasti a v jiných zemích
- rozlišovat základní rozdíly mezi jednotlivci, dodržovat pravidla mezi lidmi
- poukázat na problémy životního prostředí a navrhnout změny zlepšení, zdůvodnit význam chráněných území
- zjišťovat propojenost živé a neživé přírody a princip rovnováhy a zásahy člověka do přírody
- vysvětlit na základě poznatků o pohybech Země střídání dne a noci a ročních období
- zkoumat místní přírodní společenstva a zdůvodnit vztahy mezi organismy a jejich přizpůsobení
- porovnávat projevy a vzhled organismů a podle nich je třídit i s využitím atlasů a klíčů
- zhodnotit zásahy člověka do přírody z hlediska zlepšování či poškozování zdraví
- uskutečnit jednoduchý pokus, vyhodnotit a vysvětlit jej
- na základě poznatků o stavbě lidského těla vysvětlit funkci orgánových soustav pro vlastní zdraví
- orientovat se v etapách vývoje člověka před narozením i po narození
- uplatňovat žádané způsoby chování pro zachování bezpečnosti a zdraví a při ohrožení života
- chápat ohleduplné a bezpečné sexuální chování k druhému pohlaví v daném věku

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**Osobnostní a sociální výchova**

- v učivu člověk a zdraví a člověk a společnost lze naplňovat prostřednictvím témat směřujících k sebepoznání, sebepojetí, seberegulaci, k udržení psychického zdraví

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- v učivu člověk a příroda (problémy lidstva, ochrana přírody) a člověk a zdraví (ochrana člověka za mimořádných událostí) využívat zkušeností a poznatků žáků z běžného života i mimořádných událostí v rodině, obci a okolí a porovnávat je s pravidly chování v takových situacích

Multikulturní výchova

- v učivu člověk a zdraví, rozmanitosti životních podmínek na Zemi, životní projevy a potřeby člověka, člověk ve společnosti vést žáky k respektování zvláštností různých etnik i sociokulturních rozdílů ve společnosti, vnímat právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci v rámci přírody jako celku

Environmentální výchova

- v učivu životní podmínky organismů a vzájemné vazby vysvětlit požadavky každého organismu a narušení podmínek lidmi
- v učivu člověk a příroda (ochrana přírody) vést k vytvoření uceleného elementárního pohledu na okolní přírodu jako celku a k odpovědnému jednání ve vztahu k ostatním organismům

Mediální výchova

- ve všech oblastech učiva využívat potenciál médií jako zdroje informací, ale také vytvářet kritický postoj k některým zdrojům na základě vlastních zkušeností a rozvíjet komunikační schopnosti při veřejném vystupování a při týmové spolupráci

Zdraví

- stavy bezprostředně ohrožující život- zástava dechu, krvácení, bezvědomí, šok, vdechnutí cizího tělesa
- základní ošetření a zajištění přítomnosti dospělé osoby nebo přivolání lékařské pomoci
- rozpozná život ohrožující zranění
- ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc
- v modelové situaci určí život ohrožující zranění (dopravní výchova)
- rozlišuje příčiny a příznaky běžných nemocí a zásady jejich léčby
- objasní význam zdravého způsobu života
- modelové situace-dopravní nehoda, otřes mozku, poranění páteře, hrudníku, břicha, poranění kostí, svalů, kloubů, typy krvácení mechanické poranění oka
- zdravý způsob života - pohyb, strava, otužování, negativní přístup k návykovým látkám
- běžné nemoci, jejich příznaky a léčba(onemocnění dýchací, trávicí, vylučovací, oběhové

5.2.3.2 VLASTIVĚDA

A) CÍLE VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

- orientace ve světě informací, časové a místní propojování historických, zeměpisných a kulturních informací
- utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech, pojmenovávání pozorovaných skutečností a k jejich zachycení ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- poznávání a chápání rozdílů mezi lidmi, kulturní a tolerantní chování, samostatné a sebevědomé vystupování
- přirozené vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- objevování a poznávání všeho, co jej zajímá, co se mu líbí a v čem by v budoucnu mohl uspět

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

- Časová dotace vlastivědy – 2 hodiny týdně.
- Cíle jsou naplňovány prostřednictvím pozorování a pojmenovávání jevů a dějů, např. při různých činnostech – exkurze, výstavy, besedy; jejich vzájemných vztahů a souvislostí. Vedeme žáky k osvojování poznatků činností, aby uměli vyjadřovat své myšlenky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.
- Charakteristické je samostatné vyhledávání, získávání a zkoumání informací z dostupných zdrojů (učebnice, encyklopedie, internet, návštěva veřejné knihovny, muzea), od členů své rodiny a lidí v nejbližším okolí (společné návštěvy památek, výstav, atd.).
- Výuka dějinné i zeměpisné části dává možnost vytvářet projekty, které doplní a obohatí výuku (propojení českého jazyka, výtvarné a hudební výchovy, pracovních činností).
- Výuku vlastivědy vhodně doplňují obrazy, mapy a plány, vědomostní soutěže, práce ve skupinách, filmy, besedy, výstavy, exkurze, školní výlety.

Ve vlastivědě se věnujeme

- jazykovému vyjadřování
- procvičování pozornosti, paměti, představivosti, obrazotvornosti, atd.
- výchově smyslového vnímání a způsobům pozorování určitých jevů (žáci poznávají jak a proč se měří čas, jak v čase postupují události a utvářejí historii věcí a dějů)
- ochraně přírody, kulturních památek a výsledků lidské práce
- snažíme se u žáků vyvolat zájem o minulost, o kulturní bohatství regionu i celé země
- vysvětlení pojmů korupce, právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci a armáda ČR

VLASTIVĚDA	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících
	4. ročník:
	České dějiny Malá kapitola o čase České země v pravěku Příchod Slovanů, Sámův kmenový svaz Naše nejstarší minulost v pověstech Velkomoravská říše Vznik českého státu, vláda přemyslovských knížat Život za vlády prvních Přemyslovců Vznik Českého království, vláda přemyslovských králů, Český stát za vlády Lucemburků Život ve středověku, Husitské války České země po husitských válkách, První Habsburkové na českém trůně Obsahem učiva je elementární přiblížení vybraných významných osobností a událostí českých dějin a hlavních etap vývoje společnosti. Zeměpisná část Naše vlast – Česká republika Kraje a krajská města Česká republika – demokratický stát Mapy a plány, Orientace v krajině Povrch České republiky, Vodstvo České republiky Počasí a podnebí Půda a zemědělství Nerostné bohatství, Průmysl Chraňme přírodu Cestujeme po naší vlasti V našem kraji – obec ve vyšším územním celku Významné osobnosti regionu, pověsti, tradice Žáky vedeme k porozumění pojmů domov, krajina, národ; vyjmenují a popisují státní symboly České republiky, snažíme se o elementární pochopení základů státního zřízení a politického systému České republiky. Výuku stavíme na schopnosti orientace na vlastivědné mapě České republiky.

5. ročník:**České dějiny (pokračování)**

České země – součást Rakouska
 Rakousko – Uhersko (dualismus)
 První světová válka
 Samostatné Československo
 Druhá světová válka

Žáci navazují na poznatky o historických událostech získaných v předchozím ročníku a prohlubují je. Snaží se posoudit změny ve způsobu života v novověku, seznamují se s významem vědy a techniky pro rozvoj výroby. Charakterizují svými slovy politický a kulturní život českých zemí koncem 19. a počátkem 20. století.

Zeměpisná část

Evropa a svět – kontinenty
 Putování po Evropě – nížiny, hory, vodstvo, podnebí, rostlinstvo a živočišstvo
 Evropské státy a jejich hlavní města, Evropská unie, cestování, naši sousedé
 Putování po České republice – Praha, kraje ČR (surovinové zdroje, výroba, služby, obchod, atd.)

Těžištěm zeměpisné části výuky v 5. ročníku je opět schopnost orientace na vlastivědné mapě České republiky a Evropy. Žáci popisují polohu České republiky v Evropě, určují sousední státy ČR. Stručně posuzují přírodní podmínky, hospodářskou a společenskou vyspělost České republiky a evropských států. Vyhledávají na mapách a vyjmenovávají jednotlivé světadíly, oceány na Zemi, významná evropská města a střediska cestovního ruchu. Získávají základní poznatky o procesu sjednocování Evropy – Evropská unie.

V průběhu zeměpisné výuky ve 4. a 5. ročníku je vhodné zařazovat **téma Ochrana a chování člověka za mimořádných událostí.**

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 2. období

- Žák - určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu, orientuje se podle světových stran
- rozlišuje mezi náčrt, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a lidských sídlech
 - vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického
 - zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti a v jiných zemích
 - rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam
 - pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
 - využívá knihoven, výstav jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti
 - rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik
 - objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

- utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni
- rozvíjení dovedností týmové spolupráce
- vést žáky k uvědomování si hodnoty spolupráce a vzájemné pomoci

Výchova demokratického občana

- výchova k respektování zákonů, norem, dohodnutých pravidel
- pochopení hodnot jako je spravedlnost, svoboda, solidarita, tolerance a odpovědnost
- motivace k ohleduplnosti a ochotě pomáhat zejména slabším
- chápat události a problémy s různých úhlů pohledu (lokální, národní, evropská dimenze)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- utvářet pozitivní postoje k jinakosti a kulturní rozmanitosti
- učit se vnímat Evropu jako širší vlast

Multikulturní výchova

- učit se komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin
- uplatňovat svá práva a respektovat práva druhých, chápat a tolerovat odlišné zájmy, názory i schopnosti druhých
- uvědomovat si, že etnické skupiny a všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazena jiné

Environmentální výchova

- vnímání života jako nejvyšší hodnoty
- učit se odpovědnosti ve vztahu k ochraně přírody a přírodních zdrojů

Ochrana člověka za mimořádných událostí

Učivo pro 4. ročník:

- Opakování a rozvíjení poznatků z předchozích ročníků
- Osobní bezpečí a prevence duševního a fyzického zdraví
- Požáry a jejich rizika
- Péče o zdraví a poskytování první pomoci

Dílčí výstupy pro 5. ročník:

- bezpečně se pohybuje v budově i mimo budovu v případě rizikových situací, aplikuje pravidla
- chování v různých situacích
- zvládá základní pravidla bezpečného zacházení s ohněm
- rozezná označení uzávěrů vody a plynu
- poskytne základní první pomoc, přivolá pomoc dospělého k záchraně tonoucího

Učivo pro 5. ročník:

- Opakování učiva z předchozích ročníků
- Integrovaný záchranný systém
- Požáry a jejich rizika
- Péče o zdraví a poskytování první pomoci
- Podpora a ochrana fyzického a duševního zdraví

Dílčí výstupy pro 5. ročník:

Žák:

- rozlišuje příčiny úrazů, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence
- uplatní správný postup při zásahu jiného člověka elektrickým proudem
- ošetří úrazy různého charakteru
- charakterizuje základní složky, funkce a činnosti integrovaného záchranného systému
- rozlišuje situace, kdy lze a kdy nelze uhasit požár
- pozná zneužívající osobu, rozezná rizikové situace, riziková místa i rizikové osoby a
- řekne ne na nevhodné návrhy, umí přivolat pomoc

Dopravní výchova

Učivo:

- Cyklista. Výbava jízdního kola a cyklisty. Povinná a doporučená výbava jízdního kola a cyklisty (přilba, její funkce a použití; reflexní doplňky a ostatní doplňky pro bezpečnou jízdu)
- Bezpečná cesta. Místa pro jízdu na kole (stezky pro cyklisty, obytná zóna)

Očekávané výstupy:

- popíše výbavu cyklisty a jízdního kola k bezpečné jízdě, zná způsob a pravidla bezpečné jízdy na jízdním kole
- chová se ohleduplně k ostatním účastníkům silničního provozu; bezpečně překoná s kolem silnici a zvládá základní manévry cyklisty
- vybere bezpečné místo pro pohyb na kole, jako cyklista správně používá reflexní i ostatní doplňky a výbavu kola, rozeznává vybrané značky
- bezpečně ovládá pravidla chodce i cyklisty
- rozeznává další dopravní značky
- poznává vztahy účastníků silničního provozu
- odhadne dopravní situaci, její nebezpečí a vyvodí správné řešení
- zná ohleduplné chování a osvojuje si ho
- snaží se předcházet nebezpečí s ohledem na sebe i ostatní účastníky silničního provozu

5.2.4 UMĚNÍ A KULTURA

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována ve vyučovacím předmětu **Hudební výchova** a **Výtvarná výchova**.

HUDEBNÍ VÝCHOVA	5.2.4.1 HUDEBNÍ VÝCHOVA
	A) CÍLE VZDĚLÁVACÍ OBLASTI – naučit žáky čistě a výrazně zpívat lidové a umělé písně v hlasovém rozsahu přiměřeném věku, nacvičit správné dýchání a tvoření tónů – rozvíjet hudební sluch a paměť – rozlišit a udržovat mírně složitý rytmus – zařazovat poslech lidové písně i poslech hodnotné vážné hudby, vést žáky k zájmu o hudbu – poznat a dbát o rozvoj talentovaných žáků, probouzet u žáků zájem o vlastní pěvecké a hudební aktivity
	B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY – hlavní složkou jsou zpěv a poslech – zpívaná píseň nejlépe rozvíjí pěvecké i hudební dovednosti a návyky žáků – nejčastější formou tohoto období je zpěv jednohlasý i dvojhlasý – rozsah a poloha písní musí odpovídat rozsahu a poloze dětského hlasu; je důležité, aby v hodinách docházelo ke střídání činností Současně s výcvikem pěveckých dovedností rozvíjí zpěv hudební sluch žáků, jejich smysl pro čistou intonaci a rytmus. Rytmus snadno a dobře rozvíjíme častým zařazováním doprovodných nástrojů ke zpěvu. Vnímání hudby se rozvíjí nejvýrazněji při poslechu hudby. Poslechem se učí žáci hudbu citově prožívat a soustředit se. Zpěv by se měl stát součástí i v jiných předmětech než Hv.
	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících
	4.ročník: Opěrné písně 1. stupeň – Kočka leze dírou 2. stupeň – Dívča, dívča 3. stupeň – Maličká su 4. stupeň – Oči černé oči 5. stupeň – To je zlaté posvícení 6. stupeň – Ach není tu není

- solmizační slabiky – DO, RE, MI, FA, SOL, LA, SI, DO
- opakování taktů 2/4, 3/4, 4/4; taktování ve 2/4, 3/4 taktu
- intonace c1 – a1
- nota s tečkou, předznamenání
- nota h1, c2, d2
- píseň lidová – umělá, legato, repetice; polka, valčík, pohybové hry
- rondo; posuvky, předvětí, závětí; celý tón, půltón
- stupnice durová, mollová
- hudební nástroje dřevěné – pikola, hoboj, fagot saxofon, dechové žest'ové, bicí
- sbor – dětský, mužský, ženský, smíšený, kánon
- malá písňová forma(a b a)
- taktování, rytmizace tleskání, pleskání
- ukončená a neukončená melodie, stupňování (gradace) uvnitř skladby
- ostinátní doprovod a rytmická figura

Poslechové činnosti

- Antonín Dvořák
- Ludvig van Beethoven
- Leoš Janáček
- Joseph Haydn

Společenské chování na kulturních akcích.

Poznámka: Žáci se naučí 6 lidových a 6 umělých písní dle vlastního výběru učitele.

5. ročník:

Opěrná píseň : Ráda, můj zlatej Honzíčku

- intonace c1 – d2, mollová tónina
- šestnáctinová nota
- malá písňová forma dvoudílná a b; malá písňová forma třídílná a b a
- opakování – hodnoty not, rondo, práce s notovým záznamem, pomocné linky
- stupnice C dur
- oktáva – malá, jednočárkovaná, dvoučárkovaná
- akord – C dur, G dur
- staccato, legato, posuvky, koruna, synkopa

- Česká hymna
- rozdíl mezi rytmem, metrem, taktem
- tempová označení skladeb – largo, adagio, andante, allegro, vivace, presto
- taktování ve 4/4 taktu, pohybové hry
- symfonický orchestr, dirigent, sbormistr, smyčcový kvartet
- lidový tanec, lidová hudba, lidová kapela, zlidovělé písně
- hudba homofonní a polyfonní
- tvoření jednoduché skladby intonací

Poslechové činnosti

- Česká státní hymna
- vánoční písně
- Johann Sebastian Bach
- Wolfgang Amadeus Mozart
- Jakub Jan Ryba
- Bedřich Smetana
- Antonín Dvořák

Poznámka

Žáci se naučí 6 lidových a 6 umělých písní dle vlastního výběru učitele.

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 2.období

- správné pěvecké návyky
- podle individuálních dispozic zpívá čistě v jednohlase (popřípadě dvojhlase) a rytmicky správně melodie známých písní
- využití jednoduchých hudebních nástrojů k doprovodu, sborové či sólové hře
- hlavní a vedlejší melodie
- pohybem reagovat na znějící hudbu
- rozlišit nejznámější hudební nástroje

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

- každodenní využití v běžném životě, rozvoj smyslového vnímání, kreativity, vyjádření pocitů z poslechu hudebních ukázek
- využití různých postupů dramatické výchovy, např. dramatizace písní, návštěva divadla, koncertů, diskuse nad uměleckým dílem

Výchova demokratického občana

- motivace žáků k uplatňování svých názorů v diskusích a k možnosti demokraticky se podílet na rozhodnutích třídního kolektivu
- např. pomoc (zpěv ve dvojicích, trojicích), ochota pomáhat, být ohleduplný
- (kultivovaný projev, pravidla chování na koncertě)
- respektovat kulturní odlišnosti

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností, v dospělosti schopných mobility a flexibility v občanské a pracovní sféře a i v osobním životě
- prolíná všemi vzdělávacími oblastmi
- budovat vztah k evropské a světové hudbě (prvotní seznámení s hudebními skladateli a jejich díly)
- nejznámější hymny evropských zemí
- lidové písně z různých oblastí (krajové oblasti – Vysočina, Chodsko, Beskydy)

Multikulturní výchova

- seznamování s rozmanitostí různých hudebních kultur, jejich tradicemi
- hudba v našem regionu (písně, umělci, kulturní postavy, kulturní akce)
- poznávat a tolerovat odlišnosti hudebních kultur

Environmentální výchova

- zamyšlení se nad vztahy člověka a prostředí (vnímání hudby uklidnění, povzbuzení, motivace)
- vnímání estetických kvalit v hudbě (vážná hudba, muzikály, lidová hudba, hudební „kýč“)

Mediální výchova

- vnímání zvuku (hluk, pozitivní zvukový vjem)
- vývoj médií – rozhlasu, nahrávek
- setkávání se s hudbou – rozhlas, televize, koncerty, soutěže

5.2.4.2 VÝTVARNÁ VÝCHOVA

A) CÍLE VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

- pochopení umění jako specifického způsobu poznání a k užívání jazyka
- umění jako svébytného prostředku komunikace
- chápání umění a kultury v jejich vzájemné provázanosti jako neoddělitelné součásti lidské existence – k učení se prostřednictvím vlastní tvorby opírající se o subjektivně jedinečné vnímání, cítění, prožívání a představy
- spoluvytváření vstřícné a podnětné atmosféry pro tvorbu, pochopení a poznávání uměleckých hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech, k tolerantnímu přístupu k různorodým kulturním hodnotám současnosti a minulosti i kulturním projevům a potřebám různorodých skupin, národů a národností
- uvědomování si sebe samého jako svobodného jedince – k tvořivému přístupu ke světu, k možnosti aktivního překonání životních stereotypu a k obohacení emocionálního života
- zaujímání osobní účasti v procesu tvorby a k chápání procesu tvorby jako způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků a postojů k jevům a vztahům v mnohotvárném světě

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Výtvarná výchova pracuje s vizuálně obraznými znakovými systémy, které jsou nezastupitelným nástrojem poznání a prožívání lidské existence. Tvořivý přístup k práci s nimi při tvorbě, vnímání a interpretaci vychází zejména z porovnávání dosavadní a aktuální zkušenosti žáka a umožňuje mu uplatňovat osobně jedinečné pocity a prožitky.

Výtvarná výchova přistupuje k vizuálně obraznému vyjádření (a to jak samostatně vytvořenému, tak přejatému) nikoliv jako k pouhému přenosu reality, ale jako k prostředku, který se podílí na způsobu jejího přijímání a zapojování do procesu komunikace.

V etapě základního vzdělávání je výtvarná výchova postavena na tvůrčích činnostech – tvorbě, vnímání a interpretaci. Tyto činnosti umožňují rozvíjet a uplatnit vlastní vnímání, cítění, myšlení, prožívání, představivost, fantazii, intuici a invenci. K jejich realizaci nabízí výtvarná výchova vizuálně obrazné prostředky nejen tradiční a ověřené, ale i nově vznikající v současném výtvarném umění v obrazových médiích. Tvůrčími činnostmi (rozvíjením smyslové citlivosti, uplatňováním subjektivity a ověřením komunikačních účinků) založenými na experimentování je žák veden k odvaze a chuti uplatnit osobně jedinečné pocity a prožitky a zapojit se na své odpovídající úrovni do procesu tvorby a komunikace.

Ve 4. – 5. ročníku začíná být dětská fantazie a představivost korigována rozvíjejícím se intelektem. Žáci postupně přecházejí od hravých činností k uvědomělejší výtvarné práci. Jejich výpověď o vztazích k okolnímu světu je stále bezprostřední, zachovávají si citový vztah.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

Náměty pro práci ve 4. – 5. ročníku

Výtvarné vyjádření skutečnosti

- volný výtvarný projev doplňovaný pozorováním skutečnosti, výtvarné vyjádření kontrastu přírodních forem a pozadí
- vyjádření dějového celku se vztahem k prostředí
- zpřesňování vyjádření proporcí lidské postavy a hlavy konfrontací představy se skutečností
- výtvarné vyjádření morfologických znaků, tvarů, barevnosti přírodních objektů
- výtvarné vyjádření věcí (tvar, prostor, barva, skutečnost a představa)
- rozvíjení prostorového vidění, citění a vyjadřování na základě pozorování prostorových jevů a vztahů

Užité práce dekorativní a prostorové

- elementární poučení o teorii barev, řešení úkolů dekorativního charakteru v ploše
- seznámení s funkcí písma
- uplatnění výtvarného výrazu linie vytvářené různými nástroji v různých materiálech
- poznávání výtvarných principů a možností některých materiálů prostřednictvím experimentování
- rozvíjení citlivého vztahu k materiálu a k jeho zpracování
- poznávání smyslu, organizace, funkce a výtvarně estetického účinku reliéfního řešení plochy

Výtvarné umění a životní prostředí

- rozvíjení elementárního chápání odlišnosti uměleckého vyjadřování skutečnosti od vnější podoby světa
- druhy volného výtvarného umění, malířství, sochařství a příroda, volná grafika
- architektura a užité umění, kultura bydlení, design a estetická úroveň předmětů denní potřeby
- lidové umění
- současná oděvní kultura
- výtvarná úprava knih, písmo
- krásy přírody a vztah k životnímu prostředí
- návštěvy galerií, výstav

Doporučené výtvarné materiály a techniky

- kresba
- malba
- kombinované techniky
- papír – různé druhy

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

Žák - obrazného vyjádření, porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)

- užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku, v plošném vyjádření linie a barevné plochy, v objemovém vyjádření modelování a sochařský postup, v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model
- při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy
- nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly, uplatňuje je v ploše, objemové i prostorové tvorbě
- osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření, porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace
- nalézá a do komunikace sociálních vztahů zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**Osobnostní a sociální výchova**

- prostřednictvím výtvarné výchovy utvářet a rozvíjet základní dovednosti spolupráce – výtvarné skupinové práce, pomoc a rada spolužáků a učitele, hledání nejlepšího řešení, vzájemná tolerance, vytváření příznivého a klidného prostředí zbaveného strachu, výsměchu druhých

Výchova demokratického občana

- žáci jsou vedeni k přemýšlení a hledání vhodných variant, k vlastnímu výtvarnému experimentování, objevování prostřednictvím vhodných tematických námětů, her a modelových situací poznává žák sám sebe, zároveň je zdrojem informací pro ostatní

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- prostřednictvím tematických prací k rodinným příběhům, cestopisům, cizím a našim lidovým zvykům a tradicím pomoci žákům vytvářet pozitivní postoj k jinakosti společenských kultur

Multikulturní výchova

- poskytovat žákům informace o etnických kulturních skupinách žijících okolo nás, rozvíjet tolerance a vstřícnosti při zapojování žáků z odlišného sociálního a kulturního prostředí do kolektivu třídy

Environmentální výchova

- vést žáky k uvědomění si podmínek života na Zemi a možnostmi jejich ohrožení – tematické výtvarné práce, výtvarný svět v dětské představě a svět skutečný
- podněcovat aktivitu, tvořivost a ohleduplnost ve vztahu k přírodě, vhodné a nevhodné výtvarné materiály a techniky

Mediální výchova

- využívat médií jako zdroj informací, kvalitní zábavy a náplně volného času
- rozvoj komunikačních schopností, tvorba mediálního sdělení – školní časopis, výstavky, svobodné vyjádření vlastních postojů, reklama

5.2.5 ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována ve vyučovacím předmětu **tělesná výchova**.

TĚLESNÁ VÝCHOVA	TĚLESNÁ VÝCHOVA
	A) CÍLE VZDĚLÁVACÍ OBLASTI – rozvíjet nové pohybové dovednosti a schopnosti, rozvíjet pohybové dovednosti , které vedou ke kultivaci pohybového projevu – poznávat vlastní fyzické a zdravotní předpoklady a pohybové možnosti – získat hygienické návyky (důležitost vhodného oblečení a obuvi) – zvyšovat obratnost a pohybový rozsah – seznamovat žáky s důležitostí správného rozcvičení pro další činnost – opakovaně seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních pravidel při prováděných činnostech – prevence zranění – rozvíjet sociální vztahy a role v pohybových činnostech, – využívat jednání fair play při pohybových činnostech a jeho aplikace do běžného života – osvojovat si dovednosti při organizaci jednoduchých činnostech, hrách – vlastní seberealizace v oblíbené pohybové aktivitě nebo oblíbeném sportu, dbát na správné držení těla – při pohybových hrách získávat návyky při dodržování pravidel her, spolupráci, taktice, kreativitě – podle možností a přírodních podmínek zařadit do výuky zimní sporty B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY – Hodinám tělesné výchovy ve 4. a 5. ročníku jsou věnovány 2 hodiny týdně. – Veškeré činnosti navazují na výuku v předcházejícím 1. období. – Ve 2. období se ve výuce zaměřujeme na rozvoj nových pohybových schopností a dovedností. Protože dochází k různému tělesnému rozvoji dětí, měl by se respektovat a dodržovat individuální přístup. Takové dítě je vhodné pozitivně motivovat, aby dosáhl požadované činnosti ve vlastním tempu. – Do výuky zařazujeme hry, které vedou k rozvoji spolupráce, taktiky, přizpůsobení se kolektivu. – V hodinách tělesné výchovy se snažíme pěstovat v dětech kladný vztah k pohybové a sportovní aktivitě vůbec. – Motivací je i účast na školních i mimoškolních sportovních soutěžích.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících**4. a 5. ročník:****Činnosti ovlivňující zdraví**

- vhodné a nevhodné prostředí pro TV
- význam přípravy organismu před pohybovou činností, význam pohybu pro zdraví
- bezpečný pohyb a chování ve známém i neznámém prostředí pro TV
- dodržování pokynů týkajících se jejich bezpečnosti a ochrany zdraví
- hygiena při TV, vhodný sportovní oděv a obuv, dodržovat pořádek a čistotu při pobytu v tělocvičně, na hřišti, v přírodě
- otužování studenou vodou, vzduchem, důležitost správné a vyvážené životosprávy
- vést žáky ke správné reakci při zranění, přivolat pomoc, lékaře

Pořadová cvičení

- nástupy, hlášení, základní povely a postoje, společný pozdrav

Rytmická cvičení a tanec

- rytmitizovaný pohyb, nápodoba, tvořivé vyjádření rytmu a melodie pohybem
- jednoduché tance, vytvoření kreativní choreografie s prvky originality na rytmický doprovod

Průpravná cvičení

- rozcvičky, příprava organismu pro různé pohybové činnosti
- správné držení těla
- rozvoj koordinace pohybů a zvyšování jejich úrovně
- v návaznosti na správně provedené průpravné cvičení, dokáže dítě zvládnout daný cvik

Atletika

- běžecká abeceda
- základní pojmy, běh střídavý s chůzí
- nízký start, polovysoký start
- běh 50 metrů, rychlý běh
- skok daleký s rozběhem, rozměření skoku
- hod kriketovým míčkem z rozběhu
- vytrvalostní běh, přespolní běh, štafetový běh

Gymnastika

- akrobacie, kotoul vpřed, vzad, průprava pro zvládnutí stoje na rukou, akrobatická kombinace
- přeskoky, průpravná cvičení pro nácvik odrazu z můstku, přeskok dílů bedny (postupné zvyšování dílů), přeskok přes kozu
- cvičení s náčiním, cvičení na nářadí (kruhy, lavičky, tyč)

Pohybové hry

- netradiční pohybové hry s netradičními pomůckami
- upevnění pravidel hry
- průprava her
- míčové hry, soutěživé hry, variace, obměny her, hry pro uklidnění

Sportovní hry

- základní spolupráce při hře, organizace utkání, pravidla, výsledky, losování
- průpravné sportovní hry
- přihrávky, chytání, střelba, práce s a bez míče

Bobování

- základní pojmy související s výstrojí a výzbrojí
- zásady pohybu v zimní krajině, ochrana očí a pokožky, bezpečné přesuny s boby, výstupy, sjezd

Turistika

- pohyb a cvičení v přírodě, orientace v přírodě, ochrana přírody, orientace na mapě, základní dovednosti při táboření
- lékárnička a ošetření

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 2. období**Žák:**

- aktivně se podílí na činnosti ovlivňující jeho zdraví , podílí se na realizaci vlastního pohybového režimu
- samostatně si zlepšuje úroveň své zdatnosti
- zvládá si osvojovat pohybové dovednosti vzhledem ke svým individuálním předpokladům
- dodržuje pravidla hygieny a bezpečnostní pravidla chování při pohybových aktivitách ve známém i neznámém prostředí
- snaží se o adekvátní a duchapřítomnou reakci při úrazu spolužáka
- při pohybových činnostech jedná v duchu fair play
- dokáže zhodnotit pohybový výkon svůj i svých spolužáků
- reaguje na pokyny k provedení pohybové činnosti
- dokáže změřit, zaznamenat, porovnat výkon s předcházejícími výsledky
- orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i mimo školu

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

- vést žáky k vzájemnému respektování a porozumění, ke schopnosti dokázat vnímat a poslouchat druhého (spolupráce při soutěžích)
- napomáhat ke zvládnutí vlastního chování
- utvářet dobré mezilidské vztahy ve třídě i mimo ni (kolektivní hry)
- utvářet a rozvíjet základní dovednosti pro spolupráci (rozcvička, pomoc při cvičení)
- pomáhat k utváření pozitivního, nezraňujícího postoje k sobě samému a k druhým (záchrana při cvičení na nářadí)
- cvičit vnímání a soustředění na danou činnost
- cvičit dovednost řešení problému

Výchova k myšlení v evropských globálních souvislostech

- napomáhat orientaci žáků v globálních problémech souvisejících se zdravím
- využívat zájmu žáků o sport k hlubšímu pochopení souvislostí evropských kořenů olympijských idejí a významu sportu pro vzájemné porozumění a přátelství mezi lidmi různých národů a národností
- získávat informace o mezinárodních sportovních událostech, mezinárodní konkurenci sportovců

Environmentální výchova

- sledovat vliv prostředí na zdraví vlastní i zdraví ostatních lidí
- podněcovat aktivitu, tvořivost, toleranci, vstřícnost a ohleduplnost ve vztahu k prostředí
- přispívat k utváření zdravého životního stylu a k vnímání estetických hodnot prostředí

Dopravní výchova

- popíše výbavu cyklisty a jízdního kola k bezpečné jízdě
- zná způsob a pravidla bezpečné jízdy na jízdním kole
- chová se ohleduplně k ostatním účastníkům silničního provozu; bezpečně překoná s kolem silnici a zvládá základní manévry cyklisty
- vybere bezpečné místo pro pohyb na kole
- jako cyklista správně používá reflexní i ostatní doplňky a výbavu kola
- rozeznává dopravní značky
- bezpečně ovládá pravidla chodce i cyklisty
- poznává vztahy účastníků silničního provozu
- odhadne dopravní situaci, její nebezpečí a vyvodí správné řešení
- zná ohleduplné chování a osvojuje si ho
- snaží se předcházet nebezpečí s ohledem na sebe i ostatní účastníky silničního provozu

5.2.6 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována ve vyučovacím předmětu **Praktické činnosti**

PRAKTICKÉ ČINNOSTI	PRAKTICKÉ ČINNOSTI
	A) Cíle vzdělávací oblasti – rozvíjet pozitivní vztah k práci a k odpovědnosti za kvalitu své práce, postupně vést k odpovědnosti za kvalitu společných výsledků práce – získat pracovní dovednosti a návyky z různých oblastí, zejména při opracování dostupných i netradičních materiálů – vést žáky k osvojování si jednoduchých i netradičních materiálů, poznání odpadových materiálů a jejich vlastnosti – osvojení si plánování práce a používání vhodných pomůcek, nástrojů a nářadí – vytvářet si aktivní vztah k tvorbě a ochraně životního prostředí – rozvoj fantazie, představivosti, motorických i tvořivých schopností a dovedností – osvojení si zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce B) Charakteristika výuky – Jednotlivé tematické okruhy jsou určeny pro všechny žáky. – Práci mohou vykonávat individuálně, ve dvojicích nebo skupinách při dodržování bezpečnosti. Výuka podporuje rozmanitost a odlišnosti směřuje k rozvoji individuálních schopností dětí a pozitivního vztahu k práci. – Při práci s papírem a kartonem vedeme žáky k poznávání vlastností papíru a kartonu. Naučíme je správně s nimi manipulovat a dodržovat bezpečnost. – Při práci s drobným materiálem vytváříme návyky organizace a plánování práce. Učíme je rozlišovat přírodní a technické materiály. – Při práci s modelovací hmotou poznávají a porovnávají různé druhy materiálů a jejich vlastnosti. – Při realizaci pěstitelských prací pečují o nenáročné rostliny, vedou pěstitelské pokusy a pozorování. Získávají základní orientaci ve vybavení kuchyně, přípravě jednoduchých pokrmů a výběru potravin.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících**4. ročník - 5.ročník:****Práce s papírem a kartonem**

- rozlišování a pojmenování druhů papíru, druhy kartonu (plný karton, třívrstvý, běžná vlnitá lepenka)
- tvarovatelnost kartonu, lepenky a obsah lepidla v kartonu
- pomůcky: nůžky, nože, řezáky, lepidlo, sponky, kolíčky, děrovačka, raznice, sešíváčka
- technika práce: lepení, stříhání, řezání, vytrhávání, odměřování, namáčení, sušení, tvarování,
- dělitelnost a vrstvení u kartonu, trhání
- příklady výrobků
- zpracování odpadového materiálu při výrobě ručního papíru
- geometrické tvary a jejich sestavování v obrazce, výrobky z proužků, proplétání tvarů
- ozdoby na vánoční stromek, propojení kartonu a papíru
- vystřihování tvarů a obrázků z ubrousků a zdobení předmětů
- záložky a podložky, využití symetrie, obkreslování podle šablon, vystřihovánky, skládání papíru zvířátka, květiny
- výrobky vzniklé z krabic, krabiček a vlnité lepenky

Práce s modelovací hmotou

- materiál: plastelína, modelovací hlína, modurit, těsto, vosk
- pomůcky: podložka, špachtle, modelovací očko, drát, nůž, nůžky
- techniky práce: válení, hnětení, stlačování, vaření, ohýbání, přidávání, ubírání, sušení
- poznávání materiálů, vlastností: tvárnost, tvrdost, soudržnost
- vhodný způsob použití nástrojů a pomůcek, uplatňování požadavků bezpečnosti a hygieny práce
- příklady výrobků - propojování s ostatními předměty – postavy, domy, předměty, zvířata, ozdobné předměty na zavěšení

Práce s drobným materiálem

- určování vlastností materiálu: povrch, tvrdost, tvar, barva
- vytváření návyku organizace a plánování práce
- materiál: přírodniny, dřívka, špejle, drátky, hadříky, krabičky, kousky kartonu, sláma, listy, korek, šišky, větvičky, semena, plody
- pomůcky: nůžky, lepidlo, provázek, nitě, tupá jehla, nůž
- techniky práce: navlékání, propíchování, stříhání, ohýbání, spojování, svazování
- příklady výrobků - ozdoby na zavěšení, pohyblivé závěsné modely, náramky a korále

Konstrukční činnosti

- využití návodů a předloh pro konstrukci, sestavování modelů podle své fantazie nebo podle předlohy, montáž a demontáž modelů
- poznávání vlastností stavebnicových prvků a dílů, porovnávání a funkční využití, vytváření prostorových i plošných modelů
- materiál: různé druhy stavebnic, karton, špejle, dřívka, spojovací prvky
- pomůcky: nůžky, šroubovák, maticový klíč, nůž
- upevňování návyků organizace a plánování práce

Práce s textilem

- rozlišování textilií, druhy látek (bavlněné, lněné, hedvábné), poznávání a rozlišování rubu a líce tkaniny
- materiály: textilie různého druhu, nitě, háčky, knoflíky, šňůrky, mašle, stužky, bavlnky, vata
- pomůcky: nůžky, špendlíky, jehly, náprstek, krejčovský metr, textilní křída
- techniky práce: odměřování, navlékání, šití, sešívání, přišívání, lemování, látání
- příklady výrobků: vánoční nebo velikonoční dekorace, zvířecí jehelníček, jednoduché šité výrobky, vyšívání dečky, záložky

Příprava pokrmů

- orientace v základním vybavení kuchyně, udržování čistoty pracovních ploch a pořádku
- dodržování pravidel správného stolování a správného společenského chování
- rozvíjení fantazie při přípravě jednoduchých pokrmů
- základy při poskytování první pomoci, dodržování bezpečnosti práce
- příklady výrobků: ovocné a zeleninové saláty, jednohubky, obložené chlebíčky, jednoduché těsto (litý perník), plněné toasty

Lidové zvyky

- návštěva regionálního muzea, výstav, filmů, ukázky videa, exkurze
- materiál: přírodniny, textilie, karton, papír, netradiční materiály (kelímky, polystyren)
- techniky práce: žehlení, (ozdoby ze slámy), batikování, tkání, drhání, vyřezávání z kartonu, barvení (vajička), hnětení a válení (těsto)

Pěstitelské práce

- celoroční ošetřování pokojových rostlin (zalévání, kypření, hnojení, přesazování), rychlení a předpěstovávání květin
- jednoduchá úprava a vazba květin (využití i sušených květin)
- pozorování a pokusy, klíčení semen, jejich růst v papírových květináčích, řízkové a listové rozmnožování rostlin
- exkurze do zahradnictví, květinářství
- materiál a pomůcky: květináče, nůžky, váza, nůž, konvička
- vytvoření záznamu o postupech činnosti, vytvoření jednoduchých herbářů rostlin, listů, semen

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 2. období

Žák:

- vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy (na základě své fantazie a představivosti) výrobky z daného materiálu
- využívá při tvořivých činnostech prvky lidových tradic, volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní
- umí udržovat pořádek na pracovním místě
- pracuje samostatně podle slovního návodu, předlohy, náčrtu, při práci se stavebnicemi provádí montáž a demontáž modelu
- dovede připravit jednoduchý pokrm
- provádí samostatně pěstitelské pokusy a pozorování
- dodržuje zásady hygieny, bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu
- svou praktickou činnost umí naplánovat a organizovat

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**Osobnostní a sociální výchova**

- vést žáky k sebepoznání, zdravému sebepojetí a k udržení psychického zdraví
- propojením se vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět vést žáky ke komunikaci, psychohygieně, kladným mezilidským vztahům
- simulovat konkrétní situace – lidská setkání, vztahy v rodině, správné zásady lidského soužití
- rozvíjet smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci
- vést ke zdokonalování dovedností týkajících se spolupráce, komunikace a vzájemné pomoci při práci v týmu

Výchova demokratického občana

- vést žáky k tomu, aby dokázali myslet v souvislostech, hodnotit a využívat podněty okolního světa, kriticky se zamýšlet nad sebou i nad svým okolím, nacházet způsoby řešení situací a problémů

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- vést žáky ke srovnávání vlastních projevů a projevů ostatních, nacházet společné znaky a odlišnosti
- vést žáky k chápání a respektování sociální a kulturní rozmanitosti

Multikulturní výchova

- učit žáky využívat médií jako zdroje informací, které mohou využít jako prostředek k osobnostnímu růstu
- seznamovat žáky s rozmanitostí lidských výtvorů, co je vkusné, co je kýč

Environmentální výchova

- vytvářet návyky k ochraně přírody
- uvědomovat si vliv prostředí na zdraví vlastní i zdraví ostatních lidí
- seznamovat s možností zpětného využití různých materiálů (recyklovaný papír)

5.3 3. OBDOBÍ (2.stupeň)

5.3.1 JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace má rozhodující postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Dobrá úroveň jazykové kultury patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti absolventa základního vzdělávání. Jazykové vzdělávání vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Vzdělávací oblast je realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu **Český jazyk a literatura**, **Anglický jazyk**, další cizí jazyk – **Německý jazyk** a povinně volitelném předmětu – **Konverzace v cizím jazyce**

ČESKÝ JAZYK	5.3.1.1 ČESKÝ JAZYK
	Cíle vzdělávací oblasti – chápat jazyk jako svébytný historický jev, ve kterém se odráží historický a kulturní vývoj národa, jako významný sjednocující činitel národního společenství a jako důležitý a nezbytný nástroj celoživotního vzdělávání – rozvíjet pozitivní vztah k mateřskému jazyku, chápat jeho význam pro přesné, logické a věcné vyjádření reality, k získávání, ale i předávání informací, ale také jako bohatého mnohotvárného prostředku pro individuální prožívání uměleckého díla, sdílení těchto zážitků i vyjádření vlastních prožitků – vážit si umění a literatury jako zdroje poznání a pochopení určité epochy, jako zdroje rozvíjení emocionálního a estetického vnímání – zvládnout běžná pravidla komunikace, účastnit se diskusí, vyjadřovat a obhajovat svůj názor v rámci kultivovaného, všestranně rozvinutého projevu – získávat informace v literatuře, slovnících, sdělovacích prostředcích a informační technice, učit se je objektivně hodnotit a zpracovávat Charakteristika výuky Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány: komunikační a slohovou výchovou jazykovou výchovou literární výchovou Komunikace v českém jazyce se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím <i>dramatické výchovy</i>. Všechny složky oboru Český jazyk a literatura se ve výuce vzájemně prolínají. Jejich úspěšné zvládnutí je předpokladem pro poznávání, získávání vědomostí a osvojování dovedností v dalších oborech vzdělávacího procesu.

V komunikační a slohové výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), kultivovaně psát a mluvit a rozhodovat se na základě přečteného i slyšeného textu, analyzovat jej, učit se posuzovat jazykové prostředky textové výstavby a kompozici textu, používat složitější větnou stavbu. .

Číst s porozuměním různé druhy textů věcné i odborné povahy, včetně orientace v tabulkách a grafech vede žáky k pochopení souvislostí, k souvislému vyjadřování, stanovení hlavní myšlenky, problému, vytváření osnovy. Žáci utvrzují pravidla pro vytváření psaných i ústních textů různých slohových postupů. K osvojování souvislého plynulého a srozumitelného vyjadřování se využívají mluvené projevy připravené i nepřipravené, jsou zadávány samostatné práce, navozovány různé situace z běžného života, které žáci mají řešit na základě vlastních zkušeností. Důležitou součástí komunikační výchovy je rozvoj slovní zásoby, využití všech možných zdrojů k získávání informací a práce na počítači (práce se slovníky, encyklopediemi, bibliografií, internetem) pro rozšiřování znalostí a dovedností potřebných k dalšímu vzdělávání a sebevzdělávání. Žák se učí nejen obhajovat svůj názor podložený přesvědčivými argumenty, ale také cíleně poslouchat druhé, zaujímat kritický i sebekritický postoj.

V jazykové výchově žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka, učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy (podoby). Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvoji potřebných znalostí a dovedností se uplatňují a prohlubují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti porovnávat různé jevy, jejich shody a odlišnosti, třídít je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění.

V literární výchově jsou žáci vedeni ke čtení s porozuměním, k práci s textem, k rozlišování specifických znaků literárních druhů, k základní orientaci v dílech českých i světových spisovatelů. Na základě osvojování a rozvíjení čtenářských zkušeností získávají kladný vztah k literatuře a zájem o četbu a další kulturní prožitky, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje. Uvědomují si souvislosti mezi historickými událostmi a literaturou, v níž se odrážejí. Prostřednictvím regionální literatury se rozvíjí u žáků také zájem o obec, město, kraj, v němž žijí, a zájem o občanské dění.

A) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

Komunikační a slohová výchova

- čtení – p r a k t i c k é (pozorné, přiměřeně rychlé, znalost orientačních prvků v textu),
- v ě c n é (studijní, čtení jako zdroj informací, vyhledávací), kritické (analytické, hodnotící), p r o ž i t k o v é
- naslouchání – p r a k t i c k é (výchova k empatii, podnět k jednání), v ě c n é (soustředěné, aktivní), k r i t i c k é (objektivní a subjektivní sdělení, komunikační záměr mluvčího, manipulativní působení projevu, zvukové prostředky souvislého projevu a prostředky mimojazykové), z á ž i t k o v é
- mluvený projev – zásady dorozumívání (komunikační normy, základní mluvené žánry podle komunikační situace), zásady kultivovaného mluveného projevu (technika mluveného projevu), komunikační žánry, připravený i nepřipravený projev na základě poznámek, referát, diskuse
- písemný projev – na základě poznatků o jazyce a stylu, o základních slohových postupech a žánrech; vyjádření postoje ke sdělovanému obsahu, vlastní tvořivé psaní

Jazyková výchova

- zvuková stránka jazyka – zásady spisovné výslovnosti
- slovní zásoba a tvoření slov – slovní zásoba (slova a pojmenování), slohové rozvrstvení slovní zásoby, význam slova, homonyma, synonyma, antonyma, obohacování slovní zásoby, tvoření slov
- tvarosloví – slovní druhy, mluvnické významy a tvary slov
- skladba – výpověď a stavba věty, pořádek slov ve větě, rozvíjející větné členy, souvětí, přímá a nepřímá řeč, stavba textu
- pravopis – lexikální, morfologický, syntaktický
- obecné poučení o jazyce – čeština, skupiny jazyků, rozvrstvení národního jazyka, jazyk a komunikace

Literární výchova

- tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, reprodukce, hlavní myšlenka, interpretace literárního textu, dramatizace, vytváření vlastních textů, výtvarný doprovod
- způsoby interpretace literárních a jiných děl
- základy literární teorie a historie - struktura, jazyk literárního díla, literatura umělecká, věcná
- literární druhy a žánry – hlavní vývojová období národní a světové literatury, typické žánry, představitelé

6. ročník:

Předmět český jazyk a literatura je realizován v 4 vyučovacích hodinách.

Komunikační a slohová výchova

- reprodukce textu
- vypravování (sestavení osnovy pomocí obrázků, z textu, k textu, vlastní prožitky, či poznávané, typické prostředky jazykové i stylistické, dramatizace, vyjádření pohybem)
- popis – předmětu, osoby, děje, pracovního postupu (využití názoru, zkušenosti, připravené osnovy, obohacování a rozvíjení slovní zásoby, využití učiva v jiných předmětech)
- zpráva, oznámení (úsporné sdělení, rozlišení obou slohových postupů, praktické využití)
- objednávka, tiskopisy (využití v praktickém životě)
- výpisky (vyhledat důležité od nepodstatného, využít při učení)
- výtah z odborného textu (poznávání a obohacování odborné terminologie)
- blahopřání
- dopis – osobní, úřední (rozlišení subjektivního sdělení od úředního prostřednictvím stylistických a jazykových vyjádření, formy)

V hodinách jsou zařazována cvičení pro mluvený projev, úkoly pro vyjádření dialogu. (Styblík, SPN – 1997), SSČ, SCS, Pravidla i další jazykové příručky, např. Slovník synonym a Slovník lidových rčení.

Jazyková výchova

- útvary národního jazyka, jazykověda, práce s jazykovými příručkami – SSČ, Pravidly
- zvuková stránka – hláskosloví, spisovná výslovnost – spodoba znělosti
- stavba slova a pravopis – opakování – kořen, přípona, předpona, základové slovo, slovtvorný základ, slova příbuzná
- střídání hlásek při odvozování, skupiny hlásek při odvozování, zdvojené souhlásky, skupiny bě - bje, mě - mně, ..., předpony s-, z-, vz-, předložky s, z, i, í / y, ý po obojetných souhláskách
- tvarosloví – druhy slov - opakování podstatných jmen, druhy - jména konkrétní, abstraktní, pomnožná, látková, procvičování podstatných jmen, určování mluvnických kategorií, procvičování tvarů a pravopisu podstatných jmen podle vzorů, skloňování vlastních jmen osobních a místních – opakování přídavných jmen – rozlišování druhů adjektiv, – nově zařazování ke vzorům, skloňování, určování mluvnických kategorií, jmenný tvar, stupňování přídavných jmen, zájmena – druhy, skloňování zájmen osobních – já, on, ona, ono, přivlastňovacích – můj, tvůj, svůj, určování druhů číslovek, jejich užívání a skloňování, slovesa, slovesný způsob – přítomné tvary
- skladba – větná stavba, věta jednoduchá, základní skladební dvojice, shoda přísudku s podmětem, s několikanásobným podmětem, vedlejší skladební dvojice, rozvíjející větné členy – předmět, příslovečné určení (času, místa, způsobu), přívlastek (shodný), souvětí

Jednotlivé tematické celky doplňovat pravidelnými pravopisnými cvičeními, jazykovými rozbory, kontrolními diktáty a prověrkami, pracovat se SSČ, Pravidly českého pravopisu, SCS a jinými jazykovými příručkami. Dle možností k procvičování využívat výukových programů na počítači.

Literární výchova

- historická literatura – příběhy s náměty z nejstarších dějin (mýtus, báje, pověst, reprodukce, osnova vypravování, popis hlavní postavy)
- z české literatury 19. stol. – lidová slovesnost, povídka
- báje a pověsti starověku, biblické příběhy
- česká poezie(rým, sloka, přirovnání, zosobnění, srovnání lyrika x epika)
- příběhy odvahy a dobrodružství českých i světových autorů
- svět lidí a svět zvířat – povídka, román
- nonsensová literatura, humor v literatuře

Využíváme Čítanku pro 6. ročník ZŠ, Soukal, J. SPN 1997, Literární výchovu pro 2. stupeň ZŠ, Soukal, J., SPN, 1998 a další příručky, např. Poezie, kol., Scientia, 1994, Báje, mýty a pověsti, společné četby ze Školní knihovny.

7. ročník:

Předmět český jazyk a literatura je realizován ve 4 vyučovacích hodinách.

Komunikační a slohová výchova

- vypravování – opak. – osnova z textu, vlastní vypravování, regionální náměty
- popis uměleckého díla, využití epitetu, přirovnání, bohatosti slovní zásoby, práce se slovníkem
- líčení – subjektivní popis
- popis pracovního postupu, dodržování zásad postupnosti, přehlednosti, využívání termínů
- charakteristika vnější a vnitřní, využití jazykového učiva i literárního
- životopis, žádost, pozvánka
- výpisky (opakování), výtah – základní rozdíly

Jazyková výchova:

a) Tvarosloví

- opakování a procvičování podstatných jmen, mluvnické kategorie, jména konkrétní, abstraktní, pomnožná, látková, skloňování očí, uši, ruce, nohy – duálové koncovky
- opakování přídavných jmen – procvičování druhů adjektiv – zařazování ke vzorům, skloňování, určování mluvnických kategorií
- opakování – druhy zájmen, skloňování zájmen osobních
- číslovky, skloňování základních číslovek, využívání v ústním i písemném projevu
- slovesné tvary podle zakončení v 3. os. č. j. č. přít., osobní koncovky, využívání Pravidel
- slovesný rod, přičestí trpné, zvrtná podoba slovesa
- příslovce, příslovečné spřežky, pravopis
- stupňování příslovcí
- předložky, pravopis s, z (opakování, prohlubování vědomostí)
- spojky souřadící, podřadící
- částice
- citoslovce

b) Pravopis

- psaní velkých písmen
- procvičování pravopisu i, í/ y, ý

c) Nauka o významu slov

- slovo a sousloví
- rčení, jednoznačná a mnohoznačná slova
- synonyma, homonyma, antonyma, slova citově zabarvená
- odborné názvy

d) Nauka o tvoření slov

- slovní zásoba, způsoby obohacování
- tvoření slov odvozováním, skládáním a zkracováním

e) Skladba

- věty dvojčlenné a jednočlenné
- věty podle postoje mluvčího
- otázky doplňovací a zjišťovací
- přísudek – druhy
- podmět
- předmět
- příslovečné určení
- přívlastek
- doplněk
- druhy vedlejších vět

Jednotlivé celky jsou doplňovány pravidelnými pravopisnými cvičeními, jazykovými rozbory, kontrolními diktáty a prověrkami .
Český jazyk pro 7. r. – Styblík. Učebnice je doplňována dalšími mluvnickými příručkami a slovníky.

Literární výchova

- nejstarší starověká literatura – báje
- nejstarší česká literatura – legendy, kroniky, lidová slovesnost
- židovské pověsti
- básníci 19. stol. (Čelakovský, Neruda), metafora, personifikace, balada, romance
- dobrodružná literatura – román
- starší světová literatura – drama (monolog, dialog, komedie, tragédie), poezie
- novější česká literatura

Čítanka pro 7. ročník ZŠ, Soukal J. a další literární příručky uvedené výše.

8. ročník:

Předmět český jazyk a literatura je realizován ve 4 vyučovacích hodinách.

Komunikační a slohová výchova

- charakteristika literárních a historických postav, práce s literárními slovníky, líčení historické události, přírodních jevů
- výtah – uspořádání informací s ohledem na jejich účel
- výklad – historické události, z různých oblastí lidského života; úvaha

Jazyková výchova:**a) Obecné výklady o českém jazyce**

- útvary českého jazyka a jazyková kultura
- čeština jako jeden ze slovanských jazyků
- opakování pravopisných poznatků

b) Nauka o slovní zásobě

- slovní zásoba a tvoření slov
- slova přejatá, jejich výslovnost a pravopis

c) Tvarosloví

- opakování a procvičování učiva minulých ročníků
- některé nepravidelnosti ve skloňování podstatných jmen
- skloňování obecných jmen přejatých, cizích vlastních jmen, zájmena týž, tentýž
- slovesný vid, slovesa dokonavá a nedokonavá
- tvoření slovesných tvarů z kmene přítomného a minulého
- přehled slovesných vzorů a výcvik užívání spisovných tvarů
- využití různých slovesných tvarů
- pravopis koncovek jmen a sloves

Skladba

- větná stavba, členitost, zápor
- základní větné členy, rozvíjející větné členy, několikanásobné větné členy, větné členy v přístavkovém vztahu
- významový poměr
- znázornění stavby věty jednoduché
- souvětí podřadné, tvoření vět, souvětí souřadné

Učebnice Český jazyk pro 8. ročník ZŠ, Styblík, J. a další již uvedené mluvnické příručky a slovníky.

Literární výchova

- Bible, Olbracht – Biblické příběhy , Čtení Z biblí kralických (literární žánry)
- Plautus – Lišák Pseudolus, Komedie o hrnci (divadelní umění, komedie)
- Zpěvy staré Číny (lyrika)
- rytířský epos
- starší česká lyrika (milostná)
- představitelé světového romantizmu (Hugo, Puškin)
- K.H.Mácha – Máj, povídky
- Erben – balady
- Borovský – epigramy, básně, satira
- národní obrození, představitelé, dílo
- fantastická literatura, sci-fi
- poetizmus – Seifert, Nezval, kaligramy
- humor v literatuře

Čítanka pro 8. ročník ZŠ, Soukal J. a další již uvedená literatura

9. ročník:

Předmět český jazyk a literatura je realizován v 4 vyučovacích hodinách týdně.

Komunikační a slohová výchova

Docvičení, prohloubení znalostí a dovedností, jejich praktické uplatňování

- jazyková kultura
- slohové postupy a útvary užívané v různých komunikačních situacích
- vypravování - vlastní umělecké zpracování příběhu
- popis – předmětu, děje (člověk a okolní svět), pracovního postupu
- charakteristika – vnější, vnitřní, přímá a nepřímá
- životopis – strukturovaný, uplatnění v budoucím životě
- tiskopisy
- výklad a výtah
- úvaha – život kolem nás
- nácvik diskuse
- proslov – samostatné vystoupení , sebevědomé chování

publicistický styl – fejeton

Jazyková výchova - Úvodní opakování, opakování pravopisu a všech druhů jazykových rozbor.

a) Zvuková stránka jazyka

- hláskosloví
- spisovná výslovnost, spisovná, zvuková stránka věty
- psaní a výslovnost slov přejatých

b) Tvoření slov

- stavba slova a tvoření slov, pravopis související se stavbou slova a s tvořením slov
- psaní i/y po obojetných souhláskách, skupiny souhlásek, skupiny bě, pě vje

c) Význam slova

- slova jednoznačná a mnohoznačná
- synonyma, antonyma, homonyma, odborné názvy

d) Tvarosloví

- slovní druhy, jména, jejich druhy a tvary
- skloňování obecných jmen přejatých, cizích vlastních jmen
- slovesa a jejich tvary
- přechodníky (orientačně)
- pravopis koncovek jmen a sloves (ve spojení s dalšími pravopisnými jevy)
- psaní velkých písmen ve vlastních jménech a názvech

e) Skladba

- stavba větná (věta jednoduchá, větné členy holé, rozvité, souřadně spojené, vztah přístavkový, věta dvojčlenná, věta jednočlenná,...)
- samostatný větný člen, osamostatněný větný člen, elipsa
- souvětí podřadné s více než jednou větou vedlejší, čárka v souvětí podřadném
- souvětí souřadné s více než dvěma větami, vsuvka

Jazyky slovanské, obecné výklady o českém jazyce

Učebnice Český jazyk pro 9. ročník ZŠ a další již uvedená literatura

Literární výchova

Literatura 1. poloviny 20. století Hašek, Hrabal, Čapek, Osvobozené divadlo – Voskovec, Werich, Frynta – moderní pohádka, povídka, román, drama, situační komika, slovní humor)

Fejetony – Křesťan, Smetanová

Meziválečná poezie – Halas, Nezval, Wolker (práce s literárním textem, obrazná pojmenování)

Ohlas 2. světové války v literatuře (Aškenázy, Hemingway, Drda, Pavel, Škvorecký)

Moderní literatura – Skácel, Viewegh, Fulghum, Prévert, Kainar, experimentální poezie

Literatura faktu – London, Orwell, samizdatová literatura – Salivarová, Vvaculík, Havel, Kantůrková – přehled o základních dílech českých a světových autorů

(Čítanka pro 9. ročník ZŠ, Soukal J. a další.)

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 3. období**Komunikační a slohová výchova**

- odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje je pomocí otázek nebo porovnáním s dostupnými informačními zdroji
- rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru
- rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj
- dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci
- orientuje se v různých slohových útvarech a přiměřeně využívá vhodnou slovní zásobu, odlišuje spisovný a nespisovný jazyk
- v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních i nonverbálních prostředků řeči
- zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu
- pracuje s odborným textem, vyhledává termíny, vytváří stručné poznámky, výpisky nebo výtah, formuluje hlavní myšlenky v textu, samostatně si připraví a přednese referát
- orientuje se v encyklopedických a jazykových příručkách a využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu, k tvořivé práci s textem i k vlastnímu tvořivému psaní

Jazyková výchova

- spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova
- rozlišuje a příklad v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh
- samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami
- správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci
- využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace
- rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí
- v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i v souvětí
- rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití

Literární výchova

- reprodukuje přečtený text, orientuje se ve struktuře literárního díla, vlastními slovy interpretuje smysl díla
- formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo
- tvoří vlastní literární text na základě osvojených znalostí a získaných zkušeností
- rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty
- rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovnává je, uvádí jejich představitele
- uvádí základní literární směry a jejich charakteristické a významné představitele v české a světové literatuře

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

Každodenní verbální komunikace slouží jako klíčový nástroj jednání v různých životních situacích. Přirozeně se využívá nejčastěji v oblasti komunikační a slohové výchovy. Rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti. Samostatné mluvené projevy připravené i nepřípravené nutí žáka přemýšlet o sobě samém i svém okolí, přispívají k uvědomování mravních rozměrů různých způsobů lidského chování. Při nácviku diskuse žák řeší různé problémy, které se objevují ve třídě, v jeho osobním životě. Rozhovory, vlastní sebehodnocení, konfrontace názorů s jinými žáky by měly vést k pozitivnímu rozvoji osobnosti a sociálnímu rozvoji. Využívá se komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, vysvětlování, žádost), asertivní komunikace, dovednosti pro sdělování verbální i neverbální. Pozitivní pro utváření postojů je zvládání situací soutěže, konkurence.

Výchova demokratického občana

Rozvíjí a podporuje komunikativní, formulační, argumentační, dialogické a prezentační schopnosti a dovednosti.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Český jazyk jako jazyk národní je nezastupitelným nástrojem učení, zpracování informací a prezentace postojů a názorů, je nástrojem při osvojování cizích jazyků, které jsou předpokladem pro dorozumění a poznávání kultury jiných národů. Je rozvíjena schopnost srovnávat projevy kultury v rámci Evropy, nacházet společné znaky, odlišnosti a hodnotit je v širších souvislostech.

Multikulturní výchova

Umožňuje seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a lépe si tak uvědomovat svoji vlastní identitu a své tradice. Dotýká se mezilidských vztahů ve škole, v rodině, vede k výchově k toleranci a respektování druhých.

Mediální výchova

Vede žáka k mediální gramotnosti. Umět analyzovat nabízená sdělení, zaujímat k nim kritické postoje prostřednictvím mluveného i písemného projevu (televizní reklama, věrohodnost zpráv), využít přiměřených jazykových prostředků. Chápat ji i jako zdroj zábavy a naplnění volného času, zdroj informací v každodenním životě v regionu, přispívá k rozvíjení komunikačních schopností v týmové práci a při veřejném vystupování.

5.3.1.2 ANGLICKÝ JAZYK

Anglickému jazyku je věnována v 6. – 9.ročníku tříhodinová dotace.

A) CÍLE VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

- dosáhnout úrovně A2, což je uživatel jazykových základů
- aktivně využít poznatků z předcházejícího období
- rozumět názvům věcí ve třídě a škole, číslům, jednoduchým instrukcím učitele
- reagovat na základní otázky, rozumět frázím běžného života kolem nás, pochopit smysl jasných zpráv
- orientovat se v přiměřených textech a pracovat s nimi – najít základní informace, odpovědi na otázky, obměňovat věty, sestavovat text podle pokynů
- vyhledat informace – ve slovníku, literatuře, jízdních řádech, jídelních lístcích, na internetu
- sestavit osobní dopis, pohlednici, blahopřání, vyplní formulář s osobními daty
- vyjádřit svůj názor, zážitky, přání
- zpracovat základní témata formou projektu

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Výuka v 6. – 9. ročníku shrnuje a prohlubuje vědomosti žáka ve všech oblastech jazykového vzdělání na základní škole. Využíváme náročnější metody práce, např. tvorbu krátkodobých nebo dlouhodobých, individuálních nebo skupinových projektů. K tomu slouží nové zdroje a způsoby poznávání faktů – internet, výuk. programy na PC, časopisy, knihy, TV. Vedeme žáky k aktivnímu využívání získaných vědomostí a znalostí.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

6. ročník:

- opakovat a prohlubovat poznatky z minulých období – úvodní fráze, pozdravy, abeceda, čísla 1 – 100, telefonní čísla, pokyny, barvy, členy, přivlastnění
- časování sloves – TO BE, HAVE GOT, CAN ve spojení s novými slovíčky a situacemi
- přítomný čas prostý X průběhový – využití na základě časového určení ve větě – frekvenční příslovce
- vazba THERE IS/ARE – popis města a budov, popis domu
- sloveso MUST – časování kladné, záporné věty
- nepřímý rozkaz – LET’S
- ukazovací zájmeno – THIS, THESE
- množné číslo – pravidelné, nepravidelné
- slovní zásoba z tématu – státy, škola – zařízení a rozvrh, denní návyky, volný čas a záliby, zařízení domu, bytu, domácí práce, části těla, nábytek, nakupování

7. ročník:

- prohlubování předchozích znalostí
- ukazovací zájmena – THIS, THESE, THAT, THOSE
- neurčitá zájmena – SOME, ANY
- počitatelná a nepočitatelná p. jm. – vyjádření množství
- minulý čas prostý – kladná, záporná věta, otázka, krátká odpověď
- stupňování přídavných jmen – krátkých, dlouhých, nepravidelných, porovnávání AS...AS
- vyjádření budoucnosti vazbou – GOING TO
- tvoření příslovce z přídavných jmen koncovkou -ly
- opisný tvar HAVE TO
- členy – určité, neurčité
- slovní zásoba z okruhu – osobní údaje, zvířata, záliby, zdraví, nemoci, jídlo a pití, recept, oblečení, zábava, nakupování, státy

8. ročník:

- opakování znalostí z minulých ročníků
- vyjádření budoucnosti – WILL, tvarem přítomného času
- minulý čas průběhový, předpřítomný čas
- modální slovesa - MUST, NEEDN'T, MUSTN'T HAVE TO, HAD TO
- čtení a zápis velkých čísel, desetinných čísel, zlomků
- realie a slovní zásoba – volnočasové aktivity, rodina a vztahy v ní, nabídky a rozhodnutí, realie – Kanada, Londýn, New York,...

9. ročník:

- doplnění a prohloubení učiva z minulých ročníků
- předložky – IN, ON, AT, BY, IN FRONT OF – orientace ve městě, určení směru – ON THE LEFT/RIGHT, STRAIGHT AHEAD, pohybu – TOWARDS, ALONG, OVER, AWAY FROM
- trpný tvary času přítomného, minulého, předpřítomného, budoucího, otázky v trpném tvaru
- zájmena zvrtná a samostatná
- vyjádření podmínky – WOULD LIKE TO
- tázací dovětky
- podmínkové věty – 1. i 2. podmínka
- vztahné věty se zájmeny WHO, WHICH, THAT
- předminulý čas
- nepřímá řeč
- vyjádření – velikostí, nabídky, odmítnutí, pocitů a nálad, vysvětlení, rad a návrhů

D) Očekávané výstupy na konci 3. období

- rozumět obsahu promluvy a rozlišovat základní informace – hl. smysl
- rozumět monologu či dialogu a malým počtem neznámých slov
- odhadnout význam neznámých slov ze souvislostí
- vyjádřit svůj názor, zážitky, přání, komunikovat v situacích vyplývajících z života v rodině, škole a z každodenních situací
- zcela uvědoměle chápat gramatické a lexikální vztahy
- znát zásobu básniček, písní, přísloví, vtipů
- pohotově využít jazyk v komunikativních situacích např. při pohybu v zahraničí nebo při komunikaci s rodilým mluvčím

E) Průřezová témata

Osobní a sociální výchova

Smyslem je pomáhat každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti, hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k době samému i k dalším lidem. Všechna zařazovaná témata vychází z aktuálních potřeb žáků a uskutečňují se prostřednictvím her, cvičení, modelových situací a diskusí. Cvičí se pozornost, soustředění, dovednost pro učení a studium, plánování učení a studia. Vzájemné poznávání lidí, komunikace v různých situacích. Rozvíjí se dovednosti pro kooperaci. Výchova demokratického občana má vybavit žáka základní úrovní občanské gramotnosti. Rozvíjí a podporuje komunikativní, formulační, argumentační, dialogické a prezentační schopnosti a dovednosti. Vede k respektování kulturních, etnických a jiných odlišností.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Otevírá žákům širší horizonty poznání a perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru a seznamuje je s možnostmi, které jim tento prostor poskytuje. Cizí jazyk je prostředek pro využití originálních zdrojů při poznávání života a evropské a světové kultury. Rozvíjí a integruje základní vědomosti potřebné pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy. Rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním kontextu. Vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů. Podporuje vztahy k tradičním evropským hodnotám. Multikulturní výchova zprostředkovává poznání vlastního kulturního zakotvení a porozumění odlišným kulturám. Umožňuje poznávání specifických rysů jazyků a jejich rovnocennost. Využívá cizího jazyka jako nástroj dorozumění a celoživotního vzdělávání.

Environmentální výchova

Prispívá k poznávání a chápání souvislosti mezi vývojem lidské populace a vztahy k prostředí v různých oblastech světa. Vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů – využíváme témata jako les, voda, moře, živočichové, naše obec, doprava, ochrana památek.

Mediální výchova

Nabízí elementární poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii.

5.3.1.3 NĚMECKÝ JAZYK

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- vzdělávání v dalším cizím jazyce směřuje k dosažení úrovně A
- jazyku ve věnována dvouhodinová dotace
- žák rozumí známým a každodenním výrazům a základním frázím vycházejících z konkrétních potřeb, umí tyto výrazy a fráze používat
- umí představit sebe a ostatní
- klade jednoduché otázky týkající se místa kde žije, lidí, které zná, věcí, které vlastní
- odpovídá na tyto otázky
- dokáže se jednoduchým způsobem domluvit

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Výuka dalšího cizího jazyka – německého - probíhá v 7. – 9. ročníku. Není povinnou součástí základního vzdělávání, vzdělání pouze doplňuje a rozšiřuje. Je realizován formou povinně volitelného předmětu.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

7. ročník:

- já a moje rodina, domov, přátelé, činnosti a zájmy, představení
- škola, školní potřeby, vyučovací předměty
- číslovky základní do 1 000 a řadové
- podstatná jména v 1. a 4. pádě po členu určitém, neurčitém, kein a přív. zájmenech v jed.
- a mn. čísle
- osobní zájmena ve 4. pádě
- dny v týdnu
- tázací zájmena
- slovosled ve větě oznamovací a tázací
- časování způsobového slovesa mögen
- časování pravidelných a nepravidelných sloves
- rozkazy
- vykání
- zápor

8. ročník:

- všední den a volný čas, prázdniny
- jídlo a nápoje
- sport, části lidského těla, u lékaře
- hudba a hudební nástroje
- předložky am, im, um, datum, předložky se 4. a 3.pádem
- neurčité zájmeno man
- časování způsobových sloves können, dürfen, sloves s odlučitelnými předponami
- vazba „es gibt“
- préteritum sein, haben
- 3.pád členu urč. a neurč., kein, přív. zájmen, zájmena welcher
- stupňování příd. jmen
- odpovědi ja, nein, doch
- perfektum nepravidelných sloves
- vedlejší věty s weil

9. ročník:

- zájmy a hoby, byt, televize
- oblečení, móda
- názory
- prázdniny, volný čas, cestujeme
- BRD, Berlín
- časování způsobových sloves wollen, sollen
- 3.pád osobních zájmen jed. čísla
- předložky se 4. a 3. pádem, se 3., 4. pádem
- otázky přímé a nepřímé
- vedlejší věty s dass
- préteritum pravidelných, nepravidelných sloves, způsobového slovesa müssen
- vyjádření času

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- nahlas a plynule vyslovuje a čte správně jednoduché texty
- rozumí známým každodenním výrazům, základním frázím a jednoduchým větám
- rozumí a adekvátně reaguje na jednoduché pokyny
- rozumí obsahu a smyslu jednoduchého textu
- umí si vyhledat potřebnou informaci a odpověď na otázku
- používá slovník v učebnici a dvojjazyčný slovník
- dovede vyjádřit ústně i písemně základní informace o sobě, své rodině a o každodenních situacích
- reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeného textu, konverzace
- napíše jednoduché sdělení a odpoví na sdělení gramaticky správně
- dovede konverzovat s dalšími osobami a poskytne požadované informace

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**Osobnostní a sociální výchova**

Zařazovat témata, která vycházejí z potřeb žáků s využitím her, cvičení, modelových situací a diskusí, rozvíjet schopnost dialogu, monologu, omluvit se, vyjádřit žádost, prosbu, pozdravit.

Výchova demokratického občana

Rozvíjet kritické myšlení, vědomí svých práv a povinností, porozumění demokratickému uspořádání společnosti se zaměřením na německy mluvící země.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Rozvíjet zodpovědnou a tvořivou osobnost budoucího evropského občana, poznávat život a evropskou kulturu – německy mluvící země.

Multikulturní výchova

Seznamovat se s kulturou, tradicemi a hodnotami něm. mluvících zemí, porozumět jim, rozvíjet smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci.

Environmentální výchova

Vést k chápání vztahů člověka a živ. prostředí, zařazovat témata týkající se přírody – zvířata, rostliny, město, zahrada, doprava apod.

Mediální výchova

Rozvíjet vnímání a kritické hodnocení mluveného i psaného projevu, zařazovat práci s médii – časopisy, počítače, televize aj. k získávání informací, k zábavě i účelnému využití volného času.

5.3.1.4 KONVERZACE V CIZÍM JAZYCE

Výuka cizího jazyka bude navíc realizována v 6. a 9. ročníku v povinně volitelném předmětu **Konverzace v anglickém jazyce**

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- Základem semináře je prohlubování znalostí již probraného učiva
- hlavní prioritou je procvičování poslechových dovedností spojených s konverzací a reprodukcí slyšeného
- zdokonalování čtení a písemných projevů.

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Výuka probíhá v 6. – 9. ročníku, shrnuje a prohlubuje vědomosti žáka. Využívají se náročnější metody práce - tvorba individuálních nebo skupinových projektů. Zaměřujeme se na nové zdroje a způsoby poznávání faktů – internet, výuk. programy na PC, časopisy, knihy, TV. Vedeme žáky k aktivnímu využívání získaných vědomostí a znalostí.

C) OBSAH UČIVA

- každodenní aktivity
- problémy dospívající mládeže
- život
- svátky
- rozšiřující informace o anglicky mluvících zemích

Při práci bude využívána učebnice Anglická konverzace pro 2. stupeň /autorka Zahálková/, časopisy Gate, Drives apod. s poslechovými testy a kvízy, které jsou zaměřené na procvičování ke srovnávacím testům v 9. ročníku.

Využity budou i CD-Romy a DVD vydané k učebnicím Project, podle kterých je vytvořen ŠVP pro Aj.

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- rozumí obsahu a smyslu složitějšího textu
- dovede vyjádřit ústně i písemně nejen základní, ale i rozšiřující informace o sobě, své rodině a o každodenních situacích
- reprodukuje ústně i písemně obsah složitějšího textu, konverzace
- dovede konverzovat s dalšími osobami a poskytne požadované informace
- pohotově využívá jazyk v komunikativních situacích např. při pohybu v zahraničí nebo při komunikaci s rodilým mluvčím

Průřezová témata a mezipředmětové vztahy korespondují s náplní ve výše uvedených jazycích.

5.3.2 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast je v 6. – 9. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu MATEMATIKA

ROZVÍJENÍ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ

Výchovně vzdělávací strategie výuky

- Klíčové kompetence jsou závaznými výstupy vzdělávání a matematika se na jejich utváření podílí zcela zásadním způsobem. Vede žáky k rozvoji logického myšlení a rozvoji jednotlivých dovedností, zejména kompetence k řešení problémů. Matematika ve vztahu s fyzikou, pracovními činnostmi a chemií má za cíl vybavit žáky takovými znalostmi, dovednostmi a návyky, aby bylo dosaženo zvýšení technické úrovně vzdělanosti naší mládeže, která je obecně považována za nedostačující.
- Matematiku vyučujeme od 6. do 9. ročníku po 4 vyučovacích hodinách týdně. Charakter výuky matematiky je činnostní. Výuku orientujeme tak, aby žáci poznatky získávali na základě individuální nebo skupinové práce. Žáci provádějí zvolené činnosti, které je vedou k pozorování určených jevů. O předkládaných jevech se žáky diskutujeme a vybízíme je k vyjadřování názorů a formulování závěrů vlastními slovy. Následuje upřesnění závěrů učitelem. Takto předkládanému učivu žáci rozumí. Jelikož na mnohé poznatky přicházejí sami, získávají sebedůvěru a nic nebrání dalšímu průběžnému rozvoji získaných dovedností.

Kompetence k učení

Při výuce dochází hlavně k rozvoji logického myšlení a k rozvoji paměti, komunikace, pracovních návyků, schopnosti řešit problémy a sociální interakce. Žáci operují také se symboly, znaky, grafy, diagramy a schémata, což je připravuje na obdobné operace používané v běžném životě.

Pro utváření a rozvoj dovedností k učení třeba:

- umožnit žákům pracovat individuálně nebo ve skupinách a při všech činnostech rozvíjet logické myšlení a rozumně postupovat při řešení problémů (dosahujeme toho především řešením úsudkových úloh, a to průběžně od nejnižších ročníků)
- nechat žáky hovořit o problému, samostatně i ve spolupráci s ostatními žáky vyhledávat a třídit informace, rozlišovat podstatné od nepodstatného, nalézat souvislosti, navrhnout různé způsoby řešení, vyvozovat hypotézy a konečné závěry
- vést žáky k osvojování si nezbytných matematických vzorců a algoritmů
- používat pomůcky, modely, reálné materiály (tiskoviny, propagační materiály, plakáty), aby žáci dokázali postupným získáváním matematických znalostí tyto analyzovat, třídit, porovnávat své výsledky a závěry dále používat pro své učení
- postupně vést žáky k přesnému a stručnému vyjadřování, užívání matematické symboliky, k provádění rozborů a stručných zápisů při řešení úloh a ke zdokonalování grafického projevu
- získávat číselné údaje měřením reálnými měřidly, prováděním odhadů, zaokrouhlováním, vyhodnocováním tabulek, grafů a diagramů
- při řešení úloh hledat podobnosti a odlišnosti a vést žáky k efektivnímu učení
- prakticky poznat a ve vztahu s fyzikou porozumět hlavním jednotkám fyzikálních veličin, se kterými se v matematice setkávají
- upozorňovat žáky na postupy a učivo, které znají z nižších ročníků, z výuky jiných předmětů, z vlastních pozorování, z praktického života, vytvářet návaznosti v učivu
- vést žáky k sebehodnocení, aby si každý uvědomoval, které učivo ovládá, co sám dokáže vyřešit, co chápe a umí (práce s chybou)

Kompetence k řešení problémů

Matematika využívá řešení úloh, které mají často charakter problémových situací a umožňují žákům objevovat a volit různé postupy řešení. Dbáme na to, aby výuka matematiky byla pokud možno co nejvíce názorná, praktická, založená na dobrém porozumění učivu všemi žáky. Pro postupný rozvoj dovedností k řešení problémů je třeba:

- každém předloženém problému s žáky hovořit, kde je to možné, nechat žáky provést náskres, situaci vymodelovat – umožnit jim postupně si osvojovat vhodné metody zobrazování řešených situací
- problémy důkladně rozebrat – hledat podobnosti v reálném světě, formulovat podstatu problému, popřípadě identifikovat informace chybějící pro řešení problému nebo vyloučit informace nadbytečné a teprve poté navrhnout způsoby a možnosti řešení
- vyslovovat domněnky o pozorovaných jevech, ověřovat si správnost svých domněnek a závěrů, uvědomovat si, že znovuobjevujeme a dále rozvíjíme poznatky matematiky
- učit žáky nevzdávat se při prvním nezdaru, učit je hledat pomoc v učebnicích (znovu zopakováním učiva) nebo dalších materiálech, a to ve vzájemné spolupráci se spolužáky, s učitelem, ale i doma v rodině
- naučit žáky identifikovat chybu a hledat variantní cesty k jejímu odstranění
- řádně si osvojit matematické pojmy, algoritmy, matematickou terminologii a užívat je
- uvědomovat si vzájemnou polohu objektů v rovině a prostoru, dokázat si cokoliv dostupnými prostředky vymodelovat
- umožnit žákům využívat vhodných pomůcek, nástrojů a technických zařízení k vyhledávání informací a řešení problémů ověřovat správnost řešení prakticky a osvědčené postupy aplikovat při řešení podobných nebo nových situací
- pro vedení žáka ke kritickému usuzování a srozumitelné a věcné argumentaci je třeba rozvíjet kombinatorické a logické myšlení, nechat žáky obhajovat vlastní závěry a rozhodnutí

Kompetence komunikativní

Pro rozvíjení této klíčové kompetence jsou v předmětu matematika ideální možnosti, neboť samo činnostní učení vyžaduje neustálou komunikaci, a to jak mezi žáky navzájem, tak mezi žáky a učitelem. Žákům proto umožňujeme:

- v klidu, pozorně a s porozuměním číst zadání řešených problémů
- vyjadřovat svoje názory, navrhnout různé možnosti řešení, hledat argumenty pro jejich zdůvodnění
- modelovat, popisovat a matematizovat reálné situace při práci s pomůckami, dotazovat se na vzniklé nejasnosti, komunikovat se spolužáky a sledovat jejich závěry
- porovnávat svoje výsledky řešení se závěry spolužáků, argumentovat, obhajovat své způsoby řešení, poučit se od druhých, naslouchat upřesnění učitele
- postupně poznávat odborný matematický jazyk a provádět správné matematické zápisy
- osvojovat si dovednost převádět matematické znaky a symboly do slov běžného jazyka a postupně se učit logickému a přesnému vyjadřování
- rozvíjet komplexní pohled na daný problém, vidět souvislost mezi reálnou situací a jejím formalizovaným popisem
- rozumět různým typům záznamů v pracovních materiálech a učebnicích
- závěry prezentovat pomocí ICT a vhodného softwaru, používat informační a komunikační prostředky pro komunikaci jak se spolužáky, tak i s okolním světem

Kompetence pracovní

Rozvíjí se zvláště v součinnosti s praktickými činnostmi a výtvarnou výchovou, a to především:

- měřením veličin, zaokrouhlováním hodnot, porovnáváním, získáváním a tříděním dat, kdy se žáci přibližují k běžně užívaným postupům
- tím, jak žáci získávají zručnost při výrobě didaktických pomůcek a při práci s modely, kdy se rozvíjí jejich prostorová představivost a tvůrčí fantazie
- tvorbou náčrtů a přesným rýsováním, čtením a rýsováním výkresů a schémat, které vedou k osvojování a rozvíjení technické gramotnosti
- na základě řešení aplikačních a praktických úloh využívají získané zkušenosti a znalosti k vlastnímu rozvoji i své přípravy pro budoucnost
- umožněním žákům racionálně poznávat své schopnosti a činit podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření

Kompetence sociální a personální

Je utvářena průběžně od samého začátku výuky, kdy systematicky podporujeme a rozvíjíme sebedůvěru žáků ve vlastní schopnosti a vytváříme tak předpoklady pro zdravý sociální vývoj. Individuální práci žáka při řešení složitějších matematických úloh často střídáme s prací ve dvojicích či skupinovou prací. Některé postupy a metody jsou pro skupinové činnosti přímo koncipovány a spolupráci žáků vyžadují. Pokud je to možné, snažíme se o maximální podíl žáků na zhotovení osvědčených pomůcek. Pro činnostní způsob učení je to naprostá nutnost. Pro rozvoj a utváření dovedností sociální a personální žákům umožňujeme:

- podílet se společně s učitelem na vytvoření pravidel pro práci ve skupině
- při práci ve dvojicích nebo skupinách převzít určitou roli, za kterou každý sám zodpovídá
- přispívat k diskusi při řešení úkolu v malé skupině i v kolektivu třídy
- podílet se na vytváření příjemné atmosféry v týmu, žáky přitom vedeme k ohleduplnosti a k uznávání druhých, k poskytnutí rady nebo pomoci druhému při společné práci
- čerpat poučení z toho, co je pro ně nachystáno, co jim učitel předkládá, co mají připraveno v učebních materiálech, co si sami ověří při práci s pomůckami
- vytvářet si pozitivní představu o sobě samém, docházet ke správným závěrům a ústně i písemně vyjadřovat své názory, obhajovat svůj způsob řešení
- postupně poznávat význam studia matematiky pro porozumění globálním souvislostem a multikulturním pohledům na naši civilizaci

Kompetence občanská

Rozvíjení této kompetence se uplatňuje zvláště:

- rozvíjením důvěry ve vlastní schopnosti a poznáváním svých možností; podporujeme tvořivé nápady žáků a pozitivně je hodnotíme
- vedením žáka k soustavné sebekontrolě, a to při každém kroku v celém postupu řešení
- postupným rozvojem systematickosti, vytrvalosti, přesnosti žáků
- získáním dovednosti vyslovovat hypotézy na základě vlastní zkušenosti, dříve získaných znalostí, prováděním pokusů, měřením a ověřováním nebo vyvracením získaných poznatků a výsledků za pomoci protipříkladů
- když je žákovi dáвана možnost, aby sám rozhodoval, které dovednosti již dobře ovládá, co ještě potřebuje udělat a zjistit, aby svoje úkoly zvládl

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- osvojování nových matematických pojmů a poznatků na základě aktivních činností v návaznosti na předcházející matematické poznání
- prohlubování poznatků, pozorování a rozlišování, rozvíjení úsudku a zobecňování směřující k logickému myšlení a věcné argumentaci a k přesnému – nejen odbornému – vyjadřování
- utváření souboru matematických nástrojů a aparátu (početní operace, algoritmy, metody řešení úloh, matematické modely řešení, grafická schémata, tabulky, znázornění, grafy aj.) a jeho efektivního využívání při řešení problémových i aplikovaných úloh vyjadřujících situace z běžného života
- získávání obecnějších dovedností a návyků (rozbor problému a plán řešení, odhad, volba správného postupu a prostředků řešení, vlastní řešení, kontrola správnosti), a to prostřednictvím osvojování si matematických poznatků, metod řešení úloh a problémů, poznáváním logické stavby a systému v matematice
- rozvíjení a uplatňování přesného a stručného vyjadřování prostřednictvím užívání odborného jazyka, symboliky, algoritmů, rozborů a zápisu řešení obecnějších matematických úloh
- utváření dovedností vedoucích k přesnému, pečlivému, přehlednému grafickému projevu, a to nejen v oblasti geometrické

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Matematika je v 6. – 9. ročníku vyučována po 4 hodinách týdně. Aritmetiku a geometrii učíme zvláště v nižších ročnících (6., případně 7.) střídavě (3 hodiny aritmetika a 1 hodina geometrie). Učivo aritmetiky s geometrií se tak lépe vzájemně prolíná a snadněji se mezipředmětově využívá. Tento způsob řazení vyučovacích hodin rozloží učební látku do delšího časového prostoru.

Matematika tvoří systém, který nelze v žádném ročníku přerušit, učit izolovaně jednotlivé celky bez vzájemných vztahů, propojenosti, odvolávání se již na osvojené poznatky, postupy, metody atp. Z tohoto hlediska je i obsah učiva matematiky ve vzdělávacím programu pro 2. stupeň ZŠ vymezen do jednotlivých ročníků a doplněn doporučenými dílčími výstupy a požadavky na žáka. Obsah učiva v jednotlivých ročnících je doplňován neopomenutelnými tematickými celky pro zajištění návaznosti učiva, jeho osvojení a upevnění: desetiminutovky, shrnutí a opakování učiva, souhrnná cvičení, závěrečná opakování.

Ve vzdělávacím programu Tvořivá škola jsou matematické pojmy a vztahy předávány důsledně systematicky a v návaznosti na předcházející, již osvojené si matematické poznatky, a to v obecně a šířeji formulovaných **tematických okruzích**:

1. Číslo a proměnná (číslo a početní operace na 1. stupni ZŠ)

V souvislosti s rozšiřováním číselných oborů žák získává dovednost odhadovat a zaokrouhlovat s danou přesností, užívat různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek–část, řešit situace vyjádřené poměrem, pracovat s měřítky map a plánů, řešit aplikační úlohy na procenta. Žák se učí efektivně využívat výpočetní techniku pro školní práci i praxi mimo ni.

Významnou úlohu v základním vzdělávání matematiky pro potřeby dalšího vzdělávání, ale i pro matematizaci reálných situací, má pojem proměnná. Přírodovědné obory, technické obory, ale i obory ostatní pracují s obecnými formulacemi, zápisy, vzorci, rovnicemi atd. a na různé úrovni uplatňují znalost základů algebry, práci s výrazy a proměnnou.

2. Závislosti, vztahy a práce s daty

Žák pozoruje a rozpoznává projevy jevů, jejich změny a závislosti jako projevy praktického života a dochází k pochopení vzájemných vztahů. Žák závislosti zkoumá prostřednictvím tabulek, diagramů a grafů, v jednoduchých případech je konstruuje, vyjadřuje matematickým zápisem nebo je modeluje. Zkoumáním těchto vztahů a závislostí směřuje k vyvození a pochopení pojmu funkce. Významné místo v tomto tematickém celku pro názorné přiblížení učiva (práce s tabulkou, konstrukce grafů, proměna grafu aj.) má využití vhodného počítačového softwaru. Realizování obsahu učiva daného tematického celku pomocí příslušných výukových programů na počítači umožňuje žákovi názornější a snazší pochopení pojmu funkce. Prostřednictvím tabulek a grafů tvořených přímo na obrazovkách vidí vztahy, závislosti a změny, chápou lépe pojem proměnná a funkce a lépe chápou význam funkce v jednoduchých reálných situacích. Pro potřeby nejen dalšího studia, ale i běžného života má učivo v aplikačních úlohách neopomenutelné místo, a to včetně základů goniometrických funkcí.

Geometrie v rovině a v prostoru

Geometrii na 2. stupni ZŠ vyučujeme pravidelně, každý týden (většinou 2 hod. týdně střídavě s aritmetikou nebo algebrou), v samostatných vyučovacích hodinách, ne v blocích.

Základní představy žáka o geometrických obrazcích a tělesech jsou rozšiřovány a prohlubovány. Žák určuje a znázorňuje geometrické útvary, popisuje je slovně a geometricky modeluje reálné situace. Řeší geometrické úlohy, počítá obsahy a obvody rovinných obrazců, povrchy a objemy těles. Poznává a užívá základní vztahy mezi rovinnými obrazci (shodnost, podobnost).

Obsahem učiva je i osvojení si vztahů mezi rovinnými útvary, poznání a využívání metrických vlastností v rovině. Osvojené poznatky a vztahy jsou využívány pro řešení jednoduchých konstrukčních úloh a úloh z běžné životní praxe.

Významné místo v realizaci tohoto tematického celku má utváření správných dovedností a návyků při rýsování, užívání správných a vhodných pomůcek pro rýsování a formování celkového grafického projevu žáka. Důraz je kladen i na správné, přesné a odborné vyjadřování, užívání matematické symboliky a dodržování algoritmů řešení (např. konstrukční úlohy). Uvedené požadavky nemají samoúčelný význam jen pro geometrii, ale pomáhají vytvářet obecnější pracovní návyky, dovednost, ovlivňují komunikační dovednosti žáka, spoluformují některé osobní vlastnosti žáka apod.

3. Aplikační úlohy a problémy

Úlohy tohoto typu jsou nedílnou součástí všech předcházejících tematických celků v průběhu celého základního vzdělávání v matematice a realizují se průběžně v každé vyučovací hodině.

Žák se učí řešit problémové situace a úlohy z běžného života s využitím všech osvojených matematických poznatků a dovedností. Osvojuje si obecný algoritmus řešení: analyzovat a pochopit úlohu a problém, utřídit údaje a podmínky, provádět situační náčrt, odhad, problém matematizovat, řešit a výsledek ověřit a konfrontovat s reálnou situací.

Při řešení úloh žák využívá prostředky výpočetní techniky i některé další pomůcky. Příležitost dostávají i žáci, kteří mají dílčí nedostatky v numerickém počítání nebo v kvalitě rýsování.

Do tohoto tematického celku včleňujeme také okruh učiva z oblasti finanční matematiky a rýsování. Oba okruhy učiva splňují zaměření na aplikace matematiky při řešení úloh a situací z běžné praxe. Svým obsahem i rozsahem žáka nezatěžují, ale naopak jsou pro něj přínosem, neboť se s problematikou obou témat v praxi setkává a prakticky využívá osvojované poznatky a dovednosti.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

6. ročník:

ARITMETIKA

Opakování a upevnění učiva z 1. stupně ZŠ

- přirozená čísla a jejich zápis, zobrazení, porovnávání, zaokrouhlování přirozených čísel
- operace s přirozenými čísly (sčítání, odčítání, násobení, dělení), písemné algoritmy
- slovní úlohy

Desetinná čísla

- zlomek – desetinné číslo (opakování), rozvinutý zápis čísla
- porovnávání, zaokrouhlování desetinných čísel
- činnosti s penězi
- operace s desetinnými čísly (sčítání, odčítání, násobení, dělení)
- užití kalkulátorů při výpočtech s desetinnými čísly
- úlohy z praxe: převody jednotek, aritmetický průměr
- slovní úlohy

Dělitelnost přirozených čísel

- násobek, dělitel, znaky dělitelnosti
- prvočísla, číslo složené, čísla soudělná a nesoudělná
- rozklad čísla na prvočinitele
- největší společný dělitel, nejmenší společný násobek

GEOMETRIE

Opakování a upevňování učiva z 1. stupně ZŠ

- bod, přímka, polopřímka, úsečka
- jednoduché konstrukce: rovnoběžky, kolmice
- délka úsečky, měření, jednotky délky
- rovinné obrazce: znázornění, rozlišování, jednoduché konstrukce a náčrty (čtverec, obdélník)
- obvod a obsah čtverce a obdélníku, základní jednotky obsahu, slovní úlohy

Úhel a jeho velikost

- úhel, velikost úhlu, určení velikosti úhlu měřením a výpočtem, typy a druhy úhlů
- jednoduché konstrukce: osa úhlu, přenášení úhlu, vzdálenost bodu od přímky

Osová souměrnost

- shodnost geometrických útvarů
- osová souměrnost, osa souměrnosti, osově souměrné obrazce
- jednoduché konstrukce: osa úsečky, osa úhlu

Trojúhelník

- trojúhelník, zobrazení, popis, modely
- třídění trojúhelníků podle velikosti stran a podle velikosti úhlů
- trojúhelníková nerovnost
- výšky, těžnice v trojúhelníku, jejich konstrukce

Objem a povrch

- krychle, kvádr: rozlišování těles, jejich popis, modelování, tělesa kolem nás
- využití učiva z F
- objem a povrch kvádru a krychle (modely krychlí a kvádrů)
- jednotky objemu
- slovní úlohy - objem a povrch krychle a kvádr

7. ročník:

ARITMETIKA

Opakování a upevnění učiva ze 6. ročníku

- desetinná čísla, početní operace s desetinnými čísly
- dělitelnost
- slovní úlohy, úsudky

Zlomky

- činnostní vyvození pojmu zlomek, zápis zlomku
- krácení a rozšiřování zlomků, porovnávání zlomků, sčítání a odčítání zlomků
- převrácené číslo, násobení a dělení zlomků
- zlomek – složený zlomek – smíšené číslo – desetinné číslo
- využití učiva ve slovních úlohách

Celá čísla

- čísla kladná, záporná, navzájem opačná, uspořádání celých čísel, znázornění na číselné ose, porovnávání
- početní operace s celými čísly (sčítání, odčítání, násobení, dělení)
- číslo racionální
- slovní úlohy – celá čísla kolem nás

Poměr

- poměr, zvětšování, zmenšování v daném poměru
- měřítko plánu a mapy
- slovní úlohy vedoucí k užití poměru

Přímá a nepřímá úměrnost

- přímá úměrnost, nepřímá úměrnost, úměra, tabulky
- trojčlenka, slovní úlohy řešené trojčlenkou
- přímá, nepřímá úměrnost - tabulky, graf

Procenta

- procento, procentová část, základ, výpočet přes 1 %:
- slovní úlohy na procenta
- úrok

GEOMETRIE

Shodnost trojúhelníků

- opakování učiva o trojúhelníku ze 6. ročníku ZŠ
- shodnost trojúhelníků: věta sss, sus, usu
- konstrukce trojúhelníků podle vět sss, sus, usu

Osová a středová souměrnost

- osová souměrnost, útvary osově souměrné
- středová souměrnost, útvary středově souměrné

Čtyřúhelníky, hranoly

- čtyřúhelník, zobrazení, popis, modely
- rovnoběžník, zobrazení, popis, modely
- činnostní třídění rovnoběžníků podle vlastností stran a úhlů
- konstrukce a obsahy rovnoběžníků – činnostně
- obsah trojúhelníku – činnostně
- lichoběžník, konstrukce lichoběžníku, rozlišování lichoběžníků
- obsah lichoběžníku
- čtyřúhelník, mnohoúhelník – hranol – popis modelů hranolů, činnostní rozlišování hranolů
- povrch a objem hranolů, sítě těles, odvozování vzorců, výpočty
- úlohy z praxe a na výpočet povrchů a objemů hranolu

8. ročník:

ARITMETIKA A ALGEBRA

Mocniny a odmocniny

- druhá mocnina a odmocnina, určování druhé mocniny a odmocniny pomocí kalkulačků (tabulek)
- slovní úlohy z praxe
- mocniny s přirozeným mocnitelem, rozvinutý zápis čísla, číselné výrazy s mocninami
- početní operace s mocninami: sčítání, odčítání, násobení, dělení, (umocňování)

Výrazy s proměnnou

- číselné výrazy a výrazy s proměnnou, hodnota výrazu, dosazování do výrazu, zápis slovního textu pomocí výrazu
- mnohočleny, sčítání a odčítání mnohočlenů, násobení mnohočlenu jednočlenem a mnohočlenem
- vytýkání před závorku – rozklady mnohočlenu na součin
- vzorce $a^2 - b^2$, $(a \pm b)^2$ a jejich užití

Lineární rovnice o jedné neznámé

- rovnost, rovnice, ekvivalentní úpravy rovnic, zkouška
- řešení přiměřeně náročných lineárních rovnic pomocí ekvivalentních úprav vedoucích k vyjádření neznámé v oboru přirozených čísel
- výpočet neznámé ze vzorce
- slovní úlohy řešené pomocí lineárních rovnic

GEOMETRIE

Pythagorova věta

- pravoúhlý trojúhelník
- Pythagorova věta
- užití Pythagorovy věty v praxi a v životě kolem nás

Kruh, kružnice

- kružnice, kruh, zobrazení, popis, modely, délka kružnice, obsah kruhu
- vzájemná poloha kružnice a přímky, vzájemná poloha dvou kružnic
- tečna a tětiva kružnice
- kružnice opsaná a vepsaná trojúhelníku a rovnoběžníkům
- slovní úlohy - výpočet délky kružnice, obsah kruhu

Válec

- zobrazení sítě, popis tělesa, modely
- povrch a objem válce, odvození vzorců
- slovní úlohy – válec kolem nás

Konstrukční úlohy

- jednoduché konstrukce, postup řešení konstrukční úlohy, zápis, symbolika
- množina bodů dané vlastnosti
- Thaletova věta
- konstrukce trojúhelníků, čtyřúhelníků

Užitá matematika

- a) Aplikační úlohy a problémy
 - jednoduché technické výpočty
- b) Základy statistiky
 - základní pojmy
 - aritmetický průměr
 - statistická šetření
 - diagramy, grafy
 - úlohy z praxe, užití výpočetní techniky

9. ročník :

ALGEBRA

Algebraické výrazy

- opakování a upevnění učiva z 8. ročníku: výrazy s proměnnou, vzorce $a^2 - b^2$, $(a \pm b)^2$, rozklady mnohočlenů na součin vytýkáním před závorku
- jednoduché úpravy algebraických výrazů, rozklady na součin výrazů typu vzorců $a^2 - b^2$, $a^2 \pm 2ab + b^2$

Výrazy s proměnnými

- proměnná ve jmenovateli zlomku, hodnota a smysl výrazu
- krácení a rozšiřování výrazů, sčítání, odčítání, násobení a dělení výrazů
- lomené výrazy ve fyzice, technických výpočtech, vzorcích

Lineární rovnice

- řešení rovnice – opakování
- lineární rovnice se zlomkem a závorkami (přiměřeně náročné) – vzorce, výpočet neznámé ze vzorce
- užití rovnic pro řešení slovních úloh, jednoduchá zadání
- zvláštní typy slovních úloh: úlohy o pohybu, společné práci, počítání směsí, rozšiřující učivo
- soustava rovnic o dvou neznámých a jejich řešení, slovní úlohy

Funkce

- funkce jako závislost dvou veličin; definiční obor funkce
- způsob vyjádření funkce: tabulka, graf (rovnice)
- přímá a nepřímá úměrnost, lineární funkce
- goniometrické funkce ostrého úhlu pravoúhlého trojúhelníka: $\sin$, $\cos$, $\tan$
- tabulky a grafy goniometrických funkcí: $\sin$, $\cos$, $\tan$ (pro znázornění užití výpočetní techniky)
- užití goniometrie v praxi, řešení jednoduchých reálných situací

GEOMETRIE

Podobnost

- podobnost rovinných útvarů, poměr podobnosti
- podobnost trojúhelníků, věty o podobnosti trojúhelníků
- podobnost kolem nás: plány, mapy

Tělesa

- opakování: zobrazení, popis těles, modely, povrchy těles – krychle, kvádr, hranoly, válec
- tělesa: jehlan, kužel, koule - zobrazení, popis těles, modely
- povrchy a objemy těles - jehlan, kužel, koule
- aplikační úlohy, úlohy řešící reálné situace

Užitá matematika – aplikační úlohy

a) Základy finanční matematiky

- úrokový počet, základní pojmy
- jednoduché úrokování: výpočet úroku, určení jistiny
- úvěr, půjčka
- valuty, devizy, převody měn

b) Základy rýsování

- technika rýsování, druhy čar, technické písmo, rýsovací pomůcky
- technické výkresy, kótování
- pravoúhlé promítání, (sružené průměty, půdorys, nárys)

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

Číslo a proměnná

Žák:

- provádí početní operace v oboru celých čísel a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu, tzn.:
 - na základě znalosti oboru přirozených čísel v dalších číselných oborech umí číslo zapsat, porovnat, zaokrouhlit, provádí početní operace sčítání, odčítání, násobení, dělení, pro výpočty využívá i kalkulátor
 - žák umí porovnat, krátit, rozšířit zlomky a provádět s nimi početní výkony jako propedeutika pro potřeby algebry
 - umí pracovat s mocninou s přirozeným mocnitelem
- zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor
- modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel
- užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek–část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)
- řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů, tzn.:
 - žák umí zvětšovat a zmenšovat v daném poměru a prakticky užívá měřítko map a plánů
- řeší aplikační úlohy na procenta
- matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných, určí hodnotu výrazu, sčítá, odčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkání, tzn.: formuluje a řeší reálné situace pomocí rovnic a jejich soustav
- analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel

Závislosti, vztahy a práce s daty

Žák:

- vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data
- porovnává soubory dat, tzn.:
 - žák se orientuje ve statistických údajích a informacích z praxe, umí číst a vyhodnocovat i vytvářet schémata, grafy, tabulky
 - umí sám provést jednoduché statistické šetření a zaznamenat ho, pro tyto účely využívá výpočetní techniku
- určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti
- vyjádří funkční vztah tabulkou, grafem, rovnicí, tzn.:
 - žák umí poznat funkční vztah a určit definiční obor
 - rozlišuje přímou a nepřímou úměrnost, lineární funkci a orientačně i geometrické funkce sin, cos, tg
 - umí vyjádřit funkci tabulkou, grafem a vyjádřit hodnoty goniometrických funkcí pomocí kalkulátoru
- matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů, tzn.:
 - žák řeší jednoduché slovní úlohy vedoucí k užití přímé a nepřímé úměrnosti, slovní úlohy řeší úměrou a trojčlenkou
 - žák řeší jednoduché úlohy z praxe geometrického charakteru s užitím goniometrických funkcí

Geometrie v rovině a v prostoru

Žák:

- charakterizuje a třídí základní rovinné útvary
- načrtne a sestrojí rovinné útvary
- zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku, tzn.:
 - žák umí základní rovinné útvary zobrazit, popsat, narýsovat, modelovat; třídí útvary podle daných kritérií
 - dovede popsat vzájemný vztah přímek, kružnic, přímků a kružnic; určit a využít shodnost a podobnost geometrických útvarů
 - dovede využít metrické vlastnosti v rovině: vzdálenost bodu od přímky, trojúhelníková nerovnost, Pythagorova věta
- určuje velikost úhlu měřením a výpočtem
- odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů
- využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvarů a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh, tzn.:
 - žák ovládá základní jednoduché konstrukce, např. osa úsečky, úhlu, kolmice a rovnoběžky, tečna kružnice
 - umí sestrojit trojúhelník podle vět sss, sus, usu
 - dodržuje algoritmus konstrukční úlohy: náčrt a rozbor úlohy, provedení konstrukce
 - provádí konstrukce zadané různými prvky v návaznosti na potřeby praxe
- načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osové souměrnosti, určí středově a osově souměrný útvar
- užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti
- určuje a charakterizuje základní prostorové útvary, analyzuje jejich vlastnosti
- načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině
- načrtne a sestrojí síť základních těles
- odhaduje a vypočítá objem a povrch těles
- analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu
- Ve vztahu ke geometrii, konstrukčním úlohám a rýsování žák:
- zná a používá základy přesného rýsování
- zná základy technického kreslení, kótování
- dovede v praktických cvičeních pracovat s jednoduchým technickým výkresem a plánem

Nestandardní aplikační úlohy a problémy

Žák:

- užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací
- řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí

5.3.3 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

Vzdělávací oblast je v 7. ročníku realizována prostřednictvím předmětu **Informatika** a v 6. – 9. ročníku prostřednictvím povinně volitelného předmětu **Praktikum práce na počítači**.

INFORMATIKA	5.3.3.1 INFORMATIKA
	A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE – poznání úlohy informací – porozumění práci s informací – vznik, uložení, přenos, zpracování, vyhledávání, praktické využití – seznámení se základy počítačových sítí – schopnost ověřit věrohodnost získané informace využitím více zdrojů – výpočetní techniku a výukový software využívat ke zvýšení efektivnosti učení – zaujetí odpovědného přístupu k nevhodným obsahům vyskytujícím se na internetu nebo v jiných médiích
	B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY Vzdělávací oblast Informační a komunikační technologie umožňuje všem žákům získat základní dovednosti v ovládání výpočetní techniky, orientovat se ve světě informací, zpracovat získané informace a využít je v dalším vzdělávání i v praktickém životě. Získané dovednosti jsou nezbytným předpokladem uplatnění na trhu práce, podmínkou k profesnímu růstu rozvíjení zájmové činnosti. Zvládnutí výpočetní techniky, vyhledávání informací na internetu a jejich zpracování umožňuje realizovat metodu „učení kdekoliv a kdykoliv“, umožňuje využití mnohonásobně většího počtu dat a informací bez zatížení paměti a vhodně doplňuje běžné učební texty a pomůcky.
	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících
	7. ročník: – Základní znalosti o hardwaru a softwaru, základní sestava počítače – informace, jednotka informace – základní jednotka – základní deska, procesor, sběrnice – vstupní a výstupní zařízení – klávesnice, myš, monitor, tiskárny – paměti – viry a antiviry – aplikace tvořící tzv. kancelářský SW – Microsoft Office – grafické, textové a tabulkové editory – typografická pravidla, formátování, práce se šablonami, – řešení základních problémových situací, zásady práce na počítači a prevence zdravotních rizik

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY**Základy práce s počítačem**

- získává správné návyky při práci s výpočetní technikou, učí se ovládat základní funkce počítače
- ovládá nabídku školního výukového softwaru
- využívá základní funkce počítače a jeho běžné periferie
- chrání data před poškozením, ztrátou, zneužitím, respektuje pravidla bezpečné práce na PC
- získané dovednosti využívá v hodinách informatiky i v běžných vyučovacích předmětech při zpracování domácích úkolů, referátů, projektů

Vyhledávání informací a komunikace

- učí se při vyhledávání na internetu používat vhodné cesty
- vyhledává informace na portálech, v knihovnách, encyklopediích, komunikuje pomocí internetu

Zpracování a využití informací

- ovládá práci s textovým, grafickým i tabulkovým editorem
- uplatňuje základní typografická a estetická pravidla při práci s textem a obrázkem
- zpracuje a prezentuje informace v textové, grafické a multimediální formě

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**

- získání informací o zemích Evropy a světa, o jejich životě a událostech
- orientace v nabídce vzdělávacích, pracovních, kulturních příležitostí, navazování kontaktů

Multikulturní výchova

- vzájemné vztahy mezi příslušníky různých národů a etnických skupin

Environmentální výchova

- zjišťování aktuálních informací o stavu životního prostředí ve světě i v blízkém okolí
- hledání způsobů řešení ekologických problémů

Mediální výchova

- využívání různých zdrojů informací
- ověřování jejich věrohodnosti
- věnování pozornosti věcné správnosti a přesnosti sdělení
- vlastní tvorba textů

5.3.3.2 PRAKTIKUM PRÁCE NA POČÍTAČI

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- porozumění práci s informací – vznik, uložení, přenos, zpracování, vyhledávání, praktické využití
- schopnost ověřit věrohodnost získané informace využitím více zdrojů
- schopnost formulovat svůj požadavek
- výpočetní techniku a výukový software využívat ke zvýšení efektivity učení
- dokázat prezentovat výsledky své práce s využitím vhodného softwaru

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Výuka umožňuje

- žákům získat základní dovednosti v ovládání výpočetní techniky a tyto dovednosti si prakticky ověřit na samostatných či skupinových úlohách
- orientovat se ve světě informací, zpracovat získané informace a využít je v dalším vzdělávání i v praktickém životě.
- získat dovednosti, které jsou následně nezbytným předpokladem uplatnění na trhu práce, podmínkou k profesnímu růstu
- zvládnutí výpočetní techniky, vyhledávání informací na internetu a jejich zpracování
- dovednosti umožňují žákům aplikovat výpočetní techniku ve všech oblastech celého základního vzdělávání a stávají se jejich součástí.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

6.ročník:

Základy práce s počítačem

- Pravidla práce v počítačové učebně, seznámení s řádem učebny
- Základní údržba počítače
- Ergonomie – zásady práce na počítači, péče o počítač
- Počítač – základní součásti (skříň počítače, monitor, klávesnice, myš,...)
- Spouštění počítače, připojení do počítačové sítě

Vektorový grafický editor

- popis prostředí - Word Pad, Malování, Word Art
- kreslicí nástroje, psaní textu, výběr a editace objektů
- tvorba blahopřání ke svátku, narozeninám; přání k vánocům, velikonočím, ke Dni matek,...

Práce s programem Internet Explorer

- Práce s programem Internet Explorer, Vyhledávání na internetu
- Viry, ochrana osobních dat, autorská práva

Textový editor Word

- základní popis prostředí, základní typologická pravidla, vložení matematického vzorce
- tvorba a uložení dokumentu, složek, soubor
- zálohování vytvořených prací
- průzkumník – soubory, složky(adresáře)

7. ročník:**Práce s počítačem**

- Rozšíření základních znalostí o hardwaru a softwaru
- Klávesové zkratky
- Základy počítačové sítě
- základní jednotka – základní deska, procesor, sběrnice
- paměti
- zásady práce na počítači a prevence zdravotních rizik

Vyhledávání informací a komunikace

- Prohlížeč Internet Explorer
- popis prostředí, portály, adresy
- vyhledávání – fulltextové, katalogy
- viry, ochrana osobních dat

Zpracování a využití informací

- Textový editor Word
 - rozšiřující funkce
 - tabulky
- Vektorový grafický editor
 - popis prostředí
 - kreslicí nástroje, psaní textu, výběr a editace objektu
- Tabulkový procesor Excel
 - základní pojmy
 - základní operace s buňkami
 - práce s listy
 - rozdělení tabulky - řádek, sloupec
- PowerPoint
 - základní tvorba prezentace

8. ročník:**Základy práce s počítačem**

- Prohloubení základních znalostí o hardwaru a softwaru
- viry a antiviry
- řešení základních problémových situací
- zásady práce na počítači a prevence zdravotních rizik

Vyhledávání informací a komunikace

- Elektronická pošta
- Adresa, registrace, vytvoření schránky, adresář, příloha
- viry, ochrana osobních dat; autorská práva, ověření

Zpracování a využití informací

- Textový editor Word – rozšířená editace textu
- grafika ve Wordu
- tvorba složitějších dokumentů (titulní strana novin)
- doplňkové funkce Wordu – hypertextové odkazy
- tvorba jednoduchých multimediálních dokumentů - Windows Movie Maker - Základní funkce

Tabulkový procesor Excel

- Úprava buněk a tabulky
- Tvorba vzorců
- grafy
- nastavení Excelu

PowerPoint

- rozšiřující funkce
- časování, efekty, přechod mezi snímky, diagram

Univerzální grafický editor Zoner Callisto

- popis prostředí
- kreslicí nástroje, psaní textu
- výběr a editace objektu
- **Zoner Photo Studio**
- základy ovládání programu

9. ročník:

Základy práce s počítačem

- Základní typologie počítačové sítě
- Paměti RAM, ROM
- řešení základních problémových situací

Vyhledávání informací a komunikace

- Elektronická pošta
- Servery – zdroj informací

Zpracování a využití informací

- Textový editor Word
rozšířená editace textu, tvorba složitějších dokumentů, hypertextové odkazy
- Tabulkový procesor Excel
tvorba složitějších vzorců, grafy, nastavení Excelu
- Movie Maker
základní popis prostředí, efekty, ozvučení, přechod mezi snímky
- Univerzální grafický editor Zoner Callisto
prohloubení znalostí, složitější kreslicí nástroje, psaní textu, tvorba pozvánek,...

V průběhu výuky – podle dotace vyučovacích hodin – učivo doplňujeme výukovým programem MontBlue, kde si žáci zdokonalí psaní na klávesnici počítače. Výukový program vede žáky ke zvládnutí psaní na klávesnici počítače všemi deseti.

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

Základy práce s počítačem

- získává správné návyky při práci s výpočetní technikou
- učí se ovládat základní funkce počítače
- orientuje se na české klávesnici
- ovládá nabídku školního výukového softwaru
- respektuje pravidla práce na PC a v počítačové pracovně
- využívá základní funkce počítače a jeho běžné periferie
- respektuje pravidla bezpečné práce na PC, postupuje poučeně v případě jejich závady
- chrání data před poškozením, ztrátou, zneužitím
- získané dovednosti využívá v hodinách informatiky i v běžných vyučovacích předmětech při zpracování domácích úkolů, referátů, projektů

Vyhledávání informací a komunikace

- učí se při vyhledávání na internetu používat vhodné cesty
- zkouší komunikovat pomocí běžných komunikačních zařízení
- při vyhledávání na internetu používá jednoduché a vhodné cesty
- vyhledává informace na portálech, v knihovnách, encyklopediích, komunikuje pomocí internetu

Zpracování a využití informací

- pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru
- ovládá práci s textovým, grafickým i tabulkovým editorem
- ovládá psaní všemi deseti
- uplatňuje základní typografická a estetická pravidla při práci s textem a obrázkem
- zpracuje a prezentuje informace v textové, grafické a multimediální formě
- pracuje s informacemi v souladu se zákony o duševním dědictví

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Průřezová témata ve vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie jsou realizována především při práci s internetem (vyhledání informace, ověření její věrohodnosti, následné zpracování), při práci v textovém, grafickém editoru i tabulkovém procesoru, při prezentaci práce. Dovednost ovládat široké možnosti výpočetní techniky žáci využijí při zpracování samostatných prací, referátů, projektů zaměřených na průřezová témata zadaná v ostatních vyučovacích předmětech.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- získání informací o zemích Evropy a světa, o jejich životě a událostech
- orientace v nabídce vzdělávacích, pracovních, kulturních příležitostí, navazování kontaktů

Multikulturní výchova

- vzájemné vztahy mezi příslušníky různých národů a etnických skupin

Environmentální výchova

- zjišťování aktuálních informací o stavu životního prostředí ve světě i v blízkém okolí
- hledání způsobů řešení ekologických problémů

Mediální výchova

- využívání různých zdrojů informací
- ověřování jejich věrohodnosti
- věnování pozornosti věcné správnosti a přesnosti sdělení
- vlastní tvorba textů

5.3.4 ČLOVĚK A PŘÍRODA

Vzdělávací oblast je realizována v 6. – 9. ročníku prostřednictvím vyučovacích předmětů **fyzika, chemie, přírodopis, zeměpis**. Výuka je realizována v předmětu přírodopis a fyzika s navýšenou jednorodinovou dotací v 8.r., předmětu chemie s navýšenou jednorodinovou dotací v 9.r. a předmětu zeměpis s navýšenou jednorodinovou dotací v 7.r., a rovněž v rámci povinně volitelných předmětů **přírodovědný seminář, zeměpisný seminář a fyzikální seminář**.

ČLOVĚK A PŘÍRODA

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- navázat a dále rozvíjet zájem žáků o zkoumání přírodních jevů a zákonitostí
- naučit žáky využívat pro zkoumání různé metody: metody racionálního uvažování a empirické metody (měření, pokusy, pozorování)
- v průběhu celého období se zamýšlet nad průběhem a příčinami různých přírodních procesů, učit žáky formulovat otázky jak tyto procesy probíhají a v mezích možností formulovat odpovědi
- orientace v základních přírodovědných pojmech
- rozebrat problematiku využívání obnovitelných a neobnovitelných zdrojů energie, zaměřit se na tuto problematiku z pohledu blízkého regionu, celé republiky, ale i globální
- odhalování souvislostí mezi přírodními podmínkami a životem lidí v blízkém okolí, regionu, na celém území republiky, v Evropě a ve světě
- učit se šetrnému chování ke svému zdraví, zdraví ostatních
- učit se získat správné návyky chování

B) Charakteristika výuky

Vzdělávací oblast Člověk a příroda zahrnuje okruhy problémů spojených se zkoumáním přírody, přírodních zákonitostí a získaných faktů. Výuka ve 3. období probíhá v těchto vzdělávacích oborech: Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis.

Celá vzdělávací oblast přímo vybízí k příležitosti poznávat přírodu jako systém, jehož součásti jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se.

Cíle výuky by měly být naplňovány zejména

- rozvíjením a prohlubováním dříve získaných základních znalostí o fungování přírodních procesů a zákonitostí
- využitím jednoduchých pozorování, měření, jejich zpracováním a vlastní interpretací získaných dat, která se žáci snaží z různých pohledů zhodnotit a hledat mezi nimi souvislosti
- vyhledáváním potřebných údajů v různých zdrojích informací
- rozpoznáváním důležitosti přírodních zákonitostí a procesů pro svůj život
- rozvíjením schopnosti naučit se předvídat vlivy různých činností člověka na důležité přírodní systémy a později toho využívat v každodenním životě

Do vyučovacího předmětu je zařazena i **Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí**

C) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- potřeba klást si otázky o průběhu a příčinách různých přírodních procesů, **které mají vliv i na ochranu zdraví, životů, životního prostředí a majetku**, správně tyto otázky formulovat a hledat na ně adekvátní odpovědi.
- **ochraně zdraví a životů při každodenních rizikových situacích i mimořádných událostech a k využívání osvojených postupů spojených s řešením jednotlivých mimořádných událostí.**
- **CHARAKTERISTIKA VÝUKY**
- Na takovém poznání je založeno i pochopení důležitosti udržování přírodní rovnováhy pro existenci živých soustav, člověka, **včetně možných ohrožení plynoucích z přírodních procesů, z lidské činnosti a zásahů člověka do přírody.**
- Žáci se seznamují s **různými riziky, která ohrožují** zdraví v běžných i mimořádných situacích, osvojují si dovednosti a způsoby chování (rozhodování), které vedou k zachování či posílení zdraví, a získávají potřebnou míru odpovědnosti za zdraví vlastní i zdraví jiných.

D) OBSAH UČIVA

7. ročník: Přirozené a umělé ekosystémy

8. ročník: Nemoci, úrazy, prevence, Člověk a jeho životní styl

9. ročník: Geologické sféry (atmosféra, hydrosféra, pedosféra, litosféra), Vnitřní a vnější geologické procesy (příčiny důsledky)

Geologický vývoj a stavba území ČR,

Ochrana rozmanitosti přírody a životního prostředí

Světové (globální) ekologické problémy a jejich řešení

– OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi
- projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví, a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc
- uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí
- charakterizuje mimořádné události vyvolané výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy a základní způsoby ochrany (individuální, kolektivní) (7., 9. ročník)
- na modelových příkladech (ukázkách situací), hodnotí správné a nesprávné jednání účastníků (7., 9. ročník)
- charakterizuje možná nebezpečí vyplývající z běžného života i z mimořádných událostí, uvede vhodné způsoby preventivního chování a ochrany (8. roč.)
- v modelových situacích volí vhodné způsoby jednání, které směřují k adekvátní ochraně (8.roč.)
- spolupracuje na přípravě a hodnocení modelových situací ohrožení pro mladší spolužáky (8.roč.).

FYZIKA	5.3.4.1 FYZIKA
	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých předmětech a ročnících
	6. ročník:
	– Vlastnosti látek a těles – Tělesa a látky – Vlastnosti pevných, kapalných a plyných látek – Částicová stavba látek – Síla- gravitační síla a její měření, elektrické vlastnosti látek, magnetické vlastnosti látek – Měření fyzikálních veličin – Měření délky, měření objemu, měření hmotnosti, hustota, měření času, měření teploty – Elektrický obvod – Elektrický proud, vodiče elektrického proudu, elektrické izolanty – Tepelné účinky elektrického proudu – Magnetické pole elektrického proudu – Rozvětvený elektrický obvod – Bezpečné chování při práci s elektrickými přístroji a zařízeními
	7.ročník:
	– Pohyb tělesa – klid a pohyb tělesa , popis pohybu - trajektorie, dráha, čas – druhy pohybu – pohyb rovnoměrný a nerovnoměrný – rychlost, dráha rovnoměrného pohybu, průměrná rychlost – síla, skládání sil, rovnováha sil, – gravitační, elektrická a magnetická síla, gravitační, elektrické magnetické pole – těžiště – posuvné účinky síly, pohybové zákony – zákon síly, zákon setrvačnosti, zákon vzájemného působení těles – otáčivé účinky síly - rovnováha na páce, moment síly – deformační účinky síly – tlaková síla, tlak – tření – tření, třecí síla; měření třecí síly, třecí síly v praxi – Mechanické vlastnosti kapalin – přenos tlaku v kapalině (Pascalův zákon), hydraulická zařízení

- Hydrostatický tlak
- Archimédův zákon, vztlaková síla, potápění, vznášení se těles v kapalinách
- Atmosférický tlak, Archimédův zákon pro plyny, procesy v atmosféře
- Mechanické vlastnosti plynů – atmosférický tlak a jeho měření
- Vztlaková síla na tělesa v plynech
- Tlak plynu v uzavřené nádobě (přetlak, podtlak) a jeho měření
- Světelné jevy – zdroje světla, rychlost světla v různých prostředích
- Přímocharé šíření světla, měsíční fáze, stín, zatmění Měsíce s Slunce
- Zákon odrazu světla, zobrazení rovinným, dutým vypuklým zrcadlem
- Lom světla, rozklad světla optickým hranolem, barva těles

8. ročník:

- Teplo. Práce. Výkon
- Práce, práce na kladce
- Výkon
- Účinnost
- Pohybová a polohová energie, přeměna polohové a pohybové energie
- Vnitřní energie. Teplo
- Částicové složení látek
- Vnitřní energie, změna vnitřní energie konáním práce, tepelnou výměnou, teplo
- Měrná tepelná kapacita látky
- Určení tepla odevzdaného nebo přijatého při tepelné výměně
- Tepelná výměna prouděním, tepelné záření
- Změny skupenství látek
- tání a tuhnutí, vypařování, var, kapalnění
- teploty tání a varu, skupenské teplo tání a vypařování
- Spalovací motory
- Elektrický náboj. Elektrické pole
- Elektrování těles třením, elektrický náboj, vodič a izolant v elektrickém poli
- Elektrický proud v kovech a vodných roztocích solí a kyselin
- Měření elektrického proudu, elektrického napětí, zdroje elektrického napětí
- Ohmův zákon – elektrický odpor, závislost odporu na vlastnostech vodiče

FYZIKA	– Výsledný odpor rezistorů zapojených za sebou a vedle sebe – Reostat – regulace hodnoty proudu, reostat jako dělič napětí – Elektrická práce, elektrická energie, výkon elektrického proudu – Zvukové jevy – Zdroje zvuku, šíření zvuku prostředím, rychlost šíření zvuku – Odraz zvuku, ozvěna – Ochrana před nadměrným hlukem – Počasí kolem nás – Meteorologie, atmosféra Země – Základní meteorologické jevy a jejich měření – Problémy znečišťování atmosféry
	9. ročník:
	– Magnetické pole cívky s proudem, elektromagnet, působení mag. pole na cívku, závislost indukovaného proudu, elektromotor, elektromagnetická indukce – Střídavý proud – vznik, alternátor, měření střídavého proudu a napětí, – Transformátory, rozvodná elektrická síť – Co už víme o vedení elektrického proudu – elektrické vodiče a izolanty, elektrický proud v kovových vodičích, kapalinách a plynech – Vedení el. proudu v polovodičích – Bezpečné zacházení s elektrickými zařízeními, ochrana před úrazem el. Proudem – Elektromagnetické záření, vlnová délka a kmitočet, zdroje záření – Co už víme o světle – odraz světla, zobrazení rovinným, dutým a vypuklým zrcadlem – Čočky, zobrazení čočkou, optické vlastnosti oka, lupa, mikroskop, dalekohledy – Jaderná energie – atom, atomová jádra, izotopy a nuklidy, radioaktivita, ochrana před zářením – Využití jaderného záření, řetězová jaderná reakce, jaderný reaktor, jaderná energetika – Země a vesmír – Sluneční soustava, naše Galaxie, kosmonautika – Čemu jste se ve fyzice naučili – vlastnosti látek a jejich částicové složení. Měření fyzikálních veličin – Pohyb, síla, mechanické vlastnosti kapalin a plynů – Tepelné, elektrické a magnetické jevy – Elektromagnetické záření, zvukové jevy, energie a její přeměny

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 3. období**Látka a těleso: žák**

- změří vhodně zvolenými měřidly fyzikální veličiny – délku, hmotnost, objem
- uvede konkrétní příklady jevů, které dokazují pohyb a vzájemné působení částic
- porozumí vztahům mezi hmotností, objemem a hustotou. Řeší praktické problémy s těmito veličinami.

Pohyb těles, síly

- rozpozná druh pohybu, který koná těleso vzhledem k jinému tělesu
- využívá svých znalostí k výpočtu vztahů mezi rychlostí, dráhou a časem
- změří velikost působící síly, určí směr a velikost působící síly na těleso a určí výslednici více sil
- využívá Newtonovy zákony pro objasnění změn pohybu tělesa
- dovede aplikovat znalosti o otáčivých účincích síly v praktických problémech

Mechanické vlastnosti tekutin

- využívá poznatky o zákonitostech tlaku v kapalinách a plynech a řeší konkrétní praktické úkoly
- dovede zdůvodnit chování tělesa v tekutině působením vnějších sil na těleso

Energie

- využívá s porozuměním v praktických příkladech vztah mezi výkonem, prací a časem
- využívá poznatky o vzájemné přeměně energií v praktických úlohách
- určí v základních úlohách teplo přijaté a odevzdané tělesem
- zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí

Zvukové děje

- rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a analyzuje vhodnost prostředí pro šíření zvuku
- posoudí zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí

Elektromagnetické a světelné děje

- sestaví správně elektrický obvod podle schématu a rozpozná schematické značky v elektrickém obvodu
- změří elektrický proud a napětí a rozliší stejnosměrný a střídavý elektrický proud
- rozliší vodič, izolant na základě rozboru jejich vlastností
- využívá Ohmův zákon pro výpočet veličin v el. obvodu – řeší praktické problémy
- využívá praktické poznatky o působení magnetického pole na cívku s proudem
- využívá zákona přímočarého šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla

Vesmír

- objasní pomocí poznatků o gravitační síle pohyb planet kolem Slunce a pohyb měsíců kolem planet, odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností

B) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

Toto téma se nejlépe uplatňuje při práci žáků při řešení laboratorních úloh, případně frontálních pracích, práci ve skupinách. Žák musí porozumět dané řešené úloze, musí se při činnostech tohoto druhu umět ovládat, spolupracovat se spolužákem, zvládat vlastní chování, podřídit se tomu, kdo má větší znalosti a schopnosti. Získává dovednosti pro řešení konfliktů, učí se kompromisu.

V oblasti postojů se učí utvářet postoj k sobě i druhým. Učí se hodnotit pomoc a spolupráci, uvědomuje si různost názorů a přístup k řešení problémů různým způsobem.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Žák si musí uvědomit při probírání různých zákonů jako je zákon Newtonův, Ohmův, Pascalův, při poznávání prvků v tabulce – Mendělejev, učivu o atomu a jeho štěpení – M. Sklodovská a P. Curie, elektřina – Volta, Ampér, Ohm, důležitost těchto jmen evropských osobností. Je však informován i o dalších důležitých objevech ze starověku – Archimédes apod.

Multikulturní výchova

Výchova dotýkající se mezilidských vztahů je uplatňována při výuce fyziky stejně jako v ostatních předmětech především dobrou vnitřní atmosférou ve výuce, pochopením problému žáka učitelem a opačně vhodným chováním žáků k učiteli. V kvalitně probíhající hodině by měla být dobrá, klidná atmosféra a vzájemná důvěra. Učitel musí svým přístupem usměrnit chování žáků úspěšných vzhledem k žákům s problémy učení.

Environmentální výchova

Vede žáky k pochopení vztahů člověka a přírody. Tyto vztahy je možno využít při výuce témat: Gravitační síla, zákon gravitace, magnetické pole, magnet, difúze, zákon setrvačnosti, zákon vzájemného působení těles, zákon Archimédův, zákon Pascalův, přeměny energií, zákon Ohmův, zákony odrazu a lomu světla. Pochopení těchto vztahů vede k uvědomování si podmínek života a možnosti jejich ohrožování. Témata jako jsou přeměny energií, plavání těles – ekologické katastrofy, umožní žákům objektivně hodnotit ekologické problémy, pochopit důležitost využití obnovitelných zdrojů energie, možnosti a způsoby šetření s energií, principy hospodaření s těmito zdroji. Žáci se učí komunikovat o problémech životního prostředí – skleníkový efekt, vyčerpané zdroje surovin – racionálně vyjadřují svá stanoviska. V tématech mechanické vlastnosti kapalin a plynů zdůvodňují význam vody a ovzduší pro život na Zemi.

Mediální výchova

Média a komunikace představují v současnosti stále větší zdroj získávání zkušeností a poznatků pro současného člověka. Žáci jsou vedeni k tomu, aby získávali nové informace o nových technických objevech a zdokonalování techniky z tisku, různých encyklopedií, internetu a technických časopisů a dále tyto informace svým přirozeným způsobem předávali ostatním spolužákům formou referátů a připravených soutěží.

CHEMIE	5.3.4.2 CHEMIE
	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících
	8. ročník:
	Pozorování, pokus a bezpečnost práce – Vlastnosti látek – barva, skupenství, zápach, rozpustnost, hustota, tepelná a elektrická vodivost – Rozlišení látek podle jejich vlastností – Zásady bezpečné práce v chemické laboratoři i v běžném životě – Označení nebezpečných látek – piktogramy, R – věty a S – věty
	Směsi – Směsi - různorodé, stejnorodé – Oddělování složek směsí – usazování, filtrace, destilace, oddělování v dělicí nálevce, odstředování, krystalizace, sublimace – Voda – destilovaná, pitná, odpadní, výroba pitné vody, čištění odpadní vody – Vzduch – složení, čistota ovzduší, ozónová vrstva Částicové složení látek a chemické prvky – Částicové složení látek – atom, atomové jádro, elektronový obal, protony, neutrony, elektrony, valenční elektrony, změny v elektronovém obalu při chemických reakcích, molekuly, ionty – Prvky – názvy, značky nejznámějších prvků (40 prvků), vlastnosti a použití vybraných prvků (kyslík, vodík, halogeny, síra, uhlík) – Periodická soustava prvků – periodický zákon, skupiny a periody, protonové číslo, vztah mezi umístěním prvku v periodické soustavě a stavbou atomu prvku – Chemická vazba, chemická sloučenina, vzorec Chemické reakce – Chemické reakce – reaktanty a produkty, zákon zachování hmotnosti, chemické rovnice – Slučování, rozklad Anorganické sloučeniny – Halogenidy – oxidační číslo, názvosloví, vlastnosti a použití chloridu sodného, chloridu draselného a bromidu stříbrného – Oxidy – názvosloví, vlastnosti a použití, vznik kyselých dešťů, skleníkový efekt – Soli – společné vlastnosti solí, vlastnosti a použití dusičnanů, uhličitánů a sulfidů, průmyslová hnojiva, stavební pojiva (malta/vápno, beton/cement, sádra), keramika, – názvosloví pouze jako rozšiřující učivo – Roztoky – Roztoky – koncentrace roztoku, výpočty koncentrace, nasycený a nenasycený, koncentrovanější a zředěnější roztok,

- vliv teploty, plošného obsahu a míchání na rychlost rozpouštění pevné složky v roztoku
- Kyseliny – vzorce, vlastnosti a použití kyseliny chlorovodíkové, sírové, dusičné, fosforečné
- ředění kyselin, ošetření při zasažení kůže, očí
- Hydroxidy – názvosloví, vlastnosti a použití hydroxidu sodného, draselného, vápenatého a amonného, ošetření při zasažení kůže nebo očí
- Kyselost, zásaditost vodných roztoků, indikátory (fenolftalein, univerzální), stupnice pH, neutralizace

9. ročník:

Organické sloučeniny

Uhlovodíky

- Alkany – řada alkanů (prvních 8 členů), společné vlastnosti alkanů a jejich použití, vlastnosti a použití propan-butanu, strukturní, racionální a molekulové vzorce, typ vazby a řetězce
- Alkeny – typ vazby a řetězce, eten – vlastnosti a použití
- Alkiny – typ vazby a řetězce, etin – vlastnosti a použití
- Areny – typ vazby a řetězce, benzen, naftalen – vlastnosti a použití
- Ropa, uhlí, zemní plyn – zpracování, využití získaných produktů
- Paliva – fosilní a průmyslově vyráběná paliva, jejich vliv na životní prostředí, výhřevnost

Deriváty uhlovodíků

- Halogenderiváty – použití
- Alkoholy – vlastnosti a použití metanolu, etanolu, glycerolu, fenolu
- Aldehydy – vlastnosti a použití metanalů
- Ketony – vlastnosti a použití acetonu
- Karboxylové kyseliny – vlastnosti a použití kyseliny mravenčí a octové, kyseliny vázané v tucích, aminokyseliny
- Estery – společné vlastnosti
- Přírodní látky
- Sacharidy, tuky, bílkoviny, vitamíny – vlastnosti, zdroje, funkce v lidském organismu, produkty jejich biochemického zpracování
- Fotosyntéza – reaktanty, produkty, podmínky

Chemické reakce

- Exotermická a endotermická reakce
- Redoxní děje – oxidace, redukce, elektrolyza, průmyslové využití elektrolyzy, galvanické články, akumulátory, koroze
- Faktory ovlivňující rychlost chemických reakcí – plošný obsah, koncentrace, teplota, katalyzátory
- Výpočty z chemických rovnic – látkové množství, molární hmotnost, výpočty pomocí trojčlenky

Chemické prvky

- Principy výroby a zpracování železa, vlastnosti a použití litiny a oceli
- Vlastnosti a použití dalších kovů – mědi, hliníku, zinku, cínu, olova, stříbra a zlata
- Slitiny

Chemie a společnost

- Chemický průmysl – surovina, výrobky, rizika v souvislosti s životním prostředím, recyklace surovin
- Plasty a syntetická vlákna
- polymerace, společné vlastnosti plastů, problémy s odpady, PE, PVC, PS
- společné vlastnosti syntetických vláken, PES, PAD
- Hoření, hořlaviny, označení hořlavin podle nebezpečnosti, zásady bezpečnosti
- Hašení, principy, hasící látky, zásady první pomoci při popáleninách
- Chemie a člověk – detergenty, pesticidy a insekticidy, léčiva, návykové látky, otravné látky, pravidla chování při mimořádné události – havárii s únikem nebezpečných látek

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY**Pozorování, pokus a bezpečnost práce**

- žák dokáže určit společné a rozdílné vlastnosti látek
- dbá při práci s dostupnými a běžně používanými látkami pravidel bezpečnosti
- umí posoudit nebezpečnost látek, se kterými zatím pracovat nesmí
- zná zásady chování při havárii s únikem nebezpečných látek

Pozn.: Téma bezpečnost práce s nebezpečnými látkami prolíná řadou dalších témat po celé dva roky výuky chemii

- pravidla práce v chemické laboratoři – úvodní hodiny chemie, poučení před hodinou laboratorních prací
- zásady první pomoci při otravě oxidem uhelnatým – Oxidy
- zásady práce s plynnými palivy – Uhlovodíky
- zásady práce s rozpouštědly – Deriváty uhlovodíků
- práce s hořlavinami – Hoření, hašení
- zásady první pomoci při popálení – Hašení
- zásady první pomoci při poleptání kyselinou nebo hydroxidem – Roztoky; zásady ředění kyselin
- zásady chování při havárii s únikem nebezpečných látek – Halogeny, Otravné látky
- účinky metanolu a etanolu na lidský organismus – Deriváty uhlovodíků

Směsi

- rozliší směsi a chemické látky, uvede příklady oddělování složek směsí, prakticky provede filtraci
- rozliší různé druhy vody a zná příklady jejich výskytu, vzniku a použití
- zná složení vzduchu, uvede příklady znečišťování vody a vzduchu, navrhne preventivní opatření zamezující znečištění

Částicové složení látek a chemické prvky

- používá pojmy atom, molekula, chemický prvek, chemická sloučenina
- orientuje se v periodické soustavě prvků, rozhodne podle umístění prvku v periodické soustavě, zda je prvek kov, nekov, polokov
- rozpozná vybrané kovy a nekovy, uvede způsoby jejich použití, zhodnotí výhody slitin

Chemické reakce

- rozliší reaktanty a produkty chemické reakce, umí uvést příklady prakticky důležitých reakcí
- rozezná základní typy chemických reakcí
- přečte chemickou rovnici, zná zákon zachování hmotnosti, upraví jednoduché chemické rovnice
- umí uvést příklady praktického využití elektrolýzy
- aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemické reakce v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu
- vypočítá hmotnost výchozích látek nebo produktů v jednoduchých chemických reakcích

Anorganické sloučeniny

- porovná vlastnosti a použití vybraných oxidů a solí, posoudí vliv těchto látek na životní prostředí
- vysvětlí vznik kyselých dešťů, uvede jejich vliv na životní prostředí a opatření omezující jejich vznik

Roztoky

- vypočítá složení roztoků, dokáže prakticky připravit roztok dané koncentrace
- vysvětlí vliv základních faktorů na rozpouštění pevných látek
- porovná vlastnosti významných kyselin a hydroxidů
- dbá pravidel práce s roztoky kyselin a hydroxidů, ovládá zásady první pomoci při polížení těmito látkami nebo při zasažení očí
- orientuje se na stupnici pH, změří pH roztoku univerzálním indikátorovým papírkem
- rozezná reakci neutralizace, uvede příklady využití neutralizace v praxi

Organické sloučeniny

- rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich přírodní zdroje, vlastnosti a použití
- zhodnotí užívání fosilních a vyráběných paliv jako zdrojů energie, uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy
- uvede vybrané deriváty uhlovodíků, jejich vlastnosti a použití
- orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy, zná podmínky pro průběh fotosyntézy
- uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a koncové produkty jejich biochemického zpracování

Chemie a společnost

- zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi
- uvede suroviny, které využívá chemický průmysl
- aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe
- zná zásady chování při havárii s únikem nebezpečných látek

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**Osobnostní a sociální výchova**

Při hodinách laboratorních prací se utváří a rozvíjí dovednost pro spolupráci mezi žáky.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Problematika ochrany životního prostředí z celosvětového pohledu ale i v dané lokalitě je součástí tohoto učiva voda, vzduch – zdroje znečištění; ozónová vrstva; oxidy – skleníkový efekt; vznik kyselých dešťů; halogenderiváty – freony; ozónová vrstva; paliva – obnovitelné a neobnovitelné zdroje; výfukové plyny, produkty hoření paliv, ropné havárie, plasty – likvidace plastů, chemické výroby – havárie s únikem jedovatých látek

Environmentální výchova

Toto téma se opět dotýká problematiky ochrany životního prostředí tentokrát z pohledu lidských aktivit a základních podmínek života.

Učivo chemie v tomto tématu najde široké uplatnění:

- voda, vzduch – zdroje znečištění, ozónová vrstva
- oxidy – skleníkový efekt, vznik kyselých dešťů
- hnojiva – vliv na kvalitu půdy a vody
- halogenderiváty – freony, ozónová vrstva
- paliva – obnovitelné a neobnovitelné zdroje
- výfukové plyny, produkty hoření paliv, ropné havárie
- plasty – likvidace plastů
- chemické výroby – havárie s únikem jedovatých látek

5.3.4.3 PŘÍRODOPIS

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

6. ročník:

Obecná biologie

- vznik, vývoj, rozmanitost, projevy života a jeho význam (výživa, dýchání, růst, rozmnožování, názory na vznik života)
- základní struktura života (organické a anorganické látky, buňka rostlinná a živočišná, pletiva, tkáně, orgány, orgánové soustavy, organismy jednobuněčné a mnohobuněčné)
- bakterie, viry (výskyt, význam, praktické využití)

Biologie hub

- houby bez plodnic (zákl. charakteristika, pozitivní a negativní vliv na člověka a živé organismy)
- houby s plodnicemi (stavba, výskyt, význam, zásady sběru, konzumace a první pomoc při otravě houbami)
- lišejníky (stavba, symbióza, výskyt, význam)

Biologie rostlin

- anatomie a morfologie rostlin (stavba a funkce kořene, stonku, listu, květu, semene a plodu)
- fyziologie rostlin (zákl. principy fotosyntézy, dýchání, růstu a rozmnožování)
- systém rostlin (poznávání a zařazování daných zástupců běžných druhů řas, mechorostů, kaprad'orostů, nahosemenných a krytosemenných rostlin jednoděložných a dvouděložných, jejich vývoj a využití hospodářsky významných zástupců)
- význam rostlin a jejich ochrana

Živočichové v lesích

- měkkýši, členovci, obratlovci, bezobratlí živočichové, stavba a činnost těl, žahavci, ploštěnci, kroužkovci, živočichové a prostředí

7. ročník:

Ekosystémy a biologie živočichů

- stavba těla, stavba a funkce jednotlivých částí (živočišná buňka, tkáně, orgány, orgánové soustavy, organismy jednobuněčné a mnohobuněčné, rozmnožování)
- vývoj, vývin a systém živočichů (významní zástupci jednotlivých skupin živočichů – prvoci, bezobratlí – žahavci, ploštěnci, hlísti, měkkýši, kroužkovci, členovci, strunatci – paryby, ryby, obojživelníci, plazi, ptáci)
- rozšíření, význam a ochrana živočichů (významné druhy hospodářské a epidemiologické)
- ekosystémy přirozené a umělé, hospodářsky významné organismy (houby, hmyz, ryby, ptáci, savci)
- cizokrajné ekosystémy (tropické deštné pralesy, užitkové rostliny tropických a subtropických oblastí, savany a stepi, pouště, polopouště, tundry a polární oblasti, moře a oceány)
- ochrana rozmanitosti přírody

8. ročník:**Savci**

- obratlovci (důležité znaky, přehled hlavních řádů, rozšíření, péče o vybrané domácí živočichy, chov domestikovaných živočichů)
- projevy chování živočichů, srovnání hlavních znaků savců a člověka

Biologie člověka

- anatomie a fyziologie (stavba a funkce jednotlivých částí lidského těla, orgány, orgánové soustavy – opěrná, pohybová, oběhová, dýchací, trávicí, vylučovací a rozmnožovací, řídicí, vyšší nervová činnost, hygiena duševní činnosti)
- fylogeneze a ontogeneze člověka (rozmnožování člověka, vývin jedince – nitroděložní a po narození)
- nemoci, úrazy, prevence (příčiny, příznaky, zásady a postupy při léčení běžných nemocí; závažná poranění a život ohrožující stavy)
- životní styl (pozitivní a negativní dopad na zdraví člověka)
- vztahy člověka k ostatním živočichům
- člověk a jeho životní prostředí
- člověk a zdraví – nemoci, úrazy, prevence, životní styl

9. ročník:**Neživá příroda**

- Země (vznik a stavba Země)
- Geologické sféry (atmosféra, hydrosféra, pedosféra, litosféra)
- vnitřní a vnější geologické procesy (příčiny a důsledky – změny vznik pevnin, vznik minerálů a hornin)
- nerosty a horniny (vznik, vlastnosti, třídění, praktický význam a využití zástupců, určování základních vzorků)
- půdy (složení, vlastnosti a význam půdy pro výživu rostlin, možnosti rekultivace)
- vývoj zemské kůry a organismů na Zemi (geologické změny, vznik života, geologické éry a typické organismy)
- geologický vývoj a stavba území ČR (Český Masív, Západní Karpaty)

Základy ekologie

- organismy a prostředí (vzájemné vztahy mezi organismy a prostředím; populace, společenstva, přirozené a umělé ekosystémy, potravní řetězce, rovnováha v ekosystému)
- ochrana přírody a životního prostředí (globální problémy a jejich řešení, chráněná území)

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY**Obecná biologie, biologie hub, biologie rostlin**

Žák

- popíše základní rozdíly mezi buňkou rostlinnou, živočišnou a bakteriální, objasní funkci základních organel
- rozpozná a objasní funkci základních orgánů a orgánových soustav rostlin, uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka
- rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků
- dokáže objasnit pojem symbióza na soužití řasy s houbou ve stélce lišejníků
- dokáže porovnat rostlinné orgány podle jejich vnější stavby, orientuje se ve vnitřní struktuře kořene, stonku, plodu a semene
- rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a ovládá základní vyhledávání v atlase rostlin, seznámí se s prací s klíčem k určování rostlin

Biologie živočichů

Žák

- porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů, rozliší základní rozdíly mezi bezobratlými a strunatci
- rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je
- do hlavních taxonomických skupin (kmen, třída)
- na základě pozorování dokáže odvodit základní projevy chování živočichů v přírodě,
- na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí
- zná význam živočichů v přírodě a pro člověka
- dokáže určit charakteristické znaky savců a porovnat je se znaky, kterými se odlišuje člověk
- rozlišuje základní řády savců, určuje vybrané druhy
- orientuje se otázkách domestikace

Biologie člověka

Žák

- určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy
- orientuje se v základních stupních fylogeneze člověka
- objasní vznik a vývin jedince od početí až po stáří
- rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí, uplatňuje zásady jejich prevence a léčby
- orientuje se v aplikaci před lékařské první pomoci při poranění a jiném poškození těla
- respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje, kultivovaně se chová k opačnému pohlaví
- respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování

Neživá příroda

Žák

- dokáže popsat jednotlivé sféry Země, rozlišuje jednotlivá geologická období
- rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané horniny a nerosty, využívá základní určovací pomůcky
- rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin a vody
- rozlišuje hlavní půdní typy, porovná význam půdotvorných činitelů pro vznik půdy
- uvede příklady výskytu organismu v určitém prostředí a vztahy mezi nimi
- rozlišuje a uvede příklady systémů organismů – populace, společenstva, ekosystémy
- vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam
- uvede příklady kladných a záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**Osobnostní a sociální výchova**

Toto téma se nejlépe uplatňuje při skupinové práci žáků a při laboratorních pracích, kdy se musí žák přizpůsobit pracovnímu tempu ostatních, respektovat jejich názory, případně je produktivně doplňovat nebo vyvracet špatné postupy a závěry ostatních ve skupině. Žáci musí porozumět dané problematice, musí se při činnostech tohoto druhu umět ovládat, učit se spolupracovat se spolužáky.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Při probírání mnoha témat se žáci setkávají se jmény významných světových přírodovědců, které by měl správně přiřadit k významným světovým objevům v přírodních vědách, zvláště v biologii a geologii. Nejdůležitější je získat správný pohled na udržitelný rozvoj a zachování fungujících ekosystémů v globálním měřítku. Tento postoj je třeba žákům vštěpovat na úrovni obce (města).

Multikulturní výchova

Ve vyučovací hodině by měla být klidná atmosféra a vzájemná důvěra. Teoretický základ k pochopení rasových a etnických problémů by měli žáci v hodinách přírodopisu získat seznámením s vývojem člověka z jednoho živočišného předchůdce a jeho příbuznost s ostatními savci, kdy člověk je ze systematického hlediska jenom jedním z druhů primátů.

Environmentální výchova

Vede žáky k pochopení vztahů člověka a přírody. Žáci se přímo seznamují se základními pojmy s ekologie. Environmentální výchova prolíná celým 3. obdobím, je náplní projektových dnů (Den Země), ve kterých se žáci seznamují postupně po ročnících s problematikou třídění a recyklace odpadů, městem a okolím, ve kterém žijí, zdravým životním stylem a čištěním odpadních vod. Třídění odpadů je navíc tématem celoročním a probíhá prakticky separací plastů do kontejnerů, o jejichž vyprazdňování se stará žakovská služba.

Mediální výchova

Media a komunikace představují v současnosti stále větší zdroj získávání zkušeností a poznatků pro současného člověka. I v přírodopise lze k tématu přistupovat efektivně. Využíváním výukových programů a přístupu na server Škola za školou žáci přímo využívají počítače k procvičování znalostí a k vyhledávání informací. Množství informací čerpají žáci sledováním přírodopisných filmů.

ZEMĚPIS	5.3.4.4 ZEMĚPIS
	A) Cíle vzdělávací oblasti – získávání a rozvíjení orientace v geografickém prostředí, poznávání hlavních geografických objektů, jevů , procesů a souvislostí mezi nimi, osvojování a používání základních geografických pojmů a poznávacích metod – získávání a rozvíjení dovedností pracovat s plány, s mapami, s atlasy a s dalšími geografickými podklady a zdroji informací – vytvářet a podporovat aktivní přístup při rozvoji a ochraně životního prostředí – podchytit a rozvíjet smysl pro respektování veškeré přírody na Zemi a vážit si všech lidských výtvorů – podporovat a rozvíjet trvalý zájem o poznávání vlastní země a zemí našich sousedů, regionů světa jako nedílné součásti životního způsobu moderního člověka – občana planety Země B) Charakteristika výuky Ve vyučovacím předmětu zeměpis si žáci osvojují určitý systém vybraných poznatků z různých geografických oborů. Umožňuje žákům orientovat se v současném světě a v problémech současného lidstva i vlastní spoluzodpovědnost za kvalitu života na Zemi a vztahů lidí k přírodnímu i společenskému prostředí. Výuka je cílevědomě řízena tak, aby žáci vzhledem ke Standardu základního vzdělávání: – získali základní vědomosti o Zemi jako vesmírném tělese, o krajině sféře a o jejích hlavních složkách a aby se uvědomovali význam přírodních podmínek pro existenci lidské společnosti – získali představu o jedinečnosti některých geografických objektů, jevů a procesů v krajině sféře i o jejich určitých pravidelnostech, zákonitostech a vzájemných podmínkách a souvislostech, byli schopni orientovat se v zeměpise světadílů, ve zvláštích jejich obyvatelstva a aby získali informace o významných státech, jejich politickém zřízení, hospodářském a kulturním významu, – získali ucelený obraz přírodních, hospodářských a sociálních poměrů v naší vlasti a v jednotlivých jejích oblastech a v souvislosti s tím se uvědomovali postavení naší země v Evropě a ve světě – dovedli samostatně pracovat s různými druhy map, s grafy, se statistickými materiály, vysvětlovat údaje v nich obsažené, spojovat poznatky z výuky s dalšími informacemi získanými v tisku, rozhlasových a televizních relacích, v populárně naučných časopisech a zároveň i používat získané vědomosti v praktických situacích, – dovedli posuzovat a srovnávat sociální a hospodářské jevy ve vlastní zemi s obdobnými či odlišnými jevy v evropském a celosvětovém měřítku, chápat kulturní i mentální zvláštnosti různých lidských ras, národů a kultur – získali smysl pro jedinečnost a krásu přírodních objektů a jevů i lidských výtvorů, trvalý zájem o poznávání různých zemí a regionů, života, tradic, zvyků jejich obyvatel – Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí – dokázali vycházet z politické situace dané oblasti (občanská válka, terorismus apod.) – získávají poznatky historické či současné z encyklopedií, Internetu

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

6. ročník:

Planeta Země

- Země jako vesmírné těleso,
Tvar a rozměry Země, pohyby Země

Glóbus a mapa

- Glóbus. Měřítko glóbusu. Poledníky a rovnoběžky. Zeměpisná síť.
- Trvání dne a noci.
- Orientace na planetě Zemi. Určování zeměpisné polohy. Zeměpisné souřadnice. Zeměpisná délka a zeměpisná šířka.
- Místní a světový čas. Datová mez. Časová pásma na Zemi.
- Mapa - Geometrická podstata a měřítko map. Plány - Geometrická podstata a měřítko plánů.
- Obsah map. Znázornění polohopisu a výškopisu na mapách.
- Nadmořská výška a výškové rozdíly v krajině.
- Druhy map. Zeměpisné atlasy.

Přírodní obraz Země

- Geografická (krajinná) sféra a její složky
- Přírodní sféra a její složky jako systém."
- Stavba Země. Zemské jádro. Zemský plášť. Litosféra. Litosférické desky - pohyby desek
- Zemětřesení. Sopečná činnost. Vznik pohoří. Zemětřesení, vulkanismus, sesuvy půdy.
- Vnější činitelé působící na zemský povrch. Zvětrávání. Působení tekoucí vody.
- Činnost větru. Působení ledovců a ledu.
- Spolupůsobení přírodních činitelů na zemský povrch. Vliv lidských činností na utváření zemského povrchu.
- Atmosféra. Složení a vrstvy atmosféry. Počasí. Celkový oběh vzduchu v atmosféře.
- Pasáty. Monzuny. Větrné smrště. Tropické bouře (tropické cyklony). Podnebí. Podnebné pásy. Výšková zonalita podnebí.
- Silné proudění vzduchu, bouřky, přívalové deště, laviny
- **Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí**
- Hydrosféra. Rozložení a oběh vody na Zemi. Oceány a moře. Vlastnosti a pohyby mořské vody. Povodně, chemické havárie.
- Voda na pevnině. Vodní toky. Ledovce. Jezera, bažiny a vodní nádrže. Podpovrchová voda. Bezodtokové oblasti.
- Pedosféra. Význam půd. Vznik půd. Půdní typy. Rozmístění půd na Zemi. Vlivy lidské společnosti na pedosféru.
- Biosféra
- Vliv lidských činností na utváření zemského povrchu.
- Životní prostředí a zonální rozšíření organismů na Zemi.

- Geografická šířková pásma a výškové stupně organismů.
- Život v oceánu.
- Život v jednotlivých geografických šířkových pásmech a výškových stupních: tropické lesy, savany, pouště a polopouště, stepi a lesostepi, mírného pásu, tundra a lesotundra, polární pustiny.
- Vliv lidské společnosti na biosféru a přírodní sféru.

Zeměpis světadílů a oceánů

- Světadíly a oceány. Členění pevniny na světadíly.
- Světový oceán a jeho části
- Polární oblasti. Arktida. Antarktida.
- Přírodní podmínky a podnebí polárních oblastí – extrémní zima.
- Přírodní podmínky a podnebí Afriky – extrémní horko a sucho, problémy s vodou v pouštích.
- Afrika. Geografická poloha. Přírodní poměry. Osvojování Afriky lidmi, obyvatelstvo. Hospodářství.
- Oblasti. Významné státy. Významná města.
- Současná ohniska napětí v Africe
- Austrálie a Oceánie Geografická poloha.
- Přírodní podmínky a podnebí Austrálie a Oceánie – cyklóny, pouště, polopouště
- Osvojování Austrálie a Oceánie lidmi, obyvatelstvo. Australský svaz.
- Tichomoří.

7. ročník:

Zeměpis světadílů a oceánů

Severní Amerika - Geografická poloha. Přírodní poměry. Osvojování Severní Ameriky lidmi, obyvatelstvo.

Jižní Amerika - Geografická poloha. Přírodní poměry. Osvojování Jižní Ameriky lidmi, obyvatelstvo.

Přírodní podmínky a podnebí Ameriky – tornáda, hurikány, zemětřesení, vulkanismus, současná ohniska napětí v Americe.

Asie - Geografická poloha. Osvojování Asie lidmi, obyvatelstvo. Oblasti Asie.

Přírodní podmínky a podnebí Asie – zemětřesení, vulkanismus, tsunami, sesuvy půdy, extrémní horko, problémy s vodou v pouštích.

Současná ohniska napětí v Asii.

Evropa - Geografická poloha. Přírodní poměry. Obyvatelstvo. Hospodářství.

Oblasti Evropy. Územní a hospodářské rozdíly, spolupráce a integrace.

Západní Evropa. Střední Evropa. Severní Evropa. Jižní Evropa. Jihovýchodní Evropa. Východní Evropa.

Významné státy. Významné regiony. Významná města.

Přírodní podmínky a podnebí Evropy – zásahy člověka do přírodních a hospodářských sfér.

Současná ohniska napětí v Evropě.

	8. ročník:
ZEMĚPIS	Česká republika – Geografická poloha a rozloha; Přírodní poměry – Postavení České republiky v Evropě a ve světě. – Geologický vývoj. Nerostné zdroje. – Povrch. Podnebí. Vodstvo. Půdy. Živá příroda. – Obyvatelstvo a sídla; Demografický vývoj, rozmístění, územní pohyb obyvatelstva. Struktura obyvatelstva. Menšiny v ČR. – Hospodářství ČR. Vývoj, aktuální stav, tendence. Územní rozmístění. – Zemědělství, lesní a vodní hospodářství. – Průmysl. Doprava, spoje, služby. Cestovní ruch. Zahraniční obchod. – Oblasti ČR. Významné regiony a města. Specifika regionů, srovnávací údaje. Komplexní geografie místního regionu.
	9. ročník: Společenské a hospodářské složky krajiny – Lidé na Zemi. – Obyvatelstvo světa a jeho početní růst. Struktura obyvatelstva. – Rozmístění a územní pohyb obyvatelstva. – Lidské rasy, národy, jazyky. Rozšíření náboženství ve světě. – Venkovská sídla. Proces urbanizace. Městská sídla. – Územní struktura měst. Funkce měst. Města a jejich zázemí. – Světové hospodářství. Jádrové a periferní oblasti světa. – Hospodářské sektory. Sektorová a odvětvová struktura světového hospodářství. – Světové zemědělství. Pěstování užitkových plodin. Chov hospodářských zvířat. Rybolov a lesní hospodářství. – Světový průmysl. Těžba surovinových zdrojů. Energetika a těžký průmysl. Spotřební průmysl. Doprava a spoje. Železniční, silniční a potrubní doprava. Vodní a letecká doprava. Přenos zpráv a informací. – Služby obyvatelstvu. Cestovní ruch. Hlavní oblasti cestovního ruchu ve světě. – Mezinárodní obchod. Hlavní mezinárodní hospodářské organizace. Krajina a životní prostředí – Krajina, příroda a životní prostředí. – Krajinotvorní činitelé a krajinotvorné procesy. Přírodní krajiny. Kulturní krajiny. – Životní prostředí organismů. Populace, společenstva, ekosystémy. Životní prostředí lidské společnosti. – Vlivy lidské společnosti na krajinu a životní prostředí

- Působení životního prostředí na člověka a na lidskou společnost
- Vliv prostředí na lidské osídlení. Ekumena. Společenské prostředí.
- Světové (globální) ekologické problémy.
- Úsilí o ochranu a rozvoj životního prostředí. Rizika vzniku mimořádných událostí v rámci hospodářských složek.
- Trvale udržitelný rozvoj. Nástroje k ochraně a rozvoji životního prostředí. Moderní ochrana přírody.
- Ekologické přístupy a chování. Ekologické technologie.

Politické rozdělení světa

- Politická mapa současného světa.
- Státy na Zemi.
- Společné a odlišné znaky států: poloha, rozloha, lidnatost, státní hranice, státní zřízení, správní členění, způsob vlády, stupeň rozvoje.
- Mezinárodní politické organizace a seskupení. Význam a úloha OSN.

Doporučené rozšiřující učivo: Aktuální ohniska neklidu v současném světě. Nové státy na mapě světa.

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 3. období

Planeta Země, přírodní obraz Země

- používá s porozuměním zeměpisnou a topografickou terminologii
- utřídí a hodnotí zeměpisné informace a zdroje dat z tabulek, grafů a časopisů
- vytváří si osobní postoje k okolnímu světu hodnocením míst, jevů a procesů
- umí objasnit postavení Země ve vesmíru a základní vlastnosti ostatních těles sluneční soustavy
- zhodnotí důsledky pohybů Země na život všech organismů i člověka
- rozlišuje jednotlivé složky přírodní sféry, jejich vzájemné souvislosti, pojmenovává základní typy zemského povrchu
- porovnává vliv vnitřních i vnějších vlivů v přírodní sféře a jejich dopad na člověka i přírodu

Zeměpis světadílů a oceánů

- umí ukázat na mapách probírané světadíly a oceány, porovnává a přiměřeně hodnotí
- polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry;
- zvláštnosti a podobnosti vybraných oblastí nebo států
- hodnotí případné změny přírodní, hospodářské či politické a jejich důsledky
- umí ukázat na mapách všechny světadíly, oceány a makroregiony podle různých kritérií
- porovnává a úměrně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, společenské i politické a hospodářské
- poměry v jednotlivých světadílech a regionech
- zvažuje změny, které v různých částech světa nastaly, nastávají nebo mohou nastat a vyvozuje příčiny

Česká republika

- zhodnotí přírodní, hospodářské a kulturní poměry a zdroje na území ČR i v jednotlivých regionech
- lokalizuje na mapách jednotlivé kraje ČR, vymezí a lokalizuje místní oblast – region
- umí vyhledat hlavní oblasti těžby nerostných surovin a hospodářských aktivit
- uvádí příklady a působnosti ČR ve světových mezinárodních institucích, organizacích a seskupeních

Společenský a hospodářský zeměpis, životní prostředí a politická mapa současného světa

- srovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných i odlišných znaků
- posoudí, jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lidského sídla, pojmenuje základní znaky sídel
- srovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit
- srovnává různé krajiny jako součást pevninské krajinné sféry, rozlišuje znaky a funkce krajin
- uvádí konkrétní příklady přírodních a krajinných složek, prvků
- umí charakterizovat poměry na současné politické mapě světa, zvládá přehled států na mapě, vysvětlí pojmy: poloha státu, rozloha, lidnatost, státní hranice, správní členění, způsoby vlády a stupeň rozvoje států
- srovnává různé krajiny jako součást pevninské krajinné sféry, rozlišuje znaky a funkce krajin
- uvádí na vybraných příkladech důsledky přírodních i společenských vlivů na životní prostředí
- charakterizuje mimořádné události vyvolané výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy a základní způsoby ochrany, zásady pohybu a pobytu (individuální, kolektivní) obecně nebo konkrétně v daném regionu (6. – 9.roč.)
- vychází z pravidelných vyskytujících se přírodních jevů nebo událostí způsobených člověkem v daných regionech (6.- 9.roč.)
- navrhuje a vysvětluje postupy a řešení ochrany člověka, jeho pohybu a pobytu pro přežití a zachování zdraví v daných kritických situacích (6.- 9.roč.)

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**Osobnostní a sociální výchova**

- vede k porozumění sobě samému a druhým, napomáhá k zvládnutí vlastního chování
- přispívá k utváření dobrých lidských vztahů ve třídě i mimo ni
- rozvíjí základní – dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti
- utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci, formuje studijní dovednosti
- vede k uvědomování si hodnot různých lidí, jejich názorů a přístupů k řešení problémů
- prevence škodlivých způsobů chování

Výchova demokratického občana

- vede k aktivnímu postoji v obhajování a dodržování lidských práv a svobod
- vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti
- rozvíjí a podporuje komunikativnost, formační, dialogické schopnosti a dovednosti
- vede k uvažování o problémech v širších souvislostech ke kritickému myšlení

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- rozšiřuje a prohlubuje dovednosti potřebné pro orientaci v evropském prostředí
- prohlubuje vědomosti potřebné k pochopení souvislostí evropských kořenů
- vede k pochopení významu společných politik a institucí Evropské unie
- vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů, kultivuje postoje k Evropě jako širší vlasti, ke kulturní rozmanitosti
- naši sousedé jejich život, jazyky, tradice a zvyky, naše vlast a Evropa, evropské a státní symboly zemí Evropy
- Den Evropy, život Evropanů a styl života evropských rodinách a zemích, evropská integrace, co Evropu spojuje a co ji rozděluje
- Evropská unie a další mezinárodní organizace

Multikulturní výchova

- poznávání a respektování zvláštností různých etnik a cizinců, žijících v České republice
- uplatňování práva všech lidí žít společně, spolupracovat a udržovat tolerantní vztahy a vzájemně se obohacovat o různé kultury
- vést k principům slušného chování, dodržování morálních norem, vést k solidaritě
- rozvíjet smysl pro rovnocennost všech lidí v Evropě a různých způsobů života a myšlení
- zdůrazňovat význam učení cizím jazykům jako předmětu dorozumívání
- rozvíjet poznání projevů rasové nesnášenlivosti, netolerance a diskriminace

Environmentální výchova

- vede každého jedince k pochopení vzájemných vztahů člověka a životního prostředí
- vést k aktivní ochraně našeho životního prostředí
- fyzikální zákony a chemické procesy v souvislosti změnami ve všech fyziogeografických sférách a jejichmi následky
- vést k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, ochraně přírody i přírodních zdrojů
- přispívat k utváření zdravého životního stylu, estetickému vnímání krás našeho okolí
- seznámit se s ekosystémy např. les, vodní zdroje, moře, tropický deštný les, lidská sídla,
- kulturní krajina a uvědomit si příznivé a nepříznivé vlivy a dopady lidské činnosti, podněcovat k ochraně a šetření základních přírodních zdrojů jako je voda, ovzduší, půda
- seznámit s problémy, které vznikají působením člověka – např. vliv zemědělství,
- dopravy, průmyslu a odpadů na měnící se životní prostředí člověka, vést ke snaze ho zlepšovat než zhoršovat

Mediální výchova

- učí se využívat média jako zdroje informací ve vyučování, v zábavě i ve volném čase
- přispívá k využívání vlastních schopností v týmové práci, přizpůsobování se ostatním
- kritické hodnocení reklam, některých zpravodajství, orientace v textu
- rozvíjení psaného projevu, využívat práci s grafy, časopisy, televizí (videopořady), počítači k získávání informací, k zábavě i k účelnému využívání volného času

5.3.4.5 FYZIKÁLNÍ SEMINÁŘ

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- dále rozvíjet zájem žáků o zkoumání přírodních jevů a zákonitostí na základě vlastních měření
- využívat pro zkoumání různé metody: metody racionálního uvažování a empirické metody (měření, pokusy, pozorování)
- učit se získat správné návyky chování, dodržovat bezpečnost práce

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Výuka je realizována formou povinně volitelného předmětu a to 1 vyučovací hodina týdně. Seminář lze zařadit do 6. – 8. ročníku, podle týdenní dotace vyučovacích hodin na povinný předmět.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

6. ročník:

Látka a Těleso

- Zjišťování vlastností látek
- Ověřování vlastností látek, ověřování změn skupenství

Veličiny jejich měření

- délky v terénu
- hmotnosti látek pevných, kapalných
- času, zjišťování závislosti času na pohybu těles, měření rychlosti pohybu
- objemu látek pevných, kapalných
- určování hustoty látek, práce s vahami, odměrnými válci,

Magnetismus

- Laboratorní práce s magnety
- Určování vlastností magnetického pole

Elektrický proud

- Elektrický proud – sestavování el. obvodu
- Měření el. Proudů
- Elektrické napětí - měření
- Zkrat, bezpečnost práce s elektřinou
- Magnetické vlastnosti el. proudu - pokusy
- Elektromagnet – ověřování vlastností

7. ročník:**Pohyb těles**

- rychlost, dráha rovnoměrného pohybu, průměrná rychlost

Síla

- měření a skládání sil
- vzájemné působení těles
- tření, třecí síla a její měření; třecí síly v praxi
- hydraulická zařízení

Hydrostatický tlak – měření a ověřování**Archimédův zákon** – vztlaková síla, ověřování (potápění, vznášení se těles v kapalinách)**Světelné jevy**

- Zákon odrazu světla, zobrazení rovinným, dutým vypuklým zrcadlem
- Lom světla, rozklad světla optickým hranolem, barva těles

8. ročník:**Práce, výkon**

- Pokusná měření práce při zvedání tělesa kladkami
- Měření výkon

Vnitřní energie, teplo

- laboratorní práce – měření kalorimetrem
- Určení tepla odevzdaného nebo přijatého tepelnou výměnou

Změny skupenství látek

- Změny skupenství, tání a tuhnutí – laboratorní práce
- Vypařování, var – zjišťování bodu varu; laboratorní úloha – destilace

Elektrický proud

- Laboratorní úlohy - Elektrický proud v kovech, vodných roztocích solí a kyselinách
- Měření elektrického proudu a napětí; Laboratorní ověřování platnosti Ohmova zákona
- Měření a ověřování výsledného odporu rezistorů v sériovém a paralelním el. obvodu

Počasi kolem nás

- Práce s meteorologickými mapami
- Měření základních meteorologických jevů
- Znečišťování atmosféry – práce s daty
-

PŘÍRODOVĚDNÝ SEMINÁŘ	D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY Žák – umí měřit s vhodně zvolenými měřidly, uvědomuje si odchylky měření – umí řešit praktické problémy při měření s jednotlivými fyzikálními veličinami – je schopen si ověřit většinu fyzikálních zákonů, chápe je E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA Jsou totožná s průřezovými tématy povinného předmětu Fyzika.
	5.3.4.6 PŘÍRODOVĚDNÝ SEMINÁŘ
	A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE – navázat a dále rozvíjet zájem žáků o zkoumání přírodních jevů a zákonitostí na základě vlastních zkušeností – naučit žáky využívat pro zkoumání různé metody: metody racionálního uvažování, empirické metody (měření, pokusy, pozorování) – rozpoznávání důležitosti přírodních zákonitostí a procesů pro život organismů kolem sebe i svůj život – využitím jednoduchých pozorování, měření, jejich zpracováním a vlastní interpretací získaných dat, která se žáci snaží z různých pohledů zhodnotit a hledat mezi nimi souvislosti B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY Vzdělávací oblast Člověk a příroda je rozšířena okruhy problémů spojených se zkoumáním přírody, přírodních zákonitostí a získaných faktů v hodinách povinně volitelných. Týdenní dotace je jednohodinová. Seminář lze zařadit do 6. – 9. ročníku podle počtu hodinových dotací na předmět povinný. V hodinách je příležitost poznávat přírodu jako systém, jehož součásti jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se. C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících:
	6. ročník:
	Poznávání přírody – Základy práce s pomůckami - lupou , mikroskopem, dalekohledem – Poznávání zástupců rostlin a živočichů v přírodě ČR – Zkoumání těl mikroorganismů, rostlin i živočichů – Terénní vycházky

7. ročník:**Praktické určování organismů**

- Poznávání zástupců rostlin a živočichů v přírodě ČR a cizokrajných ekosystémů
- Práce s atlasem, herbáři
- Terénní vycházky, exkurze
- Sběr živých a neživých přírodnin

Ekologie

- Ohrožené druhy živočichů a rostlin ČR, světa
- Přírodní rovnováha a její narušování se zvláštním zřetelem na region
- Ochrana přírody v ČR, celosvětová ochrana

8. ročník:**Chemie** – Seznámení s laboratorními pomůckami a řádem chemické laboratoře

- Základy experimentální chemie
- Praktické činnosti – pokus, pozorování (krystalizace, sedimentace, destilace, indikátory, tvrdost vody, apod.)
- Prohlubování učiva chemie 8. ročníku
- Chemické exkurze, práce se zdroji informací.

9. ročník:**Chemie** – Experimentální chemie

- Praktické činnosti – pokus, pozorování (elektrolýza, reaktivita kovů, sestavení molekul vybraných uhlovodíků, těkavost org. sloučenin,...)
- Procvičování učiva 8. a 9. ročníku se zaměřením na názvosloví organické chemie a vyčíslování rovnic
- Chemické exkurze, práce se zdroji informací

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- Aplikuje praktické metody poznávání přírody
- Dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody
- Rozlišuje a porovnává jednotlivé skupiny živočichů a rostlin, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin
- Porovnává základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů
- Porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných sloučenin, posoudí vliv významných zástupců na životní prostředí
- Orientuje se na stupnici pH, Zapiše a vyčíslí chemickou rovnici průběh chemické reakce

5.3.4.7 ZEMĚPISNÝ SEMINÁŘ

ZEMĚPISNÝ SEMINÁŘ

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- získávání a rozvíjení orientace v geografickém prostředí
- poznávání hlavních geografických objektů, jevů, procesů a souvislostí mezi nimi
- osvojování a používání základních geografických pojmů a poznávacích metod
- získávání a rozvíjení dovedností pracovat s plány, s mapami, s atlasy a s dalšími geografickými podklady a zdroji informací

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Výuka je cílevědomě řízena tak, aby žáci vzhledem ke Standardu základního vzdělávání:

- Prohloubení základů kartografie
- Práce s GPS
- Prohloubit schopnost samostatně pracovat s různými druhy map, s grafy, se statistickými materiály, vysvětlovat údaje v nich obsažené používat získané vědomosti v praktických situacích

C) OBSAH UČIVA v 7. – 9. ročníku

Zdroje informací

- denní tisk, noviny, časopisy, knihy, televize, rádio, Internet a prohlížeče, pc aplikace ...

Praktický zeměpis

- základy kartografie – zobrazení zemského povrchu, práce s mapou, busola, kompas, GPS
- měřítko mapy, legenda a vše, co je spojeno se zobrazením zemského povrchu
- výškopis, plán (náčrt) –moje město, škola, bydliště
- terénní cvičení – orientace v krajině, zásady pobytu v přírodě

Můj region a jeho postavení

- moje město a okolí, postavení mého regionu v ČR
- plánování vycházky, výletu
- práce s jízdními řády (IDOS a další)

Cestovní ruch

- cestovní ruch a jeho význam, význam CK a CA
- dělení a formy. plánování výletu, dovolené
- projekt – prezentace vlastního návrhu na ideální dovolenou

Práce s Google Earth

- seznámení s aplikací a jejími základními vlastnostmi
- využití aplikace

Projektové vyučování

- skupina žáků si vybere vlastní téma týkající se zeměpisu a vypracují vlastní pohled a práci
- digitálně zpracují (např. anketa ve městě, současné problémy ČR, ekologická témata apod.)

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

Žák:

- Organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů
- Používá s porozuměním základní geografickou a kartografickou terminologii
- Porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské a hospodářské poměry vybraných regionů
- Uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Plně korespondují s průřezovými tématy uvedenými v oblasti povinných předmětů přírodopisu, chemie a zeměpisu.

5.3.5 ČLOVĚK A SPOLEČNOST

Vzdělávací oblast je realizována v 6. – 9. ročníku prostřednictvím vyučovacího předmětu **Dějepis a Výchova k občanství**.

DĚJEPIS	5.3.5.1 DĚJEPIS
	A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE – podchycení a rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa – poznávat společenské jevy, děje, osobnosti, které vytvářely obraz světa – hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a jejich porovnání v evropském a celosvětovém měřítku – utváření pozitivního hodnotového systému opřené o historickou zkušenost – rozlišování mýtů a skutečnosti, objektivní posouzení společenských jevů současnosti a minulosti – osvojování práce s různorodými verbálními a neverbálními texty společenského a společenskovedního charakteru, užívat je jako zdroj informací, spojovat s vlastními životními zkušenostmi a jejich využívání při řešení reálných životních situací – získávání orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních i ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života – formování úcty k vlastnímu národu a rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem lidí, skupin i společenství – rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost – uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a k přiměřenému obhajování práv – zařazovat události do chronologické následnosti a vysvětlovat jejich vzájemné vztahy – chápání souvislostí celospolečenského dění se životem lidí ve vlastním regionu B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY Dějepis přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti. Hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince ve smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je poznávání dějů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do současnosti. Důraz je kladen na dějiny 19. a 20. století. Významně se uplatňuje zřetel k hodnotám evropské civilizace. Znalost různých historických epoch napomáhá k celkové orientaci v mnohotvárnosti faktů tvořících rámec každodenního života. Podstatné je rozvíjet časové a prostorové představy historických jevů a dějů. Významně se uplatňuje zřetel k dějinám regionu, znalost významných osobností i památek. Vzdělávací oblast se zaměřuje na prevenci rasistických postojů, vychovává k toleranci a respektování lidských práv. Vybavuje žáka znalostmi pro aktivní zapojení do života v demokratické společnosti. Žák získává z dostupných zdrojů informace o historických skutečnostech, orientuje se v historickém čase a prostoru, komunikuje a prezentuje výsledky své práce. Důležitá je práce s informačními médii, pomoc archivů, muzeí, knihoven, galerií.

DĚJEPIS	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících
	6. ročník:
	– význam dějin pro jedince i společnost; časová přímka, kalendář – orientace na časové ose, mapě – práce s médii – archívy, muzea, galerie, knihovny – vznik a vývoj lidského rodu – starší doba kamenná – paleolit – život pravěkých sběračů a lovců; člověk dnešního typu – archeologické vykopávky na našem území – instituce, kde jsou materiály shromažďovány – střední doba kamenná – mezolit – mladší doba kamenná – neolit, vznik a význam zemědělství, chovu dobytka, řemesla, rodové společenství, dovednosti – pozdní doba kamenná – eneolit – změny ve společnosti – náboženství – duchovní kultura – doba bronzová – řemeslo, obchod – doba železná – zdokonalení řemeslné výroby, význam zpracování kovů pro lidskou společnost – doba laténská – Keltové – Germáni, stěhování národů – pravěk v českých zemích – starověk – přírodní podmínky pro vznik prvních zemědělských států, práce s mapou – život, kultura a vzdělanost ve starověké Mezopotámii – písmo, vědy, kultura – Sumerové, Asýrie a Babylónie – počátky a vývoj starého Egypta, kultura a vzdělanost v Egyptě, Indii, Číně – písmo, vědy, kultura – Židé a judaismus – kořeny řecké civilizace – přírodní podmínky pro Řecko, báje – Sparta – Atény, klasické období, řecko – perské války – Peloponéská válka – nadvláda Makedonie, říše Al. Makedonského, helénismus – řecké umění – malířství, sochařství, architektura, literatura, divadlo, sport a hry, řecká věda – Řím – přírodní podmínky, Etruskové, počátky Říma, život v Římě

- punské války
- Spartakovo povstání, konec římské republiky – Caesar, Augustus
- Řím za principátu
- pozdní římská říše, vznik křesťanství
- kultura, umění v antickém Římě
- věda, náboženství, řečnictví, právo
- shrnutí poznatků – exkurze, referáty, četba

7. ročník:

- raný etnický obraz Evropy, Franská říše, nová etnika
- Byzantská říše, Arabská říše; porovnání rysů západoevropské, byzantské, islámské kulturní oblasti
- Slované, Velká Morava – kultur. a polit. význam cyrilometodějské mise, změna evropské situace
- vnitřní situace ve Velkomoravské říši
- vývoj českého státu
- vznik uherského, polského – formování prvních státních celků v Evropě
- křesťanství v Čechách – úloha křesťanství v životě středověkého člověka
- život v přemyslovských Čechách
- první přemyslovští králové, osobnosti českých dějin
- románský sloh v Čechách, významné památky na našem území; proměna krajiny, města a jejich význam, struktura společnosti
- gotický sloh v Čechách – významné památky
- středověká vzdělanost, významné osobnosti, křížové výpravy
- český stát dědičným královstvím - poslední Přemyslovci
- Lucemburkové na českém trůně, osobnosti českých dějin
- české království na vrcholu moci – Karel IV. – přínos pro český stát
- boj mezi světskou a církevní mocí – na prahu husitské revoluce
- husitské války, význam husitské tradice pro český politický a kulturní život
- český stát za Jagellonců
- Evropa v pozdním středověku
- stoletá válka – konflikt Anglie a Francie
- hospodářské a společenské změny v Evropě v 15. a 16. stol.
- objevné cesty a jejich důsledky pro Evropu, řemeslo, obchod – vytvoření projektu
- renesance a humanismus – znovuoobjevení antického ideálu, nové myšlenky, náboženská reformace
- vznik absolutistických monarchií – Anglie, Francie, Německo, Rakousko
- české země po nástupu Habsburků, postavení českých zemí v podmínkách Evropy

- česká stavovská společnost a počátky protihabsburského odboje
- náboženské poměry v českém státě v době předbělohorské
- třicetiletá válka – důsledek náboženské nesnášenlivosti
- barokní kultura – významné kulturní památky, hlavní znaky kulturních stylů
- vývoj habsburské monarchie po třicetileté válce

8. ročník:

- opakování – baroko, upevňování vlády Habsburků po třicetileté válce
- podstatné ekonomické, politické, sociální a kulturní změny v Evropě i u nás
- osvícenství; Velká Británie a počátky britského impéria; vznik USA
- mocenský vzestup Pruska; slezské války
- proměna habsburské monarchie; reformy Marie Terezie a Josefa II.
- Rusko za Kateřiny Veliké, dělení Polska
- velká francouzská buržoazní revoluce
- konstituční monarchie ve Francii; republika, jakobínská diktatura, význam pro Francii a celou Evropu
- císařství Napoleona
- Vídeňský kongres a období restaurace
- národně osvobozené hnutí v Evropě
- habsburská monarchie za Metternicha, bouřlivé události roku 1848 , řešení politických, sociálních a národnostních problémů
- revoluční rok 1848 v českých zemích
- porážka revoluce, základní rysy české politiky, představitelé
- Anglie, Francie za Napoleona III.
- sjednocení Itálie, Německa
- habsburská monarchie ve druhé polovině 19. století
- české země ve druhé polovině 19. stol, politické proudy, politické strany, občanská práva
- imperialismus a kolonialismus
- vzestup USA
- Rusko za posledních Romanovců
- české země před válkou
- Dohoda proti Dvojspolku, konflikty mezi velmocemi
- sarajevský atentát; průběh 1. světové války
- ruské revoluce
- Češi za 1. světové války
- důsledky 1. světové války, politické, sociální a kulturní důsledky

9. ročník:

- dějiny konce 19. století
- 1.světová válka – opak.
- poválečné uspořádání světa, nové uspořádání Evropy
- vznik ČSR, hospodářsko – politický rozvoj republiky, sociální a národnostní poměry
- mezinárodní postavení ČSR
- československá demokracie – politický systém, strany a představitelé, národnostní problémy, vztahy mezi Čechy a Slováky
- poválečná krize, komunismus a fašismus v Itálii a Německu
- poválečná obnova a nástup 20. zlatých let – ČSR, Evropa a svět, mezinárodně politická situace
- léta prosperity v ČSR – průmysl, zemědělství; léta krize v ČSR
- světová hospodářská krize, východiska, důsledky
- nástup nacismu v Německu, fašistická hnutí, totalitní systémy a jejich důsledky
- boj demokratických sil v Československu a v Evropě proti totalitním režimům
- vývoj v SSSR – projevy a důsledky stalinismu – totalitní systém
- nebezpečí nového válečného konfliktu
- rozpad versailleského systému – předehra 2. sv. války; Mnichovská konference a její důsledky
- kultura a věda v 1. republice, technika
- vypuknutí 2. sv. války, přepadení Polska; západní tažení, pád Francie, bitva o Anglii; napadení SSSR
- obrat ve vývoji 2. sv. války, vstup USA do války, obrat na východní frontě
- od Mnichova k okupaci – ztráty, ústavní změny
- nebezpečí totality ve 2. republice
- protektorát Čechy a Morava, život v protektorátu, holocaust, domácí odboj a zahraniční odboj, heydrichiáda
- českoslovenští vojáci na frontách 2. sv. války, účast na osvobození, vojenská porážka Německa
- závěrečné etapy 2. sv. války, SNP, pražské povstání, závěrečné etapy 2. sv. války, OSN, pád Berlína, kapitulace Japonska
- charakteristické rysy 2. sv. války, nacistická genocida Židů
- poválečné uspořádání světa, politické, mocenské a ekonomické důsledky války
- Postupimská konference, řešení německé otázky
- poválečné Československo
- mezinárodní postavení Československa – národnostní, kulturní, hospodářské problémy
- osud národnostních menšin v Československu, odsun Němců, Maďarů
- Evropa na rozcestí – střetávání Východ, Západ
- studená válka, rozdělení světa do vojenských bloků NATO, Varšavská smlouva, OSN

- kulturní a duchovní vývoj v Československu 1945 – 1948
- komunistické Československo, protikomunistický odboj; nastolení komunistické totality – únor 1948
- změny v Evropě na přelomu 50. – 60. let
- Československo v období totality, sféra vlivu SSSR, sovětizace
- uvolnění politického nátlaku koncem 50. – 60. let
- pokus o reformu systému v Československu v roce 1968
- období normalizace – zesílení politického nátlaku a provádění politických čistek
- kultura a věda po 2. sv. válce – umění a jeho úloha v životě člověka
- evropská globalizace
- konec nesvobody – 70. léta, ekonomické těžkosti, rozklad sovětského bloku, perestrojka
- Charta 77, Češi a Slováci na cestě k sametové revoluci 1989
- pluralismus kultur, globální problémy lidstva
- věda, technika, vzdělání, sport, zábava – faktory vývoje

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- vysvětlit cíl a způsob poznávání historie, hlavní úkoly archivů, muzeí, galerií, knihoven
- orientovat se v historickém čase před naším letopočtem a náš letopočet
- řadit historické epochy v chronologickém sledu
- objasnit přínos starověkých států pro rozvoj světové civilizace
- vysvětlit vliv přírodních poměrů na rozvoj řecké společnosti
- porovnat formu vlády a postavení spol. skupin v jednotlivých státech a vysvětlit podstatu demokracie
- vysvětlit zrod křesťanství a souvislost s judaismem
- popsat změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vznik států
- porovnat základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti
- charakterizovat první státní útvary na našem území – Sámova říše, Velká Morava, počátky českého státu
- charakterizovat významná období vývoje českého státu – Přemyslovci, Karel IV., Václav IV., husitství, Jiří z Poděbrad, Jagellonci
- popsat postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti
- uvést příklady románské a gotické kultury
- vysvětlit znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve
- vysvětlit význam husitské tradice pro český politický a kulturní život
- popsat hlavní objevné cesty a jejich význam
- charakterizovat postavení českých zemí v habsburské monarchii
- posoudit třicetiletou válku jako mocensko-ideový konflikt a důsledek náboženské nesnášenlivosti
- charakterizovat pojmy – absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus

- rozpoznat hlavní znaky jednotlivých kulturních stylů, uvést představitele a příklady kulturních památek
- objasnit vliv osvícenství na hospodářský, společenský a kulturní rozvoj našich zemí
- odhalit souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbití starých společenských struktur v Evropě
- popsat uspořádání Evropy po Vídeňském kongresu
- popsat revoluční rok 1848 / 49 v našich zemích, v Rakousku a ostatních státech
- charakterizovat dílo a odkaz významných osobností našich a světových dějin
- charakterizovat hlavní změny na počátku 20. století
- popsat příčiny, průběh a výsledky obou světových válek a postavení a úlohu českého národa
- demonstrovat zneužití techniky ve světových válkách
- charakterizovat jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení a důsledky pro svět
- vyložit antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv
- zhodnotit postavení ČSR v evropských souvislostech
- vysvětlit příčiny a důsledky bipolárního světa
- na příkladech doložit mocenské, politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské
- s využitím poznatků z jiných předmětů charakterizovat rozvoj vědy a techniky, vzdělanosti

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Průřezová témata reprezentují okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se nedílnou součástí základního vzdělávání. Vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků, vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka.

Osobnostní a sociální výchova

Bere na zřetel žáka, jeho individualitu i zvláštnosti. Smyslem je každému žákovi pomáhat hledat vlastní cestu a utvářet praktické životní zkušenosti. Žák se učí zvládat svoje chování i temperament, komunikovat se spolužáky i učitelem, vytvářet svůj názor i dovednost obhájit si ho. Formuje si studijní dovednosti.

Při skupinovém vyučování si utváří pozitivní postoj ke druhým, uvědomuje si hodnoty spolupráce, bere v úvahu názory druhých a různé přístupy k řešení zadaných úkolů. Zadávání referátů a projektů v rámci dějepisu vede žáky k organizaci vlastního času při získávání informací, k rozvíjení pružnosti nápadů a jejich dotažení do konce. Žáci při práci s médii často pracují ve skupinách a to vede k jejich vzájemnému poznávání se a respektování, navázání na nápad druhého. Při prezentaci ve třídě vede žák monolog o své práci, čímž se učí komunikační dovednosti.

Výchova demokratického občana

Má naučit žáka orientovat se ve složitosti demokratické pluralitní společnosti. Souvisí s tím problém se zachováním lidské důstojnosti, respekt k druhým, ohled na zájem celku, vědomí vlastních práv a povinností a zásady slušného chování.

- Žáci se učí na základě pravěkých lovců a sběračů respektu k druhým, ohledu na zájem celku, vědomí práv a povinností, s pojmem demokracie se setkávají při učivu o Řecku, učí se chápat pravidla a zákony pro fungování společnosti
- v kapitolách o českých panovnících si žáci mohou sami kriticky hodnotit události a problémy vlády jednotlivých panovníků, rozvíjí tím svůj vlastní názor a slyší pluralitu názorů
- při výuce absolutistických monarchií – Anglie, Francie, Německo – se učí chápat řád, pravidla a zákony pro fungování společnosti
- seznamují se s principy a hodnotami politického systému, vidí roli občana ve společnosti a sami hodnotí, že je lepší vzájemná komunikace a spolupráce
- žáky provází celým učivem demokracie, její problémy a snaha o zachování; křehkost demokracie; demokratické volby, parlamentní politika, význam Ústavy
- znalostí z literatury a exkurze pomáhají posuzovat procesy a události z různých úhlů pohledu

Výchova myšlení v evropských a globálních souvislostech

Podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění.

- prohlubuje porozumění klíčovým historickým a politickým událostem, které ovlivnily vývoj Evropy; seznamují se s kulturou a vzdělaností ve jednotlivých státech, rozšiřují si orientaci
- prohlubují dovednosti potřebné pro orientaci v evropském prostředí srovnáváním památek románského i gotického stylu a barokních znaků jednotlivých kulturních stylů, porovnávají rysy byzantské a islámské oblasti
- význam husitské tradice přináší žákům pozitivní postoj k českým dějinám. Renesance a humanismus přináší poznatky o význačných osobnostech. Zámořské plavby obohacují poznání žáků poznatky z oboru kartografie i navigace
- žáci seznamují s ekonomickými, politickými a sociálními změnami v Evropě i u nás, prohlubují si tak orientaci v evropském prostředí, učivo přináší poznatky o vědě a kultuře, to pomáhá žákům srovnávat a utvářet si vlastní postoj k hodnotám

Multikulturní výchova

Umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci.

- žákům umožňuje správnou orientaci o životě v pluralitní společnosti
- nutí žáka k zamyšlení nad uplatňováním práv, snaží se pochopit odlišné názory a tolerovat je
- učí žáky chápat práva všech lidí žít společně, podílet se na spolupráci a udržovat tolerantní vztahy

Environmentální výchova

Odkrývá souvislosti mezi ekologickými, technicko – ekonomickými a sociálními jevy. Přispívá k poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k prostředí v různých oblastech světa, k utváření zdravého životního stylu.

- žáci se učí o způsobech pravěké industrie, době bronzové a železné, vzniku zemědělství – vidí, že už v tomto období využíval člověk přírodu pro svoje potřeby a půdu bral jako zdroj obživy
- zařazováním regionální tematiky do učiva, žáci hovoří o přírodě a kultuře našeho města a o způsobu ochrany, sami mohou zmínit svůj životní styl a hodnotit ho
- učivo přináší téma o průmyslové revoluci a tempu modernizace, žáci vidí, jak průmysl měnil krajinu, které materiály se zpracovávaly a jaký to mělo vliv na životní prostředí
- žáci pod vedením učitele hodnotí jak 2. světová válka změnila ráz krajiny
- v kapitolách o kultuře a globalizaci světa poukazujeme na kulturní památky u nás a v EU, jejich důležitost a potřebu je chránit

Mediální výchova

Představuje velmi významný zdroj zkušeností, má žáka vybavit základní úrovní mediální gramotnosti, schopností volby odpovídajícího média. Mediální výchova je důležitá v každém ročníku, přispívá ke schopnosti samostatně se zapojit do komunikace. Žáci využívají média jako zdroj informací a vytváří si představu o roli médií v každodenním životě. Při školní práci využívají žáci výukové programy na počítačích, pracují s encyklopediemi, mapou a atlasy. Mnoho důležitých okamžiků z dějin mohou vidět na videokazetách, kde se často setkávají s autentickými záběry a výpověďmi svědků. Žáci si tak vytvářejí svůj vlastní názor na dějiny a lépe se orientují v historickém čase. Vidí konkrétní odlišnosti našeho a minulého života a mohou provádět srovnání. Některé osobnosti mohou zase slyšet z magnetofonových nahrávek v podání našich předních herců. Slyší slova a názvy, které jsou zastaralé, hledají k nim synonymní výrazy, mohou využít i prvky dramatické výchovy a některé historické scény nebo osoby zkusit zahrát.

5.3.5.2 VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

A) Výchovně vzdělávací cíle

- poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších historických, sociokulturních, politických, ekonomických i globálních souvislostech
- získávání orientace v důležitých hospodářských a politických otázkách a v aktivitách důležitých místních, regionálních, státních i mezinárodních institucí, organizací a seskupení
- podchycení a rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství, utváření a upevňování vědomí přináležetosti k evropské kultuře
- finanční gramotnost - - orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního (rodinného) rozpočtu s ohledem na měnící se životní situaci
- pro různé činnosti, realistickému vnímání a akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí, kritickému hodnocení a vhodnému korigování svého vlastního chování a jednání
- porozumění významu životních rolí, rozpoznávání důsledků různých rozhodnutí a způsobů jednání
- respektování a uplatňování mravních principů a pravidel společenského soužití, vhodné chování v důležitých sociálních situacích, přebírání odpovědnosti za vlastní názory, jednání a rozhodnutí i za jejich následky
- rozpoznávání názorů a postojů, které ohrožují lidskou důstojnost nebo odporují základním principům demokratického soužití a aktivní vystupování proti nim, komunikování bez konfliktů i přes názorové a sociální odlišnosti
- využívání vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, zvládání zásad účinného řešení konfliktů a hledání kompromisů a k přiměřenému obhajování svých práv

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Výchova k občanství vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem, činností důležitých politických institucí a orgánů a s možnými způsoby zapojení jednotlivců do občanského života.

Přispívá také k rozvoji finanční gramotnosti a k osvojení pravidel chování při běžných rizikových situacích i při mimořádných událostech. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem-a rozvíjí jejich orientaci ve světě financí. Přibližuje žákům úkoly důležitých politických institucí a orgánů včetně činností armády, a ukazuje možné způsoby zapojení jednotlivců do občanského života

Výchova k občanství učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti.

Důležitou součástí vzdělávání je prevence rasistických, xenofobních a extremistických postojů a výchova k toleranci a respektování lidských práv.

VÝCHOVA K OBČANSTVÍ	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících
	6. ročník:
	<i>Člověk ve společnosti:</i> Naše škola – život ve škole, práva a povinnosti žáků – význam a činnost žákovské samosprávy – společná pravidla a normy – vklad vzdělání pro život Naše obec, region, kraj – důležité instituce – zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice – ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku Naše vlast – pojem vlasti a vlastenectví – zajímavá a památná místa, co nás proslavilo, významné osobnosti – státní symboly – státní svátky, významné dny Lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi – rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen – lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi – potřební lidé ve společnosti
	7. ročník:
	<i>Člověk ve společnosti</i> Kulturní život – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice – kulturní instituce, masová kultura – prostředky masové komunikace, masmédia

Stát a hospodářství**Majetek, vlastnictví**

- formy vlastnictví
- hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana
- hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví

Stát a právo**Právní základy státu**

- znaky státu, typy a formy státu
- státní občanství ČR
- Ústava ČR
- složky státní moci, jejich orgány a instituce

Státní správa a samospráva

- orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly

Principy demokracie

- znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu
- politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam
- význam a formy voleb do zastupitelstev

8. ročník:***Člověk ve společnosti*****Vztahy mezi lidmi**

- osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace
- konflikty v mezilidských vztazích
- problémy lidské nesnášenlivosti

Člověk jako jedinec**Podobnost a odlišnost lidí**

- projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání
- osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter
- vrozené předpoklady, osobní potenciál

Vnitřní svět člověka

- vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí
- systém osobních hodnot, sebehodnocení
- stereotypy v posuzování druhých lidí

Osobní rozvoj

- životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna
- význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji

Stát a právo**Lidská práva**

- základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana
- úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech
- poškozování lidských práv, šikana, diskriminace

Právní řád České republiky

- význam a funkce právního řádu
- orgány právní ochrany občanů
- soustava soudů
- právní norma, předpis, publikování právních předpisů

9. ročník:**Smysl společnosti, sdružování občanů**

- obec, stát, ústava
- svoboda sdružování, mýtus a náboženství; rodina
- stát a jeho historie, ČSR

Občan v právních a ekonomických vztazích

- podnikání: peníze, výroba, služby; tržní hospodářství
- práce, lidské potřeby; Pracovní právo, práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele
- státní rozpočet, daně 1919- měnová reforma
- Přídělový (lístkový) systém, černý trh
- světová hospodářská krize
- finance, trh práce; odvětví a sektory národního hospodářství

Život člověka na planetě Zemi

- planetární problémy
- odpovědnost člověka za osud Země

Svět a Evropa

- mezinárodní vztahy, spolupráce, společenství
- Evropská Unie

Sociální vztahy

- životní úroveň občanů
- sociální péče státu o občany, druhy sociálních příspěvků

Výchova k demokracii

- cenzura versus svoboda, péče o demokracii, nezávislý tisk, veřejné mínění
- náboženství, náboženské sekty

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY**Žák**

- objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání
- rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu
- zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje
- kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí
- uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem
- objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám
- rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti
- posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů
- posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek
- rozpozná projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání
- popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru
- rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady

- dodržuje zásady hospodárnosti, popíše a objasní vlastní způsoby zacházení s penězi a se svým i svěřeným majetkem, vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi
- vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí
- rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané
- rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti
- na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu
- rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky
- rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu
- objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů
- vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů
- přiměřeně uplatňuje svá práva a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod
- objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
- rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů
- rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady
- popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů
- uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy
- uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva, objasní souvislosti globálních a lokálních problémů
- uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

Smyslem tématu je pomáhat žákovi utvářet praktické životní dovednosti a hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu. Téma má úzkou vazbu k Výchově k občanství, především k části „Člověk ve společnosti“, konkrétně k tématům: lidská setkání, vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití a dále k části „Člověk jako jedinec“ k tématům: podobnost a odlišnost lidí, vnitřní svět člověka, osobní rozvoj. Osobnostní a sociální výchova klade důraz na získávání praktických dovedností spjatých s uvedenými tématy, která se uskutečňují prakticky, prostřednictvím vhodných her, cvičení, modelových situací a příslušných diskusí.

V tematickém okruhu osobnostní rozvoj lze podle aktuální potřeby žáků zařadit témata: rozvoj schopností poznávání, sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace, psychohygienu a kreativitu.

Výchova demokratického občana

Téma směřuje k rozvoji kritického myšlení, vědomí svých práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti a řešení konfliktů a problémů demokratickým způsobem. Má vybavit žáka základní úrovni občanské gramotnosti a umožnit mu konstruktivně řešit problémy se zachováním své lidské důstojnosti, respektem k druhým, ohledem na zájem celku, s vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, s uplatňováním zásad slušné komunikace a demokratických způsobů řešení.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Téma podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění. Podstatnou součástí je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností. Toto průřezové téma rozvíjí vědomí evropské identity při respektování identity národní. Výchova k občanství dává dostatek prostoru pro realizaci tématu, především v učivu, které zdůrazňuje sociální, ekonomické, právní a kulturní souvislosti v evropské a globální dimenzi. Objasňuje také vazby mezi lokální, národní, evropskou a globální úrovní uvažování, rozhodování a jednání.

Multikulturní výchova

Multikulturní výchova umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí kultur, jejich tradicemi a hodnotami a na pozadí této rozmanitosti si pak žáci mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování sociální a kulturní rozmanitosti, přispívá k odstraňování nepřátelství a předsudků.

Multikulturní výchova má úzkou vazbu především k části „Člověk ve společnosti (kulturní život, rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty a tradice, lidská setkání, přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, vztahy mezi lidmi, mezilidská komunikace, problémy lidské nesnášenlivosti – intolerance, rasismus, xenofobie, diskriminace).

Environmentální výchova

Téma vede žáky k poznání odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace. Umožňuje jim pochopení vztahů člověka k životnímu prostředí a vede je k uvědomění si základních podmínek života a odpovědnosti současné generace za život v budoucnosti. Ve výchově k občanství téma odkrývá souvislosti mezi ekologickými, technicko-ekonomickými a sociálními jevy s důrazem na význam preventivní obezřetnosti v jednání a další principy udržitelnosti rozvoje. Téma lze využít především v učebním okruhu „Člověk ve společnosti“, konkrétně v učivu: naše obec, region, kraj, naše vlast- ochrana kulturních památek a přírodních objektů. V učebním okruhu „Mezinárodní vztahy, globální svět“ se téma dotýká problematiky nerovnoměrnosti života na Zemi, významných globálních problémů současnosti a možných důsledků pro život lidstva.

Mediální výchova

Média mají výrazný vliv na chování jedince ve společnosti, na utváření životního stylu a na kvalitu života lidí. Mediální výchova má blízkou vazbu na Výchovu k občanství, především tím, že média, jako sociální instituce, se podílejí na utváření podob a hodnot moderní doby, umožňují hledat souvislosti mezi minulými a současnými událostmi a porovnávat jevy a procesy v evropském i celosvětovém měřítku. Ve výuce lze využít především téma: fungování a vliv médií ve společnosti, vliv médií na každodenní život, politický život a kulturu, role médií v politickém životě a v politických změnách.

I. FINANČNÍ GRAMOTNOST

– VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- prokazování orientace v problematice vlastnictví, peněz a placení
- porozumění hospodaření domácnosti včetně praktických dovedností spojených s rozpočtem domácnosti a zásadami hospodárnosti

– CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Výuka se zaměřuje na to, aby žák na příkladech dokázal objasnit možnosti nakládání s volnými finančními prostředky a možnosti řešení nedostatku finančních prostředků.. Prokazuje základní orientaci ve finančních produktech. Neopominutelnou složkou finanční gramotnosti je také problematika práv spotřebitele.

– OBSAH UČIVA

peníze – funkce a podoby peněz, formy placení; (9.roč.)

hospodaření – rozpočet domácnosti, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing; rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní (9.roč.)

banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků (9.roč.)

výroba, obchod, služby – jejich funkce a návaznost (9.roč.)

principy tržního hospodářství – nabídka, poptávka, trh; **tvorba ceny, inflace**; podstata fungování trhu; nejčastější právní formy podnikání (9.roč.)

právo v každodenním životě – význam právních vztahů; důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající; **základní práva spotřebitele**; styk s úřady (9.roč.)

– OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady
- sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení
- vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít
- uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu
- na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz
- rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané

II. OBRANA VLASTI

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- porozumění povinnostem spojených s obranou státu a pochopení role ozbrojených sil na národní i mezinárodní úrovni

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Ve výuce je vhodné pracovat s aktuálními mediálními sděleními a problematiku přibližovat na konkrétních příkladech a situacích, které souvisí s běžným životem, protože tato témata jsou úzce propojena s vnitrostátní i mezinárodní politickou situací.

C) OBSAH UČIVA

- právní základy státu – znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR; Ústava ČR; složky státní moci, jejich orgány a instituce, obrana státu (7. roč.)
- mezinárodní spolupráce – ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody; významné mezinárodní organizace (Rada Evropy, NATO, OSN aj.) (9. roč.)
- globalizace – projevy, klady a zápory; významné globální problémy včetně válek a terorismu, možnosti jejich řešení (9. roč.)

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu
- přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinnostem občana při zajišťování obrany státu
- uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích
- uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru

Dílčí výstupy:

- popíše situace, kdy je třeba bránit stát (6., 7. ročník)
- navrhne, jak může pomoci v konkrétním případě ohrožení (6., 7. ročník)
- na příkladu uvede povinnosti občana při obraně státu (8., 9. ročník)
- na příkladech objasní národní i mezinárodní úkoly Armády ČR (8., 9. ročník)
- uvede příklady zahraničních misí Armády ČR (8., 9. ročník)

III. KORUPCE

A) Cíle vzdělávací oblasti

- diskutování o tom, co je to korupce, jak se projevuje, proč vzniká, jaké jsou její důsledky

B) Charakteristika výuky

- Ve výuce tuto problematiku propojujeme s běžným životem žáků (kde by se mohli s korupcí setkat, podle jakých signálů by mohli korupční jednání rozpoznat, jak se v takové situaci zachovat).
- Přiblížení problematiky korupce žákům může probíhat prostřednictvím diskuze, kritického sledování mediálních sdělení nebo prostřednictvím inscenačních metod.

C) Obsah učiva

- protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postižitelnost;
- porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví (9.roč.)

D) Dílčí výstupy

- uvede příklady korupčního jednání (8., 9. ročník)
- diskutuje o příčinách, důsledcích a řešení korupčního jednání v konkrétních situacích (8., 9. ročník)

5.3.6 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Požadavky této vzdělávací oblasti jsou realizovány v předmětu **Praktické činnosti**

PRAKTICKÉ ČINNOSTI
PRAKTICKÉ ČINNOSTI A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE – vést žáky k osvojení základních pracovních návyků a dovedností, k používání vhodných nástrojů, nářadí a pomůcek při práci i v běžném životě – k organizaci i k plánování práce, vytvářet pozitivní vztah k práci – nést odpovědnost za kvalitu své práce i kvalitu společných výsledků práce – učit žáky tvůrčímu způsobu přemýšlení a uplatňování vlastních nápadů a tvořivosti při pracovní činnosti – rozvíjet poznávání okolního světa a aplikovat tyto poznatky při vlastní pracovní činnosti – vytvářet kladný vztah k přírodě a rozvíjet ekologické myšlení – rozvíjet sebedůvěru, chápání práce a pracovní činnosti jako příležitosti k seberealizaci; rozvíjet organizační schopnosti – poznání, že technika jako součást lidské kultury je vždy spojena s pracovní činností člověka – orientovat se v různých oborech lidské činnosti – osvojit uplatňování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce, základů organizace a plánování práce a technologické kázně – připravit žáky pro volbu vlastního profesního zaměření a na celoživotní vzdělávání B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY Vzdělávací oblast se zaměřuje na praktické dovednosti a návyky a doplňuje celé základní vzdělání o důležitou složku, nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a ve společnosti Koncepce vzdělávání vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a v širších souvislostech. Žáci pracují ve skupinách – týmech, střídají jednotlivé činnosti, řeší problémové úkoly. Učí se pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnosti samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci. V závislosti na věku žáka se postupně buduje systém, který žákům poskytuje důležité informace ze sféry výkonu práce a pomáhá jim při odpovědném rozhodování o dalším profesním zaměření. Vzdělávací obsah je realizován v průběhu celého základního vzdělávání a je určen všem žákům, tedy chlapcům i dívkám. Vyučující pracuje s obsahem učiva tvůrčím způsobem podle podmínek a možností školy.

PRAKTICKÉ ČINNOSTI	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících
	6. ročník:
	Společná výuka (hoši + dívky) Práce s technickými materiály – rozeznávání druhů a určování vlastností materiálů, užití v praxi (dřevo, kov, plasty, textil) – pracovní pomůcky, nářadí, nástroje pro ruční opracování – jednoduché pracovní operace a postupy, organizace práce a důležité technologické postupy – technické náčrty a výkresy, technické informace a návody, plánky, práce se šablonou – práce s papírem – výrobky z kartonu – práce se dřevem – drobné práce z odřezků a špejlí – práce s plasty – stříhání, spojování, výrobky z PET lahví (možnosti využití odpadu) – práce s drátem – oddělování, opracování, tvarování, drátování Základy pěstitelství a chovatelství – užitkové plodiny a jejich využití – základy pěstování pokojových a venkovních rostlin – hospodářská zvířata, péče o domácí zvířectvo, základy chovu drobného zvířectva – práce na školním pozemku – seznámení s ekologickým zemědělstvím, biopotraviny – šetření přírodních zdrojů, ochrana přírody – možnost exkurzí v zájmových a profesních organizacích (např. návštěva zahradnictví, klubu kaktusářů, chovatelských kroužků, zemědělských výroben, podniků souvisejících s výrobou potravin), návštěvy souvisejících výstav a akcí
	7. ročník:
	V praktických činnostech s ohledem na pracovní podmínky školy je výuka dělená na 2 skupiny – dle zájmu V rámci skupin je v případě nepoměru chlapců vůči dívkám možné upravit počet žáků ve skupinách. <u>Skupina 1:</u> Práce s technickými materiály – rozeznávání různých druhů materiálů: dřevo – kov – plasty; měření, rýsování, práce s vhodnými nástroji a nářadím – práce s plasty - řezání, pilování, broušení, výroba přívěsků na klíče – práce se dřevem - rýsování, řezání, pilování, broušení, lepení, spojování hřebíky, výroba prostorového objektu (např. krabičky) – určování základních vlastností materiálů: fyzikálních, technických, technická zpracovatelnost – technický náčrt, čtení jednoduchého technického výkresu; první pomoc při úrazu

Skupina 2:**Příprava pokrmů**

- kuchyně – základní vybavení, kuchyňský inventář, obsluha spotřebičů, udržování pořádku a čistoty, bezpečnost a hygiena provozu, první pomoc při úrazu
- potraviny – výběr, nákup, skladování, zásady správné životosprávy, sestavení jídelníčku,
- příprava pokrmů – základní postupy při přípravě pokrmů
- úprava pokrmů za tepla a za studena – salát ovocný, zeleninový, polévka, moučník, palačinky, lívance, pokrmy z brambor, rychlé občerstvení – chlebíčky, toasty, obložené mísy
- úprava stolu a stolování – zásady společenského stolování, společenské desatero, prostírání, zdobné prvky a květiny na stole

8. ročník:Skupina chlapců:**Práce s technickými materiály a užitkové činnosti**

- péče o okolní prostředí
- sezónní práce na pozemku, údržba pozemku
- práce se dřevem - rýsování, řezání, pilování, broušení, lepení, spojování hřebíky
- výroba prostorového objektu
- užití dostupných materiálů při praktických úkolech
- technický náčrt, čtení jednoduchého technického výkresu
- měření, rýsování
- práce s vhodnými nástroji a nářadím
- první pomoc při úrazu

Skupina dívek:**Ruční práce, provoz a údržba domácnosti**

- základy šití a vyšívání
- pletení, háčkování
- ekonomika domácnosti – rozpočet, příjmy, výdaje, platby, úspory, šetření energií
- úklid a bezpečnost v domácnosti – postupy, prostředky, ochrana životního prostředí, odpad, recyklace odpadu, vhodné zařízení a vybavení bytu, první pomoc při úrazu
- praní a žehlení prádla, drobné opravy oděvů, ukládání šatstva, péče o šatstvo
- elektrotechnika v domácnosti – spotřebiče v domácnosti, elektrická instalace,
- nebezpečí úrazu elektrickým proudem, zásady první pomoci

9. ročník:

Probíhá společná výuka chlapců i dívek.

Svět práce

- volba profesní orientace, sebepoznávání – charakteristické znaky osobnosti – zájmy, záliby, osobní vlastnosti a schopnosti, zdravotní a tělesný stav
- vzdělání podmínka důstojného a úspěšného života – druhy středních škol
- znaky a požadavky povolání, charakter pracovních činností, kvalifikační požadavky, zdravotní a osobnostní požadavky
- práce s profesními informacemi – návštěva IPS – Úřad práce, využívání poradenských služeb
- dotazníky k volbě povolání, interaktivní techniky zaměřené k volbě povolání
- možnosti vzdělávání – náplň učebních a studijních oborů
- co vše musím zvážit před konečnou volbou povolání, akční plán – volba povolání
- pracoviště, pracovní prostředí, pracovní prostředky
- zaměstnání – pracovní příležitosti v obci, regionu, způsoby hledání zaměstnání, problémy nezaměstnanosti, informace, poradenské služby, trh práce
- přijímací řízení, přihlášky na střední školy a střední odborná učiliště
- alternativa – zvážení možné alternativy volby povolání při neúspěchu v přijímacím řízení
- druhy a struktura organizací; jsme zaměstnanci a máme svá práva a povinnosti
- práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů

– OČEKÁVANÉ VÝSTUPY**Žák**

- umí provádět jednoduché práce s technickými materiály, objevuje svoje možnosti a rozvíjí vztah k zájmové činnosti
- uvědomuje si nutnost kladného vztahu k živé přírodě
- řeší jednoduché technické úkoly a poradí si s výběrem vhodného nářadí a nástrojů
- dodržuje obecné zásady bezpečnosti, hygieny a ochrany zdraví při práci, umí poskytnout první pomoc při úrazu
- používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu, používá základní kuchyňský inventář, obsluhuje základní spotřebiče
- připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy,
- dodržuje základní principy stolování, zásady hygieny a bezpečnosti práce
- umí poskytnout první pomoc při úrazech v kuchyni či v dílně
- ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti, správnou údržbu a užívání domácích spotřebičů včetně orientace v návodech k obsluze
- sestavuje podle návodu, předlohy, náčrtu daný model, pracuje i podle vlastního návrhu a postupu
- provádí montáž, demontáž a údržbu jednoduchých předmětů a zařízení

D) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Průřezová témata vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci. Pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot.

Osobnostní sociální výchova

Akceptuje osobnost žáka, jeho individuální potřeby a zvláštnosti. Jeho smyslem je pomáhat každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti, hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému, k ostatním lidem a ke světu vůbec.

Ve vzdělávací oblasti Člověk a svět práce přispívá ke vzájemné spolupráci a komunikaci v týmu a různých pracovních situacích, vede k porozumění sobě samému a druhým lidem, napomáhá k zvládnutí vlastního chování, přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů, umožňuje získat základní sociální dovednosti pro řešení složitých životních situací. Umožňuje žákovi přemýšlet o míře vlastních schopností a dovedností a o svém pracovním zaměření.

Všechny aktivity se uskutečňují prakticky prostřednictvím vhodných interaktivních her, cvičení, modelových situací a rozhovorů.

Multikulturní výchova

Umožňuje žákům se seznamovat s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci. Poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti. Učí přijmout druhého jako jedince se stejnými právy, uvědomovat si, že všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazena jiné.

Poznatky z této oblasti umožní žákům lehčí pohyb v evropském společenství, kde se na každém kroku setkají s mnoha kulturními rozdíly. Znalost rozdílů vede k toleranci a výhodě jejich uplatnění na evropském trhu práce.

Environmentální výchova

Vede žáka k pochopení složitosti vztahů člověka a životního prostředí, k aktivní účasti při ochraně a utváření životního prostředí. Ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků.

Ve vzdělávací oblasti Člověk a svět práce se realizuje prostřednictvím konkrétních pracovních aktivit ve prospěch životního prostředí. Umožňuje poznávat význam a role různých profesí ve vztahu k životnímu prostředí. Vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů. Podněcuje aktivitu, tvořivost, toleranci, vstřícnost a ohleduplnost ve vztahu k prostředí. Přispívá k utváření zdravého životního stylu a k vnímání estetických hodnot prostředí.

Mediální výchova

Pro uplatnění jednotlivce ve společnosti je nutné umět zpracovat, vyhodnotit a využít podněty přicházející z médií. Média mají výrazný vliv na chování jedince, chování společnosti, utváření životního stylu a kvality života. Učí žáky využívat médií jako zdroje informací, které mohou využít jako prostředek k osobnostnímu růstu.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Základní součástí výchovy je výchova zodpovědných a tvořivých osobností, které se v dospělosti dokáží uplatnit v pracovní sféře i v osobním životě. Rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním měřítku, nacházet společné znaky a odlišnosti jednotlivých kultur.

Vzdělávací oblast se zaměřuje na praktické dovednosti a návyky a doplňuje celé základní vzdělání o důležitou složku, nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a ve společnosti.

Koncepce vzdělávání vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a v širších souvislostech.

Žáci pracují ve skupinách – týmech, střídají jednotlivé činnosti, řeší problémové úkoly.

Učí se pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky.

Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnosti samostatně i v týmu.

Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

V závislosti na věku žáka se postupně buduje systém, který žákům poskytuje důležité informace ze sféry výkonu práce a pomáhá jim při odpovědném rozhodování o dalším profesním zaměření.

E) MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY

Matematika – aplikace znalostí geometrie a výpočtů při nákresech, důraz na přesnost

Fyzika – první pomoc při zasažení elektrickým proudem, spotřebiče v domácnosti, obsluha strojů a přístrojů

Chemie – chemické přípravky v domácnosti a v dílně, zásady bezpečnosti

Přírodopis – ochrana životního prostředí, znalost užitkových rostlin, chovných zvířat a průmyslové využití produktů z nich, potraviny, přírodní původ materiálů, hygiena, první pomoc

Výtvarná výchova – rozvíjení prostorové představivosti, materiálová tvorba, objektová tvorba, pracovní morálka, výchova k pečlivosti, trpělivosti a důmyslnosti, rozvoj tvůrčí osobnosti, schopnost inovace

Občanská výchova – zásady slušného chování, základy společenského chování a stolování, týmová práce, spolupráce, zaměstnání, problematika vzdělávání, ekonomika domácnosti, zdraví a výživa

Dějepis – materiály v historii

5.3.7 UMĚNÍ A KULTURA

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují ve dvou samostatných vyučovacích předmětech **hudební výchova** a **výtvarná výchova** a dále pak v povinně volitelných předmětech **hudební seminář** a **výtvarný seminář**

HUDEBNÍ VÝCHOVA	5.3.7.1 HUDEBNÍ VÝCHOVA
	A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE – pronikat do podstaty hudby a hudebního umění, získávat základní poznatky o vývoji hudby a hudebních stylů – pomocí hudebních nástrojů vyjádřit své pocity, hudební a nehudební představy – pochopit roli posluchače a respektovat hudební projev druhých – vytvořit zásobu naučených písní, rozvíjet hudební dovednosti žáka – zařazovat vokální, instrumentální, poslechové a hudebně pohybové aktivity – vytvářet vhodné prostředí pro vlastní hudební projev žáků – prohlubovat základní poznatky v oblasti hudební nauky – ukázat spojitost mezi různými druhy umění (hudba a tanec, hudba a umění)
	B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY Hlavními složkami hudební výchovy jsou pěvecké, instrumentální a poslechové činnosti doplněné hudebně pohybovými aktivitami. Žák se učí pracovat se svým hlasem, osvojuje si písně různých hudebních žánrů, poznává hudbu v jejích stylových, žánrových i funkčních podobách. Pěveckými, poslechovými, rytmickými, intonačními, instrumentálními, hudebně pohybovými a tvořivými činnostmi rozvíjí žakovu hudebnost. Pomáhá mu vytvořit si vlastní názory a postoje k hudebnímu umění minulosti i současnosti. Zpěv by se měl stát prostředkem vyjádření radosti a pohody. Žák by měl mít příležitost uplatňovat své individuální hudební schopnosti a dovednosti.
	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících
	6. ročník:
	Hudební teorie – notová osnova, předznamenání – melodie, rytmus, tempo, dynamika, barva, intervaly – hlasová hygiena – rozdělení hudebních nástrojů, hudební nástroje v lidové hudbě – hudba na jevišti - opera - \Wagner, Verdi, česká opera (Dvořák); ND Hudební dějiny – původ hudby, pravěk, starověk , proměny písní ve staletích

Poslech

- písňová tvorba, opera, opereta, balet, muzikál, hudební revue, slavné melodie a skladby, rozpoznávání jednotlivých základních hudebních nástrojů
- návštěva hudebního představení, besedy – ve spolupráci s ZUŠ Orlová

Zpěv

- intonační cvičení, výběr písní podle složení třídy a výběru učitele s využitím dostupných zpěvníků a učebnic hudební výchovy , doprovod hrou na tělo a Orffovy nástroje

Hudebně pohybové činnosti - dramatizace písní, spojení pohybu s hudbou

7. ročník:

Hudební teorie

- notová osnova, stupnice, tempo, dynamika
- lidský hlas – rozdělení zpěvných hlasů
- hudba a lidské nešvary
- taneční formy (pantomima, lid. tanec,, balet, společenský tanec)
- hudba a slovo (Z. Fibich)

Hudební dějiny - gotika, renesance, baroko (J. S. Bach, A. Vivaldi – polyfonie, koncert)

Poslech

- fuga, koncert, sonáta, oratorium, symfonie, kantáta, muzikál
- poslech nejvýznamnějších děl významných skladatelů
- návštěva hudebního představení (divadlo Ostrava dle nabídky, DDaM Orlová aj.)

Zpěv

- výběr písní podle složení třídy a výběru učitele s využitím dostupných zpěvníků a učebnic hudební výchovy , intonační cvičení , zpěv jednohlasu i vícehlas (kánon)

Hudebně pohybové činnosti – dramatizace písní, spojení pohybu s hudbou, hudebně pohybové hry

8. ročník:

Hudební teorie

- stupnice, tónina
- vícehlasé skladby, opera, kantáta, oratorium, suita, koncert
- moderní hudební nástroje
- lidová píseň

Hudební dějiny - gotika, renesance, baroko, klasicismus, romantismus, vážná hudba 20. stol., nové hudební trendy v Anglii a USA

Poslech

- poslechové skladby k výuce dějin , ukázky z moderní populární hudby – jazz, spirituál, swing, country
- referáty žáků, návštěva hudebního představení, porovnávání jednotlivých druhů, hodnocení

Zpěv – výběr písní podle složení třídy a výběru učitele s využitím dostupných zpěvníků a učebnic hudební výchovy

Hudebně pohybové činnosti – spojení pohybu s hudbou, základní taneční kroky klasických i moderních tanců, muzikoterapie

9. ročník:

Hudební teorie

- stupnice, tónika, harmonie, kytarové značky
- rytmus, metrum, takt, tempo
- populární hudba, trampská píseň

Hudební dějiny

- počátky hudebních dějin v Čechách, hudební renesance a baroko v Čechách
- klasicismus – J. Mysliveček, romantismus – B. Smetana, Z. Fibich
- hudba 20. století v Čechách – Leoš Janáček, Bohuslav Martinů
- vývoj populární hudby 20. století až po současnou hudební scénu

Poslech – poslechové skladby k výuce dějin; referáty žáků, návštěva hudebního představení, besedy

Zpěv – výběr písní podle složení třídy a výběru učitele s využitím dostupných zpěvníků a učebnic hudební výchovy

Hudebně pohybové činnosti – spojení pohybu s hudbou, taneční styly , relaxační techniky

A) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY na konci 3. období

- žák má při zpěvu správné pěvecké návyky a dodržuje pravidla hlasové hygieny
- žák má určitou zásobu písní různých hudebních žánrů
- orientuje se v oblasti hudebních pojmů, značek,
- orientuje se v dějinách hudebního umění, má přehled o hudebních stylech minulosti i současnosti
- rozpozná některé z tanců různých stylových období
- respektuje pěvecký, instrumentální i hudebně pohybový projev ostatních
- umí pomocí instrumentálních, vokálních a pohybových činností vyjádřit své pocity a prožitky
- umí vytvořit k písni jednoduchý doprovod na hudební nástroj
- vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění
- zná vybrané hudební skladatele a jejich život a dílo
- rozpoznává vybrané hudební nástroje symfonického orchestru

B) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

- dramatizace písní, návštěva divadelního představení, hudebního koncertu
- vytvoření hudebního pásma spojeného s dramatizací
- rozhovory, hodnocení práce ve skupině
- diskuse nad uměleckým dílem

Výchova demokratického občana

- nezesměšňovat práci ostatních žáků, ale snažit se je pochopit a správně vnímat
- ochota pomáhat, být ohleduplný, respektovat názory druhých
- respektovat kulturní odlišnosti

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- orientace ve vývoji umění, hledat podobnosti a odlišnosti
- porozumět rozdílnosti kultur
- seznámení s folklórem, lidovými zvyky, tradicemi,
- regionální umění
- hymny jiných zemí, lidové písně různých oblastí
- hudební nástroje různých kultur a zemí

Multikulturní výchova

- poznávání naší kultury a tradic
- kultura a umění v našem regionu (umělci, písně, stálé kulturní akce, apod.)
- poznávat a respektovat odlišnosti kultur

Environmentální výchova

- estetické kvality prostředí
- vandalismus

Mediální výchova

- vliv médií na kulturu
- vývoj médií a jejich přínos v oblasti kultury a umění

F) MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY

Výtvarná výchova, tělesná výchova, zeměpis, dějepis, anglický jazyk, německý jazyk

5.3.7.2 VÝTVARNÁ VÝCHOVA

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- probouzet a rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků
- rozvíjet tvořivé schopnosti žáků, pěstovat jejich estetické cítění a vkus
- vytvářet základní pracovní návyky pro výtvarnou činnost žáků
- vytvářet kladný citový vztah k výtvarnému umění
- seznamovat žáky s výtvarnými nástroji, materiály a technikami
- učit žáky pozorovat a vnímat krásu přírody, hovořit o svých pocitech a dojmech, pokusit se je výtvarně vyjadřovat
- dát dítěti možnost osobitého výtvarného vyjádření určitého prožitku nebo představy neovlivněného vnuceným výtvarným vzorem
- četbou, vyprávěním příběhem, hudbou, dramatickým dílem podněcovat a rozvíjet výtvarné představy žáků, dát možnost výtvarným projevům v různých technikách
- výtvarně experimentovat, objevovat tvary věcí kolem nás, hra s linií s využitím různých plastických materiálů
- kreslením, malováním a modelováním rozvíjet tvarovou, barevnou i prostorovou představivost a jemnou motoriku
- pozorovat a porovnávat jednoduché předměty, hledat jejich jednotlivé kvality – barevnost, pojmenovávat vlastnosti, tvary, hledat a odlišovat struktury
- dbát na rovnoměrnost a vyváženost smyslových, citových a rozumových přístupů a jejich propojování s důrazem na rozvoj fantazie a svobodného subjektivního vyjadřování
- učit se prezentovat svůj výtvarný projev a naslouchat sdělení druhých
- využívat zkušeností žáků, učit je respektovat vzájemné odlišnosti ve výtvarném vyjadřování
- seznamovat žáky s ilustracemi v dětských knihách, poznávat nejznámější malíře – ilustrátory, mezipředmětové vztahy se čtením a literární výchovou
- podílet se na výzdobě třídy, školy; učit se prezentovat své práce
- příležitostně navštěvovat výstavy dětských výtvarných prací a výstavy výtvarných umělců v regionu

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Výchova je realizována prostřednictvím tvůrčích činností žáka, ve kterých uplatňuje vlastní vnímání, myšlení, cítění, prožitky, představivost a fantazii. Jako předmět je součástí procesu rozvoje estetických vztahů žáků ke skutečnosti i k umění. Výuka výtvarné výchovy vychází především z citového vztahu žáků k zobrazované skutečnosti. Výtvarné činnosti rozvíjejí tvořivost, fantazii, estetické cítění, podněcují a uspokojují potřeby žáků vyjadřovat se k různým tématům, situacím, prožitkům. Pro výtvarnou činnost v tomto období je nepostradatelné příznivé a klidné prostředí zbavené strachu ze známky nebo výsměchu druhých.

Není vhodné myšlenkový svět dětí narušovat předkreslováním a vedením k napodobování. Je naopak potřebné dát dítěti svobodu a do jeho kreseb nezasahovat.

Tato výchova prolíná celým obdobím. Jeví se jako vedení žáka

- k svobodnému výtvarnému vyjádření
- k uvědomování si krásy tvarů, barev a barevných kombinací, struktur
- k postupné schopnosti samostatné volby výtvarné techniky (technologie), ke správnému zacházení s výtvarnými nástroji, barvami apod.
- k účasti na utváření prostředí, ve kterém žijeme, učíme se

Ve všech formách výtvarného projevu (v kresbě, malbě, grafice, modelování, prostorovém vytváření, v kombinovaných technikách ...) se projevuje dětská osobnost dítěte, jeho citění a chápání světa kolem sebe. Téměř všechny námětové okruhy výtvarné výchovy obsahují základní vztahy k životu, prostředí a lidem, a proto souvisí blízce s výukou prvouky a vztahem žáků k životnímu prostředí. Velmi vhodné je uplatňovat ve výuce náměty z žákova okolí, z dětského života z prostředí obce i školy.

Takové výtvarné práce mohou být dvojího druhu

- na základě vlastní představy dítěte
- podle skutečnosti

Kresba z představy má zpočátku ilustrativní charakter, vypráví o bezprostředních zážitcích a zkušenostech žáků a o jeho citovém životě. Motivací k těmto kresbám může být prožitek z her, ze čteného textu, z osobního prožitku, z vycházky apod.

Kresba podle skutečnosti vyjadřuje obvykle první dojem žáka z pozorování. Každý sleduje zpočátku něco jiného, někoho zaujme barva, jiného zaujmou detaily, někdo dovede zachytit linie pozorovaných věcí, někdo zase zachytí jejich funkci. Žák se postupně učí výtvarně uvažovat, pozorně vnímat skutečnost a výtvarně vystihnout její podobu. Proto již v tomto období můžeme začít i s kreslením věcí podle skutečnosti. Žáci samozřejmě nedokáží hned dokonale zachytit pozorovanou skutečnost. Spokojujeme se proto zejména s vystižením toho charakteru předmětu, který pozorujeme. Tyto kresby velmi vhodně využíváme nejen při výuce prvouky, ale i v hodinách matematiky, čtení a psaní. Mnohý žák se v mladším školním věku snáze vyjadřuje kresbou než slovy. Kresbou může např. snadno vyjadřovat porozumění čtené větě nebo čtenému příběhu, porozumění funkci pozorované věci (např. mlýnek, struhadlo). Tím výtvarná výchova přesahuje rámec předmětu jako takového.

K vytváření hlubšího vztahu k výtvarnému umění využíváme návštěvy výstav obrazů, loutek a maňášků, hraček, pohlednic aj., besedujeme nad knihami a jejich ilustrátory.

K vycházkám v průběhu roku je vhodné přidávat prvky výtvarné výchovy, neboť při nich s žáky můžeme pozorovat např. výstavbu obce, významné stavby obce, stavební sloh, ve kterém jsou domy postaveny, úpravu domů a jejich okolí, získáváme spoustu námětů, zajímavostí, postřehů, nasbíráme materiály pro další práci.

Některé činnosti mohou dětem ukázat, jak lze tuto moderní techniku vhodně využít (počítačová grafika, internet, televizní motivační či vzdělávací pořady, reklama, plakáty, kreslená animace, loutky ...).

Učitel, který dovede dětskou duši naladit k výtvarnému projevu, bývá často odměněn bohatstvím dětských nápadů.

Pro výuku výtvarné výchovy je třeba mít dostatečné množství pomůcek a poučit žáky, jak se s nimi zachází. Kromě základních pomůcek pro výtvarné činnosti, které má každý žák svoje vlastní, je třeba mít soubor pomůcek ve třídě pro specifické a složitější výtvarné techniky. Výtvarná výchova nevede samoúčelně jen k osvojování výtvarných technik. Prostřednictvím výtvarných činností pomáhá k výchově citlivého člověka, který si všímá okolního světa a jeho projevů.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících**6. ročník:****Výtvarné vyjádření skutečnosti**

- postava (správné proporce lidského těla)
- příroda – botanika (kresba, malba dle předlohy)
- vesmír – práce s barvou

Dekorativní a prostorové práce

- práce s různými druhy papíru (stříhání, lepení, spojování, vyklápění)
- práce s přírodním materiálem
- výtvarné hry s linií a barvou
- netradiční výtvarné techniky (kašírování)

Teorie

- dějiny (pravěk, starověk, doba románská)
- teorie barev, výtvarné pomůcky a materiály

7. ročník:**Výtvarné vyjádření skutečnosti**

- postava (v pohybu)
- příroda – zoologie (kresba, malba dle předlohy)
- krásy naší země, regionu, města (volná technika)

Dekorativní a prostorové práce

- výtvarný rytmus, středová souměrnost, smysl pro pravidelnost
- práce s papírem, sádkou, plasty
- netradiční výtvarné techniky (slupovací reliéf, zdobení svíček)

Teorie

- dějiny (gotika, renesance, baroko, rokoko)
- základní výtvarné techniky

8. ročník:**Výtvarné vyjádření skutečnosti**

- postava (v určité situaci)
- příroda – savci, člověk (kresba, malba, volná technika)
- barevnost přírodních objektů
- předměty kolem nás, perspektiva těles, budov

Dekorativní a prostorové práce

- práce s papírem, přírodninami, technickým materiálem
- netradiční výtvarné techniky (malba na sklo, prostorový slupovací reliéf)

Teorie

- dějiny (klasicismus, romantismus, realismus)
- písmo

9. ročník:**Výtvarné vyjádření skutečnosti**

- postava (portrét)
- perspektiva, těles, budov
- příroda – krajina (malba, kresba)
- svět kolem nás – vztahy, komunikace
- vyjádření abstrakce – pocit, myšlenka

Dekorativní a prostorové práce

- práce s papírem, dřevem, přírodninami
- netradiční výtvarné techniky – kartonáž, enkaustika, decoupage, malba na textil, zeď

Teorie

- dějiny (2. pol. 19.století, 20. století)
- novodobé výtvarné styly a techniky
- výtvarné umění v našem městě

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- žák rozeznává a správně používá pomůcky a materiály v různých výtvarných technikách
- různými výtvarnými výrazovými prostředky umí vyjádřit konkrétní i abstraktní téma
- při své tvůrčí činnosti využívá osobní zkušenosti, znalosti, aktivně zapojuje fantazii a představivost, spojuje výtvarné práce s písmem
- zvládá správné vyjádření základních proporcí postavy, správného tvaru předmětu, správné zobrazení vnímané skutečnosti

- umí pracovat s linií, barvou a jejími odstíny
- umí své práce prezentovat, hodnotit, obhajovat
- porovnává a hodnotí práce ostatních, vytváří si vlastní názory a postoje k výtvarnému umění okolního světa
- vyhledává souvislosti mezi výtvarným uměním a jinými druhy umění
- orientuje se v oblasti výtvarné kultury a dějin výtvarného umění, v oblasti regionálního umění
- je seznámen s některými netradičními výtvarnými technikami a styly
- svými pracemi se podílí na dotváření svého okolního prostředí

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

- návštěvy uměleckých besed a výstav,
- rozhovory, slovní vyjádření, hodnocení své práce, diskuse nad uměleckým dílem, vytváření společné práce
- výzdoba třídy, školy, pracemi žáků

Výchova demokratického občana

- nezesměšňovat a neničit práce ostatních žáků, ale snažit se je pochopit a správně vnímat
- ochota pomáhat, být ohleduplný, respektovat názory druhých, respektovat kulturní odlišnosti
- výtvarně vyjádřit mezilidské vztahy

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- orientace ve vývoji umění, hledat podobnosti a odlišnosti
- porozumět rozdílnosti kultur
- seznámení s folklórem, lidovými zvyky, tradicemi, regionální umění
- zážitky ze světa, významné stavby světa, symboly

Multikulturní výchova

- poznávání naší kultury a tradic
- kultura a umění v našem regionu (umělci, stálé kulturní akce, významné stavby, kulturní a výstavní prostory apod.)
- poznávat a respektovat odlišnosti kultur

Environmentální výchova

- estetické kvality prostředí, prostředí v našem městě
- vandalismus
- významné dny Země

Mediální výchova

- vliv médií na kulturu
- vývoj médií a jejich přínos v oblasti kultury a umění

5.3.7.3 HUDEBNÍ SEMINÁŘ

Povinně volitelný předmět lze zařadit do 7. – 9. ročníku.

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- rozvíjet hudební dovednosti žáka – individuální i sborový zpěv
- rozšířit zásobu písní nad rámec osnov povinného předmětu
- vytvoření názorů a postojů k hudebnímu umění

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Sborový zpěv má všechny přednosti kolektivní činnosti, především učí jedince podřizovat se celku, vede ke vzájemné odpovědnosti členů kolektivu, podněcuje žáky k hlubšímu vnímání emocionálních zážitků, potlačuje psychické, fyzické i sociální rozdíly mezi jedinci tím, že před všechny staví stejné úkoly a cíle. Umožňuje dětem a mládeži interpretovat díla nejrozmanitějších epoch, stylů a žánrů a tím přispívá k rozvoji jejich hudebního cítění a hudebního rozhledu.

Studium žákům nabízí získání odborného vzdělání, které jim umožní uplatnit se podle svých schopností, dovedností a zájmů jako dobří amatéři (v různých typech sborů a komorních ansámblů), ale také zvolit si takový profesionální směr, jehož předpokladem je úspěšné zvládnutí kultivovaného hlasového projevu (profesionální zpěvák pěveckého sboru, učitel, vychovatel, herec apod.).

C) OBSAH UČIVA

- zpěv a capella – jednohlasně
- zpěv s doprovodem hudebního nástroje
- zdokonaluje zpěv kantilény
- zpěv z paměti s doprovodem – dvojhlasně
- připravuje a procvičuje výrazové předvedení lidových a umělých písní s ohledem na svůj věk, schopnosti, temperament a jedinečnost
- správné dýchání na bránici, vyrovnávání hlasu v celé své hlasové poloze
- zpěv ve střední poloze a dle možností rozšiřování rozsahu do oktávy

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

žák -- umí se správně postavit a uvolnit tělo

- zvládá jednoduchý rytmus a vytleská ho dle návodu učitele
- ovládá nápodobou hru na tělo
- při zpěvu zapojuje celé tělo
- zná a uplatňuje zásady hlasové hygieny
- rozeznává hodnoty not – celá, půlová, čtvrt'ová, osminová, půlová s tečkou
- žák se učí diskutovat o obsahu a náladě písně s učitelem
- dbá na správné a přirozené držení těla

5.3.7.4 VÝTVARNÝ SEMINÁŘ

Požadavky vzdělávací oblasti se navíc realizují v povinně volitelném předmětu **Výtvarný seminář**, který se vyučuje v 6. – 9. ročníku.

○ VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- rozvíjet tvořivé schopnosti a tvůrčí potenciál žáků, jejich výtvarné vyjadřování, pěstovat jejich estetické cítění
- uplatňovat ve vlastní výtvarné činnosti teoretické a praktické poznatky s výtvarnými výrazovými prostředky
- rozvíjet představivost, fantazii a výtvarné myšlení ve vlastním výtvarném projevu
- výtvarně experimentovat, pracovat s různými výtvarnými materiály
- navštěvovat vhodné umělecké besedy a výstavy
- seznámit se s regionálním výtvarným uměním

○ CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Výuka je realizována prostřednictvím tvůrčích činností žáka, ve kterých uplatňuje vlastní vnímání, myšlení, cítění, prožitky, představivost a fantazii. Ve všech formách výtvarného projevu se prezentuje osobnost žáka a dává mu možnost individuálně se vyjádřit.

Žák se postupně učí vytvářet si vztah k výtvarnému umění, výtvarným hodnotám, učí se zaujímat k nim svůj postoj, vnímat pozitivní i negativní, je veden k všímání si okolního světa.

○ OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

6. ročník:

- Bytosti – ze života zvířat, lidé – kresba, malba, kombinované techniky
- Události – dotýkání, proměna, myšlení – frotáž, prostorové vytváření
- Věci – staré a nepotřebné, nové a potřebné, sběratelé. Papír, obal, kniha
- Prostory – člověk, zvíře, perspektiva – malba, volné techniky
- Fantazie – abstrakce, kompozice, kontrast

7. ročník:

- Člověk – otisky rukou, kresba, ruce očima umělců, člověk v pohybu – sport. Logo, maketa, design, instalace
- Zvířata – stopy, kresba, malba...
- Příroda – strom, krajina – frotáže, experimenty, koláže, instalace
- Rytmus, pohyb – vjemová témata, působení barev

8. ročník:

- Lidé a jejich míry – proporce, barva
- Člověk mezi lidmi – kompozice – středová, párová, volná, polyekrán
- Bydlení – design, maketa, perspektiva
- Abstrakce – barva jako výrazový prostředek, improvizace, fantazie
- Grafika – tisk z výšky, hloubky, monotyp

9.ročník:

- Lidské stopy – otisky, detail lidského těla
- Písmo – základy, kaligrafie, písmové typy
- Portrét – ánfas, profil, tříčtvrť
- Design – módní doplňky
- Živly – voda, vzduch, oheň
- Vztahy – přátelství, láska, nenávist

o OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- žák rozeznává a správně používá pomůcky a materiály v různých výtvarných technikách
- různými výtvarnými výrazovými prostředky umí vyjádřit konkrétní i abstraktní téma
- při své tvůrčí činnosti využívá osobní zkušenosti, znalosti, aktivně zapojuje fantazii a představivost
- umí pracovat s linií, barvou a jejími odstíny
- umí své práce prezentovat, hodnotit, obhajovat
- je seznámen s některými netradičními výtvarnými technikami a styly
- svými pracemi se podílí na dotváření svého okolního prostředí

5.3.8 ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují prostřednictvím vyučovacích předmětů **Rodinná výchova, Tělesná výchova** a povinně volitelného předmětu **sportovní hry**.

5.3.8.1 RODINNÁ VÝCHOVA

A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- poznávání zdraví jako nejdůležitější životní hodnoty
- pochopení zdraví jako vyváženého stavu tělesné, duševní i sociální pohody a k vnímání radostných prožitků z činností podpořených pohybem, příjemným prostředím a atmosférou příznivých vztahů
- poznávání člověka jako biologického jedince závislého v jednotlivých etapách života na způsobu vlastního jednání a rozhodování, na úrovni mezilidských vztahů i na kvalitě prostředí
- využívání osvojených preventivních postupů pro ovlivňování zdraví v denním režimu, k upevňování způsobů rozhodování a jednání v souladu s aktivní podporou zdraví v každé životní situaci i k poznávání a využívání míst souvisejících s preventivní ochranou zdraví
- propojování zdraví a zdravých mezilidských vztahů se základními etickými a morálními postoji, s volným úsilím
- chápání zdatnosti, dobrého fyzického vzhledu i duševní pohody jako významného předpokladu pro výběr partnera i profesní dráhy, pro uplatnění ve společnosti
- Výchova ke zdraví vede žáky k aktivnímu rozvoji a ochraně zdraví v propojení všech jeho složek (sociální, psychické a fyzické) a učí je být za ně odpovědný
- aktivnímu zapojování do činností podporujících zdraví a do propagace zdravotně prospěšných činností ve škole i v obci

B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY

Výchova ke zdraví přináší základní podněty pro ovlivňování zdraví, s nimiž se žáci seznamují, učí se je využívat a aplikovat ve svém životě. Vzdělávání směřuje především k tomu, aby žáci poznávali sami sebe jako živé bytosti, aby pochopili hodnotu zdraví, smysl zdravotní prevence i hloubku problémů spojených s nemocí či jiným poškozením zdraví.

Žáci se seznamují s různým nebezpečím, které ohrožuje zdraví v běžných i mimořádných situacích, osvojují si dovednosti a způsoby rozhodování a chování, které vedou k zachování či posílení zdraví, a získávali potřebnou míru odpovědnosti za zdraví vlastní i zdraví jiných. Žáci si upevňují hygienické, stravovací, pracovní i jiné zdravotně preventivní návyky, rozvíjejí dovednosti odmítat škodlivé látky, předcházet úrazům a čelit vlastnímu ohrožení v každodenních i mimořádných situacích. Rozšiřují a prohlubují si poznatky o rodině, škole a společenství vrstevníků, o přírodě, člověku i vztazích mezi lidmi a učí se tak dívat na vlastní činnosti z hlediska zdravotních potřeb a životních perspektiv dospívajícího jedince a rozhodovat se ve prospěch zdraví.

Ochrana zdraví a životů při každodenních rizikových situacích i mimořádných událostech a k využívání osvojených postupů spojených s řešením jednotlivých mimořádných událostí.

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících

6. ročník:

Vztahy mezi lidmi a formy soužití

- vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska
- vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity – rodina, škola, vrstevnická skupina, obec, spolek

Změny v životě člověka a jejich reflexe

- dětství, puberta, dospívání – tělesné, duševní a společenské změny

Zdravý způsob života a péče o zdraví

- výživa a zdraví – zásady zdravého stravování
- tělesná a duševní hygiena – zásady osobní, intimní a duševní hygieny, otužování, význam pohybu pro zdraví, režim dne

Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence

- stres a jeho vztah ke zdraví – překonávání únavy, posilování duševní odolnosti
- civilizační choroby – zdravotní rizika, preventivní a lékařská péče
- auto-destruktivní závislosti – zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek, návykové látky a bezpečnost v dopravě
- šikana a jiné projevy násilí, kriminalita mládeže
- bezpečné chování – komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi
- dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví – bezpečné prostředí ve škole, ochrana zdraví při různých činnostech, bezpečnost v dopravě, znalost pravidel silničního provozu
- ochrana člověka za mimořádných událostí

Hodnota a podpora zdraví

- podpora zdraví a její formy – prevence a intervence, odpovědnost jedince za zdraví

Osobnostní a sociální rozvoj

- sebepoznání a sebepojetí – vztah k sobě samému, vztah k druhým lidem
- seberegulace a sebeorganizace činností a chování – cvičení sebereflexe, sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových situací
- psychohygiena – sociální dovednosti pro předcházení a zvládání stresu, hledání pomoci
- rozšiřování a prohlubování poznatků o sobě i vztazích mezi lidmi, partnerských vztazích, manželství a rodině, škole a společenství vrstevníků, mezilidské vztahy, komunikace a kooperace – respektování sebe sama i druhých, přijímání názoru druhého, empatie, chování podporující dobré vztahy
- morální rozvoj – cvičení zaujímání hodnotových a rozhodovacích dovedností, dovednosti pro řešení problémů v mezilidských vztazích

7. ročník:

Vztahy mezi lidmi a formy soužití

- vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska
- vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity – rodina, škola, vrstevnická skupina, obec, spolek

Změny v životě člověka a jejich reflexe

- dětství, puberta, dospívání – tělesné, duševní a společenské změny

Zdravý způsob života a péče o zdraví

- výživa a zdraví – zásady zdravého stravování
- tělesná a duševní hygiena – zásady osobní, intimní a duševní hygieny, otužování, význam pohybu pro zdraví
- režim dne

Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence

- stres a jeho vztah ke zdraví – překonávání únavy, posilování duševní odolnosti
- civilizační choroby – zdravotní rizika, preventivní a lékařská péče
- auto-destruktivní závislosti – zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek, návykové látky a bezpečnost v dopravě
- šikana a jiné projevy násilí
- bezpečné chování – komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi
- dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví – bezpečné prostředí ve škole, ochrana zdraví při různých činnostech, bezpečnost v dopravě, znalost pravidel silničního provozu
- ochrana člověka za mimořádných událostí - terorismus - klasifikace mimořádných událostí, varovný signál a jiné způsoby varování, základní úkoly ochrany obyvatelstva, evakuace

Hodnota a podpora zdraví

- podpora zdraví a její formy – prevence a intervence, odpovědnost jedince za zdraví

Osobnostní a sociální rozvoj

- sebepoznání a sebepojetí – vztah k sobě samému, vztah k druhým lidem
- seberegulace a sebeorganizace činností a chování – cvičení sebereflexe, sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových situací
- psychohygiena – sociální dovednosti pro předcházení a zvládání stresu, hledání pomoci při problémech
- mezilidské vztahy, komunikace a kooperace – respektování sebe sama i druhých, přijímání názoru druhého, empatie, chování podporující dobré vztahy
- bezpečný pohyb v rizikovém prostředí, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií,
- morální rozvoj – cvičení zaujímání hodnotových a rozhodovacích dovedností
- dovednosti pro řešení problémů v mezilidských vztazích

8. ročník:

Vztahy mezi lidmi a formy soužití

- vztahy ve dvojici – láska, partnerské vztahy
- vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity

Změny v životě člověka a jejich reflexe

- sexuální dospívání a reprodukční zdraví

Zdravý způsob života a péče o zdraví

- výživa a zdraví – vliv životních podmínek a způsobu stravování na zdraví
- duševní hygiena
- zdravotní a preventivní lékařská péče, odpovědné chování v situacích úrazu

Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence

- stres a jeho vztah ke zdraví – kompenzační, relaxační a regenerační techniky k překonání únavy
- auto-destruktivní závislosti – rizikové chování (alkohol, aktivní a pasivní kouření, zbraně, nebezpečné látky a předměty, nebezpečný internet, násilné chování, těžké životní situace a jejich zvládání, trestná činnost
- skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání
- bezpečné chování – přítomnost v konfliktních a krizových situacích
- komunikace se službami odborné pomoci
- manipulativní reklama a informace – reklamní vlivy

Hodnota a podpora zdraví

- celostní pojetí člověka ve zdraví a nemoci – složky zdraví a jejich interakce
- podpora zdraví – působení na změnu kvality prostředí a chování jedince

Osobnostní a sociální rozvoj

- sebepoznání a sebepojetí – zdravé a vyrovnané sebepojetí
- seberegulace a sebeorganizace činností a chování – stanovení osobních cílů a postupných kroků k jejich dosažení
- mezilidské vztahy, komunikace a kooperace – aktivní naslouchání, dialog, efektivní a asertivní komunikace
- morální rozvoj – dovednosti pro řešení problémů v mezilidských vztazích, prosociální chování

9. ročník:

Vztahy mezi lidmi a formy soužití

- vztahy ve dvojici – partnerské vztahy, manželství a rodičovství
- vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity

Změny v životě člověka a jejich reflexe

- sexuální dospívání a reprodukční zdraví – předčasná sexuální zkušenost
- těhotenství a rodičovství mladistvých, poruchy pohlavní identity

Zdravý způsob života a péče o zdraví

- výživa a zdraví – poruchy příjmu potravy
- ochrana před přenosnými i nepřenosnými chorobami, chronickým onemocněním a úrazy
- bezpečné způsoby chování (nemoci přenosné pohlavním stykem, HIV/AIDS, hepatitidy)

Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence

- stres a jeho vztah ke zdraví – posilování duševní odolnosti
- auto-destruktivní závislosti – návykové látky, dopink ve sportu, trestná činnost
- skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání, sexuální kriminalita, sexuální zneužívání dětí
- dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví
- manipulativní reklama a informace, působení sekt
- ochrana člověka za mimořádných událostí – živelní pohromy, terorismus

Hodnota a podpora zdraví

- základní lidské potřeby
- podpora zdraví – prevence a intervence
- podpora zdraví v komunitě – programy podpory zdraví

Osobnostní a sociální rozvoj

- zdravé a vyrovnané sebepojetí, sebeovládání a zvládání problémových situací, psychohygiena
- mezilidské vztahy, komunikace a kooperace – efektivní a asertivní komunikace a kooperace v různých situacích
- morální rozvoj – cvičení zaujímání hodnotových a rozhodovacích dovedností

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

Žák – respektuje přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky a partnery a pozitivní komunikací a kooperací přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v širším společenství (v rodině, komunitě)

- vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví
- vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím, vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví, dovede posoudit různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní zodpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví
- usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví, uplatňuje zdravé stravovací návyky
- vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí
- dává do souvislosti složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí

- uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami, svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc
- projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu, dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce
- v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a životními cíli mladých lidí přijímá zodpovědnost za bezpečné sexuální chování
- dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka, uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni, v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým
- vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií a sekt, uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi
- projevuje odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, osobního bezpečí, při mimořádných událostech, v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

Výchova ke zdraví je vzhledem k individuálnímu a sociálnímu rozměru zdraví velmi úzce propojena s průřezovým tématem Osobnostní a sociální výchova, jehož smyslem je pomáhat každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti a hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu.

Výchova demokratického občana

Téma směřuje k rozvoji kritického myšlení, vědomí si svých práv a povinností, porozumění demokratickým principům a řešení problémů a konfliktů demokratickým způsobem. Umožňuje žákovi konstruktivně řešit problémy se zachováním své lidské důstojnosti, respektem k druhým, s vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, s uplatňováním zásad slušné komunikace a demokratických způsobů řešení.

Téma vede žáka ke způsobilosti myslet v souvislostech a s ohledem na důsledky jednání, rozvíjet kritické myšlení, adekvátním způsobem řešit konflikty, komunikovat, argumentovat, samostatně se rozhodovat.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Téma podporuje globální myšlení a porozumění a zdůrazňuje evropskou dimenzi ve vzdělávání. Žáci si osvojují evropské hodnoty, ke kterým patří svoboda lidské vůle, humanismus a morálka, právo a osobní zodpovědnost, racionální uvažování, kritické myšlení a tvořivá lidská aktivita. Výchova ke zdraví orientuje žáky v globálních problémech souvisejících se zdravím.

Multikulturní výchova

Umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí kultur, jejich tradicemi a hodnotami a na pozadí této rozmanitosti si pak žáci mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování sociální a kulturní rozmanitosti; přispívá k odstraňování nepřátelství a předsudků.

Multikulturní výchova učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, uplatňovat svá práva a respektovat práva druhých, chápat a tolerovat odlišné zájmy, názory i schopnosti druhých

RODINNÁ VÝCHOVA	Environmentální výchova Vede žáky k uvědomění si základních podmínek života a odpovědnosti současné generace za život v budoucnosti. Vede žáky k poznání odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace. Umožňuje jim pochopení vztahů člověka k životnímu prostředí. Téma se dotýká i Výchovy ke zdraví, především problematiky vlivů prostředí na vlastní zdraví i na zdraví ostatních lidí. Žáci si při integrovaném pohledu na vztahy člověka a prostředí mají vždy uvědomovat společný vliv různých faktorů prostředí (přírodních i sociálních) na zdraví a mají se aktivně podílet na vytváření zdravého prostředí (například péčí o zeleň, estetickou úpravou prostředí). Mediální výchova Pro uplatnění jednotlivce ve společnosti je důležité umět zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z okolního světa. Média mají výrazný vliv na chování jedince ve společnosti, na utváření životního stylu a na kvalitu života lidí. Mediální výchova ve vztahu k Výchově ke zdraví učí žáky využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času. Vede k uvědomování si hodnoty vlastního života a odpovědnosti za jeho naplnění.
5.3.8.2 TĚLESNÁ VÝCHOVA	
TĚLESNÁ VÝCHOVA	A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE – poznávání zdraví jako nejdůležitější životní hodnoty – pochopení zdraví jako vyváženého stavu tělesné, duševní i sociální pohody a k vnímání radostných prožitků z pohybu, příjemného prostředí a atmosféry příznivých vztahů – poznávání člověka jako jedince závislého v jednotlivých etapách života na způsobu vlastního jednání a rozhodování – získávání základní orientace v názorech na to, co je zdravé a co může zdraví prospět, i na to, co zdraví ohrožuje a poškozuje – ovlivňování zdraví v denním režimu, k upevňování způsobů rozhodování v souladu s aktivní podporou zdraví v každé životní situaci i k poznávání a využívání míst souvisejících s preventivní ochranou zdraví – čestný přístup ke spolužákům, spoluhráčům i k činnostem přenášet do reálného života – chápání zdatnosti, dobrého fyzického vzhledu i duševní pohody jako významného předpokladu pro výběr partnera i profesní dráhy, pro uplatnění ve společnosti – aktivní zapojování do činností podporujících zdraví a propagace zdravotně prospěšných činností ve škole i v obci B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY tělesná výchova plní ve vzdělávání především funkci regenerace a kompenzace jednostranné zátěže působené pobytem ve škole, ale i činnostmi mimo školu. Další její význam je v rozvoji pohybových dovedností i v kultivaci pohybu, především pak v poznávání možností rozvoje zdravotně orientované zdatnosti. Její úroveň má zásadní význam pro aktuální zdraví a významně ovlivňuje zdravotní předpoklady i v dospělosti. Pohybové vzdělávání přechází od spontánní pohybové činnosti k činnosti řízené a výběrové s uspokojováním – charakteristické pro základní vzdělávání je rozpoznání a rozvíjení pohybových předpokladů – neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení

C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících**činnosti podporující pohybové učení**

- respektování pokynů vyučujícího
- znalost tělovýchovných pojmů, povelů, signálů, organizace prostoru a činnosti, výběr sportovní výzbroje a výstroje
- pravidla osvojovaných her, závodů, soutěží
- posuzování, měření a hodnocení pohybových činností

činnosti ovlivňující zdraví:

- znalost významu pohybových aktivit pro zdraví
- kázeň a čestný přístup k ostatním účastníkům sportovní činnosti
- poctivé sebepoznání a sebehodnocení, vytyčení reálných cílů, nepřeceňování se
- bezpečnost a hygiena pohybových činností, prostředí, vlastní osoby

činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností:

- vhodné prostorové a materiální vybavení
- dostatek času pro postupné získávání pohybových dovedností a návyků
- gymnastika – akrobacie, přeskoky, cvičení na náradí a s náčiním, rytmická cvičení
- úpolová cvičení, základy úpolových sportů
-

atletika – skoky, hody, běhy a jejich kombinace

pohybové hry se zaměřením na rychlost, obratnost, výbušnost a rychlostní vytrvalost

sportovní hry – košíková, kopaná, florbal, odbíjená, přehazovaná, vybíjená

plavání, potápění, skoky do vody, hry ve vodě

lyžování – základy sjezdového lyžování, základy snowboardingu

6. ročník:

- zjistit současnou úroveň pohybových dovedností a znalostí žáků přicházejících z 5. tř.
- zjistit současný zdravotní stav žáků, registrovat zdravotní omezení, členství ve sportovních klubech a oddílech
- aktivovat spolupráci s rodiči a ošetřujícími lékaři
- podle úrovně žáků a plánovaného organizování školních a městských soutěží učit a procvičovat jednotlivé Tv aktivity:
 - pohybové hry, míčové hry
 - atletika, gymnastika, šplh, posilování
 - plavání, rozcvičky, strečing
 - poučení o chování a bezpečnosti při Tv, plaveckém výcviku, při sportovních soutěžích, o správné životosprávě a chování sportovce
 - umožnit a zorganizovat žákům účast na sportovních soutěžích mezi školami v rámci AŠSK

7. ročník:

procvičit a upevnit dovednosti a znalosti z 6. třídy a na vyšší úrovni procvičovat:

- pohybové hry, míčové hry
- atletika, gymnastika, šplh, posilování
- plavání
- rozcvičky, strečing
- poučit o chování a bezpečnosti při Tv, plaveckém výcviku, při sportovních soutěžích, o správné životosprávě a chování sportovce
- zorganizovat pro žáky lyžařský výcvik – týdenní kurz
- poučit žáky o chování a bezpečnosti při lyžařském kurzu, správné výzbroji a výstroji,
- umožnit a zorganizovat žákům účast na sportovních soutěžích mezi školami v rámci AŠSK

8. ročník:

procvičit a upevnit dovednosti a znalosti ze 7. třídy a na vyšší úrovni procvičovat:

- pohybové hry, míčové hry
- atletiku
- gymnastiku, šplh,
- plavání
- rozcvičky, strečing, kondiční, relaxační a kompenzační cvičení
- poučit o chování a bezpečnosti při Tv, plaveckém výcviku, při sportovních soutěžích; poučit o správné životosprávě a chování sportovce

umožnit a zorganizovat žákům účast na sportovních soutěžích mezi školami v rámci AŠSK

9. ročník:

procvičit a upevnit dovednosti a znalosti z 8. třídy na vyšší úrovni s požadavkem vyšší výkonnosti:

- hry, míčové hry
- atletiku
- gymnastiku, šplh
- plavání
- kondiční kulturistiku
- strečingová, relaxační a kompenzační cvičení
- poučit o chování a bezpečnosti při Tv, plaveckém výcviku, při sportovních soutěžích,
- o správné životosprávě a chování sportovce

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

Žák – aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem

- usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky si dokáže zvolit vhodný rozvojový program
- samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly
- odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím
- uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazů a umí jim přizpůsobit svou činnost
- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech
- je schopný posoudit osvojované pohybové činnosti, umí označit jejich nedostatky a možné příčiny
- užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře tisku, uživatele internetu
- naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc hendikepovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu
- naučí se základní taktice vedoucí k úspěchu družstva a je schopný ji dodržovat
- rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti hráče, rozhodčího, diváka, organizátora soutěže
- umí zpracovat data a informace o pohybových aktivitách svých, spolužáků, školy a podílí se na jejich prezentaci

E) PRŮŘEZOVÁ TÉMATA**Osobnostní a sociální výchova**

Reflektuje fyzickou stránku člověka, sociální vztahy, komunikaci a rozhodování v běžných i vypjatých situacích. Napomáhá k získání dovedností vztahujících se k zdravému duševnímu a sociálnímu životu. Přispívá k zdokonalování dovedností týkajících se spolupráce a komunikace v týmu a v různých sportovních situacích.

- rozvoj schopnosti poznávání, seberegulace a sebeorganizace, psychohygiena
- kreativita, poznávání lidí, mezilidské vztahy
- komunikace, kooperace
- řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- hodnoty, postoje, praktická etika

Rozvoj schopností poznávání

- cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění
- cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium
- sebepoznání a sebepojetí, já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně
- moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty); co o sobě vím a co ne; jak se promítá mé já v mém chování

Mezilidské vztahy

- péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc
- lidská práva jako regulativ vztahů
- vztahy a naše skupina/třída

Kooperace a kompetice

- rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod.)
- dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny
- rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládání situací soutěže

Morální rozvoj:**Řešení problémů a rozhodovací dovednosti**

- dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí
- problémy v mezilidských vztazích

Hodnoty, postoje, praktická etika

- analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí
- vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd., pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu)
- dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne

Výchova demokratického občana

Vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů. Umožňuje participovat na rozhodnutí celku s vědomím vlastní odpovědnosti za toto rozhodnutí a s vědomím jejich důsledků.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Využívat zájmů žáků o sport k hlubšímu pochopení souvislostí evropských kořenů olympijských idejí a významu sportu pro vzájemné porozumění a přátelství mezi lidmi různých národů a národností.

Multikulturní výchova

Zprostředkovává setkávání různých ras a národností na sportovním poli. Bourají se přežití hráze mezi různými etniky, rasami a národnostmi

Environmentální výchova

Dotýká se problematiky vlivu prostředí na vlastní zdraví i na zdraví ostatních lidí. Vede k poznání důležitosti péče o přírodu při organizaci masových sportovních akcí.

Mediální výchova

Správně pochopený vztah k mediím vede k uvědomování si hodnoty vlastního života, zvláště volného času, a odpovědnosti za jeho zdravé naplnění.

SPORTOVNÍ HRY	5.3.8.3 SPORTOVNÍ HRY
	A) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE – poznávání zdraví jako nejdůležitější životní hodnoty – pochopení zdraví jako vyváženého stavu tělesné, duševní i sociální pohody a k vnímání radostných prožitků z pohybu, příjemného prostředí a atmosféry příznivých vztahů – čestný přístup ke spolužákům, spoluhráčům i k činnostem přenášet do reálného života – osvojování dovedností organizovat pohybové činnosti – chápání zdatnosti, dobrého fyzického vzhledu i duševní pohody jako významného předpokladu pro výběr partnera i profesní dráhy, pro uplatnění ve společnosti – aktivní zapojování do činností podporujících zdraví a propagace zdravotně prospěšných činností ve škole i v obci
	B) CHARAKTERISTIKA VÝUKY – tělesná výchova plní ve vzdělávání především funkci regenerace a kompenzace jednostranné zátěže – v rozvoji pohybových dovedností i v kultivaci pohybu – pohybové vzdělávání přechází od spontánní pohybové činnosti k činnosti řízené a výběrové s uspokojováním vlastních pohybových potřeb i zájmů a s využíváním možností samostatně ovlivňovat svůj pohybový projev a zdatnost. – charakteristické pro základní vzdělávání je rozpoznání a rozvíjení pohybových předpokladů – důležité je odhalování zdravotních oslabení a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení
	C) OBSAH UČIVA v jednotlivých ročnících lyžování – základy sjezdového lyžování, základy snowboardingu (7.r. – LVZ)
	6.ročník:
	– sportovní hry – košíková, kopaná, florbal, odbíjená, přehazovaná, vybíjená, – pohybové hry se zaměřením na rychlost, obratnost, výbušnost a rychlostní vytrvalost – atletiku – gymnastiku, šplh, posilování – rozcvičky, strečing – umožnit a zorganizovat žákům účast na sportovních soutěžích mezi školami

7. ročník:

- atletika – skoky, hody, běhy a jejich kombinace
- gymnastiku, šplh, posilování
- rozcvičky, strečing
- správná životospráva a chování sportovce
- lyžování – základy sjezdového lyžování, základy snowboardingu - zorganizovat pro žáky lyžařský výcvik – týdenní kurz
- poučit žáky o chování a bezpečnosti při lyžařském kurzu, správné výzbroji a výstroji,

8.ročník:

- pohybové hry, míčové hry, netradiční sporty (badminton, stolní tenis, baseball atd.)
- atletika
- gymnastiku, šplh,
- rozcvičky, strečing
- kondiční, relaxační a kompenzační cvičení

9. ročník:

procvičit a upevnit dovednosti a znalosti na vyšší úrovni s požadavkem vyšší výkonnosti:

- hry, míčové hry, netradiční sporty (badminton, stolní tenis, baseball atd.)
- atletika
- gymnastiku
- kondiční kulturistiku
- strečingová, relaxační a kompenzační cvičení

D) OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

Žák - aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem

- usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky si dokáže zvolit vhodný rozvojový program
- je schopný posoudit osvojované pohybové činnosti, umí označit jejich nedostatky a možné příčiny
- užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře tisku, uživatele internetu
- naučí se základní taktice vedoucí k úspěchu družstva a je schopný ji dodržovat
- je schopen samostatně nebo v týmu zorganizovat jednoduché turnaje, závody a soutěže na úrovni školy, spolurozhoduje osvojované hra a soutěže
- umí zpracovat data a informace o pohybových aktivitách svých, spolužáků, školy a podílí se na jejich prezentaci

6. ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ŠKOLNÍ DRUŽINU - BAREVNÝ SVĚT

ŠKOLNÍ DRUŽINA

A) CÍLE ŠVP

Zájmové vzdělávání ve ŠD naplňuje svými specifickými prostředky cíle dané školským zákonem.

- rozvoj dítěte, jeho učení a poznávání
- osvojování si základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
- získávání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako svobodná osobnost působící na své okolí
- vychovávání k smysluplnému využívání volného času
- umožnění odpočinkové činnosti a přípravy na vyučování

B) KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Prolínají se všemi činnostmi, které v družině probíhají, vytvářejí se v průběhu delšího období, vycházejí z již nabytých vědomostí, dovedností, návyků, schopností a postojů a v průběhu docházky do ŠD se dále prohlubují a rozšiřují.

Pro činnosti ve ŠD jsou prioritní kompetence:

1. kompetence k učení
2. kompetence k řešení problémů
3. komunikativní kompetence
4. kompetence sociální a interpersonální
5. občanské kompetence
6. kompetence k trávení volného času

Formy zájmového vzdělávání

Základním prostředkem činnosti ŠD je hra založená na zážitku účastníků, která obohacuje jejich sebepoznání, rozšiřuje jejich vědomosti a dovednosti, navozuje kladné emoce. Strategií pedagogické práce je respektování požadavků pedagogiky volného času.

Pravidelná činnost

- je dána týdenní skladbou
- organizované aktivity zájmové a tělovýchovné

Spontánní aktivity

- klidové činnosti po obědě, při pobytu venku
- tvořivé hry
- stolní hry
- spontánní hry při ranním pobytu ve ŠD a před odchodem z ní

Odpočinkové činnosti

- poslech, volný rozhovor s vychovatelkou
- stolní a společenské hry
- hry dle výběru dětí
- vyprávění, předčítání
- závodivé hry při pobytu venku
- organizované zájmové činnosti

Příprava na vyučování

- didaktické hry (hádanky, rébusy, kvízy, křížovky, sudoku, obrázková matematika, domino, pexeso, kvarteto)
- vycházky se zaměřením
- návštěva knihovny
- hry k rozvíjení slovní zásoby (jazykolamy, jaz. hříčky, slovní fotbal, říkadla, poslech četby)
- promítání vlastivědných a přírodovědných filmů
- vypracování domácích úkolů

C) VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ OBLASTI**Člověk a jeho svět**

- poznáváme nejbližší okolí, ale taky organizaci života v rodině, ve škole, ve společnosti,
- v místě bydliště, vycházky
- poznáváme různé služby v obci (návštěva knihovny, policie a obecního úřadu)
- posilujeme vztah k místním a rodinným tradicím
- poznáváme a chráníme přírodu
- pěstujeme pěkné vztahy – chování ke spolužákům a dospělým osobám
- vedeme děti k samostatnosti, správnému vystupování na veřejnosti a smysluplnému využívání volného času
- kultivujeme komunikaci slovní a mimoslovní, vytváříme pozitivní vztah k odlišným názorům lidí a národnostních skupin
- orientujeme se v prostoru a čase
- účastníme se sběrových akcí
- známe pravidla silničního provozu, využíváme didaktické hry s dopravními značkami, pořádáme soutěže a závody s dopravní tematikou
- všechny činnosti využíváme jako motivaci k výtvarným aktivitám
- účastníme se akcí v rámci ekologické výchovy – Den Země

Umění a kultury

- pěstujeme estetické cítění a představivost, rozvíjíme fantazii
- seznamujeme se s různými výtvarnými technikami a materiály
- podílíme se výzdobě školy a ŠD
- zúčastňujeme se soutěží vyhlašovaných veřejnými sdělovacími prostředky
- prezentujeme práce dětí na veřejnosti
- upevňujeme lidové tradice(Mikuláš, Vánoce, Velikonoce, Masopust) – výtvarné a hudebně pohybové činnosti
- navštěvujeme akce pořádané Domem dětí, Domem kultury, knihovnou, Základní uměleckou školou
- pěstujeme zájem o hudbu, rozvíjíme smysl pro rytmus
- rozvíjíme zájem o literaturu

Člověk a zdraví

- upevňujeme získané dovednosti a návyky (hygiena)
- předcházíme úrazům
- poukazujeme na bezpečnost při všech činnostech
- přispíváme k rozvoji tělesné zdatnosti, otužování a sportovního chování
- vedeme děti ke zdravé soutěživosti
- zařazujeme pravidelný pobyt venku, otužujeme se

Člověk a svět práce

- seznamujeme se s různými technikami a materiály
- pracujeme v keramické dílně
- dodržujeme bezpečnost při práci
- rozvíjíme zručnost, představivost a fantazii
- dbáme na hygienu prostředí a sebeobslužné činnosti
- spolupracujeme se školní družinou při ZŠ U Kapličky 959 Orlová Lutyně, Klubem seniorů Orlová

7. HODNOCENÍ ŽÁKŮ A AUTOEVALUACE ŠKOLY

7.1 PRAVIDLA PRO HODNOCENÍ ŽÁKŮ

A) ZÁSADY HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Předpokladem úspěšného plnění vytyčených cílů školy v oblasti hodnocení vzdělávacích výsledků žáků je, aby každý žák dostával dostatečný prostor ke **zvládnutí a osvojení učiva**.

Na naší škole upřednostňujeme **pozitivní hodnocení** žáků, a to nejen při prověřování vědomostí, ale v celém procesu učení. Při výuce žáky co nejvíce chválíme, dbáme na pozitivní ladění hodnotících soudů. Pomáháme žákům předcházet chybám, dodáváme jim důvěru v jejich schopnost předkládané učivo dobře zvládnout a povzbuzujeme je. S žáky jednáme tak, aby neměli strach vyjádřit svůj názor. Pozitivně přijímáme i nesprávné závěry žáků, dáváme jim prostor pro otázky, trpělivě žákům odpovídáme a věnujeme jim individuální pozornost. Pomocí často zařazované činnosti **zpětné vazby** zjišťujeme případné nedostatky žáků hned v zárodku a průběžně je odstraňujeme.

Na chyby upozorňujeme žáky včasné, bezprostředně, vstřícně, přátelsky a důsledně. Vyhýbáme se zaujatosti, nahodilosti či opožděnému hodnocení. Dbáme, abychom v žácích nevytvářeli pocit, že si nemohou ve svých úsudcích věřit nebo že jsou horší než jejich spolužáci. Umožňujeme průběžně žákům poznání, že chyba se může vyskytovat v každé lidské činnosti, může mít však pro člověka různé následky podle její závažnosti. Žáky vedeme přes **sebehodnocení** a **samokontrolu** k dovednosti něco provést dokonale – bez chyby – a v přiměřeném čase. S chybou pracujeme tak, aby vyzývala žáka k většímu soustředění na plnění úkolu, k důslednější kontrole své práce, k sebepoznání svých schopností.

Důležitou roli mají také pozitivně laděná **průběžná hodnocení**. Ústní hodnocení, klasifikace i písemná hodnocení mají v 1. období základního vzdělávání funkci především **výchovnou a motivační**.

Hodnocení **známkou** můžeme v tomto období doplňovat povzbuzujícím pozitivním **písemným hodnocením**.

B) ZÁSADY A PRAVIDLA PRO SEBEHODNOCENÍ ŽÁKŮ

- V jednotlivých učebních oblastech předem stanovíme a žákům sdělíme základní učební požadavky. Jasně formulujeme, jaké dovednosti si žáci mají osvojit, čemu se mají naučit. Žáky upozorňujeme, jaké činnosti nebo pokusy budou provádět, o čem budeme hovořit.
- Žákům předkládáme reálné a dosažitelné cíle, a tak vedeme žáky k bezchybnosti a poctivosti.
- Žákům **důvěřujeme** a sebehodnocení nepovažujeme za příležitost k podvádění. Díky zpětné vazbě mají učitelé i žáci přehled o tom, co a jak již zvládli. Takto vedení žáci nemají potřebu podvádět – podvádění pro ně ztrácí smysl, jelikož nevede ani k prožití pocitu úspěchu ani k cíli, kterým je dosahování co nejlepších výsledků.
- Žáky vedeme k tomu, aby si do svých učebních materiálů zaznamenávali to, co už dobře ovládají (například „hvězdičkou“). Na základě takto provedeného sebehodnocení žáků mohou učitelé následně přistupovat k individuálnímu řešení jejich problémů a nejasností.
- Používáme činnosti přístupy a metody učení, které umožňují žákům odhalovat chyby, hned je opravovat a brát si z nich poučení. Žákům tak průběžně umožňujeme uvědomění, co z probíraného učiva již ovládají.
- Žákům umožňujeme vyjadřovat své myšlenky, názory a prezentovat své vědomosti. Nejdříve dáváme příležitost projevit se žákům, kteří se v daném učivu orientují jako první. Na jejich příkladu si ostatní žáci nejlépe uvědomí vlastní stupeň poznání.

- Používáme učební materiály, ve kterých je sebehodnocení žáků zapracované
- K sebehodnocení písemných cvičení přistupujeme teprve tehdy, až je žák schopen uvědomit si, že probírané učivo ovládá.
- Předkládáme žákům ukázky správně vypracovaných úkolů různé obtížnosti a upřesňujeme, co požadujeme na výborné ohodnocení a co je hodnoceno již jako chvalitebně. Žáci potřebují vědět, jakou náročnost úkolů mají k určitým ohodnocením zvládat. Stejně stanovíme ukazatele při hodnocení písemném bez klasifikačních stupňů. Žák potom ví, k čemu ve svém snažení směřuje a je mu tak dána možnost sebehodnocení.
- Dodržujeme zásady a pravidla pozitivního hodnocení .

C) PRAVIDLA PROVĚŘOVÁNÍ VĚDOMOSTÍ formou prověrek a zkoušení

Před zdáním jakékoli prověrky nebo testu zvažujeme, zda: má hodnotit naučení určitým poznatkům
má diagnostikovat učební problémy

U otázek, úloh, testů, diktátů aj., uváděných v učebnicích, předem posuzujeme jejich vhodnost pro žáky určité třídy. Při vymýšlení otázek nebo při úpravě jejich znění je vhodné, aby je překontroloval ještě jiný učitel, a to kvůli porozumění formulaci otázek žákem i kvůli posouzení jejich jednoznačnosti. Dbáme na to, aby znění úkolů a otázek bylo jasné, aby při zjišťování vzdělávacích výsledků nedocházelo k záměně nepochopení zadání za neznalost.

Při prověřování vědomostí:

- prověříme a hodnotíme to, o čem víme, že jsme žáky učili a naučili;
- dbáme, aby příklady, diktované věty nebo testy určené k hodnocení žáků obsahovaly jen to, co bylo s žáky dostatečně procvičeno;
- dbáme, aby zadání úloh bylo věku žáků přiměřené tj. formulované tak, aby mu žáci určitého věku mohli dobře porozumět, aby o úkolu měli již nějaké povědomí, aby se již s podobným úkolem někdy setkali;
- ústní zkoušení vedeme tak, abychom při něm zjišťovali, co žák umí, ne to, co ještě neumí;
- písemnou práci na závěr určitého celku nezačínáme předčasně, ale až když žáci svými projevy prokazují, že jsou na písemnou práci vybaveni vědomostmi;
- při prověřování učiva probíraného před delší dobou ho s žáky nejprve nějakou formou zopakujeme, a to alespoň krátce a v několika po sobě jdoucích hodinách;
- při celkovém hodnocení žáka bereme v úvahu a hodnotíme i pokrok, jaký žák za určité období udělal a jaká byla jeho snaha k odstranění nedostatků;
- všechna hodnocení vyjadřujeme jako objektivní informaci povzbudivého charakteru.

D) ZÁVĚR

Cílem školy v základním vzdělávání je podněcovat žáky k výše uvedeným dovednostem. Usilujeme o to, aby pokud možno všichni žáci pochopili a osvojili si učivo určené pro toto období . Je to významný předpoklad pro úspěšné vytváření a rozvoj klíčových kompetencí žáků v dalších obdobích vzdělávání.

Klasifikace spojená se slovním hodnocením patří mezi inovační způsoby hodnocení žáků a na řadě škol se prakticky osvědčila. Pozitivní kombinovaná klasifikace patří mezi specifické rysy tvořivých škol.

7.2 HODNOCENÍ A KLASIFIKACE

A) V PŘEDMĚTECH S PŘEVAHOU NAUKOVÉHO ZAMĚŘENÍ

Stupeň 1 (výborný)

Žák samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti. Myslí logicky správně. Ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně a přesně, chápe vztahy mezi nimi a smysluplně propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný, výstižný, účinně se zapojuje do diskuze. Je schopen samostatně studovat vhodné texty, řešit problémy a obhajovat svá rozhodnutí. Plně respektuje demokratické principy, uvědoměle a aktivně pracuje v týmu, jeho působení je velmi přínosné. Je téměř vždy schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák s menšími podněty učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně, chápe vztahy mezi nimi a s menšími chybami propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Ústní a písemný projev má menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků je zpravidla bez podstatných nedostatků. Zapojuje se do diskuze. Je schopen s menší pomocí studovat vhodné texty, řešit problémy a obhajovat svá rozhodnutí.

Respektuje demokratické principy, v podstatě uvědoměle a aktivně pracuje pro tým, jeho působení je přínosné. Je většinou schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák se v uplatňování osvojených poznatků a dovedností dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů podle podmětů učitele. Má nepodstatné mezery v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definice a zákonitostí, s většími chybami propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. Jeho myšlení je v celku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. Částečně se zapojuje do diskuze. Je schopen studovat podle návodu učitele. Občas nerespektuje demokratické principy, v týmu pracuje ne příliš aktivně, jeho působení je přínosné v menší míře. Je schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů.

Stupeň 4 (dostatečný)

U žáka se v uplatňování osvojených poznatků a dovedností vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků závažné mezery, chybně propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. V logice myšlení se projevují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti, málo se zapojuje do diskuze. Závažné chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti. Demokratické principy respektuje jen občas, práce v týmu se pouze účastní. Jeho působení není příliš přínosné. Sebehodnocení a hodnocení ostatních členů je schopen málokdy.

Stupeň 5 (nedostatečný)

U žáka se v uplatňování osvojených dovedností a vědomostí vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Žák si požadované nedostatky neosvojil, nesmyslně projevuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Neprojevuje samostatnost v myšlení. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti, i výstižnosti, nezapojuje se do diskuze. Chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Vůbec nerespektuje demokratické principy, nepracuje pro tým. Svou činností narušuje spolupráci, jeho působení není pro tým přínosné. Správného sebehodnocení a hodnocení ostatních členů není schopen.

B) VE VYUČOVACÍCH PŘEDMĚTECH S PŘEVAHOU VÝCHOVNÉHO ZAMĚŘENÍ**Stupeň 1 (výborný)**

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně je rozvíjí. Vždy používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný a přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Aktivně se zajímá o umění a estetiku. Jeho tělesná zdatnost má vysokou úroveň.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, převážně samostatný, využívá své osobní předpoklady, které úspěšně rozvíjí. Používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení. Jeho projev je esteticky působivý, originální a má jen menší nedostatky. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje méně tvořivě. Má zájem o umění a estetiku. Je tělesně zdatný.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu. Materiály, nástroje a vybavení používá bezpečně a účinně pouze někdy. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák je v činnostech málo aktivní i tvořivý. Rozvoj jeho schopností a projev jsou málo uspokojivé. Materiály, nástroje a vybavení většinou nepoužívá bezpečně a účinně. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje jen velmi malý zájem a snahu.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Materiály, nástroje a vybavení nepoužívá téměř nikdy bezpečně a účinně. Jeho projev je většinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci.

7.3 AUTOEVALUACE ŠKOLY

Evaluační škol = hodnocení výsledků a fungování jednotlivých škol na základě přesných ukazatelů a procedur monitorování. Je součástí celkové pedagogické evaluace. Evaluační škol je jednak **externí** (prováděná orgány inspekce, agenturami pro srovnávání škol, srovnávacími dotazníky, testy aj. v rámci vytvořených sítí škol, aj.) jednak **vnitřní**, při níž škola hodnotí sama sebe.

A) Oblasti autoevaluace :

- materiální, technické, ekonomické, hygienické a další podmínky ke vzdělávání
- průběh vzdělávání
- školní klima a vzájemné vztahy s rodiči a místní komunitou
- výsledky vzdělávání
- řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání ped. pracovníků
- soulad realizovaného vzděl. programu s Rámcovým vzděl. programem pro zákl. vzdělávání

B) Cíle a kritéria autoevaluace :

Cílem autoevaluace školy je zjištění aktuálních informací o stavu školy, jež následně budou sloužit jako podklady pro plánování a realizaci další práce školy.

Kritéria autoevaluace podléhají jednotlivým dílčím cílům, které si škola stanovuje na každý školní rok a podřizuje je novým požadavkům a směrům.

C) Nástroje autoevaluace :

- rozbor dokumentace školy
- rozhovory s učiteli, rodiči
- dotazníky pro rodiče, žáky a učitele
- srovnávací prověrky, dovednostní testy
- hospitace

D) Časové rozvržení autoevaluačních činností :

- hospitační činnost (v průběhu celého školního roku)
- sebehodnocení práce učitelů a hodnocení ředitelem školy za minulý školní rok (začátek šk.r.)
- projednání struktury vlastního hodnocení školy s pedagogickou radou(do konce září)
- projednání vlastního hodnocení školy v pedagogické radě za minulý školní rok(do konce října)
- dovednostní testy žáků (podzim)
- srovnávací prověrky (průběžně celý školní rok)
- dotazníky – klima školy (1x za dva roky)
- průběžně probíhají rozhovory s učiteli a žáky, výstupy z jednání školské rady, rozhovory s rodič

8. STANDARDY

Standardy pro základní vzdělávání jsou tvořeny indikátory, které konkretizují očekávané výstupy.

8.1 ANGLICKÝ JAZYK

1.stupeň (5.ročník)

- Receptivní řečové dovednosti – čtení s porozuměním
- V jednoduchých textech vyhledá požadované informace. Rozumí krátkým pokynům v učebnici
- Rozumí známým slovům a základním větám, které se vztahují k rodině, škole, volnému času a dalším známým tématům, v projevu, který je pronášen pomalu a zřetelně
- Rozumí jednoduchým číselným údajům
- V jednoduchých textech s vizuální oporou porozumí hlavní myšlence
- Vyhledá informace k jednoduchému tématu v časopise nebo na webové stránce a tyto informace využije
- Rozumí obsahu a smyslu ústních sdělení a otázek, které se vztahují k rodině, škole, volnému času a dalším známým tématům, v projevu, který je pronášen pomalu a zřetelně
- V jednoduchých textech vyhledá požadované informace. Vytvoří odpověď na otázku týkající se textu
- Napíše blahopřání, pohlednici nebo krátký neformální dopis kamarádovi
- Sestaví gramaticky a formálně správně jednoduchou odpověď na sdělení. Vyplní osobní údaje ve formuláři
- Písemně převypráví jednoduchý obsah textu s pomocí obrázku nebo osnovy
- Shrne písemně jednoduchý obsah krátké slyšené konverzace. Svými slovy vyjádří smysl textu.

2.stupeň (9.ročník)

- Rozumí obsahu krátkých jednoduchých textů a s využitím vizuální opory obsahu jednoduchých neadaptovaných textů.
- V jednoduchých textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpovědi na otázky.- Pracuje s autentickými materiály pro vyhledávání a zpracování nových informací, např. s internetem, encyklopedií.
- Rozumí zřetelně vyslovovanému vyprávění a konverzaci o běžných tématech.
- Rozumí důležitým informacím v krátkých a jednoduchých nahrávkách.
- Rozlišuje formální a neformální promluvu či rozhovor. V jednoduchých textech rozumí významu klíčových slov.
- Napíše e-mail související s tématy, která mu jsou blízká, jako kamarádi, rodina, koníčky, škola, prázdniny.
- Na základě výchozího textu napíše několik vět o sobě. Písemně reaguje na krátké sdělení obsahující otázky.
- Písemně shrne hlavní myšlenky jednoduchého a krátkého textu nebo konverzace.

- Vyžádá písemně informaci/informace týkající se známých témat. Písemně sestaví zdvořilou žádost.

8.2 MATEMATIKA

1.stupeň (5.ročník)

- žák z paměti sčítá a odčítá čísla do sta, násobí a dělí v oboru malé násobilky
- žák využívá komutativnost sčítání a násobení při řešení úlohy a při provádění zkoušky výpočtu
- žák využívá asociativnost sčítání a násobení při řešení úloh s užitím závorek
- žák využívá výhodného sdružování čísel při sčítání několika sčítanců bez závorek
- žák správně sepíše čísla pod sebe (dle číselných řádů) při sčítání, odčítání, násobení a dělení přirozených čísel
- žák aplikuje při písemném výpočtu znalost přechodu mezi číselnými řády
- žák využívá znalosti malé násobilky při písemném násobení a dělení nejvýše dvojčíferným číslem
- žák provádí písemné početní operace včetně kontroly výsledku
- žák dodržuje pravidla pro pořadí operací v oboru přirozených čísel
- žák přečte a zapíše číslo (do milionů) s užitím znalosti číselných řádů desítkové soustavy
- žák využívá rozvinutého zápisu čísla (do milionů) v desítkové soustavě
- žák porovnává čísla do milionů, žák zaokrouhluje čísla do milionů s použitím znaku pro zaokrouhlování
- žák užívá polohové vztahy („hned před“, „hned za“) v oboru přirozených čísel, žák se orientuje na číselné ose a jejích úsecích
- žák provádí číselný odhad a kontrolu výsledku
- žák porozumí textu úlohy (rozlišuje informace důležité pro řešení úlohy)
- žák přiřadí úloze správné matematické vyjádření s využitím osvojených početních operací, žák zformuluje odpověď k získanému výsledku
- žák přiřadí k zadanému jednoduchému matematickému vyjádření smysluplnou slovní úlohu (situaci ze života)
- žák tvoří slovní úlohu k matematickému vyjádření
- žák provádí a zapisuje jednoduchá pozorování (měření teploty, průjezd aut za daný časový limit apod.)
- žák vybírá a porovnává ze zadání úlohy data podle daného kritéria, žák posuzuje reálnost vyhledaných údajů
- žák doplní údaje do připravené tabulky nebo diagramu, žák vytvoří na základě jednoduchého textu tabulku, sloupcový diagram
- žák vyhledá v tabulce nebo diagramu požadovaná data a porozumí vztahům mezi nimi (nejmenší, největší hodnota apod.)
- žák používá údaje z různých typů diagramů (sloupcový a kruhový diagram bez použití %)
- žák používá jednoduchých převodů jednotek času při práci s daty v jízdních řádech
- žák rozezná základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnice)
- žák využívá k popisu rovinného útvaru počty vrcholů a stran, rovnoběžnost a kolmost stran
- žák charakterizuje základní rovinné útvary a k zadanému popisu přiřadí název základního rovinného útvaru
- žák využívá základní pojmy a značky užívané v rovinné geometrii (čáry: křivá, lomená, přímá; bod, úsečka, polopřímka, přímka, průsečík, rovnoběžky, kolmice)

- žák využije znalosti základních rovinných útvarů k popisu a modelování jednoduchých těles (krychle, kvádr, válec)
- žák narýsuje kružnici s daným poloměrem
- žák narýsuje trojúhelník nebo trojúhelník se třemi zadanými délkami stran
- žák narýsuje čtverec a obdélník s užitím konstrukce rovnoběžek a kolmic
- žák dodržuje zásady rýsování
- žák rozlišuje obvod a obsah rovinného útvaru
- žák s pomocí čtvercové sítě nebo měřením určí obvod rovinného útvaru (trojúhelníku, čtyřúhelníku, mnohoúhelníku)
- žák porovnává obvody rovinných útvarů
- žák graficky sčítá, odčítá a porovnává úsečky
- žák určí délku lomené čáry graficky i měřením
- žák převádí jednotky délky (mm, cm, dm, m, km)
- žák vyhledá dvojice kolmic a rovnoběžek v rovině
- žák načrtne kolmici a rovnoběžku ve čtvercové síti
- žák narýsuje k zadané přímce rovnoběžku a kolmici vedoucí daným bodem pomocí trojúhelníku s ryskou
- žák určí pomocí čtvercové sítě obsah rovinného útvaru, který lze složit ze čtverců, obdélníků a trojúhelníků
- žák porovnává pomocí čtvercové sítě obsahy rovinných útvarů
- žák používá základní jednotky obsahu (cm^2 , m^2 , km^2) bez vzájemného převádění
- žák pozná osově souměrné útvary (i v reálném životě)
- žák určí překládáním papíru osu souměrnosti útvaru
- žák vytvoří ve čtvercové síti osově souměrný útvar podle osy v lince mřížky
- žák vyhledá v textu úlohy potřebné údaje a vztahy
- žák volí vhodné postupy pro řešení úlohy
- žák vyhodnotí výsledek úlohy

2.stupeň (9.ročník)

- žák provádí základní početní operace se zlomky a desetinnými čísly
- žák dodržuje pravidla pro pořadí početních operací v oboru celých a racionálních čísel, využívá vlastností operací sčítání a násobení (komutativnost, asociativnost, distributivnost) při úpravě výrazů
- žák vyznačí na číselné ose racionální číslo a číslo k němu opačné
- žák užívá znalosti druhých mocnin celých čísel od 1 do 20 (i ke stanovení odpovídajících druhých odmocnin)
- žák určí rozvinutý zápis přirozeného čísla v desítkové soustavě
- žák provádí základní úpravy zlomků (rozšiřuje a krátí zlomek, zjednoduší složený zlomek, vyjádří zlomek v základním tvaru, určí převrácené číslo, počítá se smíšenými čísly)
- žák určí absolutní hodnotu celého čísla a využívá její geometrickou interpretaci

- žák zaokrouhluje čísla s danou přesností, žák využívá pro kontrolu výsledku odhad
- žák účelně a efektivně využívá kalkulátor
- žák rozlišuje pojmy prvočíslo a číslo složené; společný dělitel a společný násobek (určí je pro skupinu dvou nebo tří přirozených čísel)
- žák najde nejmenší společný násobek a největšího společného dělitele dvou přirozených čísel
- žák využívá kritéria dělitelnosti (2, 3, 4, 5, 9, 10, 25, 50, 100)
- žák řeší slovní úlohu s využitím dělitelnosti
- žák vytvoří slovní úlohu na využití dělitelnosti
- žák užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část: přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem
- žák navzájem převádí různá vyjádření vztahu celek – část
- žák využívá daný poměr (včetně postupného poměru) v reálných situacích
- žák stanoví poměr ze zadaných údajů, žák využívá měřítko mapy, plánu k výpočtu
- žák umí odvodit měřítko mapy, plánu ze zadaných údajů
- žák používá při řešení úloh úměru a trojčlenku
- žák řeší modelováním situace vyjádřené poměrem
- žák vyhledá v textu údaje a vztahy potřebné k výpočtu
- žák určí počet procent, je-li dána procentová část a základ, žák určí procentovou část, je-li dán procentový počet a základ
- žák určí základ, je-li dán procentový počet a procentová část
- žák používá procentového počtu při řešení úloh z jednoduchého úrokování
- žák ověří správnost výsledku aplikační úlohy na procenta
- žák řeší zadané slovní úlohy pomocí proměnných
- žák tvoří smysluplné slovní úlohy, které lze řešit užitím proměnných
- žák využívá při úpravě výrazů sčítání, odčítání a násobení mnohočlenů (výsledný mnohočlen je nejvýše druhého stupně)
- žák vypočte hodnotu výrazu pro dané hodnoty proměnných
- žák využívá při úpravě výrazů vytýkání a vzorců $(a + b)^2$, $(a - b)^2$, $a^2 - b^2$
- žák sestaví číselný výraz podle slovního zadání
- žák sestaví rovnici nebo soustavu dvou rovnic o dvou neznámých ze zadaných údajů
- žák vyřeší rovnici nebo soustavu dvou rovnic o dvou neznámých pomocí ekvivalentních úprav
- žák provádí zkoušku rovnice nebo soustavy dvou rovnic o dvou neznámých
- žák ověří správnost řešení slovní úlohy
- žák přiřadí k rovnici odpovídající slovní úlohu
- žák rozhodne, zda rovnice nebo soustava rovnic má řešení a ověří, zda řešení patří do zadaného číselného oboru
- žák vytvoří matematický model konkrétní situace v oboru celých a racionálních čísel
- žák využívá při řešení konkrétních situací matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel

- žák vyhodnotí výsledek řešení úlohy
- žák vyhledá potřebné údaje v tabulce, diagramu a grafu
- žák vyhledá a vyjádří vztahy mezi uvedenými údaji v tabulce, diagramu a grafu (četnost, aritmetický průměr, nejmenší a největší hodnota)
- žák zpracuje, porovná, vyhodnotí, uspořádá, doplní uvedené údaje podle zadání úlohy
- žák pracuje s intervaly a časovou osou
- žák převádí údaje z textu do tabulky, diagramu a grafu a naopak, žák převádí údaje mezi tabulkou, diagramem a grafem
- žák samostatně vyhledává data v literatuře, denním tisku a na internetu a kriticky hodnotí jejich reálnost
- žák porovná kvantitativní vztahy mezi soubory dat zadaných tabulkami, grafy a diagramy
- žák interpretuje výsledky získané porovnáváním souborů dat
- žák vytvoří tabulku, graf a rovnici pro přímou a nepřímou úměrnost na základě textu úlohy
- žák určí přímou a nepřímou úměrnost z textu úlohy, z tabulky, z grafu a z rovnice
- žák využívá při řešení úloh přímou a nepřímou úměrnost
- žák pozná funkční závislost z textu úlohy, z tabulky, z grafu a z rovnice
- žák vytvoří graf pro funkční závislost danou tabulkou či rovnicí
- žák přiřadí funkční vztah vyjádřený tabulkou k příslušnému grafu a naopak
- žák přiřadí lineární funkci vyjádřenou rovnicí k příslušnému grafu nebo tabulce a naopak
- žák vyčte z grafu význačné hodnoty na základě porozumění vzájemným vztahům mezi proměnnými
- žák odhalí funkční vztahy v textu úlohy, žák řeší úlohu s využitím funkčních vztahů
- žák vyjádří výsledek řešení úlohy v kontextu reálné situace
- žák využívá při analýze praktické úlohy náčrtky, schémata, modely
- žák využívá polohové a metrické vlastnosti (Pythagorova věta, trojúhelníková nerovnost, vzájemná poloha bodů a přímek v rovině, vzdálenost bodu od přímky) k řešení geometrických úloh
- žák řeší geometrické úlohy početně, žák využívá matematickou symboliku
- žák pozná základní rovinné útvary: přímka, polopřímka, úsečka, úhel, trojúhelník, čtyřúhelník, pravidelné mnohoúhelníky, kružnice, kruh
- žák rozliší typy úhlů (ostrý, tupý, pravý, přímý), dvojice úhlů (souhlasné, střídavé, vedlejší, vrcholové), typy trojúhelníků a čtyřúhelníků
- žák využívá vlastností základních rovinných útvarů (vlastností úhlopříček, velikost úhlů, souměrnost)
- žák sčítá a odčítá úhly, určí násobek úhlu (s využitím převodu stupňů a minut)
- žák využívá při výpočtech vlastností dvojic úhlů (střídavých, souhlasných, vedlejších, vrcholových) a součtu úhlů v trojúhelníku
- žák určuje velikost úhlu pomocí úhloměru
- žák odhaduje obsah i obvod útvarů pomocí čtvercové sítě
- žák určí výpočtem obsah (v jednodušších případech) trojúhelníku, čtverce, obdélníku, rovnoběžníku, lichoběžníku, kruhu
- žák určí výpočtem obvod trojúhelníku, čtverce, obdélníku, rovnoběžníku, lichoběžníku, kruhu
- žák používá a převádí jednotky délky, žák používá a převádí jednotky obsahu
- žák pojmenuje základní množiny všech bodů dané vlastnosti (osa úhlu, osa rovinného pásu, osa úsečky, kružnice, Thaletova kružnice)

- žák využívá množiny všech bodů dané vlastnosti při řešení úloh
- žák převede slovní zadání do grafické podoby (náčrtku)
- žák popíše jednotlivé kroky konstrukce a rovinný útvar sestrojí
- žák určí počet řešení konstrukční úlohy
- žák ověří, zda výsledný útvar odpovídá zadání
- žák využívá při výpočtech věty o shodnosti trojúhelníků, žák využívá při výpočtech věty o podobnosti trojúhelníků
- žák určí poměr podobnosti z rozměrů útvarů a naopak
- žák rozhodne, zda je útvar osově souměrný
- žák určí osy souměrnosti rovinného útvaru
- žák rozhodne, zda je útvar středově souměrný, žák určí střed souměrnosti
- žák načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osově souměrnosti
- žák rozpozná mnohostěny (krychle, kvádr, kolmý hranol, jehlan) a rotační tělesa (válec, kužel, koule)
- žák používá pojmy podstava, hrana, stěna, vrchol, tělesová a stěnová úhlopříčka
- žák využívá při řešení úloh metrické a polohové vlastnosti v mnohostěnech a rotačních tělesech
- žák pracuje s půdorysem a nárysem mnohostěnů a rotačních těles
- žák odhaduje a vypočítá povrch mnohostěnů a rotačních těles
- žák odhaduje a vypočítá objem mnohostěnů a rotačních těles
- žák používá a převádí jednotky objemu
- žák objasní pojmy síť tělesa, plášť, podstava
- žák rozpozná sítě základních těles (krychle, kvádr, kolmý hranol, jehlan, válec, kužel)
- žák načrtne a sestrojí sítě základních těles
- Žák rozpozná z jakých základních těles je zobrazené těleso složeno
- Žák načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles ve volném rovnoběžném promítání
- žák vyhledá v textu úlohy potřebné údaje a vztahy
- žák volí vhodné matematické postupy pro řešení úlohy
- žák vyhodnotí výsledek úlohy
- žák provede rozbor úlohy a vyhledá v textu úlohy potřebné údaje a vztahy
- žák zvolí vhodný postup řešení
- žák provede diskusi o počtu řešení daného problému a kontrolu reálnosti výsledku
- žák zformuluje odpověď na zadaný problém
- žák určí reálnou podobu trojrozměrného útvaru z jeho obrazu v rovině
- žák popíše základní vlastnosti trojrozměrného útvaru podle jeho obrazu v rovině
- žák využívá získané poznatky a dovednosti při řešení úloh z běžného života

8.3 ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

1.stupeň (5.ročník)

- Žák vybere z nabídky vhodný nadpis
- Žák posoudí na základě přečteného textu pravdivost / nepravdivost tvrzení
- Žák posoudí, zda daná informace vyplývá / nevyplyvá z textu
- Žák vyhledá v textu odpověď na zadanou otázku
- Žák vystihne hlavní myšlenku textu
- Žák vybere z nabídky slov slova klíčová vztahující se k zadanému textu
- Žák rozhodne, které informace v textu jsou nepodstatné pro smysl (vyznění) textu
- Žák vypíše požadovanou informaci z textu
- Žák utřídí přečtené informace, vybere podstatná fakta
- Žák sestaví jednoduchý slohový útvar (adresa, zpráva, vzkaz, oznámení, pozvánka)
- Žák posoudí, zda náležitosti daného slohového útvaru jsou úplné, či zda něco chybí
- Žák sestaví z vět (či krátkých odstavců) na základě časové a příčinné souvislosti příběh, sdělení
- Žák vybere z nabídky větu, která je vhodná jako závěr k dané ukázce
- Žák vyslechne sdělení a reprodukuje / napíše jeho obsah /smysl
- Žák vyslechne vzkaz a reprodukuje ho další osobě
- Žák na základě zadaných informací vede dialog, telefonický hovor (s kamarádem, dospělým), zanechá vzkaz na záznamníku
- Žák posoudí, zda v uvedené ukázce dialogu, telefonického rozhovoru nebo vzkazu na záznamníku něco chybí nebo zda je úplná
- Žák změní dialog na vzkaz apod.
- Žák vybere z předložených ukázek tu, která výrazně ovlivňuje rozhodování člověka
- Žák vybere z nabídky možností, čeho chtěla reklama dosáhnout
- Žák na základě zadání předvede s náležitou intonací, přízvukem a tempem řeči různá sdělení oznámení, příkaz, prosbu, omluvu – a respektuje při tom rozdílného adresáta
- Žák se vhodně představí ostatním dětem, dospělému
- Žák rozliší ve slyšené ukázce spisovnou a nespisovnou výslovnost (sme, dyž vo tom apod.)
- Žák při veřejné komunikační situaci využívá spisovnou výslovnost
- Žák píše správně po stránce obsahové i formální vyprávění
- Žák sestaví popis předmětu (zvířete/osoby) a popis pracovního postupu
- Žák napíše soukromý dopis se všemi náležitostmi
- Žák v ukázce dopisu doplní, co chybí

- Žák v ukázce dopisu doplní, co chybí
- Žák k zadanému textu přiměřené délky vytvoří jeho osnovu (nejméně o třech bodech)
- Žák zařadí do přečtené ukázky vyprávění nabízený text na vhodné místo
- Žák vybere z nabídky slovo, které má významem nejbližší k zadanému slovu
- Žák nahradí v textu slovo slovem významem protikladným, významem stejným nebo podobným, citově zabarveným, nespisovné slovo slovem spisovným
- Žák vyhledá v textu slovo vícevýznamové, vysvětlí jeho další významy
- Žák rozhodne, zda dvojice slov splňuje požadovanou podmínku (pro opozita)
- Žák určí kořen slova, část příponovou, předponovou
- Žák rozliší, v kterých případech se jedná o slova příbuzná a v kterých o tvary téhož slova
- Žák rozliší, která slova jsou příbuzná se zadaným slovem a která ne
- Žák k danému slovu uvede slova příbuzná
- Žák určí slovní druh vyznačeného slova ve větě (kromě částic)
- Žák vybere z krátkého textu větu, která obsahuje / neobsahuje určený slovní druh
- Žák určí u podstatného jména rod, číslo, pád a vzor a na základě této znalosti používá podstatná jména ve správném tvaru v mluveném i psaném projevu.
- Žák rozliší přídavné jméno tvrdé a měkké, ve spojení přídavného a podstatného jména určí u přídavného jména jeho pád, číslo, rod a na základě této znalosti používá přídavná jména ve správném tvaru v mluveném i psaném projevu
- Žák určí osobu, číslo, způsob (u způsobu oznamovacího čas) u slovesa, užívá slovesa ve správných tvarech mluveném i psaném projevu
- Žák rozliší, zda věta je/není napsaná gramaticky správně
- Žák vyhledá v textu nespisovný tvar podstatného a přídavného jména a slovesa a nahradí ho tvarem spisovným
- (doporučujeme pro autory testů rozložit na dvě úlohy na sebe navazující: v 1. kroku žák vyhledá/nevyhledá, ve 2. kroku vyhledané nahradí/nenahradí)
- Žák doplní zadaný tvar podstatného jména do věty tak, aby to bylo mluvnicky a pravopisně správně (1. a 4. pád rod mužský životný).
- Žák vyhledá ve větě základní skladební dvojici (podmět vyjádřený, nevyjádřený, několikanásobný)
- Žák vyhledá ve větě určovací skladební dvojice (bez terminologie)
- Žák rozliší větu jednoduchou a souvětí
- Žák rozhodne, který větný vzorec odpovídá zadanému větnému celku
- Žák nahradí spojovací výraz v souvětí tak, aby smysl zůstal zachován
- Žák spojí věty v souvětí pomocí vhodného spojovacího výrazu
- Žák správně píše/doplní i/y ve vyjmenovaných slovech a slovech s nimi příbuzných
- Žák píše správně z hlediska pravopisu lexikálního a morfologického
- Žák na základě znalosti shody přísudku s podmětem používá správné tvary přičestí minulého činného v mluveném i psaném projevu

- Žák doplní správně čárky do zadaného textu (oslovení, několikanásobný větný člen)
- Žák zpracuje stručné sdělení (referát) o přečtené knize, prezentuje ho spolužákům, zakládá do portfolia nebo zapisuje do čtenářského deníku
- Žák řekne, jak na něj vyslechnutá / přečtená ukázka působí
- Žák přednese a volně reprodukuje text
- Žák vytvoří vlastní text na dané či vlastní téma
- Žák napíše pohádku, bajku
- Žák rozhodne, z kterého druhu / žánru je úryvek – řešení v nabídce (úryvek z poezie, komiksu, z naučného textu – encyklopedie, z návodu k použití, z pohádky)
- Žák rozhodne, zda ukázka je pohádka, pověst nebo bajka
- Žák rozhodne, zda ukázka je poezie, nebo próza
- Čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas (KaSV)
- Rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk a podstatné informace zaznamenává (KaSV)
- Porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová (JV)
- Rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku (JV)
- Určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech (JV)
- Vyhledá základní skladební dvojici (JV)
- Odlišuje větu jednoduchou a souvětí
- Užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje (JV)
- Píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách (JV)
- Rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů (LV)

2.stupeň (9.ročník)

- Žák po přečtení textu dokáže vybrat z nabízených možností, co je názorem pisatele textu
- Žák rozpozná, zda autor textu je / není nestranným pozorovatelem
- Žák text analyzuje a vyvodí závěr vyplývající z textu
- Žák rozpozná v textu alespoň jeden manipulativní prvek
- Žák zaujme kritický postoj k důvodům, které vedly k manipulaci
- Žák vybere dle svého postoje nejpravděpodobnější variantu
- Žák rozpozná, zda autor textu je / není nestranným pozorovatelem
- Žák text analyzuje a vyvodí závěr vyplývající z textu
- Žák rozpozná v textu alespoň jeden manipulativní prvek
- Žák najde slovo nevhodně užitá v dané komunikační situaci a z nabízených možností vybere to správné
- Žák posoudí vhodnost / nevhodnost užití textu v dané komunikační situaci

- Žák vybere z nabízených možností text ve spisovném jazyce
- Žák v krátké ukázce najde nespisovné výrazy a nahradí je výrazy spisovnými
- Žák k vybraným výrazům najde vhodná synonyma
- Žák rozhodne o vhodnosti / nevhodnosti použití nespisovného výrazu v textu
- Žák vyhledá v textu klíčová slova / termíny spojené s danou tematikou
- Žák posoudí, zda daná informace vyplývá / nevyplývá z textu
- Žák vyhledá v textu odpověď na zadanou otázku
- Žák uspořádá úryvky tak, aby sestavený text dával smysl a aby byla dodržena textová návaznost
- Žák seřadí slovní výpovědi od nejvhodnější po nejméně vhodnou (hodnocení od nejlepšího po nejhorší)
- Žák najde chybnou formulaci (stylistickou chybu) a z nabízených opravných možností vybere tu správnou.
- Žák najde záměrně uvedenou pravopisnou chybu v textu a vybere formulaci bez chyb
- Žák analyzuje předložený text a zařadí ho k danému funkčnímu stylu
- Žák dovede své znalosti o funkčních stylech tvůrčím způsobem použít.
- Žák umí vybrat správnou výslovnost z uvedené nabídky
- Žák umí rozlišit způsoby tvoření slov
- Žák k danému slovesu doplní slovesa odvozená
- Žák napíše, jak se nazývá krajina
- Žák rozliší i vytváří slova složená
- Žák nahradí vyznačená slova přejatá českými ekvivalenty
- Žák vybere z nabídky slovo přeneseného pojmenování
- Žák prokáže znalost významu přeneseného pojmenování
- Žák ovládá zásady tvoření slov
- Žák se orientuje v odborném textu
- Žák vybere z řady slov to, které je/není požadovaným slovním druhem
- Žák určí slovní druh u slov odvozených z jednoho slovotvorného základu
- Žák doplní v textu slova v náležitých tvarech množného čísla (slova jsou uvedena v č. j. v 1. p.)
- Žák určí slovní druh u vyznačených slov v textu (dané slovo ve větě může mít platnost různých slovních druhů)
- Žák určí ve větách vyznačená slova jako větné členy.
- Žák rozšíří daný větný člen na několikanásobný, správně doplní interpunkční znaménko nebo spojku.
- Žák doplní sloveso podle naznačených vztahů a určí doplněný větný člen.(podmět, přísudek, předmět, přívlastek, příslovečné určení místa, času, způsobu)
- Žák vyjádří obsah dvojčlenných vět větným ekvivalentem.

- Žák užije uvedené sloveso ve větách, které vypovídají něco o povětrnostních podmínkách jako větu jednočlennou a jako větu dvojčlennou (maximum)
- Žák vybere z nabízených možností grafickou stavbu souvětí a přiřadí ji k danému souvětí (lze i obráceně – přiřadí ke grafu jedno z nabízených souvětí)
- Žák vybere z nabízených vět tu, ve které je /není pravopisná chyba
- Žák v krátké ukázce najde nespisovný výraz a vybere z nabízených možností správné převedení ukázky do jazyka spisovného
- Žák přiřadí ke krátkému textu jeden z nabízených pojmů útvaru národního jazyka
- Žák vybere z nabízených možností nejvhodnější užití daného textu a přiřadí ho k ukázce
- Žák určí k jakému literárnímu druhu / žánru patří výchozí text.
- Žák odliší řeč vypravěče a řeč postav
- Žák vybere z nabídky A-D hlavní myšlenku předloženého úryvku
- Žák odliší řeč vypravěče a řeč postav
- Žák správně určí básnické prostředky ozvlášťující literární dílo (jednoduché příklady personifikace, metafora, metonymie)
- Žák doplní do básně slovo ve správném rýmu podle rytmu a smyslu textu
- Žák vybere z nabídky A-D hlavní myšlenku předloženého úryvku
- Žák vybere z ukázek A–E takovou, která svým obsahem odpovídá názvům uvedených knih. Přiřadí k sobě název knihy a k ní příslušející ukázkou
- Seřadí úryvky z literárních děl v pořadí, ve kterém vznikly
- Žák popíše v dopise ve 150–180 slovech film, který vznikl na základě literárního díla
- Žák zformuluje alespoň tři důvody, proč se mu určitá kniha nelíbila
- Žák na základě návštěvy divadelního představení v dopise kamarádovi či kamarádce sdělí dojmy ze zhlédnutého představení
- Žák vytvoří jednodušší literární text odpovídající tematicky i formálně zadání (v nabídce báseň, bajka, pohádka)
- Žák rozhodne o výchozím textu, zda patří k hodnotné, či spíše ke konzumní literatuře
- Žák přiřadí k uvedenému literárnímu druhu/žánru ukázky jednotlivých uměleckých textů
- Žák zařadí vybrané autory do uvedených literárních směrů
- Žák popíše základní znaky literárního směru na vybrané ukázce
- Žák převede úryvek literárního díla do podoby divadelního scénáře.
- Žák porovná film a jeho literární předlohu a popíše základní shody a rozdíly v obsahu obou uměleckých děl
- Žák vyhledá informace ke splnění určitého úkolu (např. vytvoří seznam děl určitého autora) v různých typech katalogů v knihovně
- Žák na základě internetových zdrojů vypracuje určitý úkol (např. základní údaje o životě a tvorbě jednoho z nositelů Nobelovy ceny, ceny Magnesia Litera apod.)

Doporučená literatura:

Průcha, J.: *Pedagogická evaluace – hodnocení vzdělávacích programů, procesů a výsledků*. Brno : Centrum pro další vzdělávání učitelů MU, 1996.
Slavík, J.: *Hodnocení v současné škole*. Praha : Portál 1999.

Předmětné právní předpisy k hodnocení:

- Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), § 12, § 51 – 53
- Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, §8 – 9
- Vyhláška č. 48/2005 o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, § 14 – 16

Dokument schválen Pedagogickou radou dne 17.6.2014

.....
Mgr. Milan Fus – ředitel

Dokument schválen Školskou radou dne 17.6.2014

.....
Jaroslav Jurček – předseda ŠR